

GRUPUL EDITORIAL
CORINT

MÂNDRIE ȘI PREJUDECATĂ

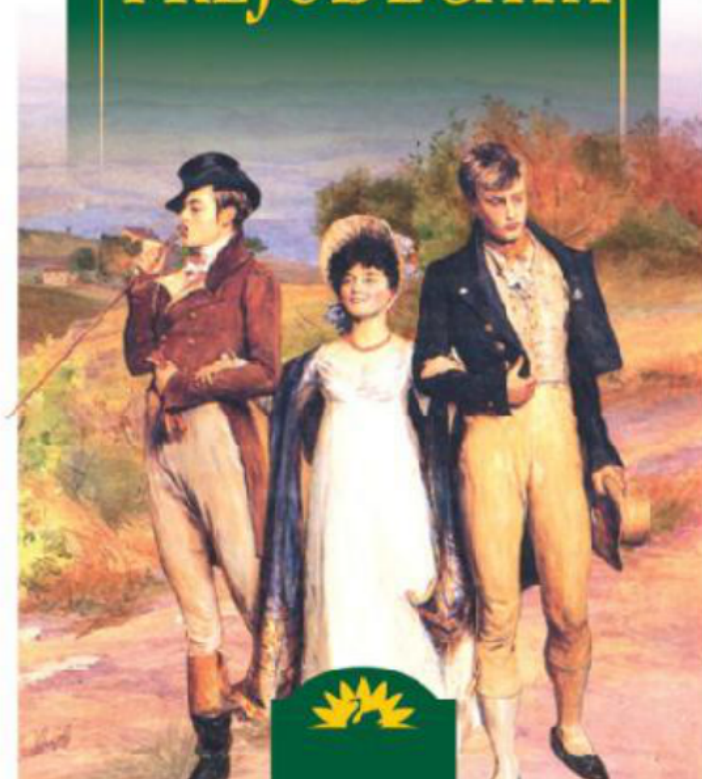
Jane
Austen

LEDA

LEDA
CLASIC

Jane Austen

MÂNDRIE
ȘI
PREJUDECATĂ

Fiecarei zile, cartea ei ...

Jane Austen
Mândrie și prejudecată

Redactor: Sorin Petrescu
Tehnoredactare computerizată: Cristina Bucuroiu
Coperta: Walter Riess
Jane Austen
PRIDE AND PREJUDICE

Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii Leda, parte componentă a Grupului Editorial Corint
ISBN 978-973-102-326-7

Lectura digitală protejează mediul

Versiune electronică realizată de Elefant.ro

Cuprins

- [TABEL CRONOLOGIC](#)

PARTEA ÎNTÂI

- CAPITOLUL I
- CAPITOLUL II
- CAPITOLUL III
- CAPITOLUL IV
- CAPITOLUL V
- CAPITOLUL VI
- CAPITOLUL VII
- CAPITOLUL VIII
- CAPITOLUL IX
- CAPITOLUL X
- CAPITOLUL XI
- CAPITOLUL XII
- CAPITOLUL XIII
- CAPITOLUL XIV
- CAPITOLUL XV
- CAPITOLUL XVI
- CAPITOLUL XVII
- CAPITOLUL XVIII
- CAPITOLUL XIX
- CAPITOLUL XX
- CAPITOLUL XXI
- CAPITOLUL XXII
- CAPITOLUL XXIII

PARTEA A DOUA

- CAPITOLUL I
- CAPITOLUL II
- CAPITOLUL III
- CAPITOLUL IV
- CAPITOLUL V
- CAPITOLUL VI
- CAPITOLUL VII
- CAPITOLUL VIII
- CAPITOLUL IX
- CAPITOLUL X
- CAPITOLUL XI
- CAPITOLUL XII
- CAPITOLUL XIII
- CAPITOLUL XIV
- CAPITOLUL XV
- CAPITOLUL XVI
- CAPITOLUL XVII
- CAPITOLUL XVIII
- CAPITOLUL XIX

PARTEA A TREIA

- CAPITOLUL I
- CAPITOLUL II
- CAPITOLUL III
- CAPITOLUL IV
- CAPITOLUL V
- CAPITOLUL VI
- CAPITOLUL VIII
- CAPITOLUL IX
- CAPITOLUL X
- CAPITOLUL XI
- CAPITOLUL XII
- CAPITOLUL XIII
- CAPITOLUL XIV
- CAPITOLUL XV
- CAPITOLUL XVI
- CAPITOLUL XVII
- CAPITOLUL XVIII

TABEL CRONOLOGIC

1775 16 decembrie, se naște, la Steventon, Hampshire, Anglia, romanciera Jane Austen, fiind al șaptelea copil (din cei opt) al reverendului George Austen și al Cassandrei. Tatăl avea un venit de 600 de lire sterline pe an, ceea ce îi permitea o viață decentă, fără să asigure, însă, și zestrea necesară celor două fiice.

1783 Jane și sora ei mai mare, botezată după mama lor, Cassandra, confidenta și prietena ei pe viață, sunt trimise la Southampton, pentru a fi instruite de o mătușă, doamna Cawley.

1785-1786 Jane și Cassandra urmează cursurile școlii Abației din Reading. De altfel, cele două forme de educație vor fi singurele din afara familiei, acasă ele învățând să cânte la pian, să picteze etc. Jane era o cititoare împătimită, tatăl ei având o bibliotecă de peste 500 de volume.

1787-1793 Jane Austen scrie *Juvenilia*, o serie de parodii după literatura vremii, precum *Dragoste și prietenie*, strânse în trei volume în manuscris. Dar aceste scrieri sunt doar pentru amuzamentul personal și al familiei.

1795-1799 Apar primele versiuni ale romanelor care, în cele din urmă, vor fi publicate: *Rățiune și sensibilitate*, *Mândrie și prejudecată*.

1797 *Primele impresii* (titlul inițial al romanului *Mândrie și prejudecată*) este oferit, de tatăl lui Jane, unui editor. Acesta din urmă nu acceptă nici măcar să-l citească.

1800 Familia Austen se mută la Bath, petrecându-și verile pe malul mării. Se pare că Jane a întâlnit acolo prima ei dragoste, un tânăr care, la puțin timp după aceea, a murit. Experiența va fi transpusă într-unul dintre capitolele romanului *Persuasione*.

1802 Harris Bigg-Wither, un nobil mai tânăr cu șase ani decât Jane, o cere în căsătorie, iar aceasta acceptă, deși nu-l iubea. Surpriza nu se lasă mult așteptată, căci a doua zi fuge, împreună cu sora ei, la Bath. Ca și Cassandra, Jane nu se va mărita niciodată.

1803 Jane Austen îi vinde unui editor romanul *Northanger Abbey* (intitulat, mai târziu, *Susan*), pentru modesta sumă de 10 lire sterline. Romanul va apărea însă abia peste 14 ani.

1805 Moare reverendul George Austen, veniturile familiei scăzând dramatic. Speranțele rămân acum la frații lui Jane.

1806 Familia se mută la Southampton, iar trei ani mai târziu la Chawton, unde Edward, unul dintre frați, le asigură o mică proprietate.

1811 Apare romanul *Rățiune și sensibilitate*, al cărui prim tiraj îi aduce autoarei un profit de 140 de lire sterline.

1813 Apare romanul *Mândrie și prejudecată*.

1814 Apare romanul *Mansfield Park*, tirajul epuizându-se în 6 luni.

1816 Apare romanul *Emma*, dedicat Prințului Regent.

1817 Jane Austen se mută la Winchester, pentru a urma un tratament medical. Pe 18 iulie, la vârsta de 41 de ani, se stinge din viață. Cauza morții este necunoscută, dar se bănuiește a fi fost boala lui Addison (insuficiența cronică a glandei cortico-suprarenale).

PARTEA ÎNTÂI

CAPITOLUL I

A devenit un adevăr general recunoscut faptul că un bărbat singur, care posedă o avere considerabilă, se gândește și la o soție.

Oricât de puține lucruri s-ar cunoaște despre felul în care gândește sau simte un astfel de bărbat atunci când apare pentru prima dată într-o comunitate, acest adevăr este atât de pregnant în mintea celor ce locuiesc în jur, încât familiile vecine îl consideră deja proprietatea de drept a uneia sau alteia dintre fiicele lor.

— Dragă domnule Bennet, îi spuse acestuia soția într-una din zile, ai auzit că Netherfield Park a fost, în sfârșit, închiriat?

Domnul Bennet spuse că nu auzise.

— Chiar așa, îi răspunse ea, am aflat de la doamna Long, care a trecut pe-aici ceva mai devreme și mi-a dat toate detaliile.

Domnul Bennet nu-i răspunse.

— Chiar nu vrei să afli cine l-a închiriat? îi strigă soția cu nerăbdare.

— Întrucât *dumneata* intenționezi să-mi dai toate detaliile, nu am de gând să mă opun.

Doamna Bennet nu avu nevoie de o altă invitație:

— Ei bine, dragul meu, doamna Long spunea că Netherfield Park va fi ocupat de un domn cu stare, care vine din nordul Angliei, că luni a descins dintr-o trăsură cu patru cai, a vizitat locul și i-a plăcut atât de tare, încât a căzut imediat la învoială cu domnul Morris. A hotărât să se mute chiar înainte de Sfântul Mihail, iar o parte din servitori se vor instala până la sfârșitul săptămânii viitoare.

— Și cum se numește domnul acesta?

— Bingley.

— E căsătorit sau e singur?

— E necăsătorit, firește! Îți dai seama, un bărbat singur, cu o avere de patru sau cinci mii de lire pe an! Este un lucru minunat pentru fiicele noastre.

— Cum așa? Nu prea văd legătura.

— Dragul meu Bennet, îi răspunse soția, nu înțeleg cum poți fi atât de plicticos! Ar trebui să-ți imaginezi că mă gândesc la posibilitatea s-o ia în căsătorie pe una dintre fiicele noastre.

— Asta să fie scopul pentru care s-a mutat el aici?

— Scopul! Cum poți să te gândești la așa ceva! Dar e limpede ca lumina zilei că s-ar putea să se îndrăgostească de una dintre ele, așa că va trebui să-l vizitezi negreșit, de îndată ce se mută aici.

— Nu văd de ce aș face asta. Ai putea să te duci chiar dumneata sau, și mai bine, le-ai putea trimite pe fete singure; cum ești cel puțin la fel de frumoasă ca ele, există pericolul ca domnul Bingley să te

prefere pe dumneata.

— Dragul meu, mă flatezi. Cu siguranță că *am avut* și eu epoca mea de glorie, dar strălucirea mi s-a cam dus. Când o femeie are cinci fete mari, nu se cade să se mai gândească la propria frumusețe.

— În asemenea cazuri, cele mai multe femei nu prea mai au la ce să se gândească.

— Dragul meu, totuși insist să mergi și să-l vizitezi pe domnul Bingley atunci când se va muta.

— Este o obligație pe care nu știu dacă am s-o pot onora, crede-mă.

— Încearcă să te gândești la fiicele dumitale. Imaginează-ți ce oportunitate ar fi pentru una dintre ele. Sir William și lady Lucas sunt hotărâți să meargă doar din acest motiv, pentru că știi bine că, altminteri, nu-i vizitează pe noii-veniți. Chiar trebuie să mergi, fiindcă *nouă* ne-ar fi imposibil s-o facem, dacă dumneata refuzi să te duci.

— Consider că-ți faci inutil probleme. Și mai cred că domnul Bingley se va bucura tare mult să vă vadă. Uite, ca să te conving de buna mea credință, am să-i trimit prin dumneata câteva rânduri prin care am să-l asigur că n-am să mă împotrivesc nicicum să o ia pe oricare dintre fete îi va plăcea mai mult; deși poate că ar trebui să strecor o vorbă bună pentru micuța mea Lizzy.

— Sper că nu vei face așa ceva. Lizzy nu e cu nimic mai bună decât celelalte și, în plus, nu are nici jumătate din frumusețea lui Jane, iar ca veselie nu se poate compara cu Lydia. Cu toate acestea, *ea* a fost întotdeauna preferata dumitale.

— Nici una dintre ele nu are cine-știe-ce calitate, răspunse soțul. Sunt cu toatele niște găsculițe ignorante, ca și alte fete. În schimb, Lizzy e mult mai inteligentă decât surorile ei.

— Domnule Bennet, cum poți vorbi așa despre fetele dumitale? Se pare că-ți face mare plăcere să mă necăjești. Nu ai pic de înțelegere față de nervii mei.

— Greșești profund, draga mea. Am un mare respect față de nervii dumitale. De mai bine de douăzeci de ani te aud pomenind de ei cu atâta evlavie, încât am sfârșit prin a deveni cei mai buni prieteni.

— Vai! Nici nu știi cât sufăr!

— Sper c-o să-ți treacă și-ai să apuci să vezi mulți tineri cu un venit de patru mii de lire pe an stabilindu-se prin vecinătate.

— Chiar dacă ar veni douăzeci de astfel de tineri, nu văd la ce ne-ar folosi, de vreme ce, oricum, ai refuza să-i vizitezi.

— Situația ar fi cu totul alta, draga mea, căci, dacă ar fi douăzeci, i-aș vizita pe toți.

Domnul Bennet era un amestec tare ciudat de vioiciune, umor sarcastic, reținere și capricii, iar în douăzeci și trei de ani de căsnicie soția lui nu reușise să pătrundă în totalitate tainele comportamentului său. Mintea *ei*, în schimb, era lipsită de complicații. Era o femeie

superficială, nu prea cultivată și cu un temperament instabil. De câte ori o nemulțumea ceva, pretindea că e nervoasă. Scopul vieții ei era să-și vadă fetele măritate. Singura ei consolare erau vizitele și bârfele.

¹ Pe 29 septembrie, catolicii îl celebrează pe arhanghelul Mihail (*Michaelmas*), conducător al armiiilor cerești și protector împotriva forțelor răului. Cu această ocazie, englezii obișnuiesc să mănânce fripturi de gâscă, pentru a fi feriți de probleme financiare în anul ce urmează, iar în Irlanda există credința că persoana care va găsi în plăcinta făcută în această zi un inel se va căsători în curând (*n. trad.*).

CAPITOLUL II

Domnul Bennet se numără printre primii vizitatori ai domnului Bingley. Intenționase tot timpul să-l viziteze, deși își asigura mereu soția că n-o va face; în fapt, ea nu avu cunoștință de lucrul acesta până în seara vizitei. Dezvăluirea evenimentului se produse cam așa: zărind-o pe cea de-a doua fiică a sa ocupată cu aranjatul unei pălării, el i se adresă direct:

— Sper că domnul Bingley o va plăcea pe Lizzy.

— Mă tem că nu vom putea afla niciodată ce îi este pe plac domnului Bingley, replică mama cu dispreț, de vreme ce nu-i vom face oricum nici o vizită.

— Dar uiți, mamă, spuse Elizabeth, că-l vom întâlni la reuniuni, iar doamna Long ne-a promis că va face prezentările.

— Nu o cred în stare de așa ceva pe doamna Long. Are ea însăși două nepoate și, în plus, este o femeie egoistă, o ipocrită și nu o am deloc la suflet.

— Nici eu, spuse domnul Bennet, și mă bucur că nu veți apela deloc la ajutorul ei.

Doamna Bennet nu catadicsi să-i dea vreun răspuns, dar, cum nu se putea abține, prinse s-o certe pe una dintre fete:

— Nu mai tuși atâta, Kitty, pentru numele lui Dumnezeu, ai puțină milă de nervii mei. Mă scoți din minți!

— Kitty nu e deloc atentă cu tusea ei, interveni tatăl. Mereu își găsește cele mai nepotrivite momente.

— Nu tușesc deloc de plăcere, răspunse Kitty supărată.

— Când va fi următorul tău bal, Lizzy?

— De mâine în două săptămâni.

— Ah, chiar așa, își aminti mama, iar doamna Long se va întoarce doar cu o zi înainte, așa că nu va avea cum să ni-l prezinte, de vreme ce nu-l va cunoaște nici ea.

— Atunci, draga mea, s-ar putea să fii avantajată, căci vei avea ocazia să i-l prezinți chiar dumneata ei.

— Imposibil, domnule Bennet, imposibil, atâta vreme cât eu însămi nu am avut ocazia să-l cunosc. De ce îți face atâta plăcere să mă tachinezi?

— Îți apreciez prudența. E cert că o cunoștință de numai două săptămâni nu reprezintă mare lucru. Nu poți spune că ai ajuns să cunoști un om în doar acest răstimp. Dar dacă *noi* nu vom îndrăzni, o va face cu certitudine altcineva. La urma urmei, doamna Long și nepoatele sale trebuie să-și încerce și ele norocul. Cum refuzul dumitale de a primi un asemenea oficiu i se va părea un act de amabilitate, am să iau asupra mea această sarcină.

Fetele rămaseră cu ochii ațintiți asupra tatălui, iar doamna Bennet se mărgini să spună:

— Prostii, prostii!

— Ce vrei să spui prin asta? îi replică el. Consideri că formalitățile legate de prezentare și toată agitația pe care o presupune ar fi doar o prostie? Dă-mi voie să te contrazic în *această* privință. Tu ce părere ai, Mary? Pari o tânără foarte înțeleaptă, fiindcă te văd mereu citind cărți serioase, din care tot dai citate.

Mary ar fi vrut să spună un lucru adânc, dar nu prea știa cum să-l exprime.

— Până când își va găsi Mary cuvintele, continuă tatăl, să revenim la domnul Bingley.

— M-am săturat de domnul Bingley, îi răspunse soția.

— Îmi pare rău să aud *asta*, de ce nu mi-ai spus până acum? Dacă aș fi fost în cunoștință de cauză în dimineața asta, nu m-aș mai fi dus să-l vizitez. Țasta da ghinion! Dar, de vreme ce evenimentul s-a consumat, mă tem că nu mai avem cum să schimbăm lucrurile.

Nu-și dorise nimic mai mult decât să le stârnească uimirea doamnelor, mai cu seamă doamnei Bennet, deși, după ce primul val de bucurie se stinse, ea continuă să susțină cu tărie că se așteptase tot timpul la o astfel de surpriză.

— Cât de generos ești, dragul meu domn Bennet! Știam de la început c-am să te conving. Eram sigură că ții prea mult la fiicele dumitale, ca să nu iei în calcul o asemenea posibilitate. Nici nu-ți închipui cât sunt de mulțumită! Și ce farsă ne-ai jucat: să mergi în dimineața asta în vizită, iar nouă să nu ne spui nimic până acum!

— Kitty, acum poți tuși cât poțesteți! — veni replica domnului Bennet și, spunând acestea, părăsi încăperea, sătul de exuberanța zgomotoasă a soției sale.

— Ce tată minunat aveți, fetelor, spuse ea, după ce ușa se închise în urma lui. Nici nu știu dacă îi veți putea mulțumi vreodată pentru atâta generozitate. Probabil că nici mie, de altfel. Vă asigur că la vârsta noastră nu e prea plăcut să faci cunoștințe noi în fiecare zi, dar, de dragul vostru, suntem dispuși la orice. Lydia, draga mea, deși *ești* cea mai mică, sunt sigură că domnul Bingley va dansa cu tine la următorul bal.

— O! exclamă Lydia, cu putere. N-am nici un fel de teamă, căci, deși *sunt* cea mai mică, sunt totuși cea mai înaltă dintre toate.

Restul serii îl petrecură întrebându-se cât de curând va fi întoarsă vizita domnului Bennet și care ar fi momentul oportun să-l invite la cină.

CAPITOLUL III

Oricât se strădui doamna Bennet, susținută de cele cinci fiice ale sale, nu putu smulge de la soțul ei o descriere satisfăcătoare a domnului Bingley. Îl atacară pe toate căile posibile: cu întrebări îndrăznețe, cu presupuneri inteligente și aluzii distante, dar el se pricepu de minune să le dejoace planurile. Ca atare, se văzură silite să accepte informațiile de mână a doua obținute de la lady Lucas. Descrierea acesteia era mai mult decât favorabilă. Sir William fusese tare încântat de el. Era destul de tânăr, teribil de chipeș, extrem de agreabil și, de parcă n-ar fi fost suficient, intenționa să se arate la următoarea reuniune cu un număr mare de însoțitori. Nimic nu putea fi mai încântător. A iubi dansul era un semn sigur că te afli la un pas de a te îndrăgosti. Era firesc, așadar, să se nască speranțe puternice în privința inimii domnului Bingley.

— Dacă mi-aș vedea măcar una dintre fiice stabilită la Netherfield, îi spuse doamna Bennet soțului ei, iar pe celelalte măritate la fel de bine, nu mi-aș mai dori nimic pe lumea asta.

Peste câteva zile, domnul Bingley îi întoarse vizita domnului Bennet și cei doi petrecură vreo zece minute în biblioteca celui din urmă. Bingley sperase că i se va oferi favoarea de a le cunoaște pe tinerele domnișoare despre a căror frumusețe aflase o mulțime de lucruri, dar se mulțumi doar cu tatăl lor. Tinerele, ceva mai norocoase, avură avantajul de a descoperi, de la o fereastră de sus a casei, că tânărul purta o haină albastră și venise călare pe un cal negru.

La scurtă vreme, i se trimise o invitație la cină, iar doamna Bennet prinse să plănuiască un meniu care să-i pună în valoare calitățile de gospodină, când sosi un răspuns care le amână toate planurile. Domnul Bingley era chemat de treburi importante în oraș în ziua următoare și, ca atare, se afla în imposibilitatea de a le onora invitația etc. Doamna Bennet fu profund dezamăgită. Nu-și putea închipui ce treabă atât de grabnică avea în oraș, de vreme ce abia sosise în Hertfordshire. În sufletul ei începu să încolțească teama că el ar putea să rătăcească tot timpul dintr-un loc într-altul, în loc să se stabilească la Netherfield, așa cum s-ar fi convenit. Lady Lucas îi mai domoli temerile, avansând ideea că pleca la Londra numai pentru a-și aduce invitații la bal. Curând se răspândi zvonul că domnul Bingley urma să vină la acea petrecere cu douăsprezece doamne și șapte domni. Vestea le întristă pe fete, dat fiind numărul mare de doamne, dar se liniștiră în ajunul balului, când aflară că adusesese de fapt numai șase persoane, cele cinci surori ale sale și o verișoară. Dar, când grupul intră în sala balului, constatară că erau cinci cu toții: domnul Bingley împreună cu două surori ale sale, soțul surorii celei mari și încă un tânăr.

Domnul Bingley era chipeș și manierat, avea o înfățișare plăcută și un comportament lipsit de prețiozități. Surorile sale erau niște femei rafinate, cu un aer monden. Cumnatul său, domnul Hurst, părea, la rândul-i, un aristocrat. Cât despre prietenul său, domnul Darcy, întreaga audiență se dovedi aproape numaidecât fascinată de statura sa înaltă și zveltă, de trăsăturile deosebite și de aerul său nobil, iar în mai puțin de cinci minute de când își făcuse apariția, se zvonea deja că are un venit de zece mii de lire pe an. Domnii îl declarară un bărbat de toată frumusețea, doamnele îl găsiră cu mult mai arătos decât domnul Bingley și aproape jumătate din seară i se dedică întreaga admirație, până când manierele sale dezamăgiră întreaga audiență și valul de popularitate de care se bucura se pierdu. Se descoperi că era mândru, că se simțea superior celor din jur și era din cale-afară de capricios. Nici întreaga sa avere din Derbyshire n-ar fi putut compensa impresia de ființă dezagreabilă și respingătoare pe care și-o crease, iar comparația cu prietenul său nu i-ar fi făcut cinste acestuia din urmă.

Domnul Bingley reuși în scurt timp să cunoască pe aproape toți cei prezenți în încăpere. Era sociabil și plin de viață, dansă fiecare dans și regretă faptul că balul dura atât de puțin, motiv pentru care luă decizia de a organiza el însuși un altul la Netherfield. Asemenea calități vorbesc de la sine. Ce diferență între el și prietenul său! Domnul Darcy dansă o singură dată cu doamna Hurst și o dată cu domnișoara Bingley, refuză să îi fie prezentat oricărei alte doamne și preferă să se plimbe prin încăpere tot restul serii, adresându-i-se din când în când unuia dintre însoțitorii săi. Hotărârea asupra caracterului său fusese luată: era cel mai mândru și mai dezagreabil om din lume, cu toții sperau că nu vor mai avea prilejul să-l revadă vreodată. Unul dintre cei mai vehemenți critici ai săi fu doamna Bennet, al cărei dispreț față de caracterul lui se transformă într-o ranchiună personală, întrucât o ofensase pe una dintre fiicele ei.

Elizabeth Bennet fusese obligată să șadă pe margine timp de două dansuri, fiindcă erau prea puțini domni. În tot acest timp, domnul Darcy stătuse destul de aproape de ea, astfel încât, atunci când domnul Bingley se apropie pentru o clipă de el, ca să-l îndemne să danseze, ea auzi cu ușurință conversația dintre cei doi.

— Haide, Darcy, spusese el, trebuie să te conving într-un fel să dansezi. Nu-mi face nici o plăcere să te văd stând aici singur. Ai face mult mai bine să vii la dans.

— Nici nu mă gândesc. Știi bine că-mi displace să dansez, dacă nu sunt familiarizat cu partenera. Într-o asemenea adunare, mi-ar fi peste puteri. Surorile tale au deja parteneri și cu orice altă femeie din încăperea asta dansul mi s-ar părea o pedeapsă.

— În locul tău, nu aș face atâtea mofturi, exclamase Bingley. Ce

Dumnezeu! Pe onoarea mea, niciodată nu am întâlnit atâtea fete drăguțe ca în seara aceasta, iar câteva dintre ele sunt deosebit de frumoase.

— *Tu dansezi cu singura fată frumoasă din sala aceasta, îi răspunsese domnul Darcy, uitându-se la cea mai mare dintre surorile Bennet.*

— Este cu siguranță cea mai frumoasă creatură pe care am văzut-o vreodată! Dar uite, chiar în spatele tău stă una dintre surorile ei, care este o ființă tare drăguță și, îndrăznesc să spun, o prezență agreabilă. Îngăduie-mi să îi cer partenerei mele să i te prezinte.

— La cine te referi? — și, întorcându-se, domnul Darcy o fixase pe Elizabeth până când, privirile lor întâlnindu-se, își coborâse ochii și răspunsese cu indiferență: Acceptabilă, dar nu suficient de frumoasă ca să mă intereseze. Și nici nu mă aflu în dispoziția necesară de a le da atenție unor tinere care au fost neglijate de alți bărbați. Mai bine te-ai întoarce la partenera ta și te-ai bucura de grațiile ei în continuare, fiindcă îți irosești timpul cu mine.

Domnul Bingley îi urmă sfatul. Domnul Darcy se îndepărtă, dar Elizabeth rămase cu sentimente nu tocmai plăcute în ceea ce-l privea. Le istorisi cu mult umor întreaga pățanie prietenelor sale, fiindcă era o fire maleabilă și înclinată spre aspectul ludic, având harul de a se amuza de orice lucru ridicol.

Seara se scurse într-un mod plăcut pentru întreaga familie. Doamna Bennet își întâmpină cele două fiice și fu încântată să afle că se bucuraseră de aprecierea întregii adunări de la Netherfield. Dansase cu domnul Bingley de două ori și fusese remarcată și de surorile acestuia. Tânăra era cel puțin la fel de încântată pe cât era și mama sa, dar se sfia să arate. Elizabeth întrezări emoția care o încerca pe Jane. Mary auzisese când îi fusese prezentată domnișoarei Bingley drept cea mai răsărită fetișcană din împrejurimi, iar Catherine și Lydia avuseseră norocul să nu le lipsească niciodată partenerei, aceasta fiind, în opinia lor, suprema realizare pe care le-o putea aduce un bal. Întoarcerea la Longbourn, orașul în care se născuseră și unde erau locuitori de vază, avu loc, așadar, în împrejurări fericite. Domnul Bennet era încă treaz și le aștepta. Cu o carte în mână, părea că pierduse noțiunea timpului. În plus, îl reținea încă treaz un puternic imbold de a afla cum se sfârșise o seară care stârnise atâtea visuri. Nutrea speranța ascunsă că toate iluziile soției sale legate de domnul Bingley se vor spulbera, dar povestirile care începură să curgă avură darul de a-l contrazice.

— Ah, dragul meu domn Bennet, spuse ea, în timp ce intra în cameră, am avut parte de o seară minunată, iar balul a fost mai presus de orice așteptări. Aș fi vrut să fii și dumneata de față. Nici nu-ți imaginezi de câtă admirație s-a bucurat Jane. Toți aveau ochi numai

pentru frumusețea ei, iar domnul Bingley a găsit-o pur și simplu încântătoare și a dansat cu ea în două rânduri. Gândește-te numai la lucrul *acesta*: să danseze cu ea de două ori, mai cu seamă că a fost singura tânără pe care a invitat-o și a doua oară. La început, a invitat-o pe domnișoara Lucas. Eu am fost de-a dreptul contrariată când i-am văzut alături, dar, cu toate acestea, a fost evident că n-a plăcut-o deloc. Nici nu-mi imaginez cum ar putea cineva s-o placă. Apoi nu și-a mai putut dezlipi ochii de la Jane, când a văzut-o dansând. A întrebat cine este, a ținut să i se facă prezentările și i-a acordat următoarele două dansuri. S-au succedat apoi câte două dansuri, pe rând, cu domnișoara King, cu Maria Lucas, din nou cu Jane, pe urmă cu Lizzy, iar *Boulanger*²-ul...

— Dacă ar fi avut măcar o urmă de compasiune în ceea ce mă privește, spuse soțul ei iritat, n-ar fi dansat nici pe jumătate cât a făcut-o. Pentru numele lui Dumnezeu, nu-mi mai vorbi de partenerile sale. Ah, de și-ar fi scrântit glezna chiar de la primul dans!

— Vai, dragul meu, continuă doamna Bennet, dacă ai ști cât sunt de încântată de el! Este atât de chipeș, iar surorile lui sunt niște femei fermecătoare. În viața mea nu am văzut un lucru mai elegant decât rochiile lor. Îndrăznesc chiar să afirm că dantela de pe rochia doamnei Hurst...

În acest moment, fu din nou întreruptă. Domnul Bennet se arătă de-a dreptul agasat de descrierea dantelăriei. Așadar, dumneaei se văzu nevoită să schimbe subiectul brusc, fapt pentru care prinse să descrie, cu mult patos și într-o manieră exagerată, grosolănia domnului Darcy.

— Te asigur, adăugă ea, că Lizzy nu e cu nimic în dezavantaj, dacă nu se potrivește fanteziilor *lui*. Pot spune cu mâna pe inimă că e ființa cea mai dezagreabilă și mai îngrozitoare pe care am cunoscut-o și nu merită deloc să te străduiești să-i faci pe plac. Atât de prețios și de încrezut, încât nici nu știu cine l-ar putea suporta. S-a plimbat de ici-colo, dându-și atâta importanță! Auzi, nu era destul de drăguță să danseze cu el! Aș fi vrut să fi fost de față, dragul meu, și să-i arunci una dintre vorbele dumitale de duh. Îl detest din tot sufletul pe omul acesta.

² „Dansul brutarului” (fr. – n. trad.).

CAPITOLUL IV

Când Jane Și Elizabeth rămaseră singure, cea dintâi, care fusese destul de reținută cu laudele la adresa domnului Bingley, îi mărturisii surorii sale cât de mult îl admira.

— Este așa cum ar trebui să fie orice tânăr, spuse ea. Sensibil, generos, amuzant și plin de viață; niciodată n-am cunoscut maniere mai desăvârșite — atâta naturalețe, totuși însoțită de o purtare așa de aleasă.

— Și să nu uităm că e foarte chipeș, îi răspunse Elizabeth, lucru care n-ar trebui să-i lipsească nici unui tânăr, dacă s-ar putea. Asta îi desăvârșește caracterul.

— M-a măgulit faptul că m-a invitat și a doua oară la dans. Nu mă așteptam la un asemenea compliment.

— Nu te așteptai? Pe mine nu m-a mirat gestul lui. Se pare că asta e marea diferență dintre noi. Pe *tine* întotdeauna complimentele te iau prin surprindere, în vreme ce pe *mine*, niciodată. Ce putea fi mai firesc decât dorința lui de a te invita din nou la dans? Ar fi fost orb, dacă n-ar fi observat că erai de o mie de ori mai frumoasă decât oricare altă femeie din încăpere. Nu gentileții lui trebuie să-i mulțumești pentru asta. Cu siguranță este o fire tare plăcută și mi se pare firesc să-l îndrăgești. De multe ori ți s-a întâmplat să-ți placă indivizi mai stupizi.

— Lizzy, dragă!

— Ah, ai un dar deosebit de a te atașa, pur și simplu, de oameni! După tine, nimeni nu are defecte. În ochii tăi, toți oamenii sunt generoși și plăcuți. În viața mea nu te-am auzit spunând ceva rău despre o ființă umană.

— Întotdeauna m-am temut să fac declarații pripite pe seama cuiva, dar nu am spus vreodată altceva decât ceea ce am gândit.

— Știu, și tocmai *asta* mă face să mă minunez. Cu bunul simț care te caracterizează, nu înțeleg cum poți fi atât de oarbă la nebuniile și la prostia celorlalți. Sinceritatea e o trăsătură destul de comună, o poți întâlni la tot pasul, dar să fii sincer fără pic de ostentație și fără să urmărești ceva, ba mai mult, să iei părțile bune ale unui om și să le faci și mai bune decât sunt — de asta numai *tu* ești în stare. Așadar, îți plac și surorile acestui domn, nu-i așa? Manierele lor nici nu se pot compara cu ale fratelui lor.

— Nu la prima vedere, cu siguranță. Dar sunt niște femei încântătoare, atunci când faci conversație cu ele. Domnișoara Bingley va locui cu fratele ei și se va ocupa de întreținerea casei. Dacă nu greșesc eu, cred că vom avea în ea o vecină adorabilă.

Elizabeth o asculta în tăcere, dar nu părea deloc convinsă. Purtarea doamnelor la bal nu fusese pe placul tuturor, iar ele nici nu-și

dăduseră silința în acest sens. Având un simț al observației mai ascuțit decât sora ei, dar fiind mai puțin tolerantă și, în același timp, neimplicată în această situație, ea nu părea prea dispusă să le aprobe comportamentul. În fond, erau niște doamne educate, cu bună-dispoziție dacă nu apărea vreun motiv de iritare, și puteau deveni o companie agreabilă atunci când doreau. Erau destul de frumoase și fuseseră educate într-unul dintre cele dintâi pensioane din oraș; dețineau o avere de douăzeci de mii de lire, aveau obiceiul de a cheltui mai mult decât s-ar fi convenit și de a frecventa persoane de rang înalt. Erau, așadar, îndreptățite să aibă o părere bună despre ele însele și să-i desconsidere pe ceilalți. Se trăgeau dintr-o familie respectabilă din nordul Angliei și, gândindu-se cu mare considerație la originea lor, de multe ori uitau că averea lor și a fratelui se născuse de pe urma comerțului.

Domnul Bingley moștenise aproape o sută de mii de lire de la tatăl său, care intenționase să cumpere o proprietate, dar nu mai avusese răgazul să facă tranzacția propriu-zisă. Domnul Bingley urmărea și el același lucru, ba câteodată se hotăra și asupra comitatului. Dar, cum se bucura deja de o casă frumoasă și de toată libertatea pe care ți-o oferă un conac, majoritatea celor care îi cunoșteau firea indolentă începuseră să se întrebe dacă nu cumva urma să își petreacă restul zilelor la Netherfield, lăsând sarcina achiziției pe seama generațiilor viitoare.

Surorile sale erau nerăbdătoare ca fratele lor să aibă o moșie proprie. Deși el se stabilise acum doar în calitate de chiriaș, domnișoara Bingley nu se opunea deloc ideii de a se așeza în capul mesei fratelui său și nici doamna Hurst, căsătorită cu un bărbat mai degrabă elegant decât bogat, nu era mai puțin dispusă să considere casa lui drept propria-i locuință, atunci când avea chef. Nu trecuseră nici doi ani de când ajunsese la vârsta majoratului, când domnului Bingley i se făcu neprevăzuta propunere de a vizita Netherfield House. O inspectase pe dinafară și pe dinăuntru timp de o jumătate de oră, fusese încântat de așezare și de camerele principale, iar descrierea proprietarului îl satisfăcuse, așa încât se hotărâse pe loc s-o achiziționeze.

Între el și domnul Darcy se închegase o prietenie statornică, în ciuda diferențelor de caracter. Darcy îl îndrăgea pe Bingley pentru felul său de a fi simpatice, deschis și blând, cu toate că temperamentele lor erau vădit antagonice, iar Darcy nu părea deloc nemulțumit de constituția sa. Bingley avea un profund respect față de puterea de judecată a lui Darcy și o mare încredere în tăria considerațiilor sale. În înțelegerea lucrurilor, Darcy îi era superior. Nici Bingley nu întâmpina probleme, însă Darcy era deștept. În același timp, era arogant, reținut, dificil, iar comportamentul său, deși educat, părea destul de neplăcut. În această

privință, prietenul său deținea un avantaj. Oriunde ar fi apărut, Bingley era îndrăgit pe loc, în timp ce Darcy ofensa pe toată lumea.

Modul în care vorbeau despre balul de la Meryton îi caracteriza pe amândoi. Bingley nu mai întâlnise niciodată în viață oameni mai drăguți sau fete mai frumoase, toată lumea fusese atentă și amabilă cu el, fără formalități sau rigiditate, și devenise în scurt timp familiar cu întreaga adunare. Cât despre domnișoara Bennet, nici un înger nu i-ar fi putut depăși frumusețea! Dimpotrivă, Darcy văzuse o mulțime de oameni lipsiți de frumusețe și demodați, care nu-i stârniseră nici cea mai mică urmă de interes și care, la rândul lor, nu-l plăcuseră și nu-i acordaseră nici o atenție. Pe domnișoara Bennet o considerase drăguță, dar era de părere că zâmbea prea mult.

Deși doamna Hurst și sora ei îi dăduseră dreptate, o plăcuseră și admiraseră, admitând că era o fată foarte drăguță, drept care nu se împotriviseră s-o cunoască mai îndeaproape. Căzuseră de acord că era o fată agreabilă, iar fratele lor se simțise îndreptățit să se gândească la ea atât cât ar fi vrut, de vreme ce se bucurase de atâta considerație.

CAPITOLUL V

La mică distanță de Longbourn, locuia o familie care se afla în relații foarte apropiate cu familia Bennet. Sir William Lucas se ocupase cu negoțul în Meryton, reușind să strângă o avere considerabilă și chiar obținând titlul de cavaler, ca urmare a unei cereri adresate regelui pe vremea când era primar. Distincția obținută adusesese schimbări majore în comportamentul său. I se făcuse dintr-odată scârbă de ocupația anterioară și de reședința într-un oraș atât de mic. Renunțase la amândouă și se mutase împreună cu familia într-o casă aflată la aproape o milă de Meryton, locuință numită de atunci Lucas Lodge, unde se putea gândi cu plăcere la propria-i importanță și, scăpat de povara vechii ocupații, își dedica timpul în exclusivitate mondenității. Noul rang îl încânta, ce e drept, dar nu-l transformase într-un om mândru, dimpotrivă, se străduia să fie atent cu toată lumea. De felul său o persoană inofensivă, prietenoasă și îndatoritoare, parcă devenise și mai curtenitor de când se prezentase la Palatul St. James.

Lady Lucas, o femeie tare cumsecade, nefiind prea inteligentă, devenise o vecină prețioasă pentru doamna Bennet. Aveau mai mulți copii, cel mai mare dintre ei fiind o tânără sensibilă și inteligentă, în vârstă de aproape douăzeci și șapte de ani, bună prietenă cu Elizabeth.

Era absolut necesar ca domnișoarele Lucas și domnișoarele Bennet să se întâlnească și să discute despre bal. Așadar, în dimineața ce urmă reuniunii, cele dintâi se deplasară până la Longbourn, ca să mai afle câte ceva și să-și comunice impresiile.

— Se pare că *tu* ți-ai început seara bine, Charlotte, îi spuse doamna Bennet, cu o reținere politicoasă. Ai fost cea dintâi alegere a domnului Bingley.

— Într-adevăr, dar se pare că mai încântat a fost de cea de-a doua alegere a sa.

— A, probabil că te referi la Jane, fiindcă a dansat cu ea în două rânduri. Asta chiar a *părut* un semn de admirație. De fapt, sunt convinsă că a și plăcut-o. Chiar mi-a ajuns la urechi ceva în sensul ăsta, nu-mi mai amintesc exact contextul, parcă era ceva legat de domnul Robinson.

— Probabil vă referiți la conversația dintre dânsul și domnul Robinson, pe care eu am auzit-o întâmplător. Nu v-am mai vorbit despre asta? Domnul Robinson l-a întrebat cum i s-a părut petrecerea noastră de la Meryton, dacă nu găsea că se aflau o mulțime de tinere drăguțe la bal și pe care dintre ele o considera, totuși, cea mai frumoasă. Iar domnia-sa i-a răspuns imediat la cea din urmă întrebare

— nu încăpea nici urmă de îndoială, cea mai mare dintre

domnișoarele Bennet, și nimeni n-ar fi putut contrazice o asemenea opinie.

— Pe cuvântul meu! Chiar a părut un răspuns hotărât, deci s-ar părea că... dar, cum bine știți, asta s-ar putea să nu ducă la nimic.

— Lucrurile pe care le-am auzit *eu* sunt mai importante decât cele pe care le-ai auzit *tu*, Eliza, îi spuse Charlotte. Nu merită să dai importanță celor spuse de domnul Darcy, fiindcă nu seamănă cu prietenul său, nu-i așa? Biata de tine! Să ți se spună că ești doar *acceptabilă*!

— Te-aș ruga să nu mai pomenești de lucrurile acestea, n-aș vrea ca Lizzy să se simtă prost fiindcă a fost tratată atât de urât. Este un om îngrozitor și ar fi un adevărat nenoroc să fie plăcută de o asemenea persoană. Seara trecută, doamna Long mi-a povestit că a stat lângă ea preț de o jumătate de oră, fără măcar să deschidă gura.

— Ești sigură că nu greșești, doamnă? o întreabă Jane. Eu sunt convinsă că l-am văzut pe domnul Darcy vorbindu-i.

— Desigur, pentru că ea l-a întrebat, în cele din urmă, dacă îi place Netherfield, iar el a fost obligat să-i răspundă. Însă ea spunea că dânsul părea deranjat că i se adresase cineva.

— Domnișoara Bingley mi-a spus, veni replica lui Jane, că dânsul vorbește foarte puțin cu oamenii pe care nu-i cunoaște îndeajuns. Cu prietenii apropiați, însă, e deosebit de cumsecade.

— Nu cred o iotă din toate astea, draga mea. Dacă ar fi fost așa de drăguț precum spui, ar fi vorbit, cu siguranță, și cu doamna Long. Dar cred că știu care a fost realitatea. Se spune despre el că e teribil de trufaș. Probabil a aflat că doamna Long nu deține o trăsură personală, iar la bal a venit cu una închiriată.

— Nu-mi pasă că nu a vorbit cu doamna Long, spuse atunci domnișoara Lucas, dar aș fi vrut să danseze cu Eliza.

— Altă dată, Lizzy, spuse mama ei, aș refuza să dansez cu *el*, dacă aș fi în locul tău.

— Doamnă, cred că-ți pot face de pe acum promisiunea că n-am să dansez *în veci* cu el.

— Mândria lui, interveni domnișoara Lucas, *mie* personal nu mi se pare ofensatoare, așa cum se întâmplă de obicei, fiindcă în cazul său are o scuză. Un tânăr atât de rafinat, de familie bună, înstărit și cu atâtea atuuri este îndreptățit să aibă o părere bună despre sine. Dacă pot zice asta, are tot *dreptul* să fie mândru.

— E adevărat, replică Elizabeth, și aș putea ierta cu ușurință mândria *lui*, dacă nu ar fi rănit-o pe a *mea*.

— Cred că mândria, interveni Mary, care era întotdeauna mulțumită de profunzimea reflecțiilor sale, este una dintre cele mai întâlnite slăbiciuni. Tot ce am citit până acum m-a condus la concluzia că este, într-adevăr, o trăsătură comună, că însăși natura umană ne poartă

spre o astfel de pornire și sunt foarte puțini aceia dintre noi care să nu aibă un sentiment de automulțumire, gândindu-se la propriile calități — fie reale, fie imagine. Orgoliul și mândria sunt lucruri diferite, cu toate că, de cele mai multe ori, aceste cuvinte sunt tratate drept sinonime. O persoană poate fi mândră, fără să aibă pic de orgoliu. Mândria se raportează mai degrabă la propria părere despre sine, în vreme ce orgoliul e legat de modul în care am dori să fim văzuți de ceilalți.

— Dacă aş avea averea domnului Darcy, spuse unul dintre tinerii Lucas, care venise împreună cu surorile sale, nici nu mi-ar păsa să fiu mândru. Aş ține o mulțime de câini de vânătoare și aş bea o sticlă de vin în fiecare zi.

— Atunci, ai bea cu mult mai mult decât s-ar cuveni, îi răspunse doamna Bennet. Dacă te-aş vedea făcând asta, cu siguranță că ți-aş lua sticla din față.

Băiatul susținu că ea n-ar fi fost în stare de așa ceva. Dânsa continuă să afirme contrariul și disputa încetă numai odată cu sfârșitul vizitei.

CAPITOLUL VI

Doamnele din Longbourn se prezentară curând la cele din Netherfield. Vizita le fu întoarsă, după cum cereau toate formalitățile. Manierele încântătoare ale domnișoarei Bennet sporeau, prin bunăvoința domnișoarei Hurst și a domnișoarei Bingley. Iar dacă pe mamă o găseau de netolerat și celor două surori mai mici considerau că nu merita să le adreseze vreun cuvânt, își manifestară, totuși, intenția de a și le apropia pe cele două fete mai mari. Jane primi cu multă încântare această atenție, în vreme ce Elizabeth găsi în continuare că ele priveau de sus pe toată lumea, chiar și pe sora ei, lucru care o făcea să nu prea le agreeze. Amabilitatea arătată față de Jane — atâta cât era — avea preț, întrucât se datora admirației pe care fratele lor o avea față de aceasta. Era un lucru evident, ori de câte ori se întâlneau, că el o prețuia cu adevărat. Iar Elizabeth era convinsă că Jane se lăsa purtată de simpatia ce o nutrise chiar de la început pentru el, fiind la un pas de a se îndrăgosti cu adevărat. O liniștea, totuși, gândul că cei din jur nu puteau descoperi această realitate, întrucât puterea simțămintelor sale era temperată de un comportament liniștit și o veselie măsurată, care o fereau de suspiciunile tuturor curioșilor. Despre toate aceste lucruri îi vorbi prietenei sale, domnișoara Lucas.

— Este indicat, probabil, îi replică Charlotte, să ai o purtare mai reținută în public, în astfel de situații. O purtare excesiv de prudentă îți poate aduce, în schimb, dezavantaje. Dacă o femeie își ascunde cu aceeași pricepere afecțiunea și față de cel pe care îl iubește, ar putea pierde șansa de a-l atrage, iar faptul că toți ceilalți nu au aflat nimic va fi o slabă consolare. Există o doză considerabilă de recunoștință ori de vanitate în orice formă de atașament și nu e recomandabil să te lași în voia lor. Putem începe cu toții fără ajutor — o ușoară preferință e deja un lucru obișnuit. Puțini sunt, însă, aceia dintre noi care au puterea de a se îndrăgosti fără să primească o încurajare. În nouă cazuri din zece, s-ar cuveni ca o femeie să arate mai multă afecțiune decât simte. Bingley o place pe sora dumitale, asta fără îndoială, dar totul s-ar putea reduce la o simplă admirație, dacă ea nu este dispusă să-l încurajeze.

— Dar ea îl încurajează, desigur, atât cât îi permite felul de a fi. Dacă până și eu am observat câtă considerație are pentru el, Bingley ar trebui să fie orb să nu-și dea seama.

— Nu uita, Eliza, că el nu cunoaște firea lui Jane atât de bine ca tine.

— Dar, dacă o femeie ține la un bărbat și nu face nici un efort să-i ascundă lucrul acesta, în cele din urmă el va trebui să-și dea seama.

— Probabil că o va cunoaște, dacă va avea ocazia să o vadă îndeajuns. Cu toate că Bingley și Jane se întâlnesc destul de des, nu petrec prea multe ore împreună. Și, cum în cea mai mare parte a timpului sunt înconjurați de o audiență numeroasă, nu au posibilitatea să discute în orice moment. Așadar, Jane ar trebui să profite de fiecare clipă în care îi poate atrage atenția. Când va fi sigură în ceea ce îl privește, va avea suficient răgaz să se gândească și la dragoste.

— Planul tău ar fi unul inspirat, replică Elizabeth, dacă singurul țel ar fi o căsătorie profitabilă. Dacă aș avea în intenție să pun mâna pe un soț bogat, sau pe unul oarecare, poate că aș accepta teoria ta. Dar nu acestea sunt sentimentele lui Jane, iar ea nu acționează după nici un plan. Deocamdată nu poate fi sigură în ce măsură îl simpatizează și cu atât mai puțin dacă este înțelept ceea ce simte. Îl cunoaște de numai două săptămâni. A dansat cu el de patru ori la Meryton, l-a văzut într-o dimineață în propria casă și a avut ocazia să cineze cu el doar de patru ori. Nu e de-ajuns pentru ca ea să-i poată cunoaște caracterul.

— Nu în maniera în care prezinți tu lucrurile. De pe urma faptului că *au cinat* împreună, ea ar fi putut să constate câtă poftă de mâncare are dânsul. Nu uita, însă, că au petrecut împreună patru seri, iar asta poate însemna mare lucru.

— Da, aceste patru seri le-au dat posibilitatea să descopere că amândoi preferă „Douăzeci și unu” mai mult decât „Comert”, însă în privința altor aspecte mai importante, de caracter, nu cred că s-au făcut mari dezvăluiri.

— Ei bine, spuse Charlotte, îi doresc lui Jane, din tot sufletul meu, numai bine. Iar, dacă ar fi să se mărite nu mai târziu de mâine cu el, nu cred că ar avea mai puține posibilități să fie fericită, decât ar avea dacă i-ar fi studiat caracterul timp de douăsprezece luni. Fericirea în căsnicie este doar o chestiune de șansă. Chiar dacă cei doi parteneri s-ar cunoaște foarte bine înainte de căsătorie sau ar avea firi asemănătoare, faptul acesta nu le-ar crește în nici un fel șansa de a fi fericiți. Pentru că, după aceea, diferențele dintre ei vor deveni cu atât mai pregnante și fiecare își va avea partea sa de suferință. E bine să știi cât mai puțin cu putință din defectele persoanei alături de care urmează să-ți petreci viața.

— Mă faci să râd, Charlotte! Țasta nu este un principiu sănătos. Știi și tu că nu e ceva sănătos și nici tu însăși nu ai proceda în felul acesta.

Fiind ocupată să studieze atențiile pe care domnul Bingley i le acorda surorii sale, Elizabeth nici măcar nu bănuia că devenise ea însăși un obiect de interes pentru prietenul lui. La început, domnul Darcy admisesese cu greu că ar fi fost drăguță. La bal, o privise fără vreo urmă de admirație. La următoarea întâlnire, o studiasese numai pentru a avea un subiect de critică. Nici nu apucase să se convingă, însă, pe

sine și pe prietenii săi că ea nu avea nici o trăsătură deosebită a chipului, când începuse să descopere că expresia frumoasă a ochilor ei întunecați o făcea să pară de o inteligență ieșită din comun. Această descoperire fusese urmată de altele la fel de copleșitoare. Deși ochiul său critic remarcase câteva asimetrii ale formelor ei, se văzuse nevoit să admită că Elizabeth avea o siluetă zveltă și plăcută. Și, cu toate că afirmase că manierele ei nu corespundeau lumii mondene, fusese, totuși, fascinat de firea ei plină de viață. Ea nu avea habar de toate aceste lucruri, îl considera o persoană total dezagreabilă, oriunde s-ar fi dus, care nu o găsisese suficient de drăguță pentru a dansa cu el.

Tânărul începu să-și dorească s-o cunoască mai bine, iar, ca prim pas spre o conversație, asistă la discuțiile pe care ea le purta cu ceilalți. Elizabeth observă lucrul acesta. Faptul se petrecu la reședința lui sir William Lucas, unde se ținea o petrecere cu mulți invitați.

— Mă întreb ce urmărește domnul Darcy, îi spuse ea lui Charlotte, prin faptul că stă și îmi tot ascultă conversația cu colonelul Forster.

— La această întrebare, numai domnul Darcy ți-ar putea răspunde.

— Dacă va continua în felul acesta, am să-i spun că știu ce urmărește. Are un ochi foarte critic și, dacă nu voi fi eu însămi impertinentă, curând am să încep să mă tem de dânsul.

Când acesta se apropie de ele, deși nu părea să aibă vreo intenție de a le vorbi, domnișoara Lucas își îndemnă prietena să deschidă subiectul și, cum Elizabeth găsi provocatoare această idee, se întoarse către el și îi spuse:

— Nu considerați, domnule Darcy, că m-am exprimat incredibil de bine adineauri, când am insistat pe lângă colonelul Forster să dea un bal la Meryton?

— Cu multă hotărâre! Este un subiect care le însuflețește întotdeauna pe doamne.

— Sunteți cam sever cu noi.

— În curând, va fi rândul *ei* să fie săcăită, spuse domnișoara Lucas. Am să deschid pianul, Eliza, cred că știi ce urmează.

— Ai o fire tare ciudată pentru o prietenă! Îmi ceri întotdeauna să mă produc în fața oricui și a tuturor! Dacă orgoliul meu ar avea o tentă muzicală, ai fi de neprețuit, dar, în condițiile actuale, aș prefera să nu mai apar în fața unor persoane obișnuite cu interpretări dintre cele mai strălucite. La insistențele domnișoarei Lucas, adăugă: Foarte bine, dacă trebuie, trebuie. Apoi, privind grav către domnul Darcy, spuse: Este o veche și frumoasă zicală, pe care toți cei aici de față o cunosc cu siguranță: „Ține-ți suflarea pentru a răci fiertura”. Eu am să mi-o țin pe-a mea pentru a-mi îmbunătăți cântarea.

Interpretarea ei fu plăcută, însă nu strălucitoare. După unul sau două cântece, dar înainte de a putea răspunde insistențelor câtorva persoane care ar fi dorit s-o mai audă cântând, fu înlocuită la pian de

sora ei, Mary, care se arăta nerăbdătoare să-i urmeze; pentru că era singura lipsită de frumusețe din întreaga familie, se străduise din greu să ajungă la cunoștințele și rezultatele actuale, fiind mereu dornică să și le etaleze.

Mary nu avea nici talent, nici gust. Deși ambiția o făcuse muncitoare, câpătase, totuși, un aer pedant și o fire vanitoasă, care i-ar fi putut dăuna chiar și unei persoane ajunse la un nivel de măiestrie superior ei. Elizabeth, simplă și lipsită de afectare, era ascultată cu mai multă plăcere, deși nu cânta nici pe jumătate la fel de bine ca sora ei. Iar Mary, la sfârșitul unui lung concert, primea cu bucurie laude și mulțumiri, pentru că interpretase melodii scoțiene și irlandeze la cererea surorilor sale mai mici, care dansau într-un capăt al salonului, împreună cu tinerii Lucas și doi sau trei ofițeri.

Domnul Darcy stătea lângă ele, cuprins de o indignare tăcută, stârnită de o asemenea manieră de petrecere a serii, ca și de lipsa oricărei conversații. Era atât de adâncit în propriile-i gânduri, încât nici nu remarcase că sir William Lucas se așezase lângă el, până când acesta i se adresa:

— Ce mod încântător de a se amuza gălesc tinerii în asta, domnule Darcy! La urma urmei, nimic nu se poate compara cu dansul. Eu îl consider unul dintre cele dintâi rafinamente ale unei societăți civilizate.

— Cu siguranță, sir, are în plus și avantajul de a fi la modă și în societățile mai puțin civilizate. Orice sălbatic știe să danseze.

Sir William se mulțumi să zâmbească.

— Prietenul dumitale dansează minunat, continuă el după o pauză, văzându-l pe domnul Bingley că se alătură grupului. Și nu mă îndoiesc, domnule Darcy, că și dumneata ești adeptul acestei adevărate arte.

— Cred că m-ați văzut dansând la Meryton, sir William.

— Într-adevăr, iar ceea ce am văzut mi-a făcut mare plăcere. Obișnuiești să dansezi des la St. James?

— Niciodată, sir William.

— Nu consideri că ar fi un compliment potrivit adus locului?

— E genul de compliment pe care aș prefera să nu-l aduc nici unui loc, dacă se poate.

— Ai o locuință în oraș, bănuiesc.

Domnul Darcy se înclină.

— M-am gândit la un moment dat că m-aș putea stabili eu însumi în oraș, pentru că mă simt atras de o societate aleasă. N-am avut, însă, certitudinea că aerul Londrei i-ar face bine doamnei Lucas.

Se opri, în speranța unui răspuns, dar însoțitorul său nu părea cine-știe-ce dispus să i-l ofere. Cum Elizabeth se îndrepta către ei, avu revelația că ar putea face un gest galant și-i strigă:

— Dragă domnișoară Eliza, de ce nu dansezi? Domnule Darcy, trebuie să-mi îngădui să ți-o prezint pe această tânără, în care ai putea găsi o parteneră potrivită. Sunt sigur că n-ai putea refuza să dansezi, când ai în fața dumitale atâta frumusețe.

Și, luându-i mâna, i-ar fi oferit-o domnului Darcy care, deși extrem de surprins, nu s-ar fi opus să i-o primească, dacă ea însăși nu s-ar fi întors brusc și nu i-ar fi spus lui sir William, oarecum iritată:

— Într-adevăr, domnule, nu am nici cea mai vagă intenție de a dansa. Și v-aș ruga insistent să nu considerați cumva că m-am îndreptat încoace pentru a obține un partener.

Cu o adâncă reverență, domnul Darcy îi ceru să-i acorde onoarea unui dans, încercare zadarnică, întrucât Elizabeth era hotărâtă. Nici încercările lui sir William de a o convinge nu-i clintiră decizia.

— Excelezi în arta dansului, domnișoară Elizabeth, ar fi o cruzime să mă lipsești de fericirea de a te privi. Și, cu toate că tânărul acesta privește cu lipsă de considerație, în general, această formă de amuzament, sunt convins că nu ar avea vreo obiecție să ne îndatoreze preț de vreo jumătate de oră.

— Domnul Darcy e foarte politicos, spuse Elizabeth, zâmbind.

— Este, într-adevăr, dar, luând în considerare motivul său, scumpă domnișoară Elizabeth, nu e cazul să ne mai mirăm de curtoazia lui. Nu știu cine ar putea avea obiecțiuni în privința unei asemenea partenere.

Elizabeth se întoarse cu o privire șireată. Refuzul ei nu-l ofensă pe tânărul domn, care se gândea la ea cu o oarecare complezență, când iată-l abordat de domnișoara Bingley:

— Pot ghici la ce vă gândiți.

— Mă tem că vă înșelați.

— Vă gândiți la cât de insuportabil ar fi să vă petreceți mai multe seri în maniera aceasta și într-o astfel de companie. Și mă văd silită să vă dau dreptate. În viața mea nu m-am plictisit mai tare! O societate atât de insipidă și, totuși, atât de gălăgioasă, niște oameni lipsiți de însemnătate, dar care au senzația că sunt atât de importanți! Ce n-aș da să vă aud criticându-i cu asprime!

— Supoziția dumneavoastră este cu totul eronată, vă asigur. Mintea mea era stăpânită de lucruri mult mai agreabile. Meditam la nemăsurata plăcere pe care ți-o produce vederea unor ochi frumoși care luminează chipul unei femei încântătoare.

Domnișoara Bingley îl fixă cu privirea și vru să afle ce tânără îi putuse inspira asemenea gânduri. Domnul Darcy îi răspunse cu îndrăzneală:

— Domnișoara Elizabeth Bennet.

— Domnișoara Elizabeth Bennet, repetă domnișoara Bingley. Sunt profund uimită! De când se bucură dânsa de această favoare? Și pe când ar trebui să vă adresez urările mele de fericire?

— Mă aşteptam să-mi adresaţi această întrebare. Imaginaţia unei femei este foarte înflăcărată, zboară de la admiraţie la iubire şi de la iubire la căsătorie într-o clipă. Ştiam c-o să-mi uraţi fericire.

— Ce să zic, dacă este o chestiune atât de serioasă, voi considera situaţia hotărâtă definitiv. Într-adevăr, veţi avea o soacră încântătoare, iar dânsa vă va însoţi în permanenţă la Pemberley.

Domnul Darcy o ascultă cu indiferenţă, în vreme ce ea prefera să se amuze în felul acesta, şi, întrucât calmul său o convinsese că situaţia era sigură, spiritul său continuă să debordeze de veselie.

CAPITOLUL VII

Averea domnului Bennet consta aproape în întregime într-o proprietate care îi aducea un venit de două mii de lire pe an, dar care, din nefericire pentru fiicele sale, în lipsa unui descendent pe linie bărbătească, îi revenea unei rude îndepărtate; moștenirea mamei lor, deși considerabilă, ținând cont de situația ei în viață, cu greu putea suplini venitul mic al soțului. Tatăl ei fusese avocat la Meryton și îi lăsase o avere de patru mii de lire.

Doamna Bennet avea o soră căsătorită cu un domn pe nume Philips, care slujise drept funcționar pe lângă tatăl lor și apoi îi succedase în afaceri și un frate stabilit la Londra, angajat la o companie comercială respectabilă.

Satul Longbourn se afla situat la numai o milă depărtare de Meryton, o distanță destul de convenabilă pentru tinerele domnișoare, care erau atrase într-acolo de trei sau patru ori pe săptămână, spre a-și plăti datoriile către mătușa lor și către o modistă ce locuia peste drum. Cele două mezine ale familiei, Catherine și Lydia, se îndeletniceau cu precădere cu astfel de ocupații. Aveau mai puțină înțelepciune decât celelalte surori, iar, în lipsa unor oferte mai tentante, o plimbare până la Meryton era binevenită spre a le însenina orele dimineții și a le asigura subiecte de conversație pentru seară. Oricât de săracă în știri putea fi viața la țară, ele reușeau întotdeauna să afle câte ceva de la mătușa lor. Momentul de față le adusese, într-adevăr, atât noutăți, cât și fericire, prin recenta sosire în vecinătate a unui regiment de gărzi înarmate, care urma să rămână peste iarnă în Meryton, unde își stabilise și cartierul general.

Vizitele făcute doamnei Philips aveau să le aducă și cele mai interesante informații. În fiecare zi, mai adăugau câte ceva nou cunoștințelor legate de numele și relațiile ofițerilor. Locul unde aceștia erau găzduiți nu mai reprezenta un secret pentru ele, iar, după o anumită perioadă, ajunseseră să-i cunoască personal. Domnul Philips îi vizitase pe toți, ceea ce le oferise nepoatelor sale un izvor de fericire necunoscut până atunci. Singurul subiect de discuție îl reprezentau ofițerii, iar averea considerabilă a domnului Bingley, a cărei simplă pomenire o umplea de însuflețire pe mamă, era lipsită de valoare în ochii lor, în comparație cu uniforma unui sublocotenent.

După ce le ascultă, într-o dimineață, convorbirile pătimașe pe această temă, domnul Bennet remarcă, plin de răceală:

— După cum se vede din felul în care vorbiți, sunteți cu siguranță două dintre cele mai prostuțe fete de pe aici. Bănuiam lucrul acesta de ceva vreme, dar acum m-am convins.

Catherine se tulbură, dar nu-i răspunse, însă Lydia, cu o totală

indiferență, continuă să-și exprime admirația față de căpitanul Carter, ca și speranța de a-l întâlni în aceeași zi, întrucât urma să plece la Londra în ziua următoare.

— Sunt uimită, dragul meu, spuse doamna Bennet, că-ți poți considera cu atâta ușurință propriile fiice niște neroade. Dacă mi-aș propune să desconsider copiii cuiva, cu siguranță nu aș face asta cu ai mei.

— Dacă propriii mei copii sunt prostuți, aș prefera să sper că voi fi mereu conștient de asta.

— Da, însă întâmplător sunt niște fete inteligente.

— Acesta este singurul aspect, încerc să mă amăgesc, asupra căruia nu cădem de acord. Am sperat întotdeauna că părerile noastre vor coincide în totalitate, dar, în cazul acesta, trebuie să te contrazic, întrucât le consider pe cele două mezine ale noastre cum nu se poate mai aiurite.

— Dragă domnule Bennet, nu trebuie să te aștepti ca niște fete tinere să aibă firea tatălui și a mamei lor. Când vor ajunge la vârsta noastră, îndrăznesc să cred că nu le va mai sta gândul la ofițeri mai mult decât ne stă nouă. Îmi amintesc vremurile când eu însămi eram tare îndrăgostită de o tunică roșie, pe care o port și astăzi în inimă. Iar, dacă vreun colonel tânăr și inteligent, cu un venit de cinci ori șase mii de lire pe an, ar aspira la mâna vreuneia dintre fiicele mele, nu i-aș spune nu. Bunăoară, colonelul Forster mi s-a părut tare chipeș în uniformă lui, când l-am văzut seara trecută la sir William.

— Mamă, interveni Lydia, mătușa spunea că nu i-a mai văzut pe colonelul Forster și pe căpitanul Carter ducându-se la fel de des la domnișoara Watson, cum făceau la început; îi vede acum stând mai des în biblioteca lui Clarke.

Doamna Bennet nu apucă să mai răspundă, fiindcă intră valetul cu un bilet pentru domnișoara Bennet; venea de la Netherfield, iar servitorul aștepta un răspuns. Ochii doamnei Bennet prinseră să sclipească de plăcere și, în timp ce dânsa striga, plină de nerăbdare, fiica ei citea.

— Ei bine, Jane, de la cine este? Despre ce e vorba? Ce spune? Haide, Jane, grăbește-te și spune-ne mai repede, iubirea mea.

— Este de la domnișoara Bingley, spuse Jane, apoi citi cu voce tare:
Draga mea prietenă,

Dacă nu ai atâta compasiune, încât să vii azi și să cinezi cu mine și Louisa, vom fi în pericolul de a ne urî una pe cealaltă pentru tot restul vieții, căci un tâte-à-tête de o zi întreagă între două femei nu se poate sfârși decât cu o ceartă. Vino cât poți de repede după ce primești acest bilet. Fratele meu și ceilalți domni vor cina în oraș cu ofițerii.

Cu toată afecțiunea,

Caroline Bingley.

— Cu ofițerii! strigă Lydia. Mă mir cum de mătușa nu ne-a spus de *una ca asta*.

— Cinează în oraș, remarcă doamna Bennet. Țasta e curat ghinion.

— Pot lua trăsura? întrebă Jane.

— Nu, draga mea, ar fi mai bine să mergi călare, fiindcă se pare că va ploua și trebuie să rămâi peste noapte.

— Țasta ar putea fi un plan bun, interveni Elizabeth, dacă ai fi sigură că nu se vor oferi s-o trimită acasă cu trăsura lor.

— Ah, dar domnii vor lua trăsura domnului Bingley ca să meargă la Meryton, iar familia Hurst nu are cai pentru a lor!

— Aș prefera să iau trăsura.

— Dar, draga mea, tatăl tău nu se poate lipsi de cai, sunt sigură. E nevoie de ei la câmp, nu-i așa, domnule Bennet?

— E nevoie de ei la câmp mult mai des decât îi pot avea.

— Dar, dacă-i vei avea azi, spuse Elizabeth, scopul mamei va fi atins.

În cele din urmă, îl făcu pe tatăl ei să admită că avea nevoie de cai. Jane se văzu silită să plece călare, iar mama ei o conduse până la ușă, cu nenumărate vesele preziceri de vreme proastă. Speranțele i se împlineau. Abia apucase Jane să plece, că și porni o ploaie zdravănă. Surorilor ei nu le venea deloc ușor, însă mama lor era încântată. Ploaia continuă toată seara, fără întrerupere. Era clar că Jane nu se mai putea întoarce.

— Am avut, într-adevăr, o idee strălucită! repetă în câteva rânduri doamna Bennet, de parcă venirea ploii ar fi fost un merit ce-i revenea în întregime.

Oricum, până în dimineața următoare nu se arată pe deplin conștientă de importanța urzelilor sale. Micul dejun era pe sfârșite, când apăru un servitor de la Netherfield, cu un bilet pentru Elizabeth:

Draga mea Lizzy,

Mă simt destul de rău în această dimineață, lucru care, bănuiesc, se poate pune pe seama faptului că ploaia de ieri m-a pătruns până la piele. Bunele mele prietene nici nu vor s-audă de ideea întoarcerii acasă până ce nu mă voi simți mai bine. Ele insistă să fiu consultată de Dr. Jones, așadar nu vă alarmați dacă veți auzi că a fost chemat să mă vadă. În afară de faptul că am gâtul inflammat și mă doare capul, nu e nimic grav.

A ta etc.

— Ei bine, draga mea, conchise domnul Bennet după ce Elizabeth isprăvisese de citit biletul, dacă s-ar întâmpla ca fiica dumitale să contracteze o formă severă de boală și să moară, gândul că ți-a urmat sfaturile și a plecat în căutarea domnului Bingley va fi o consolare.

— Ah! Nu mă tem deloc c-ar putea muri. Oamenii nu mor dintr-o simplă răceală. În plus, va primi îngrijiri deosebite. Atâta vreme cât va sta acolo, totul va fi bine. Aș merge s-o vizitez, dacă aș avea trăsura.

Cu adevărat îngrijorată se dovedi Elizabeth și, cu toate că nici ea nu putu obține trăsura, era hotărâtă s-o viziteze pe sora ei. Cum nu știa să călărească, singura posibilitate era să meargă pe jos. În cele din urmă, le aduse la cunoștință hotărârea luată.

— Cum poți fi atât de inconștientă, veni replica mamei, să te gândești la așa ceva, pe o asemenea vreme! Închipuie-ți numai în ce hal vei arăta când ai să ajungi acolo!

— O să arăt suficient de bine ca s-o pot vedea pe Jane, asta e tot ce îmi doresc.

— E cumva o aluzie, Lizzy, că ar trebui să trimit după cai? spuse tatăl.

— Nu, întrucât nu am intenția de a evita o plimbare pe jos. Distanța nu contează, atunci când ai un motiv temeinic — și e vorba de numai trei mile. Am să mă întorc până la vremea cinei.

— Îți admir gestul de benevolență, observă Mary, însă orice impuls sentimental ar trebui să se lase condus de rațiune. În opinia mea, orice efort se cuvine a fi făcut în măsura în care e necesar.

— Vom merge cu tine până la Meryton, spuseră Catherine și Lydia.

Elizabeth le acceptă compania și cele trei tinere plecară împreună.

— Dacă ne grăbim, spuse Lydia în timp ce mergeau, poate-l întâlnim și pe căpitanul Carter înainte să plece.

Se despărțiră în Meryton. Cele două tinere se îndreptară spre locuința uneia dintre soțiile ofițerilor, iar Elizabeth își continua drumul singură, străbătând câmpiile în pas grăbit și sărind cu nerăbdare peste pârleazuri și băltoace. Când ajunse, în cele din urmă, în fața casei, avea gleznele obosite, ciorapii murdari, iar fața îi radia de căldura efortului depus.

Fu condusă în salon, unde se adunase toată lumea, cu excepția lui Jane, și unde apariția ei stârni un val de surpriză. Pentru doamna Hurst și domnișoara Bingley, era incredibilă ideea că ea ar fi putut merge pe jos trei mile, la o oră atât de matinală, pe o vreme atât de urâtă și de una singură. Elizabeth era convinsă că o priveau cu dispreț din această cauză. O primiră, totuși, cu multă politețe, iar manierele fratelui lor dovediră ceva mai mult decât o simplă curtoazie, arătară bunăvoință și amabilitate. Domnul Darcy vorbi foarte puțin, iar domnul Hurst chiar deloc. Cel dintâi oscila între un sentiment de admirație față de strălucirea pe care o căpătase chipul ei în urma efortului depus și îndoiala că ar putea exista un motiv suficient de puternic, pentru care ea ar fi trebuit să străbată atâta drum singură. Cel din urmă se gândea numai la micul dejun.

Cererile lui Elizabeth de a-și vedea sora nu primiră un răspuns favorabil. Domnișoara Bennet dormise prost și, cu toate că era trează, avea febră și nu se putea ridica din pat. Elizabeth insistă că s-ar fi bucurat să fie condusă imediat la sora ei. Iar Jane, pe care doar teama

de a nu-i alarma pe cei dragi din cauza acestui eveniment neplăcut o reținuse să-și exprime în biletul transmis dorința de a fi vizitată de sora ei, fu încântată s-o vadă intrând. Nu prea mai era capabilă de conversație, iar, după ce domnișoara Bingley le lăsă singure, nu reuși decât să-și exprime gratitudinea pentru modul extraordinar de amabil în care fusese tratată. Elizabeth o veghe în liniște.

După terminarea micului dejun, li s-e alăturară și cele două surori. Elizabeth începu chiar să le simpatizeze, văzând câtă afecțiune și grijă arătaseră față de Jane. Spițerul sosi și, după ce o examinează, constată că, așa cum era de așteptat, căpătase o răceală puternică și ar fi avut nevoie de ajutorul celorlalți pentru a se vindeca. O sfătui să se întoarcă în pat și îi promise că se ducea să-i aducă niște doctorii. Sfatul îi fu urmat imediat, întrucât febra crescuse și Jane avea o durere îngrozitoare de cap. Elizabeth nu mai părăsi camera nici un moment, și nici celelalte doamne nu lipsiră prea mult; cum domniile ieșiseră, nici nu prea aveau altceva de făcut.

Când ceasul bătu ora trei, Elizabeth simți că trebuia să plece și fu nevoită să dea glas intenției, deși nu era încântată de idee. Domnișoara Bingley îi oferî trăsura, ea așteptă să insiste pentru a accepta, dar Jane se arată îngrijorată la gândul despărțirii de sora ei, așa încât domnișoara Bingley se văzu silită să schimbe propunerea de a-i oferî trăsura cu invitația ca Elizabeth să rămână și ea la Netherfield. Elizabeth acceptă cu recunoștință și un servitor fu trimis la Longbourn, pentru a da de știre familiei că șederea ei fusese prelungită și pentru a-i aduce niște haine de schimb.

CAPITOLUL VIII

La ora cinci, cele două doamne se retraseră să se schimbe, iar la șase și jumătate, Elizabeth fu invitată la cină. Asaltată de puhoiul de întrebări amabile care urmară, printre care avu plăcerea de a le distinge pe cele cât se poate de prevenitoare ale domnului Bingley, nu găsi întotdeauna răspunsul potrivit; cert era că Jane nu se simțea cu nimic mai bine. La auzul veștii, cele două surori repetară de trei sau patru ori că erau foarte triste, că li se părea îngrozitor să ai o răceală atât de serioasă și ce indispoziție grozavă le producea lor propria boală. În scurt timp, nu mai amintiră de subiect, iar indiferența lor față de Jane, când aceasta nu mai era de față, o făcu pe sora ei Elizabeth să revină la vechiul sentiment de antipatie.

Fratele lor era, până la urmă, singurul membru al familiei pe care Jane îl putea privi cu simpatie. Îngrijorarea lui în ceea ce privește starea fetei era sinceră, iar grija ce i-o purta — măgulitoare, toate acestea diminuând senzația lăsată de ceilalți, că ar fi fost o intrusă. Cu excepția lui, ceilalți nu prea o luau în seamă. Domnișoara Bingley era preocupată de domnul Darcy, la fel ca și sora ei. Cât despre domnul Hurst, acesta era un bărbat indolent, care trăia numai pentru mâncare, băutură și jocul de cărți și care, din momentul în care aflase că ea prefera mâncarea obișnuită unui ostropel, nu-i mai adresă nici o vorbă.

După terminarea cinei, Elizabeth se duse direct în camera lui Jane, iar domnișoara Bingley începu s-o vorbească de rău, chiar din clipa în care ea părăsi încăperea. Comportamentul ei fu considerat de netolerat, un amestec de mândrie și impertinență: nu era capabilă de conversație, nu avea stil și nu era nici frumoasă. Doamna Hurst îi dădu dreptate și adăugă:

— Pe scurt, nu are nici un fel de calități, în afară de capacitatea de a merge pe jos. N-am să pot uita vreodată felul în care s-a prezentat în această dimineață. Arăta, într-adevăr, ca o sălbatică.

— Ai dreptate, Louisa. Cu greu mi-am putut ține firea. Venirea ei aici nu avea nici un sens. De ce ar fi trebuit *ea* să străbată tot ținutul, pentru o simplă răceală a surorii sale? Iar părul îi era atât de răvășit, era atât de ciufulită!

— Da, iar juponul, cred că ai remarcat, îi atârname cam de o palmă prin noroi. Degeaba s-a străduit să și-l ascundă cu rochia, n-a prea reușit.

— Felul în care o descrii, Louisa, ar putea fi foarte exact, observă domnul Bingley, însă eu n-am sesizat toate aceste aspecte. Mi s-a părut că domnișoara Elizabeth Bennet arăta foarte bine azi, de dimineață, când a sosit. Nici n-am reținut că avea juponul murdar.

— Dar dumneavoastră l-ați remarcat, domnule Darcy, sunt convinsă, spuse domnișoara Bingley. Și înclin să cred că nu ați vrea s-o vedeți pe sora *dumneavoastră* oferind un asemenea spectacol.

— Nu, cu siguranță.

— Să meargă pe jos cale de trei, patru, cinci mile sau câte or fi fost, prin noroiul care să-i treacă de glezne — și singură, absolut singură! Mă întreb ce-a vrut să demonstreze prin asta. Eu nu văd altceva decât un tip reprobabil de independență plină de aroganță și o indiferență față de etichetă, pe care numai o provincială o poate avea.

— Dovedește o adâncă afecțiune pentru sora ei, spuse domnul Bingley.

— Mă tem, domnule Darcy, observă aproape în șoaptă domnișoara Bingley, că această aventură a compromis sentimentul de admirație care vă însuflețea în legătură cu ochii ei frumoși.

— Nicidecum, replică acesta. Efortul le dăduse o strălucire aparte.

Urmă o scurtă pauză, după care, însă, doamna Hurst redeschise discuția:

— Am o părere tare bună despre Jane Bennet, este o fată foarte drăguță și îi doresc din toată inima să capete o situație bună, dar cu asemenea părinți și rude de condiție joasă, mă tem că nu va avea mari șanse.

— Parcă te-am auzit spunând că are un unchi avocat la Meryton.

— Da, și încă unul care locuiește undeva în apropiere de Cheapside.

— În el rezidă toată diferența, adăugă sora ei și amândouă izbucniră în râs.

— Dacă ar avea suficienți unchi cât să umple Cheapside-ul, spuse Bingley, și tot nu le-ar face cu nimic mai puțin încântătoare.

— Însă le-ar micșora considerabil șansele de a se căsători cu bărbați care au vreo oarecare influență în lume, punctă Darcy.

Bingley nu răspunse acestei replici, dar surorile sale consimțiră întru totul, continuând să se amuze o vreme pe seama rudelor sărace ale dragei lor prietene.

După ce părăsiră salonul, se duseră, totuși, în camera ei, purtate de un nou val de tandrețe, și stătură alături de ea până când fură invitate la cafea. Jane se simțea destul de slăbită, iar Elizabeth nu se dezlipi de ea nici un moment până seara târziu, când, observând cu duioșie că sora ei adormise, consideră mai degrabă potrivit decât plăcut să coboare. Intrând în salon, îi găsi pe toți jucând „100” și fu de îndată invitată să li se alăture. Bănuind că toți ceilalți erau maestri în acest joc, îi refuză, pretextând starea surorii sale, și spuse că ar fi preferat să-și petreacă puținul timp cât avea să rămână alături de ei citind o carte. Domnul Hurst o privi cu uimire.

— Preferați cititul jocului de cărți? întrebă el. Mi se pare destul de neobișnuit.

— Domnișoara Eliza Bennet, interveni domnișoara Bingley, disprețuiește jocul de cărți. Este o mare cititoare și nu găsește plăcere în nimic altceva.

— Nu merit nici o asemenea laudă, nici o asemenea critică, exclamă Elizabeth. *Nu* sunt o mare cititoare și-mi plac o mulțime de alte lucruri.

— Vă face mare plăcere să vă îngrijiți sora, sunt convins, spuse domnul Bingley. Sper ca bucuria să vă fie și mai mare, văzând-o că se pune pe picioare.

Elizabeth îi mulțumi din toată inima și se îndreptă spre o masă pe care se aflau câteva cărți. Tânărul se oferă de îndată să-i aducă și altele, ba chiar tot ce exista în biblioteca lui.

— Mi-aș fi dorit să dețin o bibliotecă mai mare, spre bucuria dumneavoastră și spre meritul meu. Totuși, sunt o persoană destul de limitată și, cu toate că nu am prea multe cărți, sunt mai multe decât am rășfoit vreodată.

Elizabeth îl asigură că era pe deplin mulțumită și cu ce se afla chiar atunci în încăpere.

— Sunt uimită, spuse domnișoara Bingley, că tatăl meu a lăsat o colecție atât de mică de cărți. Ce bibliotecă minunată aveți la Pemberley, domnule Darcy!

— Se și cuvine să fie, replică el, întrucât este opera mai multor generații.

— Chiar dumneavoastră ați îmbogățit-o atât de mult, mereu cumpărați cărți.

— Nici nu concep cum ai putea să-ți neglijezi biblioteca personală în vremurile acestea.

— S-o neglijați! Sunt sigură că nu ați putea neglija nimic din ce se poate adăuga frumuseților care există deja în acel loc nobil. Charles, când îți vei construi *propria* ta casă, aș vrea să aibă măcar jumătate din frumusețea conacului de la Pemberley.

— Și eu la fel.

— Te-aș sfătui să faci o achiziție în aceeași zonă și să iei Pemberley drept model. Nu cred să existe, în toată Anglia, vreun ținut mai frumos decât Derbyshire.

— Cu dragă inimă. Am să cumpăr chiar Pemberley, dacă mi-l vinde Darcy.

— Vorbesc de lucrurile posibile, Charles.

— Pe cuvântul meu, Caroline, cred că este mult mai posibil să obții domeniul Pemberley cumpărându-l, decât imitându-l.

Elizabeth era atât de captivată de ceea ce se petrecea în jurul ei, încât nu mai acorda mare atenție cărții. Curând o puse deoparte, se apropie de masa de joc și se așează între domnul Bingley și sora lui cea mare, pentru a privi jocul.

— Domnișoara Darcy a mai crescut mult din primăvară și până acum? Întrebă domnișoara Bingley. E cât mine de înaltă?

— Cred că da. Acum are înălțimea domnișoarei Elizabeth Bennet, ori poate chiar puțin mai înaltă.

— Cât mi-aș dori s-o mai văd! N-am mai întâlnit niciodată o făptură atât de încântătoare. Asemenea înfățișare și maniere — e desăvârșită pentru vârsta ei! Și extraordinar e felul în care cântă la pian.

— Pentru mine, este uluitoare, spuse Bingley, răbdarea pe care o au toate tinerele, pentru a atinge această desăvârșire, căci toate sunt rafinate.

— Toate tinerele domnișoare sunt desăvârșite? Dragul meu Charles, ce vrei să spui?

— Da, cred că toate sunt. Toate pictează mese, îmbracă paravane și împletesc punguțe. Nu cunosc nici o persoană care să nu stăpânească aceste meșteșuguri și, de câte ori mi s-a vorbit de câte o domnișoară, primul lucru asupra căruia mi s-a atras atenția a fost chiar desăvârșirea ei.

— Lista dumitale cu trăsături comune atribuite unor domnișoare considerate desăvârșite, spuse Darcy, este cum nu se poate mai adevărată. Termenul este folosit de cele mai multe ori în cazul unor persoane al căror unic merit este acela că pot împleti o punguță sau pot îmbrăca un paravan. Sunt, însă, departe de a-ți da dreptate asupra modului în care apreciezi doamnele în general. Nu m-aș putea lăuda că, printre cunoștințele mele, se numără mai mult de o jumătate de duzină care ar putea fi considerate cu adevărat desăvârșite.

— Nici eu, cu siguranță, spuse domnișoara Bingley.

— Atunci, interveni Elizabeth, probabil că ideea de desăvârșire a unei femei se referă la mai multe aspecte.

— Absolut! Eu înțeleg prin asta o mulțime de lucruri.

— Ah, desigur! strigă susținătoarea lui cu încredere. Nimeni nu poate fi considerat cu adevărat desăvârșit, dacă nu depășește cu mult calitățile întâlnite în mod frecvent. O femeie trebuie să aibă vaste cunoștințe de muzică, pictură, să știe să cânte și să danseze și să cunoască limbi străine, pentru a merita un asemenea atribut; în plus, ar trebui să aibă un anumit „ceva” în felul în care merge, în tonul vocii și în maniera de exprimare, altminteri nu merită nici pe jumătate să fie considerată astfel.

— Este necesar să posede toate aceste calități, interveni Darcy, dar la toate acestea ar trebui să mai adauge un lucru substanțial: să nu uite să-și îmbogățească mintea printr-o lectură neîntreruptă.

— Nu mă mai miră faptul că nu cunoașteți decât șase femei desăvârșite. M-aș mira, de-acum, și dacă ați cunoaște *una* singură.

— Sunteți atât de severă cu reprezentantele propriului sex, încât să vă îndoiiți de această posibilitate?

— N-am cunoscut niciodată o astfel de femeie. Nu am avut șansa de a întâlni laolaltă atâta inteligență, și gust, și strădanie, și eleganță, după cum le descrieți dumneavoastră.

Doamna Hurst și domnișoara Bingley se plânseră de nedreptatea pe care o implica îndoiala ei, argumentând că ele două cunoscuseră multe femei care corespundeau acestei descrieri, când domnul Hurst le chemă la ordine, reproșându-le că nu erau atente la desfășurarea jocului. Întrucât conversația era pe sfârșite, Elizabeth părăsi încăperea nu mult după aceea.

— Eliza Bennet, spuse domnișoara Bingley, după ce ușa se închise în urma ei, este una dintre acele tinere domnișoare care încearcă să se facă remarcată de sexul opus, subapreciind propriul sex. În cazul multor bărbați, se pare că această metodă are succes. În opinia mea, nu e decât un plan meschin și un vicleșug deplorabil.

— Fără îndoială, replică Darcy, căruia îi fusese adresată în special această remarcă, e ceva meschin în *orice* șiretlic pe care femeile îl folosesc pentru a cuceri. Orice lucru care implică viclenia este condamnat.

Domnișoara Bingley nu se arată suficient de mulțumită de răspuns, pentru a mai continua discuția.

Elizabeth reveni doar pentru a-i informa că sora ei se simțea mai rău și că nu o putea lăsa singură. Bingley ceru să fie chemat imediat domnul Jones, în vreme ce surorile lui, convinse că un ajutor local nu ar fi fost de-ajuns, îi recomandă să trimită pe cineva în oraș, pentru a aduce pe unul dintre doctorii cei mai renumiți. Elizabeth nici nu vru să audă de așa ceva. Nu se opuse, totuși, propunerii fratelui lor și rămase stabilit ca, a doua zi dis-de-dimineață, să se trimită după domnul Jones, dacă situația surorii ei nu se va fi îmbunătățit considerabil. Bingley nu se simțea deloc în largul lui, iar surorile sale declarară că erau tare mâhnite. Își alinară tristețea cântând duete, după cină, în vreme ce fratele lor nu găsi un mod mai potrivit de a-și calma durerea, decât dându-i instrucțiuni menajerei ca toată atenția să fie îndreptată către tânăra bolnavă și sora ei.

CAPITOLUL IX

Elizabeth își petrecu o mare parte a serii în camera surorii sale, iar de dimineață se arătă încântată să poată da un răspuns îmbucurător întrebărilor referitoare la sănătatea acesteia, pe care domnul Bingley i le adresa foarte devreme, prin intermediul unei menajere, iar puțin mai târziu le primi și de la cele două doamne elegante care aveau grijă de surorile lui. În ciuda acestei ameliorări, ea ceru să se trimită un bilet la Longbourn, socotind că ar fi fost bine ca mama ei s-o viziteze pe Jane și să-și facă o părere personală asupra situației. Scrisoarea fu trimisă imediat, iar cerințele — puse în practică în scurt timp. Doamna Bennet, însoțită de cele două mezine, sosi la Netherfield curând după terminarea micului dejun.

Dacă ar fi considerat-o pe Jane în pericol, doamna Bennet ar fi fost tare nenorocită. Constatând, însă, că starea sănătății fiicei sale nu era alarmantă, nu-și mai dori o însănătoșire prea rapidă, lucru care ar fi presupus plecarea ei de la Netherfield. Așadar, nici nu vru să audă de propunerea fiicei sale de a fi dusă acasă. De aceeași părere se arătă și spițerul care, sosit cam în același timp, susținu că nu era recomandabil. După ce, la invitația domnișoarei Bingley, petrecură o vreme alături de Jane, mama împreună cu cele trei fiice trecură în sufragerie. Întâmpinându-le, Bingley își exprimă speranța că doamna Bennet nu o găsisse pe fiica ei mai rău decât se așteptase.

— Ba da, din păcate, domnule, veni răspunsul. Mă tem că se află într-o condiție prea proastă pentru a se putea deplasa. Domnul Jones spunea că nu se poate s-o luăm acasă. Va trebui să mai profităm o vreme de generozitatea dumneavoastră.

— S-o luați acasă! exclamă domnul Bingley. Nici nu se pune problema. Sunt convins că sora mea nu va îngădui așa ceva.

— Puteți fi sigură de asta, doamnă, spuse domnișoara Bingley, cu o politețe detașată. Vă asigur că domnișoara Bennet va primi toată atenția necesară, atâta vreme cât va rămâne cu noi.

Doamna Bennet nu mai contenea să-și exprime recunoștința:

— Nu știu, zău, ce s-ar fi întâmplat cu ea, dacă n-ar fi avut prieteni atât de buni. Este, într-adevăr, tare slăbită și suferă foarte mult, deși o face cu o mare reținere, fiindcă așa îi e felul și posedă, indiferent de împrejurare, cea mai dulce fire din câte am cunoscut vreodată. Obişnuiesc să le spun celorlalte fiice ale mele că nu se pot compara nicidecum cu ea. Aveți o cameră tare drăguță, domnule Bingley, și o perspectivă încântătoare către acea alee cu pietriș. Nu știu vreun alt loc în tot ținutul, care să se poată compara cu Netherfield. Sper că nu vă gândiți să plecați curând, ținând cont de faptul că l-ați închiriat pe termen scurt.

— Fac totul pe grabă, replică el. Dacă m-aș decide să părăsesc domeniul Netherfield, probabil că în cinci minute n-aș mai fi prin împrejurimi. Oricum, în momentul de față, mă consider stabilit aici.

— Exact lucrul acesta mi l-aș fi închipuit și eu despre dumneavoastră, spuse Elizabeth.

— Începeți să mă înțelegeți, nu-i așa? exclamă el, întorcându-se către ea.

— Da, vă înțeleg perfect.

— Mi-ar plăcea să iau vorbele dumneavoastră drept un compliment, însă mă tem că un om care poate fi cunoscut atât de ușor e demn de toată mila.

— Asta e după cum se întâmplă. Nu este obligatoriu ca o fire mai profundă ori mai complicată să fie mai demnă de admirație decât e firea dumneavoastră.

— Lizzy, interveni mama ei, amintește-ți unde te afli și nu mai continua în maniera aceasta lipsită de politețe pe care acasă ți-o tolerăm.

— N-am știut până acum, continuă imediat Bingley, că vă ocupați cu studiul caracterelor. Probabil că este o preocupare amuzantă.

— Da, însă personajele complicate sunt *cele* mai amuzante. Au cel puțin acest avantaj.

— Viața la țară, spuse Darcy, oferă în general puține subiecte pentru un asemenea studiu. Într-un comitat rural, ai neșansa de a te mișca într-o societate foarte limitată și lipsită de varietate.

— Într-adevăr, exclamă doamna Bennet, jignită de maniera în care el vorbise despre viața la țară. Vă asigur că puteți avea parte de tot atâtea lucruri de genul *ăsta* la țară, ca și la oraș.

Toată lumea se arătă surprinsă. Iar Darcy, după ce o privi un moment, se întoarse tăcut. Doamna Bennet, care își închipuia că repurtase o victorie totală asupra lui, continuă triumfătoare:

— Nu cred că Londra prezintă vreun avantaj față de viața la țară, exceptând, poate, magazinele și locurile publice. Viața la țară este mult mai plăcută, nu-i așa, domnule Bingley?

— Când mă aflu la țară, spuse el, nu-mi doresc să mai plec de aici, iar când mă duc în oraș, am aceeași senzație. Fiecare loc prezintă avantajele sale, iar eu mă simt deopotrivă de bine în ambele.

— Da, pentru că aveți dispoziția necesară. Însă domnul acela — și se uită către Darcy — e de părere că viața la țară nu are nici o importanță.

— Te înșeli, mamă, spuse Elizabeth, roșind pentru mama ei. L-ai înțeles greșit pe domnul Darcy. A vrut doar să spună că la țară ai posibilitatea de a întâlni o varietate mai mică de oameni decât la oraș, lucru pe care ar trebui să-l admiți și dumneata.

— Desigur, draga mea, nimeni n-a spus că n-ar fi așa. Dar, dacă nici

aici nu ai posibilitatea să întâlnești mulți oameni, mă tem că puține ținuturi sunt mai mari. Eu, una, știu că obișnuim să cinăm cu douăzeci și patru de familii.

Numai grija față de Elizabeth îl făcu pe Bingley să-și țină firea. Sora lui se dovedi mai puțin delicată și, cu un zâmbet foarte expresiv, își îndreptă privirea spre Darcy. Elizabeth, căutând să spună ceva care s-o facă pe mama ei să depășească subiectul, o întrebă dacă Charlotte Lucas mai venise la Longbourn de când plecase ea de acasă.

— Da, chiar ieri a trecut, împreună cu tatăl ei. Ce persoană încântătoare este sir William, nu-i așa, domnule Bingley? Și un bărbat atât de modern! Atât de gentil și, totuși, simplu! Găsește întotdeauna o vorbă de adresat oricui. *Asta* înseamnă pentru mine bună-creștere. Iar persoanele care se consideră foarte importante, cu toate că nici nu deschid gura, fac o mare greșeală.

— Charlotte a luat cina cu voi?

— Nu, a preferat să plece acasă. Cred că aveau nevoie de ea pentru paturi. În ceea ce mă privește, domnule Bingley, eu țin întotdeauna servitori care își pot face singuri treaba. Fiicele *mele* au fost crescute altfel. Dar fiecare face după cum consideră că e mai bine, iar domnișoarele Lucas sunt niște fete foarte bune, vă asigur. Mare păcat că nu sunt și frumoase! Nu spun că Charlotte ar fi *total* neatrăgătoare, mai ales că ne e și bună prietenă.

— Pare o tânără foarte plăcută, spuse Bingley.

— Desigur, dar trebuie să recunoașteți că e cam urâtică. Lady Lucas a spus asta de multe ori și m-a invidiat pentru frumusețea lui Jane. Nu-mi place să mă laud cu propriii mei copii, dar puteți fi siguri că, în ceea ce o privește pe Jane, nu ai prea des ocazia să vezi o fată mai frumoasă. *Asta* spune toată lumea. Nu mă bazez numai pe opinia mea. Când avea numai cincisprezece ani, un domn care stătea în același oraș cu fratele meu, Gardiner, s-a îndrăgostit atât de tare de ea, încât cumnata mea a fost convinsă că o va cere în căsătorie, înainte de a pleca. Totuși, dânsul n-a cerut-o. Probabil a considerat-o prea tânără. Cu toate acestea, i-a dedicat câteva versuri foarte încântătoare.

— Și așa s-a sfârșit afecțiunea dumnealui, spuse Elizabeth, cu nerăbdare. Au fost mai mulți, îmi imaginez, care au sfârșit în aceeași manieră. Mă întreb cine a fost cel care a descoperit eficacitatea poeziei în îndepărtarea dragostei.

— Eram obișnuit să consider versurile drept *hrană* a iubirii, spuse Darcy.

— Poate în cazul unei iubiri frumoase, puternice, sănătoase. Numai ceea ce e deja puternic poate să sporească. Dar, dacă e vorba numai de o înclinație ușoară, lipsită de profunzime, sunt convinsă că un singur sonet bun ar fi suficient pentru a face iubirea să dispară în întregime.

Darcy zâmbi doar și, cum urmă o pauză generală, pe Elizabeth o

sperie gândul că mama ei se va apuca din nou să vorbească. Ar fi dorit să spună ceva, dar nu-i venea nimic în minte. După o scurtă tăcere, doamna Bennet începu să-i mulțumească din nou domnului Bingley pentru amabilitatea arătată lui Jane, scuzându-se că îl deranja acum și cu prezența lui Lizzy. Domnul Bingley răspunse cu o politețe simplă, silind-o și pe sora lui să se poarte la fel de politicos și să spună ce se cuvenea în această situație. Ea își îndeplini rolul, fără prea multă căldură, dar doamna Bennet se declară mulțumită și, curând după aceea, porunci să i se aducă trăsura. Acela fu momentul în care cea mai mică dintre cele două fiice se ridică. Șușotiseră între ele pe toată durata vizitei, iar concluzia era că mezina trebuia să-i amintească domnului Bingley de promisiunea pe care acesta o făcuse la venirea sa la Netherfield, în legătură cu organizarea unui bal.

Lydia era o fată de cincisprezece ani, robustă, înaltă, cu un ten frumos și o fire jovială. Era favorita mamei care, dată fiind afecțiunea ce i-o purta, o scosese în lume la o vârstă destul de fragedă. Era de o vioiciune aproape animalică și de o încredere în sine spontană, pe care atențiile ofițerilor — puse pe seama meselor îmbelșugate ale unchiului său și a caracterului său ușuratic — o transformaseră în siguranță. Îi veni, așadar, foarte ușor să-i vorbească domnului Bingley despre bal și-i aminti acestuia fără menajamente de promisiunea lui, adăugând chiar că nu e pe lume vreun lucru mai rușinos decât încălcarea cuvântului dat. Răspunsul la un atac atât de neașteptat veni ca o încântare pentru urechile doamnei Bennet:

— Sunt întru totul pregătit, vă asigur, să-mi țin promisiunea. Iar, când sora dumitale se va însănătoși, vei avea plăcerea, dacă vei voi, să alegi chiar dumneata ziua balului. Presupun că nu ai intenția să dansezi câtă vreme ea este bolnavă.

Lydia se declară mulțumită.

— Desigur, ar fi mult mai indicat să așteptăm până când Jane se va însănătoși, iar până atunci, cu siguranță, căpitanul Carter se va întoarce la Meryton. Și, după balul *dumneavoastră*, adăugă ea, am să insist ca și dâșii să dea unul. Am să-i spun colonelului Forster că ar fi rușinos dacă nu ar face așa ceva.

Apoi, doamna Bennet și fiicele sale plecară, iar Elizabeth se întoarse de îndată lângă Jane, lăsându-le pe cele două doamne și pe domnul Darcy să comenteze în voie comportamentul ei și al rudelor sale. Pe cel din urmă, însă, nu-l putură convinge să le susțină comentariile la adresa ei, în ciuda observațiilor răutăcioase ale domnișoarei Bingley în privința *ochilor frumoși*.

CAPITOLUL X

Ziua trecu aproape la fel ca și cea dinainte. Dimineața, doamna Hurst și domnișoara Bingley petrecură câteva ore împreună cu bolnava, care continua, deși destul de încet, să se refacă, iar seara, Elizabeth se alătură grupului din salon. Masa de „100” dispăruse. Domnul Darcy scria o scrisoare, iar domnișoara Bingley, care stătea alături de el, îi urmărea fiecare mișcare, distrăgându-i atenția în nenumărate rânduri cu mesaje pentru sora lui. Domnul Hurst și domnul Bingley jucau pichet, iar doamna Hurst le urmărea jocul.

Elizabeth își luă ceva de brodat, părându-i-se amuzant să observe în liniște ce se petrecea între domnul Darcy și însoțitoarea sa. Laudele ei neconținute fie pentru scrisul lui, fie pentru simetria rândurilor, fie pentru lungimea scrisorii și perfecta răceală cu care erau primite aceste complimente construiau un dialog ciudat și se potriveau perfect părerii pe care Elizabeth o avea în legătură cu fiecare dintre cei doi.

— Cât de încântată va fi domnișoara Darcy să primească această scrisoare!

El nu răspunse.

— Scrieți neobișnuit de repede.

— Vă înșelați. Scriu destul de încet.

— Cât de multe scrisori cred că aveți ocazia să scrieți pe parcursul unui an! Și scrisori de afaceri, de asemenea! Cred că sunt destul de neplăcute.

— Atunci e foarte bine că ele intră în grija mea și nu a dumneavoastră.

— Vă rog, scrieți-i surorii dumneavoastră cât de tare îmi doresc s-o văd.

— I-am mai scris o dată, așa cum mi-ați cerut.

— Mă tem că nu vă place pana de scris, dați-mi voie să mă uit la ea. Mă pricep foarte bine să pregătesc o pană de scris.

— Vă mulțumesc, dar obișnuiesc să mi-o pregătesc singur.

— Cum reușiți să scrieți atât de drept?

El tăcu.

— Scrieți-i surorii dumneavoastră că am fost încântată să aflu despre ce progrese remarcabile face la harpă și, rogu-vă, amintiți-i că m-am îndrăgostit efectiv de modelul ei minunat de măsuță, pe care l-am găsit infinit superior celui făcut de domnișoara Grantley.

— Oare îmi îngăduiți să amân extazul dumneavoastră până la următoarea scrisoare? În epistola de față nu am suficient loc și pentru această onoare.

— Vai, nu are nici o importanță! Am s-o văd oricum în ianuarie. Dar întotdeauna îi scrieți epistole atât de lungi și de fermecătoare,

domnule Darcy?

— De obicei sunt lungi, însă nu eu sunt în măsură să stabilesc dacă sunt și fermecătoare.

— Din punctul meu de vedere, este o regulă: cine are ușurința de a scrie o epistolă lungă nu poate scrie prost.

— Caroline, asta nu e un compliment pe care să i-l faci lui Darcy, interveni fratele ei, pentru că el chiar *nu* scrie cu ușurință. Își studiază cu mare atenție fiecare cuvânt, nu-i așa, Darcy?

— Felul meu de a scrie e foarte diferit de al tău.

— Vai! strigă domnișoara Bingley. Charles are cel mai neglijent scris cu puțință. Scrie cuvintele numai pe jumătate, iar în rest le măzgălește.

— Ideile îmi zboară atât de repede, că nici nu mai am timp să le exprim, ceea ce înseamnă că, de multe ori, scrisorile mele nu le transmit nici o idee persoanelor cu care corespundez.

— Modestia dumneavoastră, domnule Bingley, spuse Elizabeth, dezarmează orice încercare de reproș.

— Nimic nu poate fi mai înșelător, spuse Darcy, decât o falsă modestie, care demonstrează, adesea, nepăsare față de părerea celorlalți sau, câteodată, o laudă de sine indirectă.

— Și în care dintre cele două cazuri ai include ultima *mea* dovadă de modestie?

— Laudă indirectă. Ești mândru de deficiențele tale la scris, întrucât consideri că pornesc de la o rapiditate în gândire și o neglijență în execuție, care, dacă nu pot fi demne de stimă, pot fi cel puțin foarte interesante. Calitatea de a face totul rapid este foarte prețuită de cel ce o posedă, fără să acorde atenție, însă, imperfecțiunii realizării. Azi de dimineață, când i-ai spus doamnei Bennet că, dacă te-ai decide să părăsești domeniul Netherfield, ai pleca în cinci minute, probabil că intenționai un fel de panegiric, aducând un elogiu propriei persoane. Și totuși, ce găsești că ar fi de laudă într-o grabă care ar lăsa treburi importante nefăcute și n-ar aduce nici un beneficiu ție sau altcuiva?

— Vai! exclamă Bingley. Asta e prea mult: să-ți amintești în pragul serii de toate lucrurile prostești spuse de dimineață! Și totuși, pe onoarea mea, consideram atunci că tot ce spuneam despre mine era adevărat — și la fel cred și acum. Poți spune, măcar, că nu mi-am asumat inutil rolul de persoană grăbită, doar ca să mă laud în fața doamnelor.

— Știu că așa ai gândit. Dar nu pot crede sub nici o formă c-ai putea pleca într-o asemenea grabă. Purtarea ta, la fel ca a oricărui om pe care-l cunosc, ar depinde de împrejurări, iar, dacă un prieten ți-ar spune, în vreme ce încalci în șa: „Bingley, ar fi bine să mai stai până săptămâna viitoare”, probabil că ai mai sta și nu ai pleca. Și, dacă ți-ar mai spune o vorbă, probabil că ai mai sta încă o lună.

— Prin toată această pledoarie, interveni Elizabeth, n-ați făcut decât să dovediți faptul că domnul Bingley nu și-a ridicat suficient în slăvi propria fire. Dumneavoastră l-ați laudat acum mai mult decât a făcut-o el însuși.

— Vă sunt peste măsură de îndatorat, spuse Bingley, că transformați vorbele prietenului meu într-un compliment la adresa temperamentului meu blând. Mă tem, însă, că le dați acestor lucruri un sens pe care prietenul meu nu-l avea în intenție. Cu siguranță că el ar avea o părere mai bună despre mine, într-o asemenea circumstanță, dacă aș respinge, pur și simplu, invitația și aș încăleca degrabă.

— Consideră, așadar, domnul Darcy că nesăbuința celei dintâi hotărâri a dumneavoastră ar putea fi compensată de încăpățânarea cu care o susțineți?

— Pe onoarea mea, n-aș putea da o explicație prea exactă. Darcy ar trebui să-și susțină punctul de vedere.

— Vă așteptați ca eu să dau socoteală pentru opinii pe care mi le atribuiți, dar pe care eu nu le-am recunoscut niciodată. Să presupunem că lucrurile stau așa cum le prezentați dumneavoastră, domnișoară Bennet. Însă nu trebuie să uitați că prietenul, despre care am spus că îi dorește celuilalt întoarcerea din drum și amânarea planului, n-a făcut decât să dorească lucrul acesta și i l-a cerut, fără să ofere vreun alt argument.

— Nu poate fi un merit personal pentru dumneavoastră faptul că cedezi atât de ușor încercării unui prieten de a te *convince*.

— A ceda fără convingere nu poate fi un compliment pentru înțelegerea nici unuia dintre ei.

— Mi se pare, domnule Darcy, că nu acordați nici o însemnătate influenței pe care o au prietenia și afecțiunea. Considerația față de un anumit solicitant te poate face, de multe ori, să cedezi unei cereri, fără să aștepti argumente care să te convingă. Nu vorbesc în mod special despre un caz anume, cum ar fi cel pe care vi l-ați imaginat în legătură cu domnul Bingley. Poate ar fi mai indicat să așteptăm să apară o împrejurare concretă, înainte de a pune în discuție discreția comportamentului său. Dar, în general, în cazuri obișnuite între prieteni, dacă unul i-ar cere altuia să renunțe la o hotărâre care nu are prea mare importanță, ați avea o părere proastă despre acea persoană care cedează rugăminții, fără să aștepte să fie convins?

— Nu ar fi, oare, indicat, înainte de a aborda acest subiect, să stabilim cu mai mare precizie gradul de importanță pe care-l putem atribui cererii respective, ca și gradul de intimitate ce există între cele două părți?

— Fără îndoială, interveni Bingley, să auzim toate detaliile și să nu uităm înălțimea și lățimea lor comparativă, căci acestea, domnișoară Bennet, ar putea avea mai multă greutate în discuția noastră, decât v-

ați putea imagina dumneavoastră. Vă asigur că, dacă Darcy n-ar fi un om atât de înalt în comparație cu mine, nu i-aș purta atâta respect. Vă mărturisesc că eu personal nu cunosc persoană mai îngrozitoare decât Darcy, în anumite circumstanțe și în anumite locuri, mai cu seamă la el acasă și în mod special dacă e duminică și nu are nimic de făcut.

Domnul Darcy zâmbi. Elizabeth avu, totuși, impresia că se simțea mai degrabă jignit și de aceea se strădui să nu râdă. Domnișoara Bingley, deranjată peste măsură de afrontul pe care-l suferise Darcy, își certă fratele pentru absurditățile spuse.

— Îți înțeleg intenția, Bingley, zise prietenul său. Nu-ți plac discuțiile și urmărești să îi pui capăt și acesteia.

— Poate că aveți dreptate. Discuțiile se aseamănă prea mult cu disputele. Dacă tu și domnișoara Bennet o s-o amânați pe-a voastră până când ies eu din cameră, vă voi fi recunoscător. Pe urmă, puteți spune ce vreți despre mine.

— Ceea ce-mi cereți, spuse Elizabeth, nu e un sacrificiu pentru mine, iar domnul Darcy ar face mult mai bine să-și termine scrisoarea.

Domnul Darcy îi urmă sfatul, continuând să-și scrie epistola.

După ce termină ce avea de făcut, le rugă pe domnișoara Bingley și pe Elizabeth să-i facă onoarea de a cânta ceva. Domnișoara Bingley se îndreptă grăbită către pian și, după ce o invită politicos pe Elizabeth să cânte prima, lucru pe care aceasta îl refuză cu aceeași politețe, dar și cu mai multă hotărâre, se așeză ea însăși.

În timp ce doamna Hurst cânta împreună cu sora ei, Elizabeth, care răsfoia niște partituri aflate pe pian, nu putu să nu remarce cât de des o fixa cu privirea domnul Darcy. Cu greu s-ar fi putut gândi că putea deveni obiectul admirației unui bărbat atât de important, însă mult mai neobișnuit ar fi fost dacă el ar fi privit-o doar fiindcă n-o plăcea. Își închipui, în cele din urmă, că îi atrăsese atenția, conform ideilor lui, doar prin faptul că era ceva în felul ei de-a fi cu mult mai nepotrivit și mai condamnabil decât la oricare altă persoană prezentă. Această presupunere nu o îndureră. Îi plăcea prea puțin, ca să-i pese de aprobarea lui.

După câteva cântece italienești, domnișoara Bingley schimbă ritmul cu o veselă melodie scoțiană. Curând după aceea, domnul Darcy, apropiindu-se de Elizabeth, îi spuse:

— Domnișoară Bennet, nu vă surâde ideea să profitați de o asemenea ocazie și să dansați pe ritmuri scoțiene?

Ea zâmbi, fără să-i răspundă însă. El repetă întrebarea, surprins de tăcerea ei.

— Ah, spuse ea, v-am auzit, dar n-am știut ce să vă răspund pe loc. Vă așteptați ca eu să spun „da”, ca să-mi puteți disprețui apoi gusturile, însă mie îmi face plăcere să stric astfel de planuri și să-i lipsesc pe oameni de plăcerea unui dispreț premeditat. Așadar, m-am

hotărât să vă spun că nu vreau să dansez pe muzică scoțiană și acum n-aveți decât să mă disprețuiți, dacă îndrăzniți.

— Nu îndrăznesc, într-adevăr.

Elizabeth, care se așteptase să-l jignească, se arată uimită de galanteria lui. Era în firea ei un amestec de drăgălășenie și malițiozitate, care o făcea incapabilă de a-i aduce vreo ofensă cuiva. Iar Darcy nu mai fusese vrăjit de o altă femeie niciodată, așa cum se întâmplase cu ea. Era convins că, dacă nu ar fi fost vorba despre inferioritatea rudelor ei, s-ar fi aflat oarecum în pericol.

Domnișoara Bingley surprinsese lucrul acesta sau bănuia îndeajuns pentru a fi geloasă, iar îngrijorarea ei legată de însănătoșirea dragei sale prietene Jane se lăsa dublată de dorința de a scăpa cât mai curând de Elizabeth.

În câteva rânduri, încercă să-i provoace disprețul lui Darcy în ceea ce o privea pe Elizabeth, vorbindu-i despre o presupusă căsătorie a lor și punând la cale fericirea lui într-o astfel de alianță.

— Sper, îi spuse ea a doua zi, în vreme ce se plimbau printre boschete, c-o să-i vorbiți soacrei dumneavoastră, după consumarea fericitului eveniment, despre avantajul de a fi mai reținută la vorbă. Și, dacă reușiți s-o convingeți, ar trebui să le vindecați și pe mezine de pasiunea lor pentru ofițeri. Iar, dacă îmi e permis să ating un subiect atât de delicat, ar trebui să vă străduiți să controlați acel ceva, aflat la limita dintre orgoliu și impertinență, pe care-l posedă favorita dumneavoastră.

— Aveți și alte recomandări pentru fericirea mea familială?

— A, da! Va trebui să fiți de acord ca portretele unchiului și mătușii Philips să fie așezate în galeria de la Pemberley. Puneți-le lângă cel al renumitului dumneavoastră unchi, judecătorul. Împărtășesc aceeași profesiune, după cum știți, doar că sunt implicați în domenii diferite. Cât despre portretul lui Elizabeth, nu s-ar cuveni să încercați o asemenea aventură, căci nu știu ce pictor ar putea onora îndeajuns frumusețea ochilor ei.

— Într-adevăr, n-ar fi prea ușor să le surprinzi expresia. Însă culoarea, forma și finețea deosebită a pleoapelor ar putea fi reproduse.

În acel moment, se întâlneau cu doamna Hurst și cu Elizabeth, care veneau de pe o altă alee.

— Nu știam că intenționați să faceți o plimbare, spuse domnișoara Bingley, tulburată de posibilitatea ca discuția lor să fi fost auzită.

— Ne-ați tratat cu multă cruzime, răspunse doamna Hurst, plecând fără să ne spuneți o vorbă despre intenția dumneavoastră de a face o plimbare.

Apoi, luând brațul liber al domnului Darcy, o lăsă pe Elizabeth să meargă singură. Pe alee încăpeau numai trei persoane. Simțind grosolănia lor, domnul Darcy rosti de îndată:

— Această potecă nu e suficient de încăpătoare pentru noi toți. Ar fi mai bine să ne îndreptăm către aleea cealaltă, mai mare.

Elizabeth, care nu avea deloc intenția de a rămâne cu ei, răspunse râzând:

— Nu, nu, rămâneți unde sunteți. Formați un grup încântător și păreți avantajați de această combinație. Apariția unui al patrulea ar strica tot pitorescul. La revedere!

Și se îndepărtă în grabă, gândindu-se cu bucurie că, într-o zi sau două, avea să se întoarcă acasă. Jane se simțea mult mai bine și își exprimase dorința de a ieși din cameră, spre seară, pentru câteva ore.

CAPITOLUL XI

Când doamnele se retraseră, după cină, Elizabeth dădu fuga până sus, la sora ei, și, după ce o îmbrăcă bine, o însoți până în salon, unde cele două prietene ale ei o întâmpinară cu vădite semne de bucurie. Elizabeth nu le mai văzuse niciodată atât de amabile ca în ora petrecută împreună, înainte de sosirea domnilor. Aveau un apetit deosebit pentru conversație. Puteau descrie cu lux de amănunte un bal, știau să spună o anecdotă cu umor și să facă haz pe seama cunoștințelor.

De îndată ce sosită domnii, Jane nu mai prezentă interes. Ochii domnișoarei Bingley se întoarseră brusc spre Darcy și, înainte ca el să facă măcar câțiva pași, ea avea deja ceva să-i spună. Tânărul i se adresă direct domnișoarei Bennet, felicitând-o cu amabilitate. Domnul Hurst se înclină ușor în fața ei și-i spuse că era „tare bucuros”, dar un salut cu adevărat cordial veni din partea domnului Bingley. Era vesel și foarte atent cu ea. În prima jumătate de oră, nu făcu decât să întretească focul, de teamă ca ea să nu fie afectată de schimbarea încăperii. La insistențele lui, Jane se mută de cealaltă parte a șemineului, ca să se îndepărteze de ușă. Apoi el se așeză lângă ea și cu greu mai adresă vreo vorbă altcuiva. Elizabeth, care lucra în celălalt colț, privea cu multă încântare toate acestea.

După terminarea ceaiului, domnul Hurst încercă să-i aducă aminte cumnatei sale de masa de joc, dar în zadar. Deținea informația că domnul Darcy nu avea de gând să joace cărți, iar domnului Hurst îi fu refuzată invitația pe care o adresase direct. Domnișoara Bingley îl asigură că nimeni nu intenționa să joace, iar tăcerea celor din jur părea să-i susțină afirmația. Cum nu găsea nimic de făcut, domnul Hurst se întinse pe o canapea și adormi. Darcy luă o carte în mână, iar domnișoara Bingley îl imită. Doamna Hurst, deși preocupată în special să se joace cu brățările și inelele ei, intervenea din când în când în discuția dintre fratele ei și domnișoara Bennet.

Domnișoara Bingley, interesată la fel de mult să urmărească progresul pe care domnul Darcy îl făcea în lectura cărții lui, ca și de propria ei carte, îi puneă tot felul de întrebări și se uita la pagina la care ajunsese. Nu reuși, totuși, să-l atragă în nici o conversație, căci tânărul abia dacă îi răspundea la întrebări, după care își continua netulburat lectura. După o vreme, epuizată de încercarea de a se amuza cu propria-i carte, pe care o alesese numai fiindcă era al doilea volum al cărții citite de el, căscă prelung și zise:

— Cât de plăcut este să-ți petreci seara în felul acesta! Cred că nu există plăcere mai mare decât cititul! Un om se poate plictisi cu mult mai repede de orice altceva decât de o carte. Când mă voi așeza la

casa mea, voi fi tare nefericită dacă n-o să am o bibliotecă foarte mare.

Nimeni nu răspunse. Ea căscă din nou, puse deoparte cartea și își aruncă ochii prin încăpere în căutarea unei alte distracții. Când îl auzi pe fratele său vorbindu-i domnișoarei Bennet despre un bal, se întoarse brusc spre el și spuse:

— Apropo, Charles, chiar intenționezi să dai un bal la Netherfield? Te-aș sfătui ca, înainte de a lua o astfel de hotărâre, să te consulți și cu cei prezenți aici. Cred că nu greșesc dacă afirm că se află printre noi câteva persoane pentru care un bal este mai degrabă o pedeapsă, decât o plăcere.

— Dacă te referi la Darcy, exclamă fratele ei, n-are decât să se ducă la culcare înainte de a începe, dacă așa dorește, căci balul este un lucru deja stabilit. De îndată ce Nicholls va găti suficientă cremă de legume, am să trimit invitațiile.

— Mi-ar plăcea mult mai tare balurile, replică ea, dacă s-ar organiza altfel. Întotdeauna este, însă, ceva teribil de plicticos în orice astfel de reuniune. Consider că mult mai rațional ar fi dacă, în loc de dans, conversația ar fi pe primul loc.

— Probabil că ar fi mult mai rațional, draga mea Caroline, dar atunci nu prea ar mai semăna a bal.

Domnișoara Bingley nu răspunse și, curând după aceea, se ridică și se plimbă prin încăpere. Avea o siluetă elegantă și un mers frumos, însă Darcy, pentru care făcea toate astea, își continua cu indiferență lectura. Ajunsă în pragul disperării, hotărî să mai facă un efort și, întorcându-se spre Elizabeth, spuse:

— Domnișoară Eliza Bennet, îngăduiți-mi să insist să-mi urmați exemplul și să faceți câțiva pași prin cameră. Vă asigur că o să vă înviorați, după ce ați stat atâta vreme pe loc.

Deși surprinsă, Elizabeth acceptă imediat. Domnișoara Bingley avu succes și în privința scopului real al amabilității ei: domnul Darcy își ridică privirea. Era și el la fel de surprins ca și Elizabeth de atenția neobișnuită venită din partea tinerei, încât, fără să-și dea seama, închise cartea. Fu invitat să li se alăture, însă refuză, remarcând că nu-și putea imagina decât două motive pentru care ele ar alege să se plimbe dintr-o parte într-alta a încăperii, iar acceptul său de a le însoți ar fi fost o piedică în ambele cazuri. „Oare la ce s-a referit?” Domnișoara Bingley murea de curiozitate să afle și o întrebă pe Elizabeth dacă pricepuse ceva.

— N-am înțeles nimic, răspunse ea, însă cred că vrea să fie aspru cu noi, iar modul cel mai sigur de a-l dezamăgi este să nu-i adresăm nici o întrebare.

Cum domnișoara Bingley nu era capabilă să-l dezamăgească pe domnul Darcy în nici un fel, perseveră în intenția ei de a obține un

răspuns legat de cele două motive.

— N-am nici cea mai mică obiecție la ideea de a vă oferi o explicație, răspunse el, de îndată ce i se îngădui să spună ceva. Cred că recurgeți la această metodă de a vă petrece seara fie pentru că intenționați să vă faceți confidențe și aveți multe secrete de împărtășit, fie pentru că sunteți conștiente de faptul că mersul vă pune în valoare siluetele. Dacă prima variantă este cea corectă, atunci cu siguranță prezența mea v-ar inoportuna, iar, în cel de-al doilea caz, eu cred că v-aș putea admira mai bine de la locul meu, de lângă foc.

— Vai, e revoltător! spuse domnișoara Bingley. În viața mea n-am auzit ceva mai îngrozitor. Cum să-l pedepsim pentru asemenea vorbe?

— Nimic mai ușor, dacă aveți dispoziția necesară, îi răspunse Elizabeth. E foarte simplu să ne chinuim și să ne pedepsim unii pe alții. Tachinați-l, râdeți pe seama lui. La cât de intimi sunteți, trebuie să știți ce aveți de făcut.

— Pe cuvântul meu că *nu știu*. Vă asigur că intimitatea noastră nu m-a învățat încă *acest* lucru. Să tachinezi calmul și prezența de spirit a unui astfel de om! Nu, nu, mă tem că ne-ar putea înfrânge cu ușurință. Cât despre râs, cred că am deveni de-a dreptul ridicole, dacă am încerca să-l ironizăm, fără vreun motiv. Domnul Darcy are tot dreptul să fie încântat.

— Nu se poate râde de domnul Darcy! exclamă Elizabeth. Acesta ar fi un avantaj neobișnuit și neobișnuit aș vrea să și rămână, căci *pentru mine* ar fi o mare pierdere, dacă aș avea multe asemenea cunoștințe. Îmi place tare mult să râd.

— Domnișoara Bingley, spuse Darcy, a fost mult prea generoasă în cazul meu. Cei mai înțelepți și mai buni dintre oameni... sau nu, cele mai înțelepte și mai generoase fapte ale lor ar putea fi ridiculizate oricând de cineva al cărui principal scop în viață este ironia.

— Cu siguranță există astfel de oameni, răspunse Elizabeth, dar sper că eu nu mă număr printre ei. Nădăjduiesc să nu ridiculizez vreodată ceea ce e bun sau înțelept. Nebuniile și prostia, capriciile și inconsecvența mă amuză *cu adevărat*, recunosc, și le ironizez ori de câte ori am ocazia. Dar acestea, bănuiesc, sunt tocmai defectele care vă lipsesc.

— Poate că nimeni nu e lipsit de asemenea defecte. Însă m-am străduit toată viața să evit acele slăbiciuni care ar putea expune ridicolului o minte limpede.

— Cum ar fi orgoliul și mândria.

— Orgoliul este, într-adevăr, o slăbiciune. Însă mândria — unde e vorba de o minte cu adevărat superioară — mândria va fi întotdeauna moderată.

Elizabeth se întoarse, pentru a-și ascunde zâmbetul.

— Cred că ați terminat cu observațiile la adresa caracterului

domnului Darcy, spuse domnișoara Bingley. Mă rog, la ce rezultat ați ajuns?

— Sunt pe deplin convinsă că domnul Darcy nu are vreun defect. O recunoaște el însuși, fără menajamente.

— Nu, spuse Darcy, nu am avut asemenea pretenții. Am destule defecte, dar sper că nu țin de înțelepciune. Nu garantez pentru firea mea, care, în accepțiunea celor din jur, nu e deloc maleabilă. Nu pot uita prostiile și viciile altora pe cât de repede ar trebui, nici ofensele ce mi le aduc. Nu mă las impresionat de orice atenție care mi se acordă. Firea mea ar putea fi considerată mai degrabă detestabilă. Bunele mele intenții, odată pierdute, sunt duse pe veci.

— *Aceasta* este, într-adevăr, o slăbiciune, spuse Elizabeth. Resentimentele puternice umbresc *întotdeauna* caracterul unui om. Însă v-ați ales foarte bine defectul, căci nu pot *râde* de el. În ceea ce mă privește, sunteți în siguranță.

— Există, cred, în constituția oricărui om, o anumită tendință spre rău, un defect natural, pe care nici cea mai rafinată formă de educație n-ar putea să-l îndrepte.

— Iar defectul *dumneavoastră* este înclinația de a-i disprețui pe toți.

— Și al dumneavoastră, replică el zâmbind, este de a-i înțelege pe ceilalți greșit, cu bună-știință.

— Îngăduiți-ne să cântăm ceva, interveni domnișoara Bingley, plictisită de o conversație în care nu era deloc implicată. Louisa, sper că n-ai să te superi dacă-l voi trezi pe domnul Hurst.

Sora ei nu avu nici un fel de obiecție, pianul fu deschis, iar Darcy, după câteva momente de reflecție, nu se arătă deloc dezamăgit de acest lucru. Începuse să simtă că era periculos să-i acorde lui Elizabeth prea multă atenție.

CAPITOLUL XII

Potrivit înțelegerii dintre cele două surori, în dimineața următoare, Elizabeth îi expedie o epistolă mamei sale, cu rugămintea de a le trimite trăsura în cursul aceleiași zile. Însă pe doamna Bennet, care plănuise ca fetele să rămână la Netherfield până marțea următoare, ceea ce ar fi însemnat, pentru Jane, o săptămână întreagă, n-o încântă deloc ideea de a le primi mai devreme. Răspunsul ei nu fu, așadar, favorabil — nu pentru Elizabeth cel puțin, care era tare nerăbdătoare să plece acasă. Doamna Bennet le trimise vorbă că nu le putea pune la dispoziție trăsura mai devreme de marți. Iar în *post scriptum* scria că, dacă domnul Bingley și sora lui insistau ca ele să mai rămână, Elizabeth nu se putea dispensa fără probleme de prezența lor. Aceasta din urmă era, oricum, foarte hotărâtă să nu mai întârzie pe acolo și nici nu se aștepta să i se ceară lucrul acesta. Dimpotrivă, de teama ca șederea lor să nu fie considerată inutil de lungă, insistă ca Jane să-l roage pe domnul Bingley să le împrumute de urgență trăsura. Hotărâră să-i vorbească despre intenția lor de a părăsi Netherfield-ul în aceeași dimineață.

Decizia lor stârni multe semne de îngrijorare și se rostiră destule rugăminți pentru a o convinge pe Jane să-și amâne plecarea măcar până a doua zi, ceea ce se și întâmplă, de altfel. Domnișoara Bingley regretă apoi că propusese această amânare, căci gelozia și antipatia față de una dintre surori depășeau cu mult afecțiunea pe care i-o purta celeilalte.

Stăpânul casei află plin de regrete că cele două surori intenționau să plece atât de curând și încercă, în repetate rânduri, s-o convingă pe domnișoara Bennet că pericolul nu trecuse și că nu era vindecată pe deplin. Însă Jane era de neclintit când știa că are dreptate.

Vestea se dovedi binevenită pentru domnul Darcy, căci Elizabeth stătuse suficient la Netherfield. Îl atrăgea mai mult decât și-ar fi dorit, iar domnișoara Bingley era nepoliticoasă cu ea și mult mai ironică decât de obicei cu el însuși. Hotărî că era mult mai înțelept să nu-i scape *acum* vreun semn de admirație, nimic din ce-ar fi putut să-i trezească ei speranța de a-i influența în vreun fel fericirea. Era conștient că, dacă o asemenea idee s-ar fi ivit în mintea ei, purtarea lui din ultima zi trebuia să aibă forța necesară de a i-o confirma sau distruge. Fidel scopului pe care și-l propusese, abia dacă îi adresă câteva vorbe întreaga duminică și, cu toate că fură lăsați singuri preț de o jumătate de oră, tânărul nu se dezlipi de cartea pe care o citea și nici măcar nu își ridică privirea spre ea.

Duminică, după slujba de dimineață, avu loc despărțirea atât de așteptată de toți. Politețea pe care domnișoara Bingley o arăta față de

Elizabeth, ca și afecțiunea pentru Jane, crescură dintr-odată, spre final. Când se despărțiră, după ce îi dădură asigurări celei din urmă că va fi întotdeauna așteptată cu plăcere la Longbourn sau Netherfield și după ce o îmbrățișară cu multă căldură, îi strânsură doar mâna celei dintâi. Elizabeth își luă rămas-bun de la toată lumea într-o stare de spirit excelentă.

Acasă, mama lor nu le întâmpină cu prea multă căldură. Surprinsă de întoarcerea lor, doamna Bennet le mustră pentru deranjul adus gazdelor și se arată convinsă că Jane urma să răcească din nou. Tatăl lor, însă, deși foarte laconic în exprimarea bucuriei, se dovedi tare încântat să le vadă, căci le simțise mult lipsa în sânul familiei. Conversațiile de seară, când se reuneau cu toții, nu mai fuseseră la fel de însuflețite și aproape că nu mai avuseseră vreun sens, fără prezența lui Jane și a lui Elizabeth.

O găsiră pe Mary, ca de obicei, adâncită în studiul armoniilor muzicale și al naturii umane. Fură nevoite să admire câteva citate noi și să asculte noi observații de etică depășite. Catherine și Lydia aveau informații de o altă factură. De miercură trecută se întâmplaseră și se spusese o mulțime de lucruri în cadrul regimentului: câțiva ofițeri cinaseră cu unchiul lor în ultima vreme, un soldat fusese biciuit și se zvonise că domnul colonel Forster era pe cale să se însoare.

CAPITOLUL XIII

— Sper, draga mea, îi spuse domnul Bennet soției sale, în timp ce își luau micul dejun în dimineața următoare, că ai poruncit să se pregătească o masă bună astăzi, pentru că am motive să aștept musafiri la cină.

— La cine te referi, dragul meu? N-am auzit să se anunțe cineva, poate doar dacă se întâmplă să sosească Charlotte Lucas — și sper că mesele *mele* sunt suficient de bune pentru ea. Nu cred că are parte acasă de unele asemănătoare.

— Persoana despre care vorbesc este un domn și este străin.

Ochii doamnei Bennet începură să sclipască.

— Un domn și un străin! Cu siguranță e vorba de domnul Bingley. Jane, de ce n-ai spus nici o vorbă despre asta? Voi fi extrem de încântată să-l văd pe domnul Bingley! Dar vai, Doamne! N-am găsit nici o bucată de pește azi. Lydia, draga mea, sună, te rog. Trebuie să vorbesc cu Hill chiar în clipa asta.

— *Nu* este domnul Bingley, îi spuse soțul, ci un om pe care nu l-am mai văzut în viața mea.

Vorbele lui stârniră uimirea generală, tatăl rezervându-și plăcerea de a fi chestionat în același timp de soție și de cele cinci fiice ale sale.

După ce se amuză o vreme pe seama curiozității lor, le oferì următoarea explicație:

— Acum aproape o lună, am primit această scrisoare și cu două săptămâni în urmă i-am răspuns, întrucât am înțeles că este o chestiune delicată și necesită multă atenție. Este de la vărul meu, domnul Collins, care, atunci când eu nu voi mai fi, vă va putea zvărli afară din casă oricând va dori.

— Vai, dragul meu, exclamă soția, nu pot îndura asemenea cuvinte. Te rog, nu mai vorbi de persoana aceea odioasă. Cred că nu poate fi pe lumea asta ceva mai îngrozitor, decât să-ți vezi întreaga avere lăsată pe mâna unui străin, și nu propriilor tăi copii. În locul tău, cu siguranță aș fi încercat să fac ceva în această chestiune.

Jane și Elizabeth se străduiră să-i explice natura unui astfel de act. Mai încercaseră și înainte, dar era un subiect care depășea puterea de înțelegere a doamnei Bennet, așa încât ea continuă să blesteme cu putere cruzimea unei asemenea hotărâri care înstrăina averea unei familii cu cinci fiice și o punea la dispoziția unui om de care nu-i păsa nimănui.

— Este cu siguranță o mare nedreptate, spuse domnul Bennet, și nimeni nu-l va putea ierta pe domnul Collins de vina de a fi moștenit Longbourn. Dacă, totuși, vei dori să-i asculți scrisoarea, poate că maniera sa de exprimare te va mai îmbuna puțin.

— Nu cred că lucrul ăsta s-ar putea întâmpla și consider o adevărată impertinență și un act de ipocrizie curajul său de a-ți scrie. Urăsc asemenea prieteni falși. Mă întreb de ce nu continuă să se războiască mai departe cu noi, așa cum a făcut și tatăl său.

— Ei bine, se pare că dânsul are unele scrupule filiale în această privință, după cum vei auzi în continuare.

Hunsford, lângă Westerham, Kent

15 octombrie

Dragă domnule,

Neînțelegerea dintre dumneavoastră și răposatul meu onorat părinte m-a pus întotdeauna în încurcătură și, de când am avut ghinionul de a-l pierde, am avut tot timpul în intenție să îndrept această situație. Am fost, însă, reținut o vreme de îndoieli personale și m-am temut c-ar putea părea lipsit de respect față de memoria lui, dacă eu aș avea relații cordiale cu aceia pe care dânsul i-a considerat inamici...

— Atenție, doamnă Bennet! se întrerupse domnul Bennet.

Acum am luat o hotărâre în această privință, întrucât am fost hirotonisit de Paște și am avut norocul de a mă afla sub protecția prea-onoratei lady Catherine de Bourgh, văduva lui sir Lewis de Bourgh, prin ale cărei bunăvoință și generozitate am fost numit parohul acestei biserici, unde mă voi strădui, cu umilele mele puteri, să-mi arăt nevrednica recunoștință senioriei-sale și să fiu întotdeauna pregătit pentru a îndeplini ritualurile și ceremoniile instituite de Biserica Anglicană. Ca om al Bisericii, simt că este oricum de datoria mea să promovez și să aduc binecuvântarea liniștii în cadrul tuturor familiilor care se află în zona mea de influență. Pe baza unor asemenea considerente, mă încântă ideea că actualele mele propuneri de bună înțelegere sunt extrem de laudabile, iar circumstanțele în care eu am devenit moștenitor al proprietății Longbourn vor fi trecute cu vederea de dumneavoastră și nu veți avea intenția de a respinge ramura de măslin ce vi se oferă. N-aș putea să nu mă îngrijorez la gândul că eu sunt cel care aduce prejudicii minunatelor dumneavoastră fiice și vă implor să-mi acordați posibilitatea de a-mi cere iertare pentru acest neajuns, asigurându-vă de disponibilitatea mea de a face orice lucru posibil pentru a îndrepta această situație; însă, despre toate acestea, ceva mai târziu. Dacă nu aveți nici o obiecție în privința găzduirii mele în casa dumneavoastră, mi-aș permite marea plăcere de a vă prezenta omagiile mele, dumneavoastră și familiei dumneavoastră, luni, optsprezece noiembrie, la orele patru, și de a abuza probabil de ospitalitatea dumneavoastră până sâmbăta următoare, lucru pe care-l pot face fără vreun impediment, întrucât lady Catherine e departe de a se opune absenței mele ocazionale în ziua de duminică, atâta vreme cât un alt preot se ocupă de organizarea slujbei pentru acea zi.

Cu respectuoase omagii aduse doamnei și fiicelor dumneavoastră, vă rămân, stimate domn, al dumneavoastră binevoitor și prieten,

William Collins.

— La orele patru îl putem aștepta pe acest domn împăciuitor, spuse domnul Bennet, în timp ce împăturea scrisoarea. Pare un tânăr foarte conștiincios și politic, pe onoarea mea, și nu mă îndoiesc că va deveni o cunoștință foarte valoroasă, mai cu seamă dacă lady Catherine va fi atât de îngăduitoare și-i va permite să ne mai viziteze.

— Există un oarecare simț al răspunderii în ceea ce spune în legătură cu fetele și, dacă e dispus să îndrepte în vreun fel prejudiciile aduse, nu voi fi eu persoana care să-l împiedice.

— Deși, interveni Jane, e destul de dificil să ghicești în ce fel înțelege dânsul că ar putea face îndreptările despre care consideră că ni se cuvin, dorința lui îl onorează întru totul.

Elizabeth se arătă profund uimită de extraordinarul său respect pentru lady Catherine și de intenția lui generoasă de a-și boteza, căsători și îngropa enoriașii oricând ar fi fost nevoie.

— Gândesc că trebuie să fie un lucru ciudat, spuse ea. Nu mi-l pot închipui. E ceva foarte pompos în stilul lui. Și ce vrea, oare, să spună prin faptul că se scuză că e moștenitor testamentar? Nu mi-aș putea imagina că ne-ar ajuta în această privință, dacă i-ar sta în puteri. E posibil să fie un om cu suflet, domnule?

— Nu, draga mea, n-aș crede asta. Am mari bănuieli că ar fi exact contrariul. În scrisoarea lui, este un amestec de servilism și laudă de sine, care promite mult. Sunt nerăbdător să-l întâlnesc.

— Din punctul de vedere al compoziției, spuse Mary, scrisoarea lui pare lipsită de defecte. Ideea cu ramura de măslin nu e cu totul nouă, însă consider că e bine exprimată.

Pentru Catherine și Lydia, nici scrisoarea și nici autorul ei nu prezentau vreun interes. Era aproape imposibil ca vărul lor să se prezinte într-o uniformă stacojie și, de câteva săptămâni bune, nu se mai puteau bucura de compania unui bărbat, dacă ar fi apărut într-o altă culoare. Cât despre mama lor, scrisoarea domnului Collins îndepărtase mult din rea-voința ei, așa că se pregătea să-l primească liniștită, într-o atitudine ce-i uimea atât pe soțul, cât și pe fiicele sale.

Domnul Collins se dovedi punctual, fiind întâmpinat cu multă politețe de întreaga familie. Domnul Bennet nu vorbi prea mult, însă doamnele erau vădit dispuse la conversație, iar domnul Collins nu părea nici să aibă nevoie de vreo încurajare, nici predispus să tacă. Era un tânăr înalt, solid, de vreo douăzeci și cinci de ani. Avea un aer grav și maiestuos și obișnuia să se formalizeze. Nici nu se așeză bine, că și începu să îi adreseze doamnei Bennet complimente la adresa fiicelor sale. Îi spuse că auzise o mulțime de lucruri despre frumusețea lor, dar, în cazul de față, faima era cu mult depășită de realitate. În plus, nu avea nici o îndoială în privința faptului că dumneaei va avea șansa de a le vedea așezate la casele lor. Această galanterie nu avu darul să le încânte chiar pe toate auditoarele sale, dar doamna Bennet,

care se bucura de orice compliment, îi răspunse prompt:

— Sunteți foarte amabil, domnule. Îmi doresc din tot sufletul să se întâmple acest lucru, căci altfel vor rămâne tare neajutorate. Lucrurile par așezate foarte ciudat.

— Faceți aluzie, probabil, la moștenirea acestei proprietăți.

— Da, domnule, într-adevăr. Este o situație destul de gravă pentru bietele mele fete, trebuie să recunoașteți. Nu că v-aș găsi *dumneavoastră* vreo vină, fiindcă știu că asemenea lucruri se pot întâmpla în viață. Nu se poate ști care va fi soarta unei proprietăți, atunci când vine vorba să fie moștenită de cineva.

— Sunt foarte conștient, doamnă, de greutățile prin care trec verișoarele mele și aș putea spune mai multe despre acest subiect, dar mă tem să nu par prea îndrăzneț sau pripit. Le pot asigura, însă, pe tinerele domnișoare că sunt pregătit să le admir. În momentul de față, nu pot spune mai mult, dar, poate, după ce ne vom cunoaște mai bine...

Fu întrerupt de invitația la cină. Fetele își zâmbiră una alteia. Nu erau singurul obiect al admirației domnului Collins. Salonul, sufrageria și tot mobilierul fură examinate și lăudate, iar laudele sale la adresa fiecărui lucru i-ar fi mișcat inima doamnei Bennet, dacă nu ar fi existat teama că le privea ca pe niște viitoare posesiuni. Cina, la rândul ei, se bucură de multe laude, iar dânsul ținu să afle căreia dintre verișoare i se datora savoarea bucatelor. Aici, însă, fu pus la punct de doamna Bennet, care-l asigură, cu o oarecare severitate, că ei își puteau permite să țină o bucătăreasă bună, iar fiicele sale nu aveau ce să caute în bucătărie. Domnul Collins se scuză pentru neplăcerea provocată. Dânsa îi spuse pe un ton blând că nu se simțea ofensată, însă el continuă să se scuze preț de aproape un sfert de oră.

CAPITOLUL XIV

În timpul cinei, domnul Bennet vorbi foarte puțin. După retragerea servitorilor, însă, consideră potrivit să facă puțină conversație cu musafirul său, drept care deschise un subiect ce părea să-i facă mare plăcere domnului Collins, spunându-i că avusese un mare noroc cu protecția sa. Atenția și considerația pe care le arăta lady Catherine de Bourgh față de dorințele și bunăstarea lui personală erau cu totul remarcabile. Domnul Bennet nu ar fi putut face o alegere mai inspirată. Domnul Collins se arătă foarte convingător în laudele sale. Subiectul îl făcu să aibă o atitudine și mai ceremonioasă decât de obicei și, cu un aer foarte prețios, el declară că în viața lui nu mai văzuse o asemenea purtare la o persoană de rang înalt, atâta amabilitate și condescendență, câtă îi arătase lady Catherine. Dumneai avusese amabilitatea de a aproba ambele predici pe care el avusese onoarea să le țină în prezența ei. Îl invitase de două ori chiar să ia masa împreună la Rosings și trimisese după el sâmbăta trecută, pentru a fi al patrulea la o partidă de cadrul. Domnul Collins știa că mulți o considerau pe lady Catherine orgolioasă, însă *personal* nu găsisese la dânsa decât amabilitate. Ea i se adresase întotdeauna ca oricărui alt domn, nu se opusese în nici un fel ca el să frecventeze societatea din vecinătate ori să-și părăsească ocazional parohia, timp de o săptămână sau două, pentru a-și vizita rudele. Binevoise chiar să-l sfătuiască să se însoare cât mai curând cu putință, cu condiția să facă o alegere înțeleaptă. Îl vizitase chiar o dată în umila-i casă parohială, unde fusese de acord în întregime cu toate modificările pe care el le făcuse, ba, în plus, se oferise chiar să-i sugereze câteva lucruri — niște rafturi în dulapuri, la etaj.

— Sunt convinsă că se poartă așa cum trebuie și într-o manieră civilizată, spuse doamna Bennet, și pot afirma că este o femeie tare agreabilă. Păcat că doamnele de rangul său nu îi seamănă îndeajuns. Locuiește aproape de dumneavoastră, domnule?

— Grădina în care se află umila mea locuință e separată doar de o alee de Rosings Park, reședința senioriei-sale.

— Parcă ați spus că e văduvă, nu-i așa? Are familie?

— Are o singură fiică, moștenitoarea proprietății Rosings și a unei averi considerabile.

— Ah! exclamă doamna Bennet, dând din cap. Înseamnă că are o situație mult mai bună decât alte fete. Cum arată? E drăguță?

— Este, într-adevăr, o tânără încântătoare. Lady Catherine însăși spune că, după toate regulile adevăratei frumuseți, domnișoara de Bourgh le depășește cu mult chiar și pe cele mai frumoase reprezentante ale sexului său. Asta pentru că există ceva în felul ei de

a fi, în care se poate distinge originea ei nobilă. Din păcate, are o constituție bolnăvicioasă și asta a împiedicat-o până acum să facă multe progrese pe care, în alte circumstanțe, le-ar fi făcut fără îndoială. Toate acestea le-am aflat de la doamna care s-a ocupat de educația ei și care acum locuiește împreună cu dânsule. Este, însă, deosebit de amabilă și are deseori generozitatea de a trece prin fața umilei mele locuințe, în micul său faeton tras de ponei.

— A fost prezentată la palat? Nu-mi amintesc să-i fi auzit numele printre doamnele de la Curte.

— Starea proastă a sănătății o împiedică, din păcate, să locuiască la oraș. În felul acesta, cum eu însumi îi spuneam lui lady Catherine într-o zi, lipsește Curtea britanică de cea mai strălucitoare podoabă a sa. Senioria-sa a fost încântată de idee și vă puteți închipui cât sunt de fericit de fiecare dată când am ocazia să fac asemenea discrete complimente, ce sunt întotdeauna pe gustul doamnelor. Nu o singură dată am spus, în prezența lui lady Catherine, că fermecătoarea sa fiică pare născută pentru a fi ducesă, iar cel mai de preț rang, în loc să-i dea importanță, ar fi înnobilit prin persoana ei. Acestea sunt micile atenții care-i plac senioriei-sale, iar eu mă simt întotdeauna dator să i le acord.

— Judecați așa cum trebuie, spuse domnul Bennet, și trebuie să fiți un om fericit, întrucât posedați talentul de a măguli cu delicatețe. Îmi este permis să întreb dacă aceste plăcute atenții vin dintr-un impuls de moment sau sunt rezultatul unui studiu anterior?

— Ele izvorăsc, de obicei, dintr-o situație de moment și, deși mă amuză de multe ori să născocesc și să aranjez asemenea mici și elegante complimente, sunt întotdeauna dornic să le dau un aer cât mai spontan cu putință.

Așteptările domnului Bennet se adeveriseră. Vărul său era pe cât de absurd îl crezuse. Îl amuza teribil să-l asculte, păstrându-și, în același timp, seriozitatea și, în afara unor ocazionale schimburi de priviri cu Elizabeth, nici nu simțea nevoia de a-și împărtăși plăcerea cu cineva.

Până la ora ceaiului, însă, doza îi fusese suficientă, iar domnul Bennet se arătă fericit să-și conducă musafirul înapoi în salon. După ceai, îl invită să le citească doamnelor cu voce tare. Domnul Collins acceptă cu bucurie și i se aduse imediat o carte. Văzând-o, însă (parea să provină dintr-o bibliotecă publică), o înapoie și se scuză, spunând că nu citea niciodată romane. Kitty căscă ochii mari, iar Lydia scoase o exclamație de uimire. I se aduseră și alte cărți și, după îndelungi deliberări, alege *Predicile* lui Fordyce. În timp ce deschidea cartea, Lydia prinse să caște și, înainte ca dânsul să fi apucat să citească măcar trei pagini, cu o solemnă monotonie, îl întrerupse:

— Știi, mamă, că unchiul Philips se gândește să-l dea afară pe Richard? În cazul acesta îl va angaja colonelul Forster. Mi-a spus chiar

mătușa, sâmbăta trecută. Măine am să mă duc la Meryton, ca să aflu mai multe despre asta și am să întreb când se întoarce domnul Denny din oraș.

Lydia fu rugată de cele două surori mai mari să-și țină gura, însă domnul Collins, foarte ofensat, puse cartea deoparte și zise:

— Am remarcat în nenumărate rânduri cât de puțin interesate sunt tinerele domnișoare de cărțile serioase, deși au fost scrise numai spre binele lor. Acest lucru mă uimește, vă mărturisesc, întrucât nimic nu le poate fi mai folositor decât educația. Dar nu vreau s-o mai plictisesc pe tânăra mea verișoară.

Apoi, întorcându-se către domnul Bennet, se oferă să-i fie partener la o partidă de table. Domnul Bennet îi acceptă propunerea, constatând că făcea un lucru înțelept lăsându-le pe fete să se ocupe de micile lor distracții. Doamna Bennet și fiicele sale se scuzară politicos pentru intervenția Lydiei, promițând că nu se va mai repeta, dacă el ar fi dorit să-și reia lectura. Însă domnul Collins, după ce le dădu asigurări că nu avea resentimente față de tânăra sa verișoară și că nu-i putea lua purtarea drept un afront, se așeză la o altă masă cu domnul Bennet, pregătit pentru jocul de table.

CAPITOLUL XV

Domnul Collins nu era un om prea înțelept, iar defectele sale native fuseseră prea puțin îndreptate de educație sau de societate, întrucât își petrecuse cea mai mare parte din viață sub influența unui tată incult și meschin. Deși urmasa o facultate, reușise doar să treacă prin ea, fără să fi dobândit nici un fel de cunoștințe folositoare. Supunerea în care-l crescuse tatăl său îi indusese la început o profundă umilință în felul de a fi, lucru repede compensat de o îngâmfare specifică unui om tare de cap, de viața retrasă pe care o ducea și de sentimentele pe care i le dădea dobândirea timpurie a unei neașteptate prosperități. O întâmplare fericită îl făcuse s-o întâlnească pe lady Catherine, atunci când parohia de la Hunsford rămăsese vacantă. Respectul pe care-l avea față de rangul ei, venerația față de ea ca protectoare, combinate cu o părere foarte bună despre sine, despre autoritatea lui în calitate de cleric și despre drepturile pe care le avea ca paroh făcuseră din el un amestec de orgoliu, servilism, îngâmfare și umilință.

Pentru că acum avea o casă bună și un venit suficient, se gândea și la însurătoare. Și, cum intenționa o reconciliere cu familia din Longbourn, se gândea să-și aleagă drept soție pe una dintre fete, dacă ar fi constatat că erau atât de drăguțe și amabile cum le mergea vestea. Acesta era planul lui de îndreptare — și compensație — pentru faptul că moștenise averea tatălui lor. Găsea că era un plan excelent, foarte avantajos și potrivit și cât se poate de generos și dezinteresat din partea lui.

Nu-și schimbă intențiile după întâlnirea cu fetele. Chipul încântător al domnișoarei Jane Bennet îi confirmă punctul de vedere, îndreptățindu-l să creadă că ea avea avantajul întâiului născut. Pentru prima seară, ea fu aleasa lui. Dimineața următoare aduse, totuși, o schimbare. Într-un *tête-à-tête* de un sfert de oră cu doamna Bennet, înaintea micului dejun, în timpul unei discuții care începuse cu fapte referitoare la casa parohială, dar condusesese, cum era firesc, la mărturisirea speranțelor sale că-și va găsi o soție la Longbourn, printre zâmbete de complezență și încurajări generale, doamna Bennet ținu să-și exprime rezerva în privința lui Jane, asupra căreia se hotărâse el. În privința fiicelor sale *mai mici*, n-ar fi putut răspunde cu exactitate în locul lor, însă *nu avea* cunoștință de vreo propunere, cât despre fiica sa *cea mare*, trebuia să spună, avea motive să creadă că era posibil să se logodească în scurt timp.

Domnul Collins nu trebuia decât să-și schimbe planul de la Jane la Elizabeth, ceea ce se și întâmplă în scurt timp, în vreme ce doamna Bennet ațâța focul în șemineu. Elizabeth, fiind a doua ca vârstă și frumusețe, îi urmă surorii ei.

Doamna Bennet se arăta încântată de această idee și prinse să spere că-și va vedea în curând măritate două dintre fiice, iar omul căruia nu i-ar fi putut adresa o vorbă cu o zi înainte îi intrase acum în grații.

Intenția Lydiei de a face o plimbare la Meryton nu fusese uitată: cu excepția lui Mary, toate surorile acceptaseră să meargă cu ea. Domnul Collins urma să le însoțească, la cererea domnului Bennet, care era nerăbdător să scape de dânsul și să aibă numai pentru el biblioteca, în care domnul Collins, după micul dejun, răsfoind mai mult decât formal unul dintre cele mai mari volume din colecție, îi vorbise în continuare, aproape fără întrerupere, despre casa și grădina din Hunsford. Asemenea discuții îl scoteau din sărite pe domnul Bennet. În biblioteca lui, fusese întotdeauna sigur că se putea odihni și avea parte de liniște. Deși pregătit, după cum îi spusese lui Elizabeth, să întâlnească prostie și înfumurare în oricare altă încăpere din casă, în bibliotecă se obișnuise să fie la adăpost de ele. Politețea lui se dovedi foarte convingătoare atunci când îl sfătui pe domnul Collins să se alăture fiicelor sale în plimbarea lor, iar domnul Collins, căruia o plimbare i se potrivea mult mai bine decât lectura, se arătă extrem de încântat să închidă cartea și să plece.

Cu nimicuri prețioase din partea lui și aprobări politicoase din partea verișoarelor sale, timpul trecu foarte ușor până ajunseră în Meryton. Din acel moment însă, el pierdu definitiv atenția fetelor mai tinere. Privirile lor rătăceau în lungul străzii în căutarea ofițerilor și, în afară de o bonetă foarte elegantă sau o muselină cu adevărat nouă, nimic altceva nu le mai stârni interesul.

Atenția tuturor fetelor fu în curând atrasă de un tânăr pe care nu-l mai văzuseră până atunci, un domn cu o înfățișare distinsă, care se plimba împreună cu un ofițer, pe cealaltă parte a drumului. Ofițerul era chiar domnul Denny, despre a cărui întoarcere de la Londra venise Lydia să se intereseze și care făcu o plecăciune în timp ce trecea pe lângă ei. Fură cu toții uimiți de înfățișarea străinului și se întrebă cine putea fi. Kitty și Lydia, hotărâte să afle, traversară strada înaintea celorlalți, sub pretextul că voiau ceva din magazinul de peste drum și, din fericire, ajunseră pe trotuarul opus tocmai când cei doi domni, care se întorseseră, ajunseseră și ei în același loc. Domnul Denny li se adresă imediat, cerându-le permisiunea să-l prezinte pe prietenul său, domnul Wickham, care revenise împreună cu el de la Londra cu o zi înainte și care acceptase să fie încorporat în unitatea lor. Tânărul cu pricina arăta exact cum trebuia, întrucât nu-i lipsea decât uniforma pentru a fi cu totul fermecător. Aspectul fizic îl favoriza foarte mult: avea o strălucire fără cusur, un chip frumos, o siluetă zveltă și un fel plăcut de a vorbi. După ce se făcură prezentările, el dovedi o dispoziție veselă spre conversație — una deopotrivă corectă și lipsită de pretenții. Întregul grup se întreținu în continuare într-un mod

încântător, când un tropot de cai le atrase atenția. Erau Darcy și Bingley, care veneau călare în josul străzii. Văzându-le pe domnișoarele din grup, cei doi domni se îndreptară direct spre ele. Urmară obișnuitele formalități. Bingley fu principalul vorbitor, iar domnișoara Bennet — principalul subiect. După spusele sale, se afla în drum spre Longbourn, pentru a se interesa de starea sănătății ei. Domnul Darcy răspunse cu o plecăciune și tocmai își impusese să nu-și fixeze ochii asupra lui Elizabeth, când privirile le fură atrase de prezența străinului. Observând, din întâmplare, expresia pe care chipurile lor o căpătaseră văzându-se unul pe celălalt, Elizabeth rămase profund uimită de efectul acestei întâlniri. Amândoi se schimbară la față: unul se înroși, iar celălalt se albi. După câteva minute, domnul Wickham își duse mâna la pălărie, salut la care domnul Darcy cu greu binevoi să răspundă. Ce însemna asta? Era imposibil să-ți imaginezi, dar nu și să-ți dorești să afli.

Ceva mai târziu, domnul Bingley, care nu păruse a fi remarcat ceva, își luă rămas-bun și plecă împreună cu prietenul său.

Domnul Denny și domnul Wickham le însoțiră pe tinerele domnișoare până în fața casei domnului Philips, după care făcură o plecăciune, deși domnișoara Lydia stăruia cu insistență să-i poftească înăuntru, secondată de doamna Philips, care îi susținea zgomotos invitația de la fereastra salonului.

Doamna Philips era întotdeauna încântată să-și primească nepoatele, iar cele două mai mari erau cu atât mai binevenite, cu cât lipsiseră în ultima vreme; în timp ce își exprima surpriza față de neașteptata lor întoarcere acasă — despre care n-ar fi aflat nimic, fiindcă nu veniseră cu trăsura lor, dacă nu s-ar fi întâlnit întâmplător pe stradă cu ucenicul domnului Jones, care îi spusese că nu mai era nevoie să trimită doctorii la Netherfield, întrucât domnișoarele Bennet plecaseră —, fu nevoită să-și îndrepte atenția spre domnul Collins, pe care Jane tocmai i-l prezenta. Îl primi cu o extremă amabilitate, pe care el i-o întoarse cu vârf și îndesat, cerându-și scuze pentru apariția sa pe nepusă-masă, fără să se fi cunoscut în prealabil. Împrejurarea îi părea, totuși, măgulitoare, fiind într-o oarecare măsură justificată de înrudirea lui cu tinerele domnișoare care i-l prezentaseră domniei-sale. Doamna Philips se arătă mirată de atâta exces de bună creștere. Admirația ei față de străin fu întreruptă de exclamațiile și întrebările referitoare la celălalt, despre care nu reuși, totuși, să le spună nepoatelor sale mai mult decât ce știa deja, și anume că domnul Denny venise împreună cu el de la Londra și că urma să primească numirea ca ofițer în regimentul ***. De mai bine de o oră, spunea ea, îl urmărea cu privirea, în timp ce el se plimba în susul și-n josul străzii. Dacă ar fi apărut domnul Wickham, Kitty și Lydia și-ar fi continuat, cu siguranță, ocupația, dar, din nefericire, nu mai trecea

nimeni pe sub ferestrele lor, cu excepția câtorva ofițeri care, în comparație cu tânărul necunoscut, deveniseră niște bărbați „stupizi și dezagreabili”. Unii dintre aceștia fuseseră invitați a doua zi la masă la familia Philips, iar mătușa le promisese fetelor că va stăruie pe lângă soțul ei să-i facă o vizită domnului Wickham, pentru a-l invita și pe el, dacă rudele de la Longbourn ar fi venit în cursul serii. Căzură cu toții de acord în această privință. Doamna Philips propuse să organizeze o zgomotoasă și plăcută partidă de loterie, urmată de o masă ușoară și caldă. Perspectiva unor asemenea delicii îi bucură pe toți, așa că se despărțiră într-o excelentă stare de spirit. Domnul Collins ținu să-și repete scuzele înainte de a ieși din cameră și primi asigurări, cu aceeași neobosită politețe, că scuzele lui erau lipsite de teame.

În drum spre casă, Elizabeth îi împărtăși lui Jane ceea ce observase că se petrecuse între cei doi domni. Deși Jane ar fi putut să-i apere pe oricare dintre ei sau chiar pe amândoi deopotrivă, dacă s-ar fi întâmplat să aibă vreo vină, la fel ca și sora ei, nu găsea nici o explicație pentru purtarea lor.

La întoarcere, domnul Collins îi produse o mare bucurie doamnei Bennet, exprimându-și admirația față de manierele impecabile și amabilitatea doamnei Philips. Susținu cu tărie că, în afară de lady Catherine și de fiica ei, nu mai cunoscuse o femeie atât de manierată: dumneai nu numai că-l primise cu cea mai desăvârșită amabilitate, dar îl incluse în mod direct printre invitații din seara următoare, fără să-l fi cunoscut până atunci. Dânsul presupunea că, într-o oarecare măsură, invitația se datora legăturii sale cu familia Bennet, însă atâta amabilitate nu mai întâlnise în tot cursul vieții sale.

CAPITOLUL XVI

Cum nu există nici o obiecție în legătură cu promisiunea tinerelor de a-i face o vizită mătușii lor, iar scrupulele domnului Collins de a-lăsa singuri pe domnul și doamna Bennet, chiar și pentru o singură seară, în timpul vizitei sale, fură îndepărtate, trăsura îi duse pe domnul Collins și pe cele cinci verișoare ale sale la Meryton la ora stabilită. Intrând în salon, fetele aflară cu mare bucurie că domnul Wickham acceptase invitația unchiului lor și se afla acolo.

Așezându-se cu toții, domnul Collins găsi răgazul de a privi și admira ceea ce era în jurul său, rămânând uimit de mărimea apartamentului și de mobilier și declarând că s-ar fi putut crede în mica sufragerie de vară de la Rosings, comparație care, la început, nu produse mare satisfacție. Când doamna Philips înțelese, însă, ce reprezenta Rosings și cui îi aparținea și după ce ascultă descrierea numai a unuia dintre saloanele lui lady Catherine, aflând că doar căminul costase opt sute de lire, simți întreaga greutate a complimentului și nu ar mai fi adus vreo obiecție nici măcar unei comparații cu încăperea menajerei.

Domnul Collins se arătă încântat să-i descrie întreaga măreție ce o înconjură pe lady Catherine și reședința acesteia, făcând ocazional digresiuni spre a-și lăuda propria și umila sa locuință și vorbind despre îmbunătățirile pe care i le aducea, până în clipa în care domnii se alăturară grupului lor. Doamna Philips se dovedi o foarte bună ascultătoare și, pe măsură ce asculta, înțelegea adevărata importanță a persoanei sale, fapt pentru care, în final, ajunse la concluzia că trebuia să le povestească totul vecinilor ei — și asta cât mai repede cu putință. Fetelor, însă, care nu mai aveau răbdarea de a-l asculta pe vărul lor și care își treceau timpul cu gândul la un pian sau privind propriile și obișnuitele imitații de porțelan de pe cămin, așteptarea li se păru tare lungă. Într-un târziu, domnii se apropiară, iar când domnul Wickham păși în salon, Elizabeth avu certitudinea că nici nu-l privise și nici nu se gândise vreodată la dânsul cu o admirație pe care să n-o fi meritat pe deplin. Ofițerii din regimentul *** erau, în general, niște domni cât se poate de onorabili, iar cei mai deosebiți dintre ei erau prezenți la petrecerea din seara aceea. Domnul Wickham era, de departe, cel mai distins dintre ei ca personalitate, înfățișare, ținută și mers, la fel cum ei îi erau superiori unchiului Philips care, cu fața lui lătărească și cu aspectul lui îmbuibat, îi urmă în cameră, mirosind a vin de Porto.

Domnul Wickham era fericitul bărbat spre care se întorceau aproape toate privirile femeilor, iar Elizabeth, norocoasa femeie alături de care se așează în final. Modul agreabil în care își începu foarte repede conversația, deși vorbea numai despre faptul că era o noapte umedă și

că era posibil să urmeze o toamnă ploioasă, o determină să creadă că subiectul cel mai obișnuit, mai plictisitor și mai banal putea deveni interesant, dacă vorbitorul era unul priceput.

Prezența unor rivali, precum domnul Wickham și ofițerii care îl însoțeau, îl făcu pe domnul Collins să pară lipsit de interes. Dar, dacă pentru tinerele domnișoare nu mai însemna absolut nimic, din când în când, totuși, găsea în doamna Philips un ascultător binevoitor și, grație atenției dânzei, fu servit din plin cu briose și cafea.

Odată așezate mesele pentru cărți, prinse ocazia să-și ia revanșa, așezându-se la o partidă de whist.

— Știu foarte puțin jocul acesta, deocamdată, spuse el, dar aș fi tare încântat să am ocazia să mă perfecționez, căci, dată fiind situația mea...

Doamna Philips îi era extrem de îndatorată pentru că acceptase să joace, dar nu avea răbdarea de a-i asculta motivația.

Domnul Wickham nu juca whist, fiind primit cu mare bucurie la cealaltă masă, unde se așează între Elizabeth și Lydia. La început, apărut pericolul să fie monopolizat de Lydia, căreia îi plăcea tare mult să stea de vorbă. Loteria o acapară, însă, în scurt timp și deveni prea captivată de joc — dornică să parieze și exclamând cu putere de fiecare dată când se strigau premiile —, ca să mai acorde atenție și altcuiva. Atent la regulile obișnuite ale jocului, domnul Wickham găsi și prilejul de a sta de vorbă cu Elizabeth, care se arată foarte bucuroasă să-l asculte, deși nu spera să audă ceea ce și-ar fi dorit mai mult — cum îl cunoscuse pe domnul Darcy. Nici ea nu îndrăzni să aducă vorba despre asta. Curiozitatea îi fu satisfăcută, totuși, într-un mod neașteptat. Domnul Wickham însuși deschise subiectul. După ce se interesă la ce distanță se afla Netherfield de Meryton — și primi răspunsul —, întrebă șovăitor de câtă vreme se afla domnul Darcy acolo.

— Cam de o lună, răspunse Elizabeth. Și, cum nu voia să-i scape acest subiect, adăugă: Din câte știu, are o proprietate foarte mare în Derbyshire.

— Da, spuse Wickham, domeniul său de acolo este o proprietate seniorială, îi aduce un venit net de zece mii de lire pe an. Nu cred c-ați putea găsi o persoană mai potrivită decât mine pentru a vă oferi informații în această privință, căci o anumită relație m-a legat de această familie încă din copilărie.

Elizabeth nu-și putu stăpâni uimirea.

— Probabil veți fi surprinsă, domnișoară Bennet, de afirmația mea, după ce ați văzut cât de reci au fost relațiile dintre noi la întâlnirea de ieri. Îl cunoașteți bine pe domnul Darcy?

— Nu mai mult decât mi-aș dori, se aprinse Elizabeth. Am petrecut patru zile alături de el, în aceeași casă, și mi s-a părut extrem de

dezagreabil.

— Consider că nu am dreptul să mă pronunț, spuse Wickham, dacă este sau nu dezagreabil. Nu am această calitate. Îl cunosc prea bine și de prea multă vreme, ca să pot fi un judecător pertinent. *Mie* îmi este imposibil să fiu imparțial. Cred că părerea dumneavoastră despre el ar produce o uimire generală și probabil că nu v-ați exprima cu aceeași convingere în altă parte. Aici vă aflați în sânul propriei familii.

— Pe cuvântul meu, nu spun aici mai mult decât aș spune în orice altă casă din vecinătate, exceptând Netherfield-ul. Nu e deloc simpatizat în Herdfordshire. Pe toți i-a dezgustat cu mândria lui. Nu veți găsi pe nimeni care să vorbească mai bine despre el.

— Nu pot pretinde că îmi pare rău, spuse Wickham, după o scurtă pauză, dacă dânsul sau altcineva nu este prețuit mai mult decât merită. În cazul *lui*, însă, asta nu se întâmplă foarte des. Lumea este orbită de averea și de importanța sa, ori speriată de aerele lui superioare, impunătoare, și-l vede numai așa cum dorește el să fie văzut.

— Chiar din puținele *mele* cunoștințe, eu l-aș considera mai degrabă o fire răuvoitoare.

Wickham se mărgini să clatine din cap.

— Mă întreb, spuse el atunci când avu din nou ocazia să vorbească, dacă va mai sta multă vreme la țară.

— N-am nici cea mai vagă idee, dar, cât am stat la Netherfield, n-am auzit deloc pomenindu-se de plecarea lui. Sper că planurile dumneavoastră în legătură cu regimentul *** nu vor avea de suferit de urma prezenței sale în zonă.

— A, nu! Nici prezența *mea* nu va fi alungată de cea a domnului Darcy. Dacă intenționează să mă evite, atunci *el* e cel care trebuie să plece. Nu suntem în relații amiabile și-mi vine întotdeauna greu să-l întâlnesc. Nu am, totuși, motive personale pentru a-l evita, în afara unora pe care le pot declara în fața întregii lumi: trăiesc sentimentul unei mari nedreptăți și durerosul regret că Darcy este ceea ce este. Tatăl său, domnișoară Bennet, defunctul domn Darcy, a fost unul dintre cei mai generoși oameni care au trăit vreodată și mi-a fost cel mai bun prieten — iată de ce apropierea acestui domn Darcy îmi întristează sufletul cu o mie de amintiri nostalgice. Purtarea lui față de mine a fost de-a dreptul scandaloasă; cred, însă, că i-aș putea ierta orice greșală, mai puțin faptul că i-a dezamăgit așteptările și a dezonorat memoria tatălui său.

Elizabeth, considerând că subiectul se vădea din ce în ce mai interesant, deveni și mai atentă. Fiind, însă, o chestiune delicată, nu îndrăzni să mai pună vreo întrebare.

Domnul Wickham trecu apoi la subiecte cu caracter mai general, vorbind despre Meryton, vecinătăți și societatea locală, pe aceasta din

urmă menționând-o chiar cu o amabilă și firească galanterie.

— Ceea ce m-a făcut să intru în regiment, adăugă el, a fost perspectiva de a fi mereu în societate, într-o societate respectabilă. Știam că este o unitate militară foarte onorabilă și plăcută, iar prietenul meu Denny m-a convins o dată în plus, povestindu-mi despre actualul lor cartier general, ca și de plăcutele atenții și excelențele cunoștințe care i-au întâmpinat în Meryton. Mă văd silit să recunosc, societatea îmi e necesară. Sunt un om ce a cunoscut dezamăgirea, iar spiritul meu nu suportă singurătatea. *Trebuie* să am o ocupație și să fiu înconjurat de oameni. Nu a fost în intenția mea să am o viață de militar, însă circumstanțele m-au silit spre o asemenea alegere. Biserica *trebuia* să fie rostul meu: am fost crescut pentru biserică, iar, la vremea aceasta, ar fi trebuit să ocup o funcție onorabilă, dacă domnul despre care vorbeam ar fi binevoit lucrul acesta.

— Într-adevăr?

— Da. Defunctul domn Darcy mi-a lăsat prin testament recomandarea pentru cea mai bună parohie vacantă. El era nașul meu și era foarte atașat de mine. N-aș putea onora suficient întreaga lui generozitate. Voia să-mi asigure o situație cât mai bună și era chiar convins că mi-o asigurase, dar, când parohia a devenit vacantă, i-a fost dată altcuiva.

— Doamne, Dumnezeule! izbucni Elizabeth. Cum de s-a putut întâmpla *una ca asta*? Cum de nu s-a ținut cont de testamentul său? De ce n-ați cerut despăgubiri legale?

— Testamentul conținea un asemenea viciu de formă, încât în fața legii nu aveam nici o șansă. Un om de onoare nu ar fi pus la îndoială intenția celui care a întocmit testamentul, dar domnul Darcy a preferat s-o pună sau s-o trateze ca pe o recomandare condiționată, susținând că îmi pierdusem dreptul de a mai solicita ceva, ca urmare a comportamentului meu extravagant și imprudent — pe scurt, de toate și nimic. Un lucru e cert, că parohia a devenit vacantă cu doi ani în urmă, exact când împlinisem vârsta la care o puteam primi, dar i-a fost incredințată altcuiva. Nu mai puțin sigur este și faptul că nu mă pot acuza că aș fi făcut ceva pentru a merita s-o pierd. Am o fire aprinsă, greu de temperat, și probabil că mi-am rostit uneori prea deschis părerea despre *el* sau *către* el. Adevărul este că avem personalități foarte diferite, iar el mă urăște.

— E de-a dreptul scandalos! Ar merita să fie dezonorat în public.

— Probabil că într-o bună zi chiar *va fi*, dar nu *eu* voi fi cel care va face lucrul acesta. Atâta vreme cât îmi voi aminti de tatăl său, nu-l voi putea sfida sau face de râs vreodată.

Elizabeth îl aprecie pentru asemenea sentimente, găsimdu-l din ce în ce mai încântător, pe măsură ce și le exprima.

— Dar ce motiv ar fi putut avea? spuse ea după o scurtă pauză. Ce l-

ar fi putut determina să se poarte cu o asemenea cruzime?

— O antipatie totală și evidentă la adresa mea, pe care, într-o oarecare măsură, o pot pune pe seama geloziei. Dacă defunctul domn Darcy ar fi ținut mai puțin la mine, poate că fiul său m-ar fi tratat mai bine, dar cred că afecțiunea ieșită din comun arătată de tatăl său l-a iritat chiar din copilărie. Nu avea puterea de a suporta concurența în care ne aflăm și mai ales preferința ce adesea îmi era acordată.

— Nu l-am considerat pe domnul Darcy atât de rău și, cu toate că nu l-am plăcut niciodată, n-am avut o părere chiar atât de proastă despre el. Mi-am închipuit că, în general, îi disprețuiește pe semenii săi, dar n-aș fi bănuț niciodată că se poate coborî până la o răzbunare atât de crudă, atât de nedreaptă și lipsită de omenie.

După câteva momente de reflecție, ea continuă:

— Îmi amintesc, într-adevăr, cum se lăuda într-o zi, la Netherfield, că resentimentele sale sunt de nezdruccinat și că are o fire care nu iartă. Trebuie să aibă un caracter înspăimântător.

— Nu pot avea încredere în judecata mea în această privință, spuse Wickham, fiindcă nu știu dacă aș putea fi drept cu el.

Elizabeth căzu din nou pe gânduri și, după o vreme, exclamă:

— Să se poarte în felul acesta cu finul, prietenul și favoritul tatălui său! (Și ar fi putut adăuga: „Un tânăr ca *dumneavoastră*, a cărui înfățișare poate sta garanție pentru firea sa cumsecade”.) Se mulțumi, totuși, să spună: Un tânăr care l-a întovărășit încă din copilărie și de care, după cum cred că ați spus, l-a unit o strânsă legătură.

— Ne-am născut în aceeași parohie, în mijlocul aceluiași parc și o mare parte din tinerețe am petrecut-o împreună, trăind în aceeași casă, amuzându-ne cu aceleași jocuri, bucurându-ne de aceeași grijă părintească. Tatăl meu și-a început cariera în aceeași profesiune căreia unchiul dumneavoastră, domnul Philips, pare să-i facă atâta onoare, dar a renunțat la tot pentru a-l sluji pe defunctul domn Darcy, dedicându-se în întregime îngrijirii domeniului Pemberley. S-a bucurat de multă considerație din partea domnului Darcy, fiindu-i un prieten intim și de mare încredere. Domnul Darcy recunoștea adeseori că îi era peste măsură de îndatorat tatălui meu pentru munca lui plină de abnegație, iar când, cu puțin timp înainte de moartea părintelui meu, i-a promis, din proprie inițiativă, că se va ocupa de soarta mea, sunt convins că a făcut-o din recunoștință față de el, dar și din afecțiune față de mine.

— Ce ciudat, spuse Elizabeth, și cât de odios! Mă mir cum de mândria nu l-a făcut pe acest domn Darcy să fie drept cu dumneavoastră! Dacă nu dintr-un motiv mai bun, măcar n-ar fi trebuit să fie prea mândru pentru a fi necinstit, căci gestul lui nu poate fi considerat decât necinste.

— Este, într-adevăr, de mirare, răspunse Wickham, căci aproape

toate faptele sale pot fi puse pe seama mândriei, iar mândria i-a fost adesea cel mai bun prieten. Mai mult decât orice alt sentiment, ea l-a adus mai aproape de virtute. Nici unul dintre noi nu poate spune că este consecvent, dar au existat în purtarea lui față de mine impulsuri și mai puternice decât mândria.

— Se poate ca o mândrie atât de îngrozitoare precum a lui să-i fi adus vreodată un beneficiu?

— Da. Ea l-a condus de multe ori spre un comportament deschis și generos, și-a cheltuit banii fără vreo reținere, a oferit ospitalitate, și-a ajutat arendașii și i-a ocrotit pe săraci. Mândria de familie și cea filială — căci e foarte mândru de ce era tatăl lui — au făcut toate astea. Un motiv puternic a fost dorința lui de a nu părea că își dezonorează familia, teama de a-și pierde popularitatea sau influența asupra casei Pemberley. Mai are și o mândrie de frate care, însoțită de o *oarecare* dragoste fraternă, fac din el un protector blând și plin de grijă al surorii sale. Cu siguranță, veți afla despre el că este fratele cel mai atent și mai bun din lume.

— Ce fel de fată este domnișoara Darcy?

El clătină din cap.

— Aș fi vrut să pot spune că este amabilă. Îmi vine greu să vorbesc de rău un Darcy, dar ea seamănă foarte mult cu fratele ei: este foarte, foarte mândră. În copilărie, era afectuoasă, și drăguță, și extrem de atașată de mine, iar eu i-am dedicat ore întregi, pentru a o amuza. Acum nu mai reprezintă nimic pentru mine. Este o fată frumoasă, de aproape cincisprezece sau șaisprezece ani și, din câte am înțeles, are o educație desăvârșită. De la moartea tatălui ei, locuiește la Londra, împreună cu o doamnă care se ocupă de educația ei.

După multe ezitări și încercări de a schimba subiectul, Elizabeth nu se putu abține și reveni la cel anterior, spunând:

— Mă miră relația lui apropiată cu domnul Bingley. Cum poate domnul Bingley, care pare întruparea bunei-dispoziții și este, sunt convinsă, cu adevărat amabil, să fie prieten cu un asemenea om? Cum de se potrivesc unul cu celălalt? Îl cunoașteți pe domnul Bingley?

— Nu, deloc.

— Este un om temperat, amabil, încântător. Probabil că nu-l cunoaște pe adevăratul Darcy.

— Probabil că nu, dar domnul Darcy poate fi pe placul cui vrea. Nu duce lipsă de calități. Poate fi un partener de conversație agreabil, dacă i se pare util efortul. Cu oamenii care îi sunt egali se poartă altfel decât cu cei mai puțin favorizați de soartă. Mândria nu-l părăsește niciodată: cu cei bogați e deschis, drept, sincer, rațional, onest și, probabil, plăcut, atâta vreme cât ține cont de avere și înfățișare.

Cum partida de whist se termină în curând, jucătorii se strânseseră în jurul celeilalte mese, iar domnul Collins se așează între verișoara sa

Elizabeth și doamna Philips. Aceasta din urmă îi adresează obișnuitele întrebări referitoare la succesul avut la joc. Nu fusese prea mare, căci pierduse mai tot timpul. Când doamna Philips încercă să-și exprime regretul asupra acestui fapt, el o asigură, cu multă seriozitate, că nu avea nici un fel de importanță, întrucât pentru el banii erau o nimica toată și o rugă să nu-și facă griji din această cauză.

— Știu foarte bine, doamnă, spuse el, că, atunci când cineva se așează la o masă de joc, trebuie să-și asume riscurile și în această privință, iar eu, din fericire, nu mă aflu în situația de a face caz de cinci șilingi. Cu siguranță, există mulți oameni care nu ar putea spune același lucru, dar, mulțumită lui lady Catherine de Bourgh, mă aflu cu mult deasupra necesității de a lua în considerare asemenea lucruri mărunte.

Domnul Wickham își îndreaptă atenția spre domnul Collins și, după ce îl observă preț de câteva clipe, o întrebă în șoaptă pe Elizabeth dacă rudele ei erau în relații foarte apropiate cu familia de Bourgh.

— Lady Catherine, răspunse ea, i-a dat foarte recent o parohie domnului Collins. Nu știu exact în ce împrejurări i-a fost prezentat, dar este sigur că nu o cunoaște de mult.

— Știți, desigur, că lady Catherine de Bourgh și lady Anne Darcy au fost surori. Prin urmare, ea este mătușa tânărului domn Darcy.

— Nu, nu știam lucrul acesta. Nu știu nimic despre familia lui lady Catherine. Până alaltăieri, nici nu aflasem de existența ei.

— Fiica sa, domnișoara de Bourgh va avea o avere foarte mare și e de așteptat ca ea și vărul său să unească cele două proprietăți.

Această veste o făcu să zâmbească pe Elizabeth, fiindcă se gândea la biata domnișoară Bingley. Zadarnice erau toate atențiile ei, zadarnice și inutile afecțiunea pentru sora lui și laudele pentru el, dacă era deja destinat alteia.

— Domnul Collins, spuse ea, îi aduce multe laude atât lui lady Catherine, cât și fiicei ei, dar, din câteva detalii pe care le-a relatat despre senioria-sa, mă tem că recunoștința îl face să se înșele și că, în ciuda faptului că este protectoarea lui, pare o femeie arogantă și încrezută.

— Cred că, într-o mare măsură, este și una, și alta, replică Wickham. N-am mai văzut-o de mulți ani, dar îmi amintesc foarte bine că nu mi-a plăcut niciodată și că avea o purtare dictatorială și insolentă. Are reputația unei femei foarte raționale și inteligente; eu cred, însă, că o parte din însușirile ei derivă din rang și avere, altele din atitudinea-i autoritară, iar restul din mândria nepotului care preferă să creadă că oricare dintre rudele sale trebuie să posede o inteligență de primă clasă.

Elizabeth îi confirmă că descrierea era foarte obiectivă. Le făcuse plăcere amândurora să stea de vorbă, până când cina puse capăt

jocului de cărți. Atunci, veni rândul celorlalte doamne să se bucure de atențiile domnului Wickham. Nu se putea purta propriu-zis o conversație în gălăgia din timpul cinei de la doamna Philips, dar manierele lui fură pe placul tuturor. Orice ar fi spus era bine spus și orice ar fi făcut era făcut cu eleganță. Elizabeth plecă de acolo purtându-l în minte. Tot drumul spre casă, nu se mai gândi la nimic altceva, decât la domnul Wickham și la vorbele sale. Totuși, nu avu ocazia să-i pomenească nici măcar o dată numele, întrucât Lydia și domnul Collins nu tăcură nici o clipă. Lydia vorbea fără întrerupere despre biletele de loterie, despre fisele pe care le pierduse sau le câștigase, iar domnul Collins aprecia politețea doamnei și a domnului Philips, susținea că nici nu se gândea la paguba suferită la whist, după care începu să enumere felurile de mâncare de la cină, exprimându-și teama că le înghesuia pe verișoarele sale. Avea mult mai multe de spus decât apucă să spună până în clipa în care trăsură se opri în fața casei din Longbourn.

CAPITOLUL XVII

A doua zi, Elizabeth îi povesti lui Jane discuția purtată cu domnul Wickham. Jane o ascultă cu uimire și îngrijorare, întrucât nu-și putea imagina cum domnul Darcy ar fi putut fi atât de nedemn de stima domnului Bingley. Cu toate acestea, nu-i stătea în fire să pună la îndoială sinceritatea unui om cu o înfățișare atât de amabilă, cum era domnul Wickham. Posibilitatea ca el să fi îndurat asemenea cruzime era de ajuns pentru a-i stârni mila. Nu-i mai rămânea nimic de făcut, așadar, decât să aibă o părere bună despre amândoi, să încerce să justifice purtarea fiecăruia și să pună pe seama întâmplării sau a greșelii ceea ce nu putea fi explicat în alt fel.

— Cred că amândoi au fost decepționați într-un fel sau altul, spuse ea, într-un mod de care noi nu ne putem da seama. Cei care au avut vreun interes probabil că i-au prezentat fals unul altuia. Pe scurt, nouă ne-ar fi imposibil să facem presupuneri legate de cauzele sau împrejurările care i-au înstrăinat, fără vreo vină efectivă care să poată fi pusă pe seama uneia dintre părți.

— Foarte adevărat, fără îndoială. Și acum, draga mea Jane, ce ai de spus în favoarea oamenilor interesați, care au fost probabil implicați în treaba aceasta? Va trebui să-i scoți și pe ei nevinovați, fiindcă altfel vom fi silite să avem o părere proastă despre cineva anume.

— N-ai decât să râzi cât vrei, râsul tău n-o să mă facă să-mi schimb convingerile, draga mea Lizzy. Gândește-te numai în ce lumină proastă s-ar pune domnul Darcy, dacă s-ar purta atât de urât cu protejatul tatălui său — și încă unul căruia tatăl său i-a promis că-i va asigura viitorul. Acest lucru este imposibil. Nici un om care să aibă cât-de-cât omenie, nici un om care să aibă stimă față de sine n-ar fi în stare de așa ceva. Este, oare, posibil ca prietenii săi cei mai apropiați să se înșele într-atât în privința lui? Nu, nu cred!

— Aș putea crede, mai degrabă, că domnul Bingley s-a înșelat, decât că domnul Wickham ar fi putut inventa o poveste precum aceea pe care mi-a relatat-o noaptea trecută: nume, fapte, toate menționate fără premeditare. Dacă nu este așa, va trebui ca domnul Darcy să dovedească. Și, în plus, era atât de mult adevăr în ochii lui!

— Mda, e foarte greu și trist. Nici nu mai știi ce să crezi.

— Să-mi fie cu iertare, eu cred că știi exact ce să crezi.

Însă Jane nu putea fi sigură decât asupra unui lucru: dacă domnul Bingley s-ar fi înșelat cu adevărat, atunci când lucrurile aveau să iasă la iveală, el n-ar fi avut decât de suferit.

Cele două domnișoare se văzură nevoite să părăsească boschetul unde avusese loc conversația, întrucât sosiseră chiar unele dintre persoanele despre care se vorbise — domnul Bingley și surorile lui —,

pentru a le aduce personal invitația pentru mult-așteptatul bal de la Netherfield, fixat pentru marțea următoare. Cele două doamne se arătară încântate să-și revadă scumpa prietenă, susținând că trecuseră secole de când nu se mai întâlniseră și întrebând-o în repetate rânduri ce mai făcuse de când se despărțiseră. Celorlalți membri ai familiei le acordară prea puțină atenție, evitând-o, pe cât cu putință, pe doamna Bennet, vorbind prea puțin cu Elizabeth, iar cu ceilalți chiar deloc. Plecară foarte repede, ridicându-se de pe scaune cu un gest care îl luă prin surprindere pe fratele lor, fiind parcă nerăbdătoare să scape de amabilitățile doamnei Bennet.

Perspectiva balului de la Netherfield încânta foarte tare partea femeiască a familiei. Doamnei Bennet îi făcea plăcere să creadă că era un omagiu adus fiicei sale mai mari și se simțea foarte măgulită, întrucât primise invitația de la domnul Bingley personal, în loc să i se trimită o invitație oficială, în scris. Jane își imagina că va avea parte de o seară încântătoare în compania celor două prietene ale sale și cu atențiile fratelui lor, iar Elizabeth se gândea cu plăcere că va dansa mult cu domnul Wickham, iar privirea și comportamentul domnului Darcy îi vor confirma tot ce știa. Fericirea la care sperau Catherine și Lydia depindea mai puțin de un anumit lucru ori de prezența unei anumite persoane. Deși fiecare dintre ele, ca și Elizabeth, intenționa să danseze jumătate din seară cu domnul Wickham, el nu era, nici pe departe, singurul partener ce le putea fi pe plac, iar un bal era, dincolo de toate, un bal. Chiar și Mary își asigură familia că nu avea nimic de obiectat în privința acestui eveniment.

— Atâta vreme cât diminețile le pot păstra doar pentru mine, spuse ea, îmi este de ajuns. Nu este un sacrificiu să mă angajez în asemenea întâlniri seara. Societatea are drepturi asupra noastră; în plus, mă pot găsi printre aceia care consideră momentele de recreere și amuzament un lucru dezirabil pentru toată lumea.

Această ocazie o umplu de bună-dispoziție pe Elizabeth și, cu toate că nu vorbea cu domnul Collins decât atunci când era absolut necesar, acum nu se putu abține să-l întrebe dacă avea intenția să accepte invitația domnului Bingley, iar, în cazul în care ar fi acceptat-o, dacă i s-ar părea convenit să ia parte la distracțiile din seara aceea. Se arătă destul de surprinsă aflând că dânsul nu-și făcea nici un fel de scrupule în această privință, fiind departe de a se teme de vreo muștrare din partea arhiepiscopului sau a lui lady Catherine pentru curajul de a dansa.

— Vă asigur, spuse el, că nu sunt absolut deloc de părerea că un asemenea bal, dat de un tânăr de caracter pentru niște oameni onorabili, ar putea avea vreo tendință imorală. Eu însumi nu am nimic de obiectat împotriva dansului, încât sper să am onoarea, în cursul serii, de a dansa cu toate distinsese mele verișoare. Profit de această

ocazie, domnișoară Elizabeth, pentru a vă ruga să-mi acordați primele două dansuri, preferință pe care, sper, verișoara mea Jane o va atribui adevăratei cauze și n-o va considera o lipsă de respect față de persoana ei.

Elizabeth avu sentimentul că nu mai era nici o scăpare pentru ea: plănuise atent să danseze chiar dansurile acelea cu domnul Wickham, iar, în locul lui, să aibă parte de domnul Collins! Veselia ei nu picase niciodată atât de prost. Oricum, nu mai era nimic de făcut. Fericirea ei și a domnului Wickham trebuia să fie, prin forța împrejurărilor, puțin amânate, iar propunerea domnului Collins fu acceptată cu toată amabilitatea de care ea mai era capabilă. Gentilețea lui nu o încânta deloc, întrucât bănuia că se ascundea și altceva în spatele ei. Pentru prima dată îi încolți în minte ideea că *ea* fusese aleasă, dintre toate surorile, ca fiind demnă de a deveni stăpâna parohiei Hunsford și cea care să se poată alătura mesei de cadril de la Rosings, în absența altor musafiri mai de dorit. Acest gând se transformă curând în convingere, întrucât nu putu să nu remarce amabilitățile din ce în ce mai evidente la adresa ei și desele complimente referitoare la inteligența și vioiciunea sa. Cu toate că era mai degrabă uluită, decât încântată de efectul farmecului ei, nu mai dură mult până când mama îi dădu de înțeles că *ei* posibilitatea unei asemenea căsătorii îi făcea mare plăcere. Elizabeth se făcu că nu pricepe aluzia, fiind conștientă că orice răspuns al ei ar fi iscat o dispută serioasă. Era foarte posibil ca domnul Collins să nu-i facă niciodată o astfel de cerere, iar, până când i-ar fi făcut-o, era oricum inutil să se certe.

Dacă nu ar fi fost balul de la Netherfield, pentru care să se pregătească și despre care să vorbească, cele două mezine ale familiei Bennet ar fi trăit o stare deplorabilă, întrucât, din ziua în care primiseră invitația și până în ziua balului, plouase fără întrerupere și nu mai putură nici măcar într-o singură zi să se plimbe până la Meryton. Fără mătușă, fără ofițeri, fără nici un fel de noutăți — până și rozetele pentru pantofii de bal fuseseră aduse tot printr-un curier. Chiar și Elizabeth își văzu răbdarea pusă la încercare din cauza vremii care îi spulberă orice posibilitate de a se mai întâlni cu domnul Wickham. Cât despre Kitty și Lydia, nici un eveniment mai puțin important decât balul de marți nu le-ar fi putut face să îndure mai ușor zile cum au fost acelea de vineri, sâmbătă, duminică și luni.

CAPITOLUL XVIII

Până în clipa în care intră în salonul de la Netherfield, căutându-l zadarnic pe domnul Wickham prin mulțimea de mantii stacojii adunate acolo, Elizabeth nu se îndoi nici un moment că el avea să fie prezent. Certitudinea că-l va întâlni la bal nu-i fusese înlăturată de nici una dintre acele amintiri care ar fi putut s-o alarmeze — și nu fără temei. Se îmbrăcase cu mai multă grijă decât de obicei și se pregătise, foarte veselă, să cucerească tot ce rămăsese încă necucerit în inima lui, încrezătoare că nu se păstrase mai mult decât se putea câștiga în cursul unei singure seri. Într-o clipă, îi veni în minte înspăimântătoarea suspiciune că putea fi omis cu bună-știință de pe lista de invitați adresată ofițerilor, tocmai pentru a-i face o plăcere domnului Darcy. Dar situația nu stătea tocmai așa, chiar dacă absența lui de necontestat îi fu confirmată de prietenul său, domnul Denny, căruia Lydia i se adresase cu multă nerăbdare și care le spusese că Wickham fusese obligat să plece cu anumite treburi în oraș cu o zi înainte și nu se întorsese încă. Adăugă apoi, cu un zâmbet plin de înțeleș:

— Nu cred că treburile erau chiar așa presante, dacă n-ar fi intenționat să evite un anumit domn prezent aici.

Această parte a informației scăpă atenției Lydiei, dar fu auzită de Elizabeth. Fiind convinsă că Darcy nu era mai puțin răspunzător pentru absența lui Wickham, decât dacă ar fi fost corectă cea dintâi presupunere a ei, această nouă dezamăgire îi ascuți întreaga antipatie pe care o nutrea față de el, încât cu greu reuși să răspundă politicos întrebărilor amabile pe care acesta i le adresă puțin mai târziu. Atenția, îngăduința, răbdarea față de Darcy erau, toate, nedreptăți la adresa lui Wickham. Se opunea cu hotărâre oricărei conversații cu el și se îndepărta cu o senzație de proastă-dispoziție, pe care n-o putu depăși complet nici măcar stând de vorbă cu domnul Bingley, al cărui orb subiectivism în privința lui Darcy o enervă.

Elizabeth nu era, totuși, o persoană care să poată rămâne mohorâtă multă vreme: deși planurile pentru seara respectivă îi fuseseră distruse, starea aceasta nu o putea stăpâni o perioadă prea îndelungată. După ce-i povesti Charlottei Lucas, pe care nu o mai văzuse de o săptămână, necazurile sale, în scurt timp reuși să treacă de bunăvoie la ciudățeniile vărului său, atrăgându-i atenția prietenei sale asupra lui. Primele două dansuri se dovediră, însă, un nou motiv de tristețe, fiind niște dansuri de penitență. Stângaci, dar foarte solemn, scuzându-se în loc să fie atent, mișcându-se de cele mai multe ori anapoda, fără să fie conștient de asta, domnul Collins o acoperi de rușinea și nefericirea pe care ți le poate pricinui un partener de dans

total nepotrivit. Clipa în care se eliberă de el se transformă pentru ea într-un moment de extaz.

Apoi dansă cu un ofițer și se învioră vorbind despre Wickham și aflând că era iubit de toată lumea. După terminarea dansurilor, Elizabeth se întoarce lângă Charlotte Lucas și tocmai conversa cu ea, când, deodată, domnul Darcy i se adresează, cerându-i favoarea unui dans, gest ce o luă prin surprindere și, fără să-și dea seama ce face, acceptă. El se retrase imediat, iar ea rămase să se acuze pentru lipsa prezenței de spirit. Charlotte încercă s-o consoleze:

— Cred că ți se va părea încântător.

— Ferească Dumnezeu! Asta ar fi cea mai mare nenorocire, să găsești agreabil pe cineva pe care ești hotărât să-l urăști. Nu-mi dori ceva chiar atât de rău.

Când dansul reîncepu, iar Darcy se apropie pentru a o invita, Charlotte o sfătuiește, în șoaptă, să nu fie naivă, ca, din cauza simpatiei sale pentru Wickham, să apară într-o postură proastă în ochii unui bărbat de zece ori mai important. Elizabeth nu-i răspunse. Își ocupă locul în amplasamentul de dans, uimită de onoarea ce i se făcea de a sta în fața domnului Darcy și citind în ochii celor din jur o uimire egală cu a ei. O vreme, nu rostiră nici o vorbă. Crezând că tăcerea dintre ei va dura pe tot parcursul celor două dansuri, la început Elizabeth se arătă hotărâtă să nu o curme. Apoi, gândindu-se că ar fi o pedeapsă mai mare pentru partenerul ei dacă l-ar obliga să vorbească, făcu o remarcă obișnuită asupra dansului. El răspunse, apoi se așternu din nou tăcerea. După câteva minute, ea i se adresă pentru a doua oară:

— Este rândul *dumneavoastră* să spuneți ceva, domnule Darcy. *Eu* am vorbit despre dans, iar *dumneavoastră* ar trebui să spuneți câte ceva despre mărimea încăperii sau despre numărul de perechi.

El îi zâmbi, asigurând-o că tot ce va dori ea să i se spună va fi spus.

— Foarte bine. Această remarcă este suficientă pentru moment. Probabil, în curând, eu voi face observația că balurile particulare sunt mult mai plăcute decât cele publice, dar *acum* putem tăcea.

— Obișnuieți să vorbiți în timp ce dansați?

— Numai câteodată. Știți, uneori trebuie să mai și vorbești. Ar părea ciudat să taci tot timpul, preț de o jumătate de oră, alături de cineva. Dar, spre mulțumirea *unora*, conversația ar trebui condusă în așa fel, încât cei doi să fie scutiți de efortul de a spune prea multe.

— În cazul de față, țineți seama de propriile dumneavoastră sentimente sau vă imaginați că le satisfaceți pe ale mele?

— Și una, și alta, îi răspunse Elizabeth tăios, fiindcă întotdeauna am găsit o mare asemănare în felul nostru de a gândi. Avem amândoi o dispoziție neprietenoasă, taciturnă, și nu ne place să vorbim decât dacă ne așteptăm să rostim ceva care va uimi întreaga încăpere și

poate fi lăsat posterității cu toată greutatea unui proverb.

— Nu recunosc aici o asemănare izbitoare cu propriul dumneavoastră caracter, de asta sunt sigur, spuse el. Cât de aproape ar putea fi de *al meu*, n-aș putea spune. *Dumneavoastră* îl considerați, fără îndoială, un portret fidel.

— Nu mă pot pronunța asupra propriei mele creații.

El nu răspunse și, până la sfârșitul dansului, între ei se așternu din nou tăcerea. La final, însă, el o întrebă dacă, împreună cu surorile sale, făcea plimbări dese până la Meryton. Ea îi dădu un răspuns afirmativ și, cum nu putu rezista tentației, adăugă:

— Deunăzi, când ne-ați întâlnit, tocmai făcuserăm o nouă cunoștință.

Efectul a fost imediat. O expresie și mai distantă îi apăru pe față, dar nu rosti nici o vorbă. Deși se învinovăți de slăbiciune, Elizabeth nu reuși să meargă mai departe. În cele din urmă, Darcy începu să vorbească și, foarte chinuit, îi spuse:

— Domnul Wickham este fericit să posede asemenea maniere încântătoare, ce-i permit să-și *facă* întotdeauna prieteni noi, însă mai puțin sigur este că ar fi la fel de capabil să-i și *păstreze*.

— A avut neșansa de a pierde prietenia *dumneavoastră*, îi replică Elizabeth cu convingere. Și asta într-un fel care-l va putea face să sufere întreaga viață.

Darcy nu dădu nici un răspuns, părând dornic să schimbe subiectul. În acel moment, apăru lângă ei sir William Lucas, care intenționa să treacă printre dansatori în cealaltă parte a salonului. Văzându-l pe domnul Darcy, se opri spre a face o plecăciune de înaltă curtoazie pentru felul cum dansa și pentru partenera lui.

— Am fost, într-adevăr, mai mult decât încântat, domnule. O manieră atât de elegantă de a dansa nu se poate vedea la orice pas. Este evident că aparțineți cercurilor celor mai înalte. Dați-mi voie să adaug, oricum, că frumoasa dumneavoastră parteneră nu vă aduce vreun dezavantaj și că, sper eu, această plăcere se va repeta mai des, dragă domnișoară Eliza, când un anumit eveniment dorit (privind spre sora ei și spre Bingley) va avea loc. Cum vor curge atunci felicitările! Mă bazez pe domnul Darcy, dar să nu vă întrerup! Nu-mi veți fi prea recunoscător dacă am să vă rețin din plăcuta conversație cu această domnișoară, ai cărei ochi strălucitori m-au fermecat și pe mine.

Darcy nu auzi prea bine ultima parte a conversației, însă aluzia lui sir William referitoare la prietenul său păru să-l lovească. Își întoarse privirea, cu o expresie cât se poate de serioasă, spre Bingley și Jane, care dansau împreună. Revenindu-și apoi foarte repede, se întoarse către partenera lui și spuse:

— Intervenția lui sir William m-a făcut să uit despre ce vorbeam.

— Nu cred că vorbeam despre ceva. Sir William n-ar fi putut

întrerupe alți doi oameni din această încăpere care să fi avut mai puține lucruri să-și spună. Am încercat deja să abordăm două sau trei subiecte până acum, fără să avem vreun succes, și nu-mi imaginez despre ce altceva am mai putea vorbi.

— Ce părere aveți despre cărți? zise el, zâmbind.

— Despre cărți! O, nu! Sunt convinsă că nu citim aceleași cărți sau nu avem aceeași părere despre ele.

— Îmi pare rău că gândiți în felul acesta, dar, dacă lucrurile ar sta chiar așa, măcar n-am mai duce lipsă de subiecte. Ne-am putea compara ideile diferite.

— Nu, n-aș putea vorbi despre cărți într-o sală de bal, capul îmi e tot timpul plin de altceva.

— Prezentul e cel care vă preocupă întotdeauna în asemenea cazuri, nu-i așa? spuse el, cu o privire mirată.

— Da, întotdeauna, replică ea, fără să-și dea seama ce spusese, fiindcă mintea îi zburase departe de subiect.

La fel se întâmplă și ceva mai târziu, când exclamă pe neașteptate:

— Îmi amintesc, domnule Darcy, că v-am auzit odată spunând că dumneavoastră nu puteți ierta, că, dacă vă stăpânește un resentiment, nu-l puteți înlătura. Sunteți foarte prevăzător, bănuiesc, atunci când e vorba să se *ivească* o asemenea stare.

— Sunt, spuse el, pe un ton ferm.

— Și nu vă permiteți niciodată să vă lăsați orbit de vreo prejudecată?

— Sper că nu.

— Este mai cu seamă de datoria celor care nu-și schimbă niciodată opiniile să fie mai întâi siguri că au o judecată corectă.

— Aș putea întreba ce urmăriți cu toate aceste întrebări?

— Numai oglindirea caracterului *dumneavoastră*, spuse ea, încercând să lase la o parte aerul de gravitate. Încerc să-l înțeleg.

— Și care ar fi rezultatul?

Ea clătină din cap:

— Nu fac nici un progres. Aud atâtea opinii diferite despre dumneavoastră, încât sunt din ce în ce mai nedumerită.

— Sunt gata să cred, răspunse el solemn, că părerile pot varia foarte tare în ceea ce mă privește și mi-aș dori, domnișoară Bennet, ca dumneavoastră să nu încercați acum să-mi creionați vreun portret, întrucât există motive să mă tem că acest lucru nu ar crea o bună impresie despre nici unul dintre noi.

— Dacă nu reușesc să fac o schiță acum, tare mă tem că nu voi mai avea niciodată un asemenea prilej.

— N-aș vrea cu nici un chip să vă stric vreo plăcere, răspunse el, plin de răceală.

Elizabeth nu mai rosti nici o vorbă. Încheiară și cel de-al doilea

dans, după care se despărțiră în tăcere, amândoi nemulțumiți, deși nu în egală măsură, căci în sufletul lui Darcy creștea un sentiment foarte puternic pentru ea, care-l făcea să-i scuze purtarea și să-și îndrepte toată mânia împotriva altcuiva.

Abia separați, domnișoara Bingley se apropie de ea și, cu o expresie de dispreț politicos, i se adresează:

— Așa, deci, domnișoară Eliza, am auzit că sunteți foarte încântată de George Wickham. Sora dumneavoastră mi-a vorbit despre el și mi-a pus o mie de întrebări. Am aflat că tânărul a uitat să vă spună, dincolo de celelalte detalii, că este fiul bătrânului Wickham, intendentul defunctului domn Darcy. Dați-mi voie să vă sfătuiesc prietenește să nu dați crezare chiar tuturor afirmațiilor sale, căci, în ceea ce privește răul tratament din partea domnului Darcy, acesta este un lucru complet fals: dimpotrivă, domnul Darcy s-a purtat întotdeauna extrem de bine, deși George Wickham l-a tratat într-o manieră absolut infamă. Nu cunosc chiar toate detaliile, dar știu că domnul Darcy nu poate fi condamnat câtuși de puțin, chiar dacă nu poate suporta nici măcar să audă numele lui George Wickham, și, cu toate că fratele meu a considerat că nu-l poate exclude pe Wickham din invitația adresată ofițerilor, el a fost foarte bucuros să afle că renunțase singur. Chiar venirea lui în localitate este un gest de mare insolență, și mă mir cum de a avut îndrăzneala să-l facă. Vă plâng, domnișoară Eliza, pentru a fi descoperit vinovăția favoritului dumneavoastră, dar, dacă e, totuși, să ții cont de originea lui, nici nu te poți aștepta la mai mult.

— Vina și originea lui par, după descrierea dumneavoastră, a fi același lucru, spuse Elizabeth mâniașă, căci nu v-am auzit acuzându-l de ceva mai rău decât că ar fi fost fiul intendentului domnului Darcy, iar asupra acestui lucru vă pot asigura că m-a informat chiar el însuși.

— Vă cer iertare, răspunse domnișoara Bingley, întorcându-se cu un zâmbet disprețuitor. Îmi cer scuze pentru intervenție, am avut numai intenții bune.

„Obraznică ființă!” își spuse Elizabeth. „Te înșeli amarnic dacă sperii să mă influențezi printr-un atac atât de mizerabil. Nu văd în el decât ignoranța dumitale intenționată și malițiozitatea domnului Darcy.” Apoi o căută pe sora ei mai mare, care începuse să facă cercetări pe aceeași temă pe lângă domnul Bingley. Jane o întâmpină cu un zâmbet plin de mulțumire și cu o expresie de fericire care dovedea cât de încântată era de întâmplările din acea seară. Elizabeth îi intuie de îndată sentimentele și, în clipa aceea, interesul ei pentru Wickham, resentimentele față de dușmanii lui și orice altceva dispăru în fața speranței că Jane se afla pe drumul către fericire.

— Vreau să știu, spuse ea, cu o privire la fel de surâzătoare ca și a surorii ei, ce ai aflat despre domnul Wickham. Dar poate că ai avut ocupații mult mai plăcute, ca să te mai gândești la o a treia persoană,

caz în care poți fi sigură că te-am iertat.

— Nu, spuse Jane, n-am uitat de el, dar n-am nimic mulțumitor de spus. Domnul Bingley nu cunoaște întreaga lui poveste și nu are habar nici de împrejurările care l-au nemulțumit în special în legătură cu domnul Darcy. Garantează, însă, pentru buna purtare, bunătatea și onoarea prietenului său și este absolut convins că domnul Wickham a meritat din partea domnului Darcy mai puțină atenție decât i s-a dat. Îmi pare rău să spun, dar, în opinia lui și a surorii sale, domnul Wickham nu e nici pe departe un om cinstit. Mă tem că a fost imprudent și a meritat să piardă considerația domnului Darcy.

— Domnul Bingley nu-l cunoaște personal pe domnul Wickham?

— Nu, nu l-a văzut niciodată, până zilele trecute, la Meryton.

— Atunci această opinie este bazată pe ce a aflat de la domnul Darcy. Sunt cu totul mulțumită. Dar ce a spus despre parohie?

— Nu-și amintește exact împrejurările, deși l-a auzit pe domnul Darcy vorbind de mai multe ori, dar crede că i-a fost lăsată numai *în anumite condiții*.

— Nu pun la îndoială sinceritatea domnului Bingley, spuse Elizabeth cu căldură. Trebuie să mă ierți, însă, dacă nu mă pot lăsa convinsă doar de asigurări. Cred că modul în care domnul Bingley și-a apărat prietenul a fost unul foarte abil, dar, întrucât el nu cunoaște unele părți ale poveștii, iar pe celelalte le-a aflat chiar de la prietenul în cauză, am să îndrăznesc să cred în continuare același lucru despre ambii domni.

Apoi schimbă subiectul cu unul care le făcea o mare bucurie amândurora și asupra căruia nu puteau exista diferențe de opinie. Elizabeth ascultă încântată relatarea speranțelor fericite, dar, totuși, modeste pe care Jane le nutrea în legătură cu atenția pe care i-o arăta domnul Bingley și-i spuse tot ce-i stătea în putere pentru a-i întări încrederea în această privință. Când acesta se apropie de ele, Elizabeth se retrase lângă domnișoara Lucas. Abia apucase să-i răspundă acesteia la întrebările legate de farmecul ultimului ei partener, când domnul Collins se apropie de ele, spunându-le, plin de exaltare, că avusese norocul de a face o descoperire de o mare importanță.

— Am aflat, spuse el, printr-o împrejurare ciudată, că se găsește în această încăpere o rudă apropiată a protectoarei mele. S-a întâmplat să-l aud chiar pe domnul în cauză menționând, față de tânăra domnișoară care face onorurile casei, numele verișoarei sale, domnișoara de Bourgh și al mamei acesteia, lady Catherine. Cât de minunat e că se întâmplă asemenea lucruri! Cine s-ar fi gândit că aș fi putut întâlni la această reuniune un nepot al lui lady Catherine! Sunt foarte încântat că am făcut această descoperire la timp, pentru a-i putea prezenta omagiile mele, ceea ce intenționez să fac, iată, chiar acum și sper că mă va ierta că n-am făcut-o mai devreme. Faptul că n-

am știut că sunt rude va pleda în favoarea scuzelor mele.

— Nu cumva intenționați să vă prezentați singur domnului Darcy?

— Ba da. Am să-l rog să mă ierte că nu m-am prezentat mai devreme. Cred că este *nepotul* lui lady Catherine. Și am să-i pot da asigurări că senioria-sa se simțea foarte bine cu o săptămână în urmă.

Elizabeth se strădui din răspuțeri să-l abată de la planul său. Îl asigură că domnul Darcy ar fi considerat intenția sa de a i se adresa, fără o prezentare în prealabil, drept o impertinență libertate, mai curând decât un omagiu adus mătușii sale, că nu era deloc necesar să-și acorde atenție unul altuia, iar, dacă ar fi fost, totuși, îi revenea domnului Darcy — celui superior, așadar — dreptul de a face primul pas. Domnul Collins o ascultă, fiind hotărât să-și urmeze pornirea, iar, când ea termină de vorbit, îi răspunse:

— Scumpă domnișoară Bennet, am cea mai înaltă considerație în ceea ce privește excelenta dumneavoastră putere de judecată, în toate aspectele care țin de puterea dumneavoastră de înțelegere, dar îngăduiți-mi să vă spun că există o mare diferență între formele de ceremonie stabilite pentru laici și acelea care se referă la clerici; dați-mi voie să adaug că eu consider funcția de cleric egală, din punctul de vedere al demnității, cu cel mai înalt rang din regat, cu condiția de a fi menținută și cuvenita umilință a comportamentului. Trebuie să-mi permiteți, așadar, să-mi urmez, în această situație, imboldurile conștiinței, care mă îndeamnă să fac ceea ce consider că e de datoria mea. Iertați-mă că aleg să nu profit de sfaturile dumneavoastră, care, în orice altă privință, îmi vor fi o permanentă călăuză, deși în cazul de față mă consider, grație educației și studiilor mele, mai în măsură să decid ceea ce se cuvine a fi făcut, decât o domnișoară ca dumneavoastră.

Apoi, cu o adâncă plecăciune, o părăsi pentru a-l ataca pe domnul Darcy, ale cărui reacții față de avansurile sale ea le urmări cu mare atenție și a cărui uimire fu evidentă, ținând cont de maniera în care fusese interpelat. Vărul ei își începu discursul cu o plecăciune solemnă și, cu toate că ea nu auzea nici o vorbă, se simțea de parcă ar fi auzit tot, înțelegând din mișcarea buzelor lui cuvintele „scuză”, „Hunsford” și „lady Catherine de Bourgh”. O întristă faptul că domnul Collins se etala astfel în fața unui asemenea om. Îl privea cu o deosebită uimire, iar când, în cele din urmă, îi acordă ocazia să vorbească, domnul Darcy îi răspunse cu o politețe distantă. Domnul Collins nu se arătă, însă, descurajat să vorbească în continuare, disprețul domnului Darcy părând să crească direct proporțional cu lungimea celui de-al doilea discurs, la sfârșitul căruia făcu doar o ușoară plecăciune, după care se îndepărtă. Apoi domnul Collins se întoarse la Elizabeth.

— Vă asigur, spuse el, că nu am vreun motiv să fiu nemulțumit de modul în care am fost primit. Domnul Darcy părea tare încântat de

atenția mea. Mi-a răspuns cu o desăvârșită politețe, ba chiar mi-a făcut complimentul de a-mi spune că era atât de convins de discernământul lui lady Catherine, încât era încredințat că dânsa n-ar fi putut acorda cuiva vreodată o favoare pe care să n-o merite. Acesta a fost, cu adevărat, un gând frumos. În general, sunt foarte mulțumit de dânsul.

Cum Elizabeth nu mai avea nici un interes personal, își îndreptă aproape întreaga atenție către sora ei și domnul Bingley, iar șirul de reflecții plăcute care se născuseră din observațiile ei o făcură să se simtă aproape la fel de fericită ca și Jane. Și-o imaginează pe sora ei stabilită chiar în acea casă, cu toată fericirea pe care o căsnicie bazată pe o dragoste adevărată ți-o poate aduce, și se simți în stare, în aceste împrejurări, să facă până și efortul de a le îndrăgi pe cele două surori ale lui Bingley. Gândurile mamei sale, după cum vedea, erau îndreptate în aceeași direcție, dar hotărî să nu se apropie de ea, din teama de a nu auzi prea multe. Când se așezară la cină, așadar, ea fu de părere că numai o întâmplare nefericită le făcuse să stea una lângă cealaltă. O deranja cumplit să constate că mama ei stătea de vorbă tocmai cu o persoană precum lady Lucas, într-o manieră foarte deschisă, fără rețineri și despre nimic altceva decât despre speranța ei că Jane se va căsători în curând cu domnul Bingley. Era un subiect interesant, iar doamna Bennet părea să nu obosească nicicând să tot enumere avantajele unei asemenea căsătorii. Faptul că domnul Bingley era un tânăr atât de fermecător, atât de bogat și locuia la numai trei mile depărtare de ele era unul dintre primele aspecte pentru care se felicita. Pe urmă, era o adevărată bucurie să te gândești cât de mult țineau surorile dânsului la Jane și să ai siguranța că și ele își doreau această legătură, cel puțin la fel de mult ca și ea. În plus, era și o perspectivă promițătoare pentru fiicele sale mai tinere, căci o căsătorie atât de onorabilă, cum ar fi fost cea a lui Jane, le scotea și pe ele în calea altor bărbați bogați și, în cele din urmă, era atât de plăcut ca, la vârsta ei, să-și poată lăsa fiicele necăsătorite în grija surorii lor, încât ea să nu mai aibă datoria de a ieși în lume mai mult decât și-ar fi dorit. Trebuia să pretindă că o asemenea împrejurare este un motiv de bucurie, fiindcă în asemenea ocazii așa cerea eticheta, dar nimănui nu i-ar fi făcut o mai mare plăcere să stea acasă, decât doamnei Bennet — și asta în orice etapă a vieții sale. Încheie, urându-i lui lady Lucas să aibă cât de curând parte de un noroc similar, deși, cu o convingere evidentă și triumfătoare, nu-i acorda o asemenea șansă.

Elizabeth se strădui în zadar să domolească fluviul de cuvinte pe care le revărsa mama sa, ori să o convingă să-și descrie fericirea în șoapte mai puțin zgomotoase. Spre marea ei tristețe, constată că mare parte din vorbele ei fuseseră auzite de domnul Darcy, care stătea chiar în fața lor. Mama ei o muștră doar pentru că opiniile ei păreau fără

sens.

— Și ce legătură am eu cu domnul Darcy, mă rog, ca să mă tem de el? Sunt sigură că nu-i datorăm vreo politețe mai specială, încât să ne simțim obligate să nu rostim vreun lucru pe care nu i-ar plăcea *dumnealui* să-l audă.

— Pentru numele lui Dumnezeu, doamnă, vorbește mai încet! Ce avantaj ai avea dacă i-ai aduce o ofensă domnului Darcy? Nu va fi o bună recomandare, în ceea ce te privește, pentru prietenul său, dacă procedezi într-o asemenea manieră.

Nimic din spusele ei nu avu vreun efect. Mama ei continuă să vorbească pe același ton evident. Elizabeth se înroși din ce în ce mai tare, de rușine și supărare. Nu se putu abține să privească din când în când spre Darcy, deși fiecare privire o făcea să-și edifice teama. Cu toate că el nu se uita tot timpul spre mama ei, era convinsă că își îndrepta atenția spre ea. Expresia de pe chipul lui se transforma încet, de la un dispreț plin de indignare la o reținută și neclintită gravitate.

Totuși, în cele din urmă, doamna Bennet nu mai avu nimic de zis, iar lady Lucas, care de multă vreme căsca tot ascultând relatarea unor fericiri repetate, de care nu era convinsă că va avea vreodată parte, rămase să se consoleze cu șuncă rece și pui. Elizabeth începu să-și revină, dar intervalul de liniște nu se dovedi prea lung. După terminarea cinei, conversația se îndreptă spre muzică, și avu nefericirea de a o vedea pe Mary, după foarte puține rugăminți, pregătită să facă pe placul audienței. Cu multe priviri și rugăminți mute, încercă să împiedice un asemenea act de complezență, dar în zadar. Mary nici gând să înțeleagă: o asemenea ocazie de a se manifesta în public i se părea încântătoare, așadar începu să cânte. Ochii lui Elizabeth se fixară asupra surorii sale cu o senzație dureroasă. O urmărea, în timp ce se desfășura pe parcursul a câteva strofe, cu o nerăbdare prost răsplătită de cei din jur, iar Mary, auzind printre mulțumirile celor de la masă și aluzia la speranța că se va lăsa convinsă să le mai facă o dată favoarea de a cânta, după o pauză de o jumătate de minut, trecu la un alt cântec. Posibilitățile lui Mary nu erau sub nici o formă potrivite pentru o asemenea adunare: avea o voce slabă și o manieră afectată de a cânta. Elizabeth era în agonie. Privi spre Jane, să vadă cum suporta ea această situație, însă Jane stătea de vorbă foarte liniștită cu domnul Bingley. Se uită spre cele două surori ale acestuia și le surprinse făcându-și semne de batjocură una alteia, apoi la Darcy, care își păstra, totuși, gravitatea de nepătruns. Se uită la tatăl ei, pentru a-i solicita intervenția, de teamă ca Mary să nu cânte toată seara. El pricepu aluzia și, după ce Mary își sfârși cel de-al doilea cântec, spuse cu voce tare:

— A fost foarte bine, fetiço. Ne-ai încântat îndeajuns. Lasă-le și altor domnișoare prilejul de a cânta.

Mary, deși se făcu că nu-l aude, se tulbură totuși. Lui Elizabeth îi păru rău pentru ea, ca și pentru cuvintele tatălui său, temându-se că îngrijorarea ei nu dusese la nimic bun. Alte doamne prezente la bal fură invitate să cânte.

— Dacă eu, spuse domnul Collins, aş avea norocul de a ști să cânt, mi-ar face mare plăcere, sunt convins, să îndatorez audiența cu o melodie. Eu consider muzica o plăcere nevinovată, total compatibilă cu profesiunea de cleric. Nu vreau să spun, totuși, că s-ar justifica dacă am dedica prea mult din timpul nostru muzicii, întrucât, cu siguranță, mai sunt și alte lucruri de făcut. Vicarul unei parohii are multe pe cap. În primul rând, trebuie să stabilească o convenție în ceea ce privește zeciuiala, în așa fel, încât să fie profitabilă pentru el, dar să nu-l deranjeze pe protectorul său. Trebuie să-și scrie predicile, iar timpul care îi rămâne va fi împărțit între îndatoririle parohiale și îngrijirea și îmbunătățirea locuinței sale, pe care nu va avea vreo scuză, de n-o va face cât mai confortabilă cu putință. Și nu mică importanță va avea felul atent și conciliant în care va trata pe oricine, mai ales pe cei cărora le datorează situația lui. Nu-l pot scuti de o asemenea datorie și nici n-aș putea avea o părere bună despre un om care ar lăsa să-i scape vreo ocazie de a-și arăta respectul față de orice rudă a protectorului său.

Cu o plecăciune către domnul Darcy, puse capăt cuvântării sale, care fusese rostită atât de tare, încât să fie auzită de jumătate din sală. Mulți dintre cei prezenți făcură ochii mari, mulți zâmbiră, dar nimeni nu păru mai amuzat decât domnul Bennet, în timp ce soția lui îl lauda pe domnul Collins cu multă seriozitate pentru o cuvântare atât de sensibilă și observa, aproape în șoaptă, către lady Lucas, că este un tânăr deosebit și remarcabil de inteligent.

Elizabeth găsi că, dacă rudele ei și-ar fi propus să se facă de râs cât de mult cu putință în cursul acelei seri, le-ar fi fost imposibil să-și joace rolurile cu mai mare pătrundere ori cu mai mult succes. Din fericire, gândi ea, Bingley și sora lui pierduseră mare parte din spectacol, iar sentimentele lui nu puteau fi prea mult influențate de prostia la care ar fi trebuit să asiste. Era, totuși, destul de rău că cele două surori ale lui și domnul Darcy avuseseră un asemenea prilej de a-i ridiculiza rudele, iar ea nu-și dădea seama ce era mai greu de tolerat: disprețul tăcut al domnului sau zâmbetele insolente ale doamnelor.

Restul serii nu-i mai oferi mari prilejuri de distracție. Era deranjată de domnul Collins, care stătea lângă ea tot timpul și, cu toate că nu reuși s-o convingă să-i mai acorde vreun dans, o împiedica să mai danseze cu altcineva. În zadar îl rugă să danseze cu altcineva, oferindu-se să-l prezinte și altor domnișoare din încăpere. El o asigură că dansul îi era absolut indiferent, că principalul său scop era ca, prin atenții delicate, să-i poată intra în grații și că își făcea un obiectiv din

a rămâne lângă ea toată seara. Nu te puteai opune unui asemenea proiect. O mare ușurare veni de la prietena sa, domnișoara Lucas, care li se alătură în multe rânduri și, cu multă dezinvoltură, îl prinse pe domnul Collins într-o conversație.

Scăpă astfel de ofensa de a mai fi observată îndeaproape de domnul Darcy, care, deși aflat la mică distanță de ea și neînsoțit, nu se mai apropie suficient, cât să-i poată vorbi. Ea simți că putea fi urmarea aluziilor pe care le făcuse la adresa domnului Wickham și se bucură pentru asta.

Cei din Longbourn erau ultimii invitați care urmau să plece; printr-o manevră a doamnei Bennet, fură nevoiți să aștepte trăsura încă un sfert de ceas, după ce toți ceilalți plecaseră, ceea ce le oferi răgazul de a constata cât de sincer și-ar fi dorit câțiva din familie să-i vadă plecați. Doamna Hurst și sora ei abia dacă mai deschiseră gura și atunci numai pentru a se plânge de oboseală, arătându-se nerăbdătoare să rămână singure. Respinseră orice încercare de conversație din partea doamnei Bennet, gest care aruncă un soi de amorțeală asupra întregului grup, iar această stare cu greu ar fi putut fi dezghețată de lungile cuvântări ale domnului Collins, care îi lăuda pe domnul Bingley și pe surorile sale pentru eleganța evenimentului, ca și pentru ospitalitatea și amabilitatea cu care își trataseră oaspeții. Darcy nu spunea nimic. Domnul Bennet, la fel de tăcut, se bucura de spectacol. Domnul Bingley și Jane stăteau împreună pe undeva, ușor detașați de ceilalți, și făceau conversație. Elizabeth era la fel de tăcută ca și doamna Hurst sau domnișoara Bingley; chiar și Lydia era prea obosită pentru a mai spune ceva și exclama doar din când în când: „Doamne, ce obosită sunt!” — apoi căsca de îi pocneau fălcile.

Când se ridicară, în cele din urmă, pentru a-și lua rămas-bun, doamna Bennet stăruie să-și exprime speranța, cu o excesivă politețe, că-i va putea revedea curând pe toți la Longbourn. Se adresă mai cu seamă domnului Bingley, asigurându-l că ar fi fost foarte fericită dacă ar fi luat masa împreună cu ei, oricând, fără să fie nevoie să primească o invitație oficială. Bingley se arătă foarte încântat, promițându-i că se va folosi de prima ocazie pentru a-i face o vizită, după ce se va întoarce de la Londra, unde avea obligația să plece chiar a doua zi pentru scurtă vreme.

Doamna Bennet fu pe deplin mulțumită și părăsi casa cu absoluta convingere că, lăsând la o parte pregătirile necesare pentru organizarea evenimentului, trăsurile noi și rochiile de nuntă, nu mai încăpea nici o îndoială că, în următoarele trei sau patru luni, fiica ei urma să fie instalată la Netherfield. Se gândea cu aceeași siguranță și la faptul că își va vedea o altă fiică măritată cu domnul Collins, iar, în acest caz, plăcerea era destul de mare, însă nu egală. Elizabeth îi era cea mai puțin dragă dintre toți copiii și, cu toate că bărbatul și partida

erau destul de bune pentru ea, valoarea fiecăreia dintre ele era eclipsată de domnul Bingley și de Netherfield.

CAPITOLUL XIX

Ziua următoare aduse un nou eveniment la Longbourn. Domnul Collins își prezentă oficial cererea. Hotărât s-o facă fără să mai piardă timpul și cum șederea sa urma să se încheie în sâmbăta următoare, fără să aibă vreun sentiment de teamă care să-i creeze vreo reținere, întrucât o făcea pe nepregătite, începu în manieră clasică, ținând cont de toate regulile pe care le cerea eticheta într-o asemenea împrejurare. Curând după micul dejun, găsindu-le împreună pe doamna Bennet, pe Elizabeth și pe una dintre mezine, i se adresă mamei:

— Pot spera, doamnă, să am puțină atenție din partea frumoasei dumneavoastră fiice, Elizabeth, căreia îi solicit bunăvoința unei conversații particulare în cursul acestei dimineți?

Înainte ca Elizabeth să mai aibă timp și pentru altceva decât să se înroșească de emoție, doamna Bennet răspunse prompt:

— O, desigur! Sunt convinsă că Lizzy va fi foarte fericită, cu siguranță n-ar avea nimic împotrivă. Haide, Kitty, am nevoie de tine sus.

Și, strângându-și lucrurile, se grăbi să iasă din încăpere, când Elizabeth o strigă:

— Scumpă doamnă, nu pleca. Te rog să nu pleci. Îl rog pe domnul Collins să mă ierte, dar nu cred că are ceva de spus ce n-ar putea fi auzit de oricine. Altfel, plec și eu.

— Nu, nu, astea-s prostii, Lizzy. Doresc să rămâi acolo unde te afli. Și, cum Elizabeth părea cu adevărat deranjată și stânjenită, dornică să scape, adăugă: Lizzy, *insist* să rămâi și să-l ascuți pe domnul Collins.

Elizabeth nu se putu opune unei asemenea porunci și, după un moment de reflecție, își dădu seama că ar fi fost mai înțelept să rezolve această situație cât mai repede și cât mai în liniște cu putință, așa încât se așază din nou, încercând să-și ascundă sentimentele, care erau împărțite între amuzament și tristețe. Doamna Bennet și Kitty se îndepărtară și, de îndată, domnul Collins începu să vorbească:

— Credeți-mă, scumpă domnișoară Elizabeth, că modestia dumneavoastră, departe de a vă face un deserviciu, se adaugă mai curând celorlalte calități. Ați fi fost mai puțin plăcută în ochii mei, dacă *nu* v-ați fi opus măcar puțin. Îngăduiți-mi să vă asigur, însă, că am permisiunea onoratei dumneavoastră mame pentru această cerere. Cu greu ar putea exista îndoieli în privința scopului meu, oricât de mult v-ar îndemna firea dumneavoastră delicată să vi-l ascundeți. Atențiile mele au fost prea evidente, așa că nu le-ați putea judeca greșit. Aproape din prima clipă în care am pășit în această casă, v-am ales ca parteneră a mea de viață. Dar, înainte de a mă lăsa purtat de sentimentele mele pe această temă, poate că ar fi mai indicat să vă

expun motivele pentru care aş dori să mă căsătoresc şi, mai mult, motivul care m-a împins să vin în Hertfordshire pentru a-mi alege o soţie, aşa cum am şi procedat, de altfel.

Ideea că domnul Collins, cu firea lui solemnă, s-ar fi putut lăsa furat de sentimentele lui aproape că o făcu pe Elizabeth să izbucnească în râs şi, cum nu avu răgazul să intervină i să-l oprească, în scurta pauză pe care acesta o făcuse, dânsul continuă:

— Motivele pentru care mă căsătoresc sunt acestea: în primul rând, eu consider că orice preot care are o anumită situaţie, aşa cum sunt eu, ar trebui să dea un exemplu de căsătorie în parohia lui; în al doilea rând, sunt convins că acest lucru va contribui foarte mult la fericirea mea; iar în al treilea rând, pe care probabil ar fi trebuit să-l menţionez mai devreme, acesta a fost sfatul şi recomandarea personală ale nobilei doamne pe care am onoarea de a o numi protectoarea mea. De două ori a avut dumneaei bunăvoinţa de a-mi oferi opinia ei, pe care nici măcar nu i-o cerusem, pe marginea acestui subiect, chiar în sâmbăta dinaintea plecării mele la Hunsford. Între partidele noastre de cadril, în timp ce doamna Jenkinson îi aranja taburetul domnişoarei de Bourgh, senioria-sa mi-a spus: „Domnule Collins, trebuie să te însori. Un preot ca dumneata trebuie să se însoare. Fă o alegere bună, alege o doamnă deosebită, de dragul *meu* şi *al dumitale*. Să fie o persoană activă, care să se facă utilă, nu una crescută cu pretenţii, dar care să fie în stare să facă multe lucruri dintr-un venit mic. Acesta e sfatul meu. Găseşte o asemenea femeie cât mai repede, adu-o la Hunsford, iar eu am să vin s-o văd.” Îngăduiţi-mi, fiindcă tot veni vorba, să adaug, frumoasă verişoară, că nu consider sfaturile şi amabilităţile lui lady Catherine de Bourgh drept cele mai mici daruri pe care îmi stă în putere să vi le ofer. Veţi vedea că manierele sale nu pot fi descrise în cuvinte, iar inteligenţa şi vioiciunea dumneavoastră cred că îi vor fi pe plac, mai cu seamă dacă vor fi temperate de tăcerea şi respectul pe care rangul său le vor impune în mod inevitabil. Cam atât despre intenţiile mele generale privitoare la căsătorie. Ar mai rămâne de spus doar ceea ce m-a îndreptat spre Longbourn, în loc să mă orientez spre vecinătăţile mele, unde, vă asigur, sunt multe tinere drăguţe. Întrucât, după decesul respectabilului dumneavoastră tată, care ar putea să mai trăiască, totuşi, mulţi ani, voi fi moştenitorul acestei proprietăţi, nu m-am împăcat deloc cu gândul de a-mi alege o altă soţie decât una dintre fiicele sale, pentru ca ele să aibă de pierdut cât mai puţin cu putinţă, atunci când va avea loc nefericitul eveniment, care, totuşi, aşa cum am mai spus-o, s-ar putea să nu aibă loc în următorii ani. Acesta a fost motivul meu, frumoasă verişoară, şi îndrăznesc să sper că nu voi pierde astfel din stima dumneavoastră. Acum, nu-mi mai rămâne nimic altceva, decât să vă asigur, cu vorbe dintre cele mai aprinse, de furtunoasa mea afecţiune. Averea mă lasă

total indiferent și nu voi avea nici o pretenție de asemenea natură de la tatăl dumneavoastră, fiindcă sunt perfect conștient că nu va putea satisface o asemenea cerere, iar mia aceea de lire cu patru la sută, care vă va reveni numai după moartea mamei dumneavoastră, este singurul lucru la care veți avea vreodată dreptul. Asupra acestui subiect voi păstra tot timpul tăcere. Puteți fi, de asemenea, sigură că nu veți auzi vreodată un reproș meschin rostit de buzele mele, atunci când vom fi căsătoriți.

De-acum, devenise absolut necesar să-l întrerupă:

— Vă grăbiți prea tare, domnule, exclamă Elizabeth. Uitați că eu nu v-am dat nici un răspuns. Dați-mi voie să vi-l dau, ca să nu mai pierdem timpul. Vă rog să-mi acceptați mulțumirile pentru complimentele pe care mi le-ați făcut. Sunt foarte impresionată de onoarea pe care mi-o acordați prin această cerere, dar îmi este peste putință să procedez altfel, decât s-o resping.

— Nu aud acum pentru întâia dată, răspunse domnul Collins, cu un gest oficial din mână, că este o obișnuință ca tinerele domnișoare să respingă propunerile bărbatului pe care, în secret, au de gând să-l accepte, când acesta le cere mâna pentru prima dată. Iar, câteodată, refuzul este repetat a doua și a treia oară. Așadar, nu sunt descurajat de ceea ce mi-ați spus și sper să vă pot conduce la altar nu peste multă vreme.

— Pe cuvântul meu, domnule, spuse Elizabeth, speranța dumneavoastră este un lucru extraordinar, după tot ce v-am spus. Vă pot asigura că nu sunt una dintre acele tinere — dacă există într-adevăr asemenea tinere —, care au îndrăzneala de a-și pune fericirea în joc, asumându-și riscul de a fi cerute și a doua oară. Refuzul meu este o chestiune foarte hotărâtă. Dumneavoastră nu m-ați putea face fericită și sunt convinsă că eu sunt ultima femeie din lume care v-ar putea face fericit. În plus, dacă prietena dumneavoastră, lady Catherine, m-ar cunoaște, sunt convinsă că m-ar găsi total nepotrivită sub toate aspectele.

— Dacă ar exista certitudinea că lady Catherine ar gândi așa, spuse domnul Collins pe un ton grav, ei bine, nu-mi pot imagina că senioria sa ar putea avea ceva de zis împotriva dumneavoastră. Și puteți fi convinsă că, atunci când voi avea onoarea de a o revedea, am să-i vorbesc în termenii cei mai elogioși despre modestia, spiritul dumneavoastră gospodăresc și toate celelalte calități deosebite pe care le posedați.

— Domnule Collins, orice laudă mi-ați aduce ar fi inutilă. Trebuie să-mi îngăduiți să judec și singură și să-mi faceți onoarea de a crede ce spun. Doresc să vă văd foarte fericit și cât mai bogat și, refuzându-vă cererea, fac tot ce-mi stă în putință pentru a împiedica orice lucru contrariu. Cerându-mă în căsătorie, ați dat, probabil, curs

sentimentelor dumneavoastră pline de afecțiune față de familia mea și puteți intra în posesia moșiei Longbourn, atunci când va veni sorocul, fără să vă faceți vreun reproș. Cred că acest subiect poate fi considerat deja încheiat.

Ridicându-se în timp ce vorbea, Elizabeth ar fi părăsit încăperea de îndată, dacă domnul Collins nu i s-ar fi adresat astfel:

— Când voi avea onoarea din nou de a vă vorbi despre acest subiect, sper să primesc un răspuns mai favorabil decât cel pe care mi l-ați dat acum. Sunt, totuși, departe de a vă acuza de cruzime în acest moment, întrucât știu că este un lucru obișnuit pentru sexul dumneavoastră să respingă un bărbat atunci când acesta își face prima cerere și probabil că mi-ați spus deja atât cât trebuie despre adevărata sensibilitate a firii femeiești, pentru a mă încuraja în demersul meu.

— Într-adevăr, domnule Collins, exclamă Elizabeth, cu aprindere, mă uimiți din ce în ce mai tare. Dacă tot ce v-am spus până acum vă poate părea o încurajare, nu știu cum aș putea să-mi exprim refuzul în așa fel, încât să vă pot convinge că este *chiar* un refuz.

— Trebuie să-mi dați voie, scumpă verișoară, să nădăjduiesc că refuzul dumneavoastră este numai unul formal. Motivele pentru care cred acest lucru sunt, pe scurt, următoarele: nu mi se pare că eu aș putea fi o persoană nedemnă de a fi acceptată de dumneavoastră, iar situația pe care v-o pot oferi n-ar putea fi altfel decât foarte de dorit. Situația pe care o am, relațiile cu familia de Bourgh și legătura mea cu familia dumneavoastră constituie împrejurări care îmi sunt foarte favorabile. Ar trebui să mai țineți cont și de faptul că, în ciuda numeroaselor dumneavoastră calități, nu e deloc sigur că vi se va mai face vreodată o altă cerere în căsătorie. Zestrea dumneavoastră, din nefericire, este atât de mică, încât e foarte probabil să anihileze efectele drăgălășeniei dumneavoastră, ca și calitățile deosebite pe care le aveți. Așadar, aș putea conchide că refuzul dumneavoastră nu este unul serios și l-aș putea pune pe seama dorinței de a-mi stârni și mai mult dragostea, ținându-mă în suspans, așa cum obișnuiesc să facă femeile cele mai distinse.

— Vă asigur, domnule, că nu am deloc pretenția că aș putea avea acel gen de eleganță care constă în a chinui un om onorabil. Mai degrabă aș prefera, drept compliment, să mi se considere acest gest ca o formă de sinceritate. Vă mulțumesc pentru onoarea ce mi-o faceți prin această cerere, dar îmi este imposibil s-o accept. Toate sentimentele pe care le nutresc mi-o interzic. Vă pot vorbi deschis? Nu mă considerați acum o femeie distinsă, care are intenția de a vă chinui, ci o ființă rațională, care vă spune exact ce are pe suflet.

— Sunteți la fel de fermecătoare! exclamă el, cu un aer de neobișnuită galanterie. Și sunt convins că, atunci când cererea mea va fi aprobată de autoritatea expresă a ambilor dumneavoastră părinți, ea

nu vă va mai părea altfel decât acceptabilă.

Unei asemenea încăpățănări într-o voită amăgire de sine, Elizabeth nu mai găsi ce să-i răspundă, așa că se retrase imediat în liniște. Era hotărâtă ca, în cazul în care dânsul ar fi continuat să-i considere refuzurile repetate drept încurajări măgulitoare, să apeleze la tatăl său, al cărui răspuns negativ să fie rostit într-un fel ce putea deveni decisiv și a cărui purtare, cel puțin, nu putea trece drept mofturi și cochetărie de femeie distinsă.

CAPITOLUL XX

Domnul Collins nu fu lăsat mult timp să-și contemple în liniște reușita în dragoste. Doamna Bennet, care își făcuse de lucru în hol, așteptând sfârșitul discuției, de îndată ce o văzu pe Elizabeth deschizând ușa și îndreptându-se cu pași repezi spre scară, intră în sufragerie să-l felicite călduros pe domnul Collins — dar și pe ea însăși — pentru fericita perspectivă a unei legături mai strânse. Domnul Collins primi și întoarse felicitările cu o egală plăcere, după care prinse să-i relateze detalii din conversația lor, de al cărei rezultat era încredințat că avea toate motivele să fie mulțumit, de vreme ce refuzul ferm al verișoarei sale nu putea veni decât dintr-o timidă modestie și o autentică sensibilitate de caracter.

O asemenea informație o sperie, totuși, pe doamna Bennet, căci și-ar fi dorit să aibă aceeași mulțumire pe care o simțise el, la gândul că fiica sa ar fi intenționat, de fapt, să-l încurajeze refuzându-i cererea, dar nu îndrăzneala să creadă așa ceva și nu se putu abține să-i spună:

— Puteți conta, domnule Collins, adăugă ea, pe faptul că o vom face pe Lizzy să-și bage mințile în cap. Chiar eu am să-i vorbesc despre acest lucru. Este o fată foarte încăpățânată și nesăbuită și nu-și cunoaște propriul interes, dar am s-o *fac* eu să și-l cunoască.

— Mă scuzați că vă întrerup, doamnă, spuse domnul Collins, dar, dacă este într-adevăr încăpățânată și nesăbuită, nu știu dacă este o soție potrivită pentru un bărbat în situația mea, care își caută fericirea în statutul matrimonial. Așadar, dacă va continua să-mi respingă cererea, poate că ar fi mai bine să n-o siliți să mă accepte, căci, dacă e posibil să aibă asemenea defecte, n-ar putea contribui prea mult la fericirea mea.

— Domnule, cred că m-ați înțeles greșit, spuse doamna Bennet, vădit îngrijorată. Lizzy este încăpățânată numai în asemenea chestiuni. În orice altceva, are o fire mai blândă decât orice altă fată. Am să mă duc direct la domnul Bennet și vom aranja curând această chestiune cu ea, sunt sigură.

Nu-i oferi răgazul să răspundă, ci, grăbindu-se către soțul ei, strigă din ușa bibliotecii:

— Vai, domnule Bennet, avem nevoie urgent de dumneata, suntem cu toții în mare agitație. Trebuie să vii și s-o convingi pe Lizzy să se mărite cu domnul Collins, întrucât ea jură că nu-l vrea și, dacă nu te grăbești, o să se răzgândească și n-o să mai vrea el s-o ia.

Domnul Bennet își înălță privirea din carte și o fixă cu o calmă indiferență, deloc tulburat de lucrurile pe care i le comunica.

— Nu pot avea plăcerea să te înțeleg, spuse el, după ce ea termină ce avea de zis. Despre ce e vorba?

— Despre Lizzy și domnul Collins. Lizzy declară că nu-l vrea pe domnul Collins, iar domnul Collins a început să spună că nu o vrea pe Lizzy.

— Și eu ce-ar trebui să fac în această privință? Pare un caz fără speranță.

— Vorbește chiar dumneata cu Lizzy despre această problemă. Spune-i că insiști să se mărite cu el.

— Cheam-o aici. Va trebui să audă părerea mea.

Doamna Bennet sună și domnișoara Elizabeth fu chemată în bibliotecă.

— Vino aici, copilă, spuse tatăl ei când aceasta intră. Am trimis după tine pentru o chestiune foarte importantă. Am înțeles că domnul Collins ți-a făcut o cerere în căsătorie. E adevărat? Elizabeth încuviință din cap. Și această cerere ai refuzat-o?

— Da, domnule.

— Foarte bine. Acum ajungem la punctul principal. Mama ta insistă că ar trebui să accepți. Nu-i așa, doamnă Bennet?

— Da, sau refuz s-o mai văd vreodată.

— Elizabeth, ai în față o perspectivă total neplăcută. De azi înainte, vei fi o străină pentru unul dintre părinții tăi. Mama ta nu vrea să te mai vadă dacă nu te măriți cu domnul Collins, iar eu nu vreau să te mai văd dacă te măriți cu el.

Elizabeth nu putu decât să zâmbească la o asemenea concluzie a unui astfel de început, însă doamna Bennet, care era convinsă că soțul ei privea toată chestiunea așa cum își dorea ea, se arătă foarte dezamăgită.

— Ce vrei să spui, domnule Bennet, cu aceste vorbe? Mi-ai promis că vei *insista* să se mărite cu dânsul.

— Draga mea, răspunse soțul, am doar două mici favoruri să-ți cer. Întâi, să-mi dai voie ca, în acest caz, să mă folosesc de propria-mi judecată și, în al doilea rând, libertatea camerei mele. Voi fi încântat să am biblioteca numai pentru mine, și asta cât mai curând cu putință.

În ciuda dezamăgirii pe care i-o pricinuisese soțul ei, doamna Bennet nu renunță imediat la scopul care o însuflețea. Îi vorbi lui Elizabeth iar și iar, încercând, pe rând, cu lingușeli și amenințări. Încercă s-o atragă până și pe Jane de partea ei, însă aceasta, cu toată blândețea de care era capabilă, refuză să intervină. Iar Elizabeth răspunse atacurilor ei uneori cu seriozitate, alteori cu o veselie ludică. Deși felul în care reacționa era diferit, hotărârea ei rămânea neschimbată.

În acest timp, domnul Collins medita în solitudine la cele ce se întâmplaseră. Avea o părere prea bună despre sine, ca să poată înțelege motivul pentru care verișoara sa l-ar fi putut refuza. Cu toate că orgoliul îi fusese rănit, nu suferea în nici un alt fel. Afecțiunea pentru ea era imaginară, iar posibilitatea ca ea să merite reproșurile

mamei sale îl făcea să nu mai aibă vreun regret.

În vreme ce întreaga familie era tulburată, Charlotte Lucas veni să-și petreacă ziua cu ei. Fu întâmpinată în hol de Lydia care, zburând către ea, îi spuse aproape în șoaptă:

— Mă bucur c-ai venit, e așa distractiv la noi! Ce crezi că s-a întâmplat azi-dimineață? Domnul Collins a cerut-o în căsătorie pe Lizzy, iar ea l-a refuzat.

Nici nu apucă Charlotte să răspundă, că imediat apărură și Kitty, care venise cu aceleași vești. De îndată ce intrară în sufragerie, unde doamna Bennet stătea singură, aceasta li se adresă pe aceeași temă, apelând la compasiunea domnișoarei Lucas și rugând-o s-o convingă pe prietena ei Lizzy să se supună dorințelor întregii sale familii.

— Te rog, scumpă domnișoară Lucas, spuse ea pe un ton melancolic, fă acest lucru, căci nimeni nu e de partea mea, nimeni nu mă susține, sunt tratată cu atâta cruzime și nimeni nu are milă de bieții mei nervi.

Charlotte fu scutită să mai răspundă, întrucât intrară Jane și Elizabeth.

— Vai, iat-o că vine, continuă doamna Bennet. Pare atât de indiferentă și nu-i pasă de noi mai mult decât dacă ne-am afla la York, numai ca să poată face după cum o taie capul. Dar să-ți spun ceva, domnișoară Lizzy, dacă ți-a intrat în cap să refuzi orice cerere în căsătorie în felul acesta, n-o să mai ai vreodată un soț și nu prea știu cum o să te întreții, atunci când tatăl dumitale n-o să mai fie. *Eu* n-am să te pot ține și te previn asupra acestui lucru. Am terminat-o cu dumneata, începând chiar din clipa asta. Ți-am spus în bibliotecă, îți amintești, că n-am să-ți mai vorbesc de-acum încolo, și-ai să vezi că mă țin de cuvânt. Nu-mi face nici o plăcere să stau de vorbă cu niște copii neascultători. Nu că aș avea vreo plăcere să stau de vorbă cu cineva. Oamenii care au probleme cu nervii, așa ca mine, nu au mare înclinație spre discuții. Nimeni nu poate ști cât de mult sufăr! Dar așa se întâmplă întotdeauna, cei care nu se plâng nu au parte de compasiune.

Fiicele sale îi ascultară în liniște această izbucnire, de teamă că orice încercare de a o convinge ori consola n-ar fi făcut decât s-o irite mai tare. Ea continuă, așadar, să vorbească, fără a fi întreruptă de cineva, până la sosirea domnului Collins, care avea un aer mai impozant decât de obicei și la a cărui vedere doamna Bennet le spuse fetelor:

— Acum insist ca voi toate să păstrați tăcerea și să-mi dați voie să port o discuție cu domnul Collins.

Elizabeth ieși tăcută din cameră, urmată de Jane și de Kitty, însă Lydia rămase neclintită, hotărâtă să audă tot ce se putea. Charlotte, reținută la început de atențiile domnului Collins, care îi adresă întrebări foarte amănunțite în legătură cu persoana și familia ei, apoi

de curiozitate, se mulțumi să se apropie de fereastră, prefăcându-se că nu auzea nimic. Pe un ton trist, doamna Bennet începu o conversație care fusese premeditată:

— O, domnule Collins...

— Scumpa mea doamnă, interveni bărbatul, mai bine să păstrăm pe veci tăcerea asupra acestui subiect. Departe de mine, continuă el pe un ton care îi sublinia nemulțumirea, gândul de a condamna purtarea fiicei dumneavoastră. Resemnarea în fața unui rău ce nu poate fi evitat este datoria noastră a tuturor și mai cu seamă datoria unui tânăr care a avut norocul de a se bucura de o anumită protecție, așa cum am avut eu, încă la o vârstă fragedă. Am credea că sunt desemnat. Probabil că nu într-o mai mică măsură, din sentimentul de îndoială că fericirea mea ar fi fost asigurată dacă frumoasa mea verișoară mi-ar fi făcut onoarea de a-mi acorda mâna ei. Am observat adeseori că desemnarea nu atinge niciodată perfecțiunea pe care o are atunci când fericirea refuzată începe să piardă în ochii noștri ceva din valoarea ei. Sper că nu veți considera o lipsă de respect față de familia dumneavoastră, scumpă doamnă, faptul că îmi retrag pretențiile la mâna fiicei dumneavoastră, fără a vă aduce în prealabil, dumneavoastră și domnului Bennet, omagiul de a vă cere să vă impuneți autoritatea în favoarea mea. Purtarea mea ar putea fi condamnată, căci am acceptat să primesc refuzul de pe buzele fiicei dumneavoastră, în loc să aștept să-l primesc de la dumneavoastră. Dar suntem cu toții supuși greșelii. Eu am avut tot timpul gânduri bune în legătură cu această chestiune. Scopul meu a fost să-mi asigur o tovarășă de viață amabilă, având toată considerația față de interesele familiei dumneavoastră, iar dacă *purtarea* mea a avut ceva condamabil, acum vă prezint scuzele mele.

CAPITOLUL XXI

Discuția legată de cererea domnului Collins era de-acum pe sfârșite, iar Elizabeth trebuia doar să suporte senzațiile neplăcute ce urmau în mod inevitabil și, din când în când, aluziile țâfnoase ale mamei sale. Cât despre domnul în cauză, el nu-și exprima sentimentele printr-o jenă sau deprimare, nici printr-o încercare de a o evita pe Elizabeth, ci printr-o purtare rigidă și o tăcere plină de resentimente. Abia dacă îi mai vorbea, iar atențiile asidue de care fusese atât de mândru fură îndreptate, tot restul zilei, către domnișoara Lucas, care îl asculta cu multă amabilitate, ceea ce era o ușurare de moment pentru toți și mai cu seamă pentru prietena ei.

Ziua următoare nu aduse vreo îmbunătățire în ceea ce privește proasta-dispoziție sau sănătatea doamnei Bennet. Domnul Collins se afla încă în aceeași stare de mândrie furioasă. Elizabeth sperase că resentimentele îl vor face să-și scurteze vizita, dar planul vărului ei nu părea nici pe departe afectat de sentimentele sale. Avea de gând să plece sâmbătă și până sâmbătă avea intenția de a sta. După micul dejun, fetele plecară la Meryton, să afle dacă domnul Wickham se întorsese și să se plângă de absența lui la balul de la Netherfield. El le întâlni la intrarea în oraș și le însoți până la mătușa lor, unde se dezbătu pe larg regretul și tristețea lui față de absența de la evenimentul cu pricina, ca și alte aspecte de interes general. Față de Elizabeth recunoscuse, totuși, de bunăvoie, că el însuși își impusese această absență.

— Am constatat, spuse el, pe măsură ce se apropia data balului, că ar fi fost mai bine să nu mă întâlnesc cu domnul Darcy. Să stăm împreună în aceeași încăpere, la aceeași petrecere, atâtea ore, ar fi fost peste puterile mele, iar lucrul acesta le-ar fi putut părea neplăcut și celorlalți, nu numai mie.

Ea îi încurajă stăpânirea de sine și avură cu toții răgazul să discute pe îndelete despre acest subiect. În drum spre Longbourn, însoțite de domnul Wickham și de un alt ofițer, avură ocazia să-și adreseze laude politicoase unul altuia, iar dânsul îi acordă o atenție deosebită. Faptul că le însoțea prezenta un dublu avantaj: Elizabeth simțea ce compliment i se făcea prin acest gest și era, totodată, ocazia cea mai potrivită de a-l prezenta mamei și tatălui ei.

Curând după întoarcerea lor, fu adusă o scrisoare pentru domnișoara Bennet: era de la Netherfield, așa că fu deschisă imediat. Plicul conținea o foaie de hârtie fină, mică și elegantă, acoperită cu scrisul frumos și curgător al unei femei. Elizabeth văzu chipul surorii ei schimbându-se în timp ce citea și remarcă felul în care insistă asupra unor pasaje. Jane își veni în fire imediat și, punând scrisoarea

deoparte, încercă să ia parte la conversația generală, cu veselia ei obișnuită. Elizabeth simți, totuși, o îngrijorare pricinuită de acest subiect, ceea ce o făcu să nu-i mai acorde atenție nici măcar lui Wickham. Nici nu apucaseră bine să-și ia rămas-bun, el și prietenul lui, când Jane o invită din priviri pe sora ei s-o urmeze sus. Ajunse în camera lor, Jane scoase scrisoarea și-i spuse:

— Este de la Caroline Bingley, iar conținutul ei mi-a produs o mare surpriză. La ora asta, au părăsit cu toții Netherfield-ul, sunt în drum spre oraș și nu au intenția de a se mai întoarce. O să auzi ce spune.

Citi cu voce tare prima frază, care conținea informația că ele tocmai hotărâseră să-și urmeze fratele în oraș și că intenționau să cineze în ziua respectivă pe strada Grosvenor, unde domnul Hurst avea o casă. Următoarea frază suna cam așa: „Nu pot spune că regret ceva din ceea ce las în Hertfordshire, cu excepția prezenței dumitale, scumpa mea prietenă, dar sper că vom avea posibilitatea, în viitor, să ne delectăm cu multe întâlniri încântătoare, cum au fost cele pe care le-am avut, iar între timp, să ne mai îndulcim durerea printr-o corespondență cât mai frecventă și lipsită de rezerve. Mă bazez pe dumneata pentru acest lucru.” Elizabeth ascultă cu o totală indiferență, izvorâtă din neîncredere, aceste propoziții prețioase. Deși surprinsă de plecarea lor bruscă, nu găsea nimic regretabil în lucrul acesta. Absența lor de la Netherfield nu reprezenta un impediment pentru ca domnul Bingley să se întoarcă, totuși, acolo; cât despre pierderea companiei doamnelor, era convinsă că în scurt timp Jane nu se va mai gândi la asta, având șansa de a se bucura de compania lui.

— Este, într-adevăr, un ghinion, spuse ea, după o scurtă pauză, că n-ai mai putut să-ți vezi prietenii înainte de a pleca. Dar nu ne e permis, oare, să sperăm că viitorul fericit pe care-l așteaptă domnișoara Bingley ar putea veni mult mai devreme decât crede dumneaei și că relația încântătoare pe care ați avut-o ca prietene ar putea fi reînnoită cu una care să vă facă mai multă plăcere, ca surori? Ele nu vor putea să-l rețină pe domnul Bingley la Londra.

— Caroline susține hotărât că nici unul dintre ei nu se va întoarce în Hertfordshire în iarna aceasta. Am să-ți citesc: „Ieri, când a plecat, fratele nostru era convins că treburile pe care le avea la Londra ar putea fi terminate în trei sau patru zile, dar noi suntem sigure că nu poate fi așa; în același timp, suntem convinse că, odată ajuns la Londra, Charles nu se va grăbi să plece de acolo, așa că ne-am hotărât să-l urmărim, ca să nu fie obligat să-și petreacă orele libere într-un hotel lipsit de confort. Multe dintre cunoștințele mele sunt deja acolo pentru sezonul de iarnă. Mi-aș dori să pot afla că dumneata, dragă prietenă, ai avea intenția de a ni te alătura, dar aici mă tem că nu poate fi vreo speranță. Sper cu sinceritate că și pentru dumneata Crăciunul în Hertfordshire va fi plin de toate bucuriile pe care le aduce această

sărbătoare și că numărul admiratorilor dumitale va fi atât de mare, încât te va împiedica să le simți lipsa celor trei de care noi te vom lipsi.” Reiese clar din asta, adăugă Jane, că nici unul dintre ei nu se mai întoarce în iarna asta.

— Este evident numai că domnișoara Bingley nu *vrea* ca el să se întoarcă.

— De ce crezi asta? Trebuie să fie voința lui — în fond, este propriul său stăpân. Dar nu știi *total*. Vreau să-ți citesc pasajul care mă îndurerează cel mai tare. Nu încerc să-ți ascund nimic: „Domnul Darcy este nerăbdător să-și vadă sora și, ca să fiu sinceră, nici *noi* nu suntem mai puțin dornice s-o revedem. Nu cred că Georgiana Darcy poate avea egal în ceea ce privește frumusețea, eleganța și educația, iar afecțiunea pe care ne-o inspiră, Louisei și mie, se ridică până la un nivel mult mai interesant, întrucât nutrim speranța că va deveni sora noastră. Nu știu dacă ți-am mai vorbit vreodată de sentimentele mele în această privință, dar nu vreau să plec de la țară fără să-ți fi mărturisit și sunt încredințată că nu ți se vor părea nerezonabile. Fratele meu o admiră deja foarte mult, iar acum va avea mai des ocazia s-o întâlnească în împrejurări dintre cele mai intime. Toate rudele ei își doresc această relație, la fel de mult ca și ale lui, iar faptul că îi sunt soră nu mă face să-mi pierd obiectivitatea, cred, când îl consider pe Charles capabil să cucerească inima oricărei femei. Cu toate aceste circumstanțe favorabile unei legături și absența oricărui lucru potrivit, oare greșesc, draga mea Jane, dacă nutresc speranța unui eveniment care va aduce fericire atâtor oameni?”

— Ce părere ai de fraza *asta*, draga mea Lizzy? spuse Jane, de îndată ce termină de citit. Nu e destul de clară? Nu dovedește prietena mea Caroline, în mod evident, că nici nu se așteaptă și nici nu-și dorește ca eu să-i fiu soră? Că este absolut convinsă de indiferența fratelui ei, că bănuiește natura sentimentelor mele în ceea ce îl privește, că intenționează, foarte amabil, să mă pună în gardă? Poate exista și o altă părere în legătură cu acest subiect?

— Da, se poate, dar părerea mea este total diferită. Vrei s-o asculți?

— Sunt foarte interesată.

— Am să ți-o spun în câteva cuvinte. Domnișoara Bingley își dă seama că fratele ei este îndrăgostit de tine și *vrea* ca el să se însoare cu domnișoara Darcy. Îl urmează în oraș în speranța de a-l opri acolo și încearcă să te convingă pe tine că el nu ține la tine.

Jane clătină din cap.

— Zău așa, Jane, ar trebui să mă crezi. Nimeni dintre cei care v-au văzut împreună nu se poate îndoi de afecțiunea lui. Sunt convinsă că nici domnișoara Bingley nu poate — nu e chiar atât de proastă. Dacă ar fi văzut pe jumătate atâta dragoste în ochii domnului Darcy, și-ar fi comandat deja rochia de mireasă. Dar asta e situația. Noi nu suntem

suficient de bogați sau de nobili pentru ei. Și este cu atât mai nerăbdătoare s-o cucerească pe domnișoara Darcy pentru fratele ei, cu cât are convingerea că, existând o astfel de căsătorie în familia lor, va putea ajunge mai repede și la cea de-a doua. Această teorie nu e lipsită de ingeniozitate, și cred că ar putea avea succes, dacă domnișoara de Bourgh ar fi scoasă din discuție. Dar, draga mea Jane, nu se poate să crezi cu adevărat că, dacă domnișoara Bingley ți-a spus că fratele ei o admiră foarte mult pe domnișoara Darcy, este în vreun fel mai puțin sensibil la meritele *tale* decât era marți, când și-a luat rămas-bun de la tine, sau că-i va sta în putere să-și convingă fratele că, în loc să fie îndrăgostit de tine, o iubește foarte tare pe prietena ei.

— Dacă am avea aceeași părere despre domnișoara Bingley, răspunse Jane, opiniile tale despre această chestiune m-ar ajuta foarte mult. Dar teoria ta nu e justificată. Caroline nu e capabilă să înșele pe cineva cu bună-știință și tot ce pot spera în acest caz este să se fi înșelat ea însăși.

— Asta e adevărat. N-ai fi putut avea o idee mai bună, atâta vreme cât părerea mea nu te mulțumește. N-ai decât să crezi cu orice preț că ea se înșeală. Acum poți spune că ți-ai făcut datoria față de ea și n-ai motive de întristare.

— Dar, draga mea soră, aș mai putea fi fericită, chiar în cel mai bun caz, dacă aș accepta un bărbat ale cărui surori și ai cărui prieteni doresc, toți, ca el să se însoare cu altcineva?

— Asta va trebui să hotărăști singură, spuse Elizabeth, și dacă, după ce vei fi chibzuit cu maturitate, vei considera că durerea de a le pricinui o neplăcere surorilor lui e mai mare decât fericirea de a-i fi soție, atunci te sfătuiesc să-l refuzi cu orice preț.

— Cum poți vorbi așa? spuse Jane, cu un zâmbet abia schițat. Trebuie să știi că, deși dezaprobarea lor m-ar mâhni foarte tare, nu aș ezita.

— Nici nu credeam că ai ezita, iar, dacă lucrurile stau așa, nici nu mă pot gândi la situația ta cu prea multă compasiune.

— Dacă el nu se va întoarce iarna aceasta, hotărârea mea nu va mai fi necesară. În șase luni, ar putea apărea o mulțime de lucruri.

Elizabeth primi cu dispreț ideea că el nu s-ar mai fi putut întoarce. I se părea că ar fi fost mai degrabă expresia dorințelor interesate ale Carolinei și nu putu crede, nici măcar pentru un moment, că acele dorințe, oricât de direct și de dibaci ar fi fost exprimate, ar fi putut influența un tânăr atât de independent.

Îi expuse surorii sale convingerile ei în această privință, cu toată forța de care era capabilă, și avu curând bucuria de a vedea efectul fericit al vorbelor sale. Jane nu era total descurajată și, treptat, își recăpătă nădejdea — deși neîncrederea îi copleșea uneori speranța — că Bingley se va întoarce la Netherfield și va răspunde tuturor

dorințelor inimii sale.

Conveniră că doamna Bennet trebuia să afle numai de plecarea familiei, fără să fie informată de purtarea domnului, pentru a nu-și face griji. Dar chiar și această informație parțială îi provocă o mare îngrijorare și deplânse marea neșansă care făcuse ca doamnele să fie nevoite să plece tocmai acum, când relația lor era atât de apropiată. După ce se lamentă o vreme, se mângâie cu ideea că domnul Bingley urma să se întoarcă în curând și să ia masa împreună la Longbourn, iar concluzia finală fu declarația liniștitoare că, deși îl invitasese numai la o cină obișnuită în familie, ea urma să se ocupe îndeaproape și să servească două feluri substanțiale.

CAPITOLUL XXII

Familia Bennet fusese invitată la masă la familia Lucas și, din nou, aproape toată ziua, domnișoara Lucas avu amabilitatea de a-l asculta pe domnul Collins. Elizabeth profită de ocazia ivită pentru a-i mulțumi:

— Asta îi menține buna-dispoziție, spuse ea, și îți sunt mult mai îndatorată, decât aş putea vreodată să-ți arăt.

Charlotte își asigură prietena că era bucuria ei să-i poată fi de folos, iar acest lucru răsplătea din plin micul sacrificiu de timp pe care-l făcea. Era tare drăguț din partea ei, însă amabilitatea Charlottei mergea mai departe decât și-ar fi închipuit Elizabeth: gândul ei era, nici mai mult nici mai puțin, decât s-o salveze pe Elizabeth de a mai primi complimente de la domnul Collins, atrăgându-le către sine. Cam acesta era planul domnișoarei Lucas, iar aparențele îi erau atât de favorabile, încât, seara, când se despărțiră, ea putea fi aproape sigură de succes, dacă dânsul n-ar fi fost nevoit să părăsească atât de repede Hertfordshire. Dar aici se dovedi destul de nedreaptă cu firea lui aprinsă și independentă, care îl făcu să plece cu o admirabilă șiretenie, în dimineața următoare, din Longbourn House și să se grăbească spre Lucas Lodge, spre a se arunca la picioarele ei. Se temea să nu fie observat de verișoarele sale, având convingerea că, dacă l-ar fi văzut plecând, nu s-ar fi putut să nu-și închipuie motivul și n-ar fi vrut să se știe de încercarea sa, până ce n-ar fi reputat succesul scontat. Deși sigur pe sine, și nu fără un motiv temeinic, de vreme ce fusese încurajat de atitudinea Charlottei, avea unele rețineri, datorate aventurii de miercuri. Felul în care fu primit se dovedi unul încântător. Domnișoara Lucas îl zări de la o fereastră apropiindu-se de casa lor și porni pe dată să-l întâlnească pe o alee, ca din întâmplare. Însă n-ar fi îndrăznit să spere că putea fi așteptată acolo de atâta dragoste și elocință.

În scurtul timp pe care l-ar fi îngăduit discursurile lungi ale domnului Collins, totul fu stabilit, spre satisfacția amândurora. Și, în vreme ce intrau în casă, el o rugă, plin de gravitate, să stabilească data la care urma să-l facă cel mai fericit om din lume. Cu toate că o asemenea pretenție s-ar fi cerut amânată, domnișoara nu simți nevoia de a glumi cu fericirea lui. Prostia ce-i fusese hărăzită de la natură îi lipsea curtea de orice farmec care ar fi putut face o femeie să vrea să continue, dar domnișoara Lucas, care-l accepta din dorința simplă și dezinteresată de a se așeza la casa ei, nu era afectată de graba cu care se realiza acest lucru.

Sir William și lady Lucas fură chemați în grabă pentru a-și da consimțământul, lucru pe care îl făcură cu cel mai mare entuziasm.

Situația actuală a domnului Collins îl făcea o partidă dezirabilă pentru fiica lor, căreia îi puteau lăsa o zestre foarte mică, iar perspectivele averii lui erau, de asemenea, îmbucurătoare. Lady Lucas încercă să calculeze pe dată, cu un interes vădit mai mare decât avusese până atunci, cam câți ani mai avea domnul Bennet de trăit. Iar sir William ajunsese la concluzia că, oricând ar fi intrat domnul Collins în posesia moșiei Longbourn, ar fi fost potrivit ca el și soția lui să-și facă apariția la Palatul St. James. Pe scurt, întreaga familie se arătă foarte încântată de această situație. Mezinile trăgeau speranța că *vor ieși în lume* cu un an sau doi mai devreme decât ar fi fost posibil în alte circumstanțe, iar băieții se simțiră ușurați la gândul că Charlotte nu va muri fată bătrână. Charlotte însăși era destul de liniștită. Își atinsese scopul și acum avea timp să se gândească la asta. Gândurile ei erau în general mulțumitoare. Domnul Collins nu era, cu siguranță, nici inteligent, nici foarte agreabil ca prezență, compania lui era plictisitoare, iar afecțiunea pentru ea era imaginară. Totuși, urma să-i fie soț. Fără să se gândească prea mult la bărbați sau la căsnicie, scopul ei fusese întotdeauna să se mărite: aceasta era singura soluție onorabilă pentru tinerele cu o educație aleasă, dar cu o avere mică, și, oricât de nesigură era în privința fericirii, părea totuși calea cea mai plăcută de a fi protejate de lipsuri. Ea obținuse acum acest mijloc de protecție. Ajunsă la vârsta de douăzeci și șapte de ani, fără să fi fost vreodată frumoasă, se simțea tare norocoasă acum. Cel mai dezagreabil lucru din toată această întâmplare era surpriza pe care urma s-o aibă Elizabeth Bennet, a cărei prietenie era mai valoroasă pentru ea decât a oricărei alte persoane. Probabil că Elizabeth se va mira și o va condamna și, cu toate că hotărârea ei era de neclintit, dezaprobarea prietenei sale ar fi durut-o. Hotărî, așadar, să-i dea personal vestea și de aceea îl rugă pe domnul Collins să nu le scape nici o vorbă celor din familia Bennet, atunci când se va întoarce la Longbourn pentru a lua cina. Promisiunea că va păstra secretul fu luată cu conștiinciozitate, dar nu putea fi ținută prea ușor. Curiozitatea pe care o stârnise absența lui îndelungată ridicase întrebări foarte directe la întoarcerea lui, așa încât el avu nevoie de multă ingeniozitate pentru a evita răspunsul, fiind, totodată, chinuit să se abțină, căci își dorea foarte tare să-și facă public marele succes în dragoste.

Cum a doua zi urma să plece mult prea devreme pentru a se putea vedea cu vreunul dintre membrii familiei, ceremonia de rămas-bun avu loc atunci când doamnele se pregăteau de culcare. Doamna Bennet îi spuse, cu multă politețe și cordialitate, cât de fericiți ar fi cu toții să-l revadă la Longbourn, atunci când celelalte angajamente i-ar oferi răgazul de a mai veni în vizită.

— Scumpa mea doamnă, spuse el, această invitație îmi face o deosebită plăcere, întrucât este tot ce speram să pot primi. Puteți fi

convinsă că voi profita de ea îndată ce-mi va sta în putință.

Fură cu toții uimiți, iar domnul Bennet, care nu-și putea dori cu nici un chip o întoarcere atât de grabnică a musafirului, spuse imediat:

— Dar nu există riscul să vă atrageți dezaprobarea lui lady Catherine, dragul meu domn? Ar fi mai bine să vă neglijați rudele, decât să vă asumați riscul de a o nemulțumi pe protectoarea dumneavoastră.

— Scumpe domn, replică domnul Collins, vă sunt teribil de îndatorat pentru acest sfat prietenesc și puteți fi sigur că n-aș face un asemenea pas fără consimțământul senioriei-sale.

— Niciodată nu puteți fi suficient de precaut. E mai bine să riscați orice, decât să-i provocați vreo neplăcere și, dacă veți simți vreodată nevoia de a reveni la noi, ceea ce este foarte probabil, e mai bine să stați liniștit acasă și puteți fi convins că *noi* nu vom considera lucrul acesta o ofensă.

— Credeți-mă, dragă domnule, că atenția dumneavoastră plină de afecțiune îmi stârnește recunoștința și mai tare și, puteți fi convins, veți primi foarte curând o scrisoare din partea mea, prin care vă voi mulțumi pentru toate acestea, ca și pentru celelalte însemne ale considerației dumneavoastră, de care m-am bucurat neîncetat, pe parcursul șederii mele în Hertfordshire. În ceea ce le privește pe frumoasele mele verișoare, deși absența mea s-ar putea să nu fie prea îndelungată pentru a o face necesară, îmi voi lua libertatea de a le ura sănătate și fericire, fără a face vreo excepție în privința verișoarei Elizabeth.

Cu toate politețurile de rigoare, doamnele se retraseră apoi, la fel de surprinse să afle că dânsul plănuia o revenire în curând. Doamna Bennet dori să înțeleagă din asta că dânsul intenționa să-i adreseze o cerere în căsătorie uneia dintre fetele mai mici, iar pe Mary ar fi putut s-o convingă să-l accepte. Ea îi prețuia calitățile mai mult decât celelalte fete: era o anumită profunzime în reflecțiile sale, care adesea o impresiona, și, cu toate că nu era la fel de inteligent ca ea, considera că, dacă ar fi fost încurajat să citească și să-și desăvârșească pregătirea printr-un exemplu precum al ei, ar fi putut deveni o companie plăcută. În dimineața următoare, însă, orice speranță de genul acesta fu spulberată. Domnișoara Lucas veni în vizită puțin după micul dejun și, într-o discuție între patru ochi cu Elizabeth, îi povesti cele petrecute cu o zi înainte.

Posibilitatea ca domnul Collins să-și închipuie că era îndrăgostit de prietena ei îi trecuse prin minte lui Elizabeth cu o zi sau două în urmă, dar gândul că Charlotte ar fi putut să-l încurajeze i se păruse, totuși, la fel de imposibil ca și ideea de a-l fi încurajat ea însăși. Uimirea ei fu, așadar, atât de mare, încât, pentru moment, uită de limitele bunei-cuviințe și nu se putu abține să strige:

— Logodită cu domnul Collins! Draga mea Charlotte, este imposibil! Prezența calmă a domnișoarei Lucas, în timp ce-și relata istoria, fu vag tulburată de primirea unui asemenea reproș direct. Deși se aștepta la acest lucru, își reveni repede în fire și îi răspunse calmă:

— De ce să fii surprinsă, draga mea Eliza? Crezi că este imposibil ca domnul Collins să se bucure de considerația altei femei, atâta vreme cât a avut nefericirea de a fi respins de dumneata?

Reușind să-și revină, totuși, după un efort destul de mare, Elizabeth găsi puterea de a o asigura, cu destulă convingere, că era bucuroasă de perspectiva unei asemenea relații și că îi dorea toată fericirea din lume.

— Înțeleg ce simți, răspunse Charlotte. Trebuie să fii surprinsă, foarte surprinsă, de vreme ce, nu cu mult timp în urmă, domnul Collins își dorea să se însoare cu dumneata. Dar, după ce vei cumpăni asupra acestui lucru, sper că vei fi bucuroasă de decizia mea. Nu sunt o fire romantică și n-am fost niciodată. Nu-mi doresc decât un cămin confortabil și, având în vedere firea domnului Collins, relațiile sale și situația pe care o deține, sunt convinsă că șansele mele de a fi fericită alături de el sunt la fel de mari ca acelea cu care se pot lăuda majoritatea oamenilor care pășesc în viața de familie.

Elizabeth îi răspunse liniștită: „Fără îndoială” și, după o pauză stânjenitoare, reveni ră prinre ceilalți membri ai familiei. Charlotte nu mai rămase mult, iar Elizabeth urmă să reflecteze la cele auzite. Trecu ceva vreme până când se împăcară cu ideea unei legături atât de nepotrivite. Ciudățenia domnului Collins, care făcuse două cereri în căsătorie pe parcursul a trei zile, nu era nimic în comparație cu faptul că acum fusese acceptat. Ea crezuse întotdeauna că Charlotte avea aceeași părere despre căsătorie ca și ea, dar nu s-ar fi putut gândi vreodată că, atunci când urma să ia o hotărâre, prietena ei își va sacrifica sentimentele în favoarea unor avantaje materiale. Charlotte, soția domnului Collins — asta era cu adevărat un tablou umilitor! Iar la durerea de a-și vedea o prietenă umilindu-se și scăzând în ochii ei se adăugă convingerea tristă că era imposibil ca ea să fie câtuși de puțin fericită cu alegerea pe care o făcuse.

CAPITOLUL XXIII

Elizabeth se afla împreună cu mama și surorile sale, reflectând asupra lucrurilor pe care le auzise și întrebându-se dacă avea sau nu dreptul să le povestească și lor, când apăru chiar sir William Lucas, trimis de fiica sa, care își anunța logodna întregii familii. Cu multe complimente la adresa lor și felicitându-se pentru perspectiva unei legături între familiile lor, el își dezvoltă subiectul în fața unei audiențe nu numai uimite, ci și incredule, căci doamna Bennet, cu mai multă convingere decât politețe, protestă vehement, susținând că trebuia să fie o greșeală, iar Lydia, întotdeauna imprudentă și adeseori nepoliticoasă, exclamă zgomotos:

— Dumnezeule mare! Sir William, cum puteți spune așa ceva? Nu știți că domnul Collins vrea să se însoare cu Lizzy?

Numai o politețe de curtean ar fi putut suporta fără să se mânie o asemenea atitudine, însă buna-creștere îl făcu pe sir William să treacă peste orice și, cu toate că imploră să nu fie pus la îndoială adevărul informației sale, le ascultă impertinențele cu cea mai îngăduitoare politețe.

Elizabeth, care simțea că-i revenea sarcina de a-l scoate dintr-o situație atât de neplăcută, confirmă cele spuse de el, spunând că aflase chiar ea toate acestea de la Charlotte, după care încercă să pună capăt exclamațiilor mamei și surorilor sale printr-o serie de sincere felicitări adresate lui sir William, gest la care i se alătură pe dată și Jane, printr-o mulțime de remarcă despre fericirea care era de așteptat dintr-o asemenea legătură, despre caracterul desăvârșit al domnului Collins și distanța convenabilă dintre Hunsford și Londra.

Doamna Bennet se simți prea copleșită pentru a spune mare lucru, atât timp cât sir William se află acolo, însă, de îndată ce dânsul plecă, își dădu frâu liber sentimentelor. În primul rând, insistă că nu putea crede nimic din toată povestea; în al doilea rând, se declară absolut convinsă că domnul Collins fusese păcălit; în al treilea rând, nu credea că ei ar fi putut vreodată să fie fericiți împreună și, în al patrulea rând, era convinsă că logodna se putea desface. Două concluzii puteau fi trase cu certitudine din această chestiune: una, că Elizabeth era cauza reală a tuturor relelor; a doua, că dumneaei personal fusese tratată într-un mod barbar de toată lumea. Asupra acestor două aspecte insistă tot restul serii. Nimic nu putea s-o consoleze sau s-o liniștească. Iar în ziua aceea nu i se estompară defel resentimentele. Trecu o săptămână până să poată da ochii cu Elizabeth fără s-o certe, iar vreme de o lună nu intră în vorbă cu sir William și lady Lucas, fără să fie nepoliticoasă. Alte multe luni trecură până o iertă definitiv pe fiica lor.

Sentimentele pe care i le pricinuiseră domnului Bennet acest eveniment erau mult mai potolite și, după cum declară el însuși, de o natură mult mai plăcută, căci era mulțumit să descopere că Charlotte Lucas, pe care o crezuse ceva mai inteligentă, era la fel de nesăbuită ca soția lui și încă mai nesăbuită decât fiica lui!

Jane își mărturisise uimirea față de această căsătorie, dar vorbea mai puțin de nedumerirea ei, decât de dorința sinceră de a-i vedea fericiți. Nici Elizabeth nu reușise să-o convingă de imposibilitatea unei asemenea fericiri. Kitty și Lydia erau departe de a o învidia pe domnișoara Lucas, fiindcă domnul Collins nu era decât un preot. Acest lucru le afectă, așadar, numai în măsura în care constituia o informație care putea fi împrăștiată în Meryton.

Pe lady Lucas nu o lăsă insensibilă triumful pe care îl exercita de acum asupra doamnei Bennet, prin faptul că avea o fată măritată bine. Trecea pe la Longbourn mai des decât de obicei, ca să-i spună cât de fericită era, cu toate că privirile acre și remarcile rău-intenționate ale doamnei Bennet erau suficiente pentru a-i alunga fericirea.

Între Elizabeth și Charlotte se instală o anumită reținere, care le făcu să păstreze tăcerea asupra acestui subiect, iar Elizabeth era convinsă că nu va mai exista vreodată încredere totală între ele. Dezamăgirea pe care i-o pricinuiseră Charlotte o făcuse să se îndrepte cu mai mare dragoste înspre sora ei, de ale cărei corectitudine și delicatețe știa că nu se putea îndoi și de a cărei fericire era pe zi ce trecea mai îngrijorată, căci Bingley era plecat de o săptămână și nu se știa nimic despre întoarcerea lui.

Jane răspunsese imediat scrisorii pe care i-o trimisese Caroline și număra zilele până când ar fi putut nutri speranța rezonabilă de a primi un răspuns. Scrisoarea de mulțumire promisă de domnul Collins sosi marți: îi era adresată tatălui lor și era scrisă cu toată solemnitatea recunoștinței pe care i-o puteau da douăsprezece luni de găzduire. După ce își ușura conștiința pe această temă, continua prin a-i informa, cu multe expresii de încântare, despre fericirea de a fi obținut afecțiunea amabilei lor vecine, domnișoara Lucas, apoi explicându-le că numai gândul de a se afla din nou în compania ei îl făcuse să accepte amabila lor invitație la Longbourn, unde spera că va ajunge de luni în două săptămâni. Cum lady Catherine, adăuga el, aprobase din toată inima și această căsătorie, dorindu-și să aibă loc cât mai curând cu putință, el era încredințat că acesta va fi un argument convingător pentru ca scumpa lui Charlotte să stabilească o dată apropiată pentru a face din el cel mai fericit om din lume.

Revenirea domnului Collins în Hertfordshire nu mai era un prilej de bucurie pentru doamna Bennet. Dimpotrivă, părea mai degrabă înclinată să se plângă de lucrul acesta, ca și soțul ei. Era ciudat că dânsul intenționa să vină la Longbourn, în loc să meargă la Lucas

Lodge — lucrul era stânjenitor și crea probleme. Nu-i plăcea să aibă musafiri când sănătatea îi era atât de șubredă și, dintre toți oamenii, îndrăgostiții i se păreau cel mai greu de suportat. Cam astea erau murmurele blânde ale doamnei Bennet, întrerupte numai de gândul unei dureri mai profunde — absența prelungită a domnului Bingley.

Nici Elizabeth și nici Jane nu erau prea liniștite în această privință. Trecea zi după zi fără să aducă vreo altă veste despre el, în afară de zvonul care se răspândise în Meryton, că nu se mai întorcea în Netherfield în iarna aceea. Vestea îi produse o mare neliniște doamnei Bennet, care nu înceta să-l contrazică, susținând că era o minciună sfruntată.

Chiar și Elizabeth începuse să se teamă, nu că Bingley ar fi putut deveni indiferent, ci că surorile lui vor reuși să-l țină la distanță. Oricât de tare și-ar fi dorit să nu fie de acord cu o idee atât de distrugătoare pentru fericirea lui Jane și de dezonorantă pentru statornicia iubitului ei, i se întâmpla foarte des să-i revină în minte asemenea gânduri. Eforturile reunite ale celor două surori lipsite de milă, ca și influența prietenului său, la care se adăugau farmecul domnișoarei Darcy și atracțiile Londrei, puteau fi prea mult, se temea Elizabeth, pentru statornicia dragostei sale.

Cât despre Jane, îngrijorarea ei, în toată această așteptare, era, desigur, mult mai dureroasă decât cea a lui Elizabeth. Indiferent care îi erau sentimentele, Jane era dornică să și le ascundă, iar între ea și Elizabeth nu se mai deschise acest subiect. Cum mama lor nu-și făcea scrupule în această privință, rareori trecea o oră în care să nu vorbească despre Bingley, arătându-și nerăbdarea să-l vadă sosind sau cerându-i lui Jane să recunoască, în cazul în care el nu s-ar mai fi întors, că ea avusese parte de un tratament rău. Era nevoie de toată blândețea calmă a lui Jane, pentru a putea ține piept acestor atacuri cu destulă răbdare.

Domnul Collins reveni cu punctualitate, de luni în două săptămâni, dar acum nu se mai bucură de aceeași primire caldă la Longbourn, ca atunci când venise pentru prima dată. El era oricum prea fericit, ca să mai aibă nevoie de multă atenție și, spre marele noroc al celorlalți, fiind prea ocupat de a-i face curte alesei sale, aceștia fură scutiți de a-l vedea foarte des. Cea mai mare parte a zilei și-o petrecea la Lucas Lodge și câteodată se întorcea la Longbourn chiar înainte ca familia să se retragă la culcare, la timp doar pentru a-și prezenta scuzele.

Doamna Bennet ajunsese într-o stare demnă de milă. Era suficient să se pomenească de căsătorie, ca să pice într-o stare de proastă-dispoziție. Oriunde s-ar fi dus, era sigură că se vorbea numai despre asta. Prezența domnișoarei Lucas îi era de-a dreptul odioasă. Ca succesoare în acea casă, o privea cu o oroare plină de gelozie. De câte ori Charlotte venea să le viziteze, ea era convinsă că nu făcea decât să

anticipeze momentul în care va intra în posesia întregii moșteniri și, de câte ori o vedea vorbind în șoaptă cu domnul Collins, era convinsă că vorbeau despre moșia Longbourn, punând la cale să le dea pe ea și pe fiicele sale afară, imediat după moartea domnului Bennet. I se plânse cu multă amărăciune despre toate acestea soțului ei.

— Într-adevăr, domnule Bennet, spuse ea, mi-e tare greu să cred că Charlotte Lucas ar putea fi vreodată stăpâna casei acesteia, iar eu voi fi obligată să mă dau la o parte din fața ei și să apuc s-o văd luându-mi locul!

— Draga mea, nu trebuie să dai prilejul unor asemenea gânduri triste. Haide, să sperăm la lucruri mai bune. Mai bine să ne închipuim că eu aș putea fi supraviețuitorul.

Acest lucru nu o consolă pe deplin pe doamna Bennet care, în loc să dea un răspuns, continuă:

— N-aș putea suporta gândul că vor intra în posesia întregii proprietăți. Dacă n-ar fi fost testamentul, nu mi-ar fi păsat de nimic.

— De ce nu ți-ar fi păsat?

— Nu mi-ar fi păsat de absolut nimic.

— Să fim recunoscători că nu poți fi atât de insensibilă.

— N-aș putea fi vreodată recunoscătoare, domnule Bennet, pentru nimic din tot ce are legătură cu testamentul. Nu pot înțelege cum poate avea cineva inima să lase ca întreaga sa avere să fie înstrăinată de propriile sale fiice. Și toate astea de dragul domnului Collins! De ce ar trebui ca el să aibă mai mult decât oricine altcineva?

— Asta te las pe dumneata să descoperi, spuse domnul Bennet.

PARTEA A DOUA

CAPITOLUL I

Scrisoarea domnișoarei Bingley puse capăt tuturor îndoielilor. Chiar din prima frază, erau înștiințați că se stabiliseră cu toții la Londra, unde urma să rămână peste iarnă, și se încheia cu regretul fratelui lor că nu avusese suficient timp pentru a-și prezenta omagiile prietenilor săi din Hertfordshire, înainte de a pleca.

Orice speranță fusese spulberată, iar, când se dovedi în stare să citească restul scrisorii, Jane găsi prea puține lucruri care să-i aducă vreo alinare, cu excepția afecțiunii mărturisite de autoarea ei. Erau o mulțime de laude la adresa domnișoarei Darcy, insistându-se din nou asupra nenumăratelor ei farmece, iar Caroline se lăuda cu o deosebită plăcere de intimitatea lor crescândă și se aventura să prezică împlinirea dorințelor despre care îi lui Jane vorbise în epistola anterioară. Scria cu aceeași plăcere și despre faptul că fratele ei era unul dintre prietenii apropiați ai casei Darcy și vorbea cu încântare despre unele planuri ale celui din urmă în legătură cu schimbarea mobilierului din reședința sa.

Elizabeth, căreia Jane îi comunică de îndată ce era mai important în scrisoare, ascultă totul cu o indignare tăcută. Inima îi era împărțită între grija față de sora ei și antipatia față de toți ceilalți. Nu dădea nici un fel de crezare afirmațiilor Carolinei referitoare la sentimentele fratelui ei față de domnișoara Darcy. Nu se îndoia mai mult acum, decât ar fi făcut-o altădată, că el ținea cu adevărat la Jane și, oricât de dispusă era să-i ia partea, simțea mânie și un oarecare dispreț față de superficialitatea firii sale, pentru lipsa lui de hotărâre, care făcuseră din el sclavul planurilor concepute de prietenii săi și-l împingeau la sacrificiul propriei fericiri spre a le satisface acestora capriciile. Dacă propria lui fericire ar fi fost singura jertfă, i s-ar fi îngăduit să se joace cu ea cum ar fi vrut, dar acest lucru o implica și pe sora ei, lucru de care el ar fi trebuit să fie conștient. Pe scurt, era un subiect la care se putea reflecta multă vreme și degeaba. Nu se putea gândi la nimic altceva și, totuși, chiar dacă afecțiunea lui Bingley fie dispăruse, fie fusese suprimată de amestecul prietenilor, indiferent dacă mai era conștient sau nu de sentimentele lui Jane, oricare ar fi fost cazul, deși opinia ei personală urma să fie afectată în mod semnificativ de aceste diferențe, situația surorii ei rămânea neschimbată, iar liniștea ei — ruınată.

Trecură o zi sau două până când Jane îndrăzni să-i vorbească surorii sale despre sentimentele ei, într-un moment în care doamna Bennet le lăsa, în sfârșit, împreună, după o polemică mai lungă decât de obicei despre Netherfield și stăpânul său. Jane nu se putu stăpâni să strige:

— O, dacă s-ar putea stăpâni scumpa mea mamă! Nici nu-și

încipuie câtă durere îmi provoacă reflecțiile sale despre el. Dar n-am să mă plâng. Nu mai poate ține mult. O să uităm de el și ne vom vedea în continuare de ale noastre.

Elizabeth o privi cu neîncredere, dar nu rosti nici o vorbă.

— Te îndoiești de mine? exclamă Jane, îmbujorându-se ușor. N-ai nici un motiv, totuși. El va trăi în amintirea mea drept cel mai galant dintre cunoscuții mei, dar asta e tot. Nu am nici ce să sper, nici de ce să mă tem și nici vreun lucru pe care să i-l reproșez. Slavă Domnului! Nu am și *această* durere. Puțin răgaz, așadar, și voi încerca să fac așa cum e mai bine... Apoi adăugă, ceva mai tare: Mă consolează, cel puțin, gândul că nu a fost decât o fantezie nepotrivită pentru mine, iar asta n-a făcut rău nimănui, cu excepția mea.

— Scumpa mea Jane, exclamă Elizabeth, ești prea bună! Drăgălășenia și lipsa ta de interes sunt cu adevărat îngerești... Nu știu ce să-ți spun. Mi se pare că nu te-am prețuit niciodată pe cât meriți și nici nu te-am iubit suficient.

Domnișoara Bennet se grăbi să nege c-ar avea vreun merit și puse laudele pe seama afecțiunii deosebite pe care i-o purta sora ei.

— Nu, spuse Elizabeth, nu e drept. *Tu* vrei să crezi că toți oamenii sunt cinstiți și te doare dacă vorbesc de rău pe cineva. Eu vreau să te consider numai *pe tine* desăvârșită, iar tu te împotrivești. Nu te teme că voi exagera, că-ți voi încălca privilegiul de a crede în binele universal. Nu e nevoie. Sunt puțini aceia la care țin cu adevărat și încă și mai puțini cei despre care am o părere bună. Pe măsură ce cunosc mai bine lumea, sunt cu atât mai nemulțumită de ea: fiecare zi îmi confirmă convingerea că firea omenească e lipsită de consistență și că se poate pune prea puțină încredere în ceea ce pare a fi merit sau bun-simț. Am întâlnit două cazuri în ultima vreme: despre unul nu vreau să vorbesc, iar celălalt este căsătoria Charlottei. Este inexplicabilă, din toate punctele de vedere.

— Draga mea Lizzy, n-ar trebui să lași loc unor asemenea sentimente. Îți vor distruge fericirea. Nu vrei să faci diferența între situațiile care pot apărea și temperamente. Ține cont de firea respectabilă a domnului Collins și caracterul prudent, stăpânit, al Charlottei. Nu uita că ea face parte dintr-o familie numeroasă, iar, din perspectiva averii, a făcut o alegere foarte nimerită și de dragul tuturor e bine să crezi că ea ar putea avea o anumită stimă și considerație pentru vărul nostru.

— Ca să-i fac pe plac, aș putea crede aproape orice, dar nimeni nu ar avea ceva de câștigat din asta. Dacă aș fi convinsă că Charlotte are vreo considerație pentru el, aș avea o părere și mai proastă despre modul în care gândește, decât am acum despre ceea ce simte. Scumpa mea Jane, domnul Collins este un om prefăcut, un prețios îngust la minte și nesăbuit! Știi la fel de bine ca și mine că așa este și e bine să

simți, asemenea mie, că femeia care se mărită cu el nu poate avea o judecată prea limpede. Nu trebuie să-i iei apărarea, deși e vorba de Charlotte Lucas, nu trebuie să schimbi, de dragul unei persoane, sensul unor principii și al integrității și nici să încerci să te convingi pe tine — ori pe mine — că egoismul înseamnă prudență și înconștiența în fața pericolului, o cale sigură spre fericire.

— Cred că limbajul tău în legătură cu ei amândoi e prea dur, răspunse Jane, și sper că mă voi convinge atunci când am să-i văd fericiți împreună. Am vorbit destul despre asta. Făceai referire la altceva. Ai adus vorba despre două cazuri. Nu se poate să te fi înțeles greșit, dar te rog, dragă Lizzy, să nu mă îndurerezi crezând că *aceea persoană* este de condamnat și afirmând că a scăzut în ochii tăi. Nu trebuie să fim dispuși atât de repede să ne imaginăm că cineva ne rănește intenționat. Nu trebuie să ne așteptăm ca un tânăr plin de viață să fie întotdeauna atât de prudent și de precaut. De cele mai multe ori, numai propria noastră vanitate ne face să ne înșelăm. Femeile își închipuie că admirația înseamnă mai mult decât atât.

— Iar bărbații au grijă ca ele să creadă asta.

— Dacă asta se face cu intenție, atunci ei nu au nici o scuză, dar nu cred că există în lume asemenea intenții, pe cât își închipuie unele persoane.

— Sunt departe de a pune pe seama dorinței vreunul dintre gesturile domnului Bingley, spuse Elizabeth, dar, fără să existe vreun plan de a face rău sau de a-i face pe alții nefericiți, pot apărea și greșeli, și durere. Inconștiența, lipsa atenției față de sentimentele celorlalți și lipsa rațiunii pot face asta.

— Și poți pune purtarea lui pe seama vreuneia dintre ele?

— Da, a celei din urmă. Dacă voi continua, mă tem că nu-ți va plăcea nimic din ce voi spune despre persoane pe care tu le stimezi. Oprește-mă cât mai e vreme.

— Tu continui să crezi, așadar, că el este influențat de surorile lui.

— Da, în strânsă legătură cu prietenul lui.

— Nu pot crede asta. De ce ar vrea să-l influențeze? Ele nu-i vor decât fericirea și, dacă el ține la mine, nici o altă femeie nu i-o va putea da.

— Prima ta afirmație e greșită. Surorile sale pot dori multe alte lucruri pe lângă fericirea lui: pot dori să-i sporească averea și să aibă o mai mare importanță, își pot dori ca el să se însoare cu o fată care are toată importanța pe care ți-o dau banii, relațiile valoroase și mândria nobiliară.

— Fără doar și poate, ele își doresc într-adevăr s-o aleagă pe domnișoara Darcy, răspunse Jane, dar asta ar putea fi din sentimente mai generoase decât îți imaginezi tu. O cunosc de mai mult timp decât pe mine, nu e de mirare că o îndrăgesc mai tare. Dar, orice și-ar dori

ele, e puțin probabil să se opună dorințelor fratelui lor. Ce soră și-ar asuma libertatea de a face așa ceva, în afară de cazul în care ar fi vorba despre ceva cu totul nepotrivit? Dacă ar considera că el ține la mine, nu ar încerca să ne despartă, iar dacă el ar avea asemenea sentimente, nici nu ar putea. Presupunând că există o asemenea afecțiune, nu faci decât să consideri purtarea lor total nepotrivită și greșită, iar pe mine să mă faci tare nefericită. Nu-mi face rău cu o asemenea idee. Nu mi-e rușine dacă m-aș înșela sau, cel puțin, dacă sentimentul este nesemnificativ în comparație cu ce aș simți, dacă aș gândi rău despre el sau surorile lui. Dă-mi voie să privesc totul într-o lumină favorabilă, în lumina în care totul ar putea părea justificat.

Elizabeth nu se putu opune unei asemenea dorințe și de atunci numele domnului Bingley fu amintit foarte rar în discuțiile dintre ele două.

Doamna Bennet continua să se mire și să se lamenteze că domnul Bingley nu se mai întorcea și, cu toate că nu trecea o zi fără ca Elizabeth să nu-i explice totul foarte clar, erau puține șanse ca ea să se gândească la subiectul acesta fără o continuă perplexitate. Fiica ei încerca s-o convingă de un lucru pe care nici ea nu-l credea, și anume că atențiile lui față de Jane erau efectul unei admirații obișnuite și trecătoare, care încetase în clipa în care n-o mai văzuse. Deși doamna Bennet acceptase această situație pe moment, povestea se repeta zi de zi. Singura consolare a doamnei Bennet era speranța că domnul Bingley se va întoarce vara următoare.

Domnul Bennet privea această problemă dintr-un alt punct de vedere:

— Așadar, Lizzy, spuse el, cred că sora ta are probleme din dragoste. O felicit. În afară de căsătorie, unei fete îi place să aibă și dezamăgiri în dragoste din când în când. Are la ce să se gândească și îi dă o anumită distincție printre prietenele ei. Când vine și rândul tău? Nu cred că vei suporta ca Jane să fie mult timp înaintea ta. Acum e vremea. Sunt suficienți ofițeri la Meryton, cât să le dezamăgească pe toate tinerele din ținut. Îngăduie-i lui Wickham să facă asta pentru tine. Este un tânăr chipeș și te va părăsi într-un mod onorabil.

— Vă mulțumesc domnule, dar m-aș mulțumi și cu un bărbat mai puțin plăcut. Nu ne putem aștepta cu toții să avem norocul lui Jane.

— Adevărat, spuse domnul Bennet, dar este o consolare gândul că, orice ți s-ar întâmpla, ai o mamă plină de afecțiune, care va face întotdeauna mare caz de asta.

Apariția domnului Wickham se dovedi de un mare folos pentru a înlătura tristețea pe care ultimele întâmplări nefericite o aruncaseră asupra multor familii din Longbourn. Îl vedeau destul de des, iar acum celorlalte calități li se adăuga și dezinvoltura. Toate lucrurile pe care le auzise Elizabeth, plângerile sale împotriva domnului Darcy, ca și tot

ce suferise din pricina lui, erau acum cunoscute de toată lumea și dezbătute în mod public: toți erau încântați să declare cât de tare îl antipatizau pe domnul Darcy încă dinainte de a afla povestea lui Wickham.

Domnișoara Bennet era singura persoană care ar fi putut considera că, și în cazul acesta, existau circumstanțe atenuante, pe care cei din Hertfordshire nu le cunoșteau. Candoarea ei blândă, dar fermă, pleda întotdeauna pentru îngăduință și susținea că este mereu posibil să existe erori, în vreme ce toți ceilalți îl socoteau pe domnul Darcy cel mai rău om de pe lume.

CAPITOLUL II

După o săptămână petrecută în declarații de dragoste și planuri legate de fericire, ziua de sâmbătă îl smulse pe domnul Collins de lângă draga lui Charlotte. Durerea despărțirii putea fi ostioită, în ceea ce-l privea, de pregătirile pentru primirea miresei, căci avea motive să spera că, la scurt timp după următoarea sa revenire în Hertfordshire, ar fi fost fixată ziua în care avea să devină cel mai fericit om de pe lume. Își luă rămas-bun de la rudele sale din Longbourn cu aceeași solemnitate ca și mai înainte, urându-le încă o dată frumoaselor sale verișoare sănătate și fericire și promițându-i tatălui lor o altă scrisoare de mulțumire.

Lunea următoare, doamna Bennet avu bucuria de a-i întâmpina pe fratele ei și pe soția acestuia, veniți, ca de obicei, să sărbătorească împreună Crăciunul la Longbourn. Domnul Gardiner era un bărbat înțelept, manierat, cu mult superior surorii sale atât ca fire, cât și ca educație. Cu greu ar fi putut crede doamnele din Netherfield că un om care trăia din negoț și se ocupa de magazinele sale putea fi atât de binecrescut și de agreabil. Doamna Gardiner, care era cu câțiva ani mai tânără decât doamna Bennet și doamna Philips, era o femeie amabilă, inteligentă, elegantă și foarte îndrăgită de nepoatele sale din Longbourn. În special cu cele două nepoate mai mari avea o legătură foarte intimă. Fetele stătuseră de mai multe ori la ea, la oraș.

Prima grijă a doamnei Gardiner, de cum sosi, fu să-și împartă cadourile și să le descrie noua modă. După ce termină, îi reveni un rol mai puțin activ: să asculte. Doamna Bennet avea de povestit o mulțime de neîmpliniri și chiar și mai multe de care să se plângă. Se întâmplaseră o grămadă de necazuri, de când o văzuse ultima dată pe cumnata ei. Două dintre fete fuseseră pe punctul de a se căsători, dar, în cele din urmă, nu ieșise nimic din toate planurile.

— Nu o pot condamna pe Jane, continuă ea, căci Jane l-ar fi luat pe domnul Bingley, dacă ar fi putut. Dar, Lizzy! Vai, dragă soră! E atât de greu de suportat să știi că putea fi soția domnului Collins până acum, dacă nu ar fi fost atât de încăpățânată. I-a adresat o cerere chiar în această încăpere, dar ea l-a refuzat. Urmarea acestui fapt este că lady Lucas va avea o fiică măritată înaintea mea, iar proprietatea Longbourn va reveni altcuiva, ca și până acum. Cei din familia Lucas sunt niște oameni foarte vicleni. Vor să nu le scape nimic din mână. Îmi pare rău că spun lucrul acesta despre ei, dar așa este. Mă umple de nervi și de disperare gândul că mi se pun bețe în roate de către propria-mi familie și că am vecini care se gândesc la ei înșiși înainte de orice altceva. Oricum, venirea dumatile în acest moment este cea mai mare consolare și mă bucură tare mult să ascult ce ne spui despre

mâncile lungi.

Doamna Gardiner care, prin intermediul corespondenței pe care o purta cu Jane și Elizabeth, primise o bună parte din aceste informații, îi dădu un răspuns lapidar și, din compasiune pentru nepoatele sale, schimbă subiectul.

Ceva mai târziu, rămasă singură cu Elizabeth, îi vorbi mai mult pe această temă:

— Se pare că ar fi putut fi o partidă bună pentru Jane, spuse ea. Îmi pare rău că nu a mers. Dar asemenea lucruri se întâmplă atât de des! Un tânăr, așa cum l-ai descris tu pe domnul Bingley, se poate îndrăgosti foarte ușor de o fată drăguță pentru câteva săptămâni, iar, dacă vreun accident îi desparte, o uită foarte repede, căci un asemenea gen de nestatornicie se întâlnește frecvent.

— Asta poate fi o consolare minunată, spuse Elizabeth, dar nu în cazul *nostru*. Noi nu suferim dintr-o *întâmplare*. Nu se întâmplă prea des ca intervenția unor prieteni să convingă un tânăr independent material să nu se mai gândească la o fată de care se îndrăgostise nebunește cu numai câteva zile înainte.

— Expresia aceasta „îndrăgostit nebunește” a devenit atât de banală, de înșelătoare, de neclară, că nu-mi spune mare lucru. Se aplică de multe ori unor sentimente ce apar în urma unei cunoștințe de o jumătate de oră, ca și în cazul unui atașament real, puternic. Și, mă rog, cât de *nebunește* este îndrăgostit domnul Bingley?

— N-am văzut niciodată o pornire mai promițătoare. Devenea din ce în ce mai neatent cu ceilalți oameni și mai preocupat de ea. De câte ori se întâlneau, lucrul acesta era din ce în ce mai hotărât și mai evident. La propriul său bal, a ofensat două sau trei domnișoare, neinvitându-le la dans, și chiar eu însămi i-am vorbit de două ori, fără să primesc vreun răspuns. Ar putea fi alte semne mai bune? Nu este impolitețea propriu-zisă chiar esența iubirii?

— A, da! A acelui fel de iubire pe care bănuiesc s-o fi simțit el. Biata Jane! Îmi pare rău pentru ea, fiindcă, așa cum o știi, s-ar putea să nu-i treacă prea repede. Mai bine ți s-ar fi întâmplat *ție*, Lizzy — tu ai fi reușit să faci haz de asta în scurt timp. Crezi că am putea s-o convingem să se întoarcă împreună cu noi? Schimbarea peisajului i-ar putea fi folositoare și, probabil, dacă s-ar îndepărta de casă, ar ajuta-o mai mult decât orice.

Elizabeth primi propunerea cu mare bucurie, fiind convinsă că nici sora ei nu va avea nimic împotriva.

— Sper, adăugă doamna Gardiner, că nu va mai apărea vreun lucru legat de tânărul acesta, care s-o poată influența. Locuim în zone diferite ale orașului, nu avem deloc cunoștințe comune și, după cum bine știi, ieșim foarte rar, așa încât e foarte puțin probabil să se întâlnească, exceptând, desigur, cazul în care el vine s-o viziteze.

— Iar *acest* lucru este imposibil, căci dânsul se află în grija prietenului său, iar domnul Darcy nu i-ar îngădui să-i facă o vizită lui Jane, în acea zonă a Londrei! Scumpa mea mătușă, cum de te-ai gândit la una ca asta? Se prea poate ca domnul Darcy să fi *auzit* de un loc precum Gracechurch Street, dar cu siguranță ar considera că o lună de abluțiuni n-ar fi suficientă pentru a-l curăța de impurități, dacă ar fi să pășească în locurile acelea fie și o singură dată! Și nu uita că domnul Bingley nu iese niciodată fără el.

— Cu atât mai bine. Sper să nu se întâlnească deloc. Dar Jane nu corespundează cu sora lui? *Dânsa* nu va putea evita o vizită.

— Va renunța definitiv la relațiile cu Jane.

În ciuda siguranței pe care pretindea că o are în ceea ce privește acest subiect, ca și în privința unuia mai interesant, anume ca Bingley, fiind influențat, să nu o întâlnească pe Jane, Elizabeth acorda, totuși, o mare atenție acestui aspect, constatând, după o examinare mai atentă, că nu era totul pierdut. Uneori, gândea că este posibil, dacă nu chiar foarte probabil, ca sentimentele lui să renască, iar intervenția prietenilor să fie înlăturată cu succes de influența mai naturală a farmecului lui Jane.

Domnișoara Bennet acceptă cu plăcere invitația mătușii sale. În acel moment, încetase cu desăvârșire să se mai gândească la cei din familia Bingley; spera doar că, întrucât Caroline nu locuia în aceeași casă cu fratele său, ar fi putut petrece ocazional câte o dimineață în compania ei, fără teama că l-ar putea întâlni.

Doamna și domnul Gardiner rămaseră o săptămână la Longbourn și chiar dacă se întâlneau cu familia Philips, cu familia Lucas ori cu ofițerii, nu trecu o zi fără să aibă vreun program. Doamna Bennet avu grijă să organizeze în așa fel distracțiile pentru fratele și cumnata sa, încât nu apucară să ia nici măcar o dată masa în familie. Când aranjau un program la ei acasă, invitau întotdeauna și câțiva ofițeri, iar domnul Wickham era nelipsit, ocazie cu care doamna Gardiner, mereu suspicioasă din cauza modului însuflețit în care Elizabeth îl lăuda, îi ținea pe amândoi sub o atentă observație. Fără să creadă, din ceea ce văzuse, că cei doi ar fi fost cu adevărat îndrăgostiți, simpatia pe care o afixau unul pentru celălalt era destul de evidentă, ca să-i dea o oarecare neliniște. Se hotărî, așadar, să-i vorbească lui Elizabeth pe această temă, înainte de a pleca din Hertfordshire, și să-i demonstreze imprudența de a încuraja o asemenea afecțiune.

Pentru doamna Gardiner, Wickham prezenta o singură atracție, fără vreo legătură cu farmecul lui în general. Cu vreo zece, doisprezece ani în urmă, înainte de a se căsători, ea petrecuse mult timp în acea parte din Derbyshire, de unde era el. Așadar, aveau multe cunoștințe în comun și, cu toate că Wickham stătuse foarte puțin acolo de la moartea bătrânului domn Darcy, care se petrecuse cu cinci ani în

urmă, acesta putea să-i ofere informații mai proaspete despre vechii ei prieteni, decât ar fi reușit ea să obțină.

Doamna Gardiner vizitase moșia Pemberley și aflate multe lucruri despre domnul Darcy. Acesta putea fi, prin urmare, un inepuizabil subiect de conversație. Amândurora le făcea mare plăcere să compare amintirile doamnei Gardiner despre Pemberley cu descrierea amănunțită pe care o putea face Wickham, ca și laudele pe care ea i le aducea defunctului proprietar al moșiei. Aflând despre felul în care se purtase cu el tânărul domn Darcy, ea încercă să-și aducă aminte câte ceva despre firea acestui domn, de pe vremea când era flăcău, care să se potrivească într-un fel cu spusele sale. În cele din urmă, se convinse că își amintea să fi auzit vorbindu-se în trecut despre domnul Fitzwilliam Darcy ca despre un băiat foarte mândru și cu o fire dificilă.

CAPITOLUL III

De îndată ce găsi prilejul să-i vorbească singură, doamna Gardiner îi adresează lui Elizabeth un avertisment precis și plin de bunăvoință. După ce îi mărturisi ce gândea, continuă:

— Ești o fată mult prea inteligentă, Lizzy, ca să te îndrăgostești numai pentru că ai fost prevenită că nu e bine și, ca atare, nu mă tem să-ți vorbesc deschis. Serios, aș dori să fii mai prudentă. Nu te implica și nu-l lăsa nici pe el să se implice într-o afecțiune pe care lipsa averii o poate face foarte imprudentă. Nu am nimic de spus *împotriva* lui, este cu siguranță un om foarte interesant, iar, dacă ar fi avut și averea cuvenită, desigur că n-ai fi putut face o alegere mai nimerită. Dar, așa cum stau lucrurile, n-ar trebui să-ți lași fantezia s-o ia razna. Tu ai înțelepciune și ne așteptăm cu toții s-o folosești. Tatăl tău se bazează pe rațiunea și buna ta purtare, iar tu nu trebuie să-l dezamăgești.

— Scumpa mea mătușă, ce-mi spui este, într-adevăr, demn de luat în seamă.

— Da, și sper că și tu vei trata lucrurile cu aceeași seriozitate.

— Ei bine, nu trebuie să te alarmezi. Voi avea grijă de mine și de domnul Wickham. Nu se va îndrăgosti de mine, dacă am să pot împiedica lucrul acesta.

— Elizabeth, acum nu ești serioasă.

— Îmi cer scuze. Am să încerc să fiu. În acest moment, nu sunt îndrăgostită de domnul Wickham — cu siguranță nu sunt. Dar el este, dincolo de orice comparație, omul cel mai agreabil pe care l-am cunoscut vreodată, iar, dacă se va îndrăgosti vreodată de mine — cred că ar fi, totuși, cel mai bine să n-o facă. Înțeleg imprudența acestui gest. O, acest îngrozitor domn Darcy! Părerea tatălui meu despre mine îmi face cea mai mare onoare și aș fi tare tristă, dacă l-aș dezamăgi. Tatăl meu, totuși, îl simpatizează pe domnul Wickham. Pe scurt, dragă mătușă, mi-ar părea tare rău dacă eu v-aș face nefericiți pe toți, dar, cum în fiecare zi vedem că acolo unde există afecțiune, tinerii foarte rar sunt reținuți să aibă o legătură din cauza lipsei de avere, cum aș putea promite să fiu mai înțeleaptă decât atâția alții dinaintea mea, dacă voi fi tentată, și cum aș putea ști dacă este într-adevăr înțelept să rezist? Tot ce îți pot promite acum este că nu mă voi grăbi. N-am să mă grăbesc să cred că eu aș fi cel mai important obiect de interes al său. Când voi fi în compania lui, nu voi fi nerăbdătoare. Pe scurt, am să fac tot ce pot.

— Probabil ar fi bine să nu-l mai încurajezi să vină pe aici atât de des. Cel puțin, ar trebui să nu-i mai *reamintești* mamei tale să-l invite.

— Așa cum am făcut zilele trecute, spuse Elizabeth, cu un zâmbet plin de subînțelesuri. Foarte adevărat, ar fi înțelept din partea mea

dacă m-aș abține de la lucrul acesta. Dar să nu-ți închipui că vine aici foarte des. Săptămâna aceasta a fost invitat pentru dumneata. Doar cunoști ideile mamei despre necesitatea de a aduce cât mai mulți oameni în jurul prietenilor ei. Dar, într-adevăr, pe cuvântul meu, am să încerc să fac ceea ce consider a fi lucrul cel mai înțelept. Acum sper că ești mulțumită!

Mătușa o asigură că era. După ce Elizabeth îi mulțumi pentru amabilitatea sfaturilor sale, se despărțiră: un minunat exemplu de povățuire într-o asemenea situație, fără să nască resentimente.

Domnul Collins reveni în Hertfordshire la scurt timp după plecarea familiei Gardiner și a lui Jane. Cum urma să fie găzduit la familia Lucas, sosirea lui nu reprezintă un inconvenient pentru doamna Bennet. Data căsătoriei se apropia, iar doamna Bennet se resemnase de mult și o considera inevitabilă, repetând pe un ton răutăcios că „își dorea ca ei să poată fi fericiți”. Data nunții fusese stabilită pentru joi, iar miercuri domnișoara Lucas le făcu vizita de rămas-bun. Când se ridică să-și ia la revedere, Elizabeth, rușinată de urările neplăcute și șovăielnice ale mamei sale, o conduse afară, ea însăși sincer emoționată. În timp ce coborau, Charlotte îi spuse:

- Mă bazez pe faptul că voi avea foarte des vești de la tine, Eliza.
- De *asta* poți fi sigură.
- Aș mai avea să-ți cer și o altă favoare. O să vii să mă vizitezi?
- Sper să ne întâlnim mai tot timpul în Hertfordshire.
- E posibil să nu plec din Kent pentru o vreme. Promite-mi c-ai să vii în Hunsford.

Elizabeth nu putu s-o refuze, deși nu întrevedea ca vizita să-i facă prea multă plăcere.

— Tata și Maria vor veni în martie, adăugă Charlotte, și sper că vei fi de acord să li te alături. Eliza, ești la fel de binevenită ca oricare dintre ei.

Nunta se consumă, mirele și mireasa pleacă spre Kent direct de la ușa bisericii și toată lumea avu de spus și de auzit lucrurile obișnuite într-o asemenea ocazie. Elizabeth primi curând vești de la prietena ei, iar corespondența lor se dovedi la fel de regulată și de frecventă cum fusese și până atunci, însă era imposibil să fie la fel de deschisă ca mai înainte. Elizabeth nu i se mai putea adresa fără să simtă că toată liniștea intimității lor dispăruse și, cu toate că era hotărâtă să nu negligeze corespondența, îi scria mai curând de dragul a ceea ce fusese, decât pentru ceea ce era în prezent. Primele scrisori ale Charlottei fură primite cu multă nerăbdare. Era foarte curioasă să afle cum vorbea despre noua ei casă, cum îi plăcea lady Catherine și cât de fericită îndrăzneă să se declare. Cu toate acestea, după ce îi citi scrisorile, Elizabeth simți că Charlotte se exprima, din toate punctele de vedere, așa cum se așteptase. Scria cu veselie, părea înconjurată de

bunăstare și nu vorbea despre nimic ce nu putea fi lăudat. Casa, mobilierul, împrejurimile și drumurile erau toate pe gustul ei, iar purtarea lui lady Catherine era amabilă și îndatoritoare. Era imaginea pe care domnul Collins o construise despre Hunsford și Rosings, adusă la o perspectivă rațională. Iar Elizabeth intuia că, pentru a putea afla restul, va trebui să aștepte până ce va face personal o vizită acolo.

Jane îi scrisese deja câteva rânduri surorii ei, pentru a o anunța că ajunsese cu bine la Londra și spera că în următoarea scrisoare îi va sta în putere să-i spună câte ceva și despre familia Bingley.

Nerăbdarea cu care așteptase a doua scrisoare îi fu răsplătită așa cum e răsplătită nerăbdarea în general. Jane era de o săptămână în oraș, fără s-o fi văzut pe Caroline sau să fi avut vreo veste de la ea. Găsise și o justificare: presupunea că ultima scrisoare trimisă prietenei ei din Longbourn se pierduse din întâmplare. „Mătușa — continua ea — se duce mâine în acea parte a orașului și voi profita de acest prilej pentru a face o vizită pe strada Grosvenor.”

Îi scrise din nou după vizita în care o văzuse pe domnișoara Bingley: „Caroline nu mi s-a părut prea bine dispusă — afirma ea —, dar s-a bucurat să mă vadă și mi-a reproșat că nu am anunțat-o de sosirea mea la Londra. Am avut dreptate, așadar, ultima scrisoare nu a ajuns la ea. Am întrebat, bineînțeles, de fratele ei. Era bine, dar atât de prins de domnul Darcy, că și ele îl vedeau foarte rar. Am aflat că domnișoara Darcy era așteptată la masă. Mi-aș fi dorit s-o văd. Vizita mea n-a fost prea lungă, fiindcă doamna Hurst și Caroline trebuiau să iasă. Sper că le voi vedea cât de curând aici.”

Elizabeth clătină din cap la o așa scrisoare. Se convinse că domnul Bingley ar fi putut afla numai dintr-o întâmplare că sora ei era la Londra.

Trecură patru săptămâni, fără ca Jane să-l vadă. Se străduia să se convingă singură că nu regretă nimic, dar nu mai putea închide ochii la indiferența domnișoarei Bingley. După ce, timp de două săptămâni, o așteptase în fiecare dimineață, inventând în fiecare seară o nouă scuză pentru ea, musafira își făcu apariția, în cele din urmă, dar vizita scurtă și, mai mult decât atât, schimbarea de atitudine nu îi mai îngăduiră lui Jane să continue să se înșele. Epistola pe care i-o scrisese surorii sale cu această ocazie dovedea ceea ce simțea:

Sunt convinsă că scumpa mea Lizzy nu va fi capabilă să aibă o atitudine triumfătoare asupra mea, pentru că a avut o judecată mai bună, atunci când am să-i mărturisesc că m-am înșelat întru totul în privința afecțiunii domnișoarei Bingley. Dar, scumpa mea soră, deși s-a dovedit că ai avut dreptate, n-aș vrea să mă consideri încăpățânată, dacă am să afirm în continuare că, având în vedere felul în care s-a purtat înainte, încrederea mea era la fel de justificată ca și suspiciunea ta. Nu pot înțelege motivul pentru care a vrut să fie apropiată de mine, dar sunt convinsă că, dacă

împrejurările s-ar repeta, eu m-aș înșela din nou. Caroline nu mi-a întors vizita până ieri, fără să primesc între timp de la ea vreun bile sau vreun rând. Când a venit, era evident că nu-i făcea nici o plăcere; s-a scuzat puțin și formal că nu venise mai devreme, n-a spus nici un moment că și-ar dori să ne revedem și era atât de schimbată din toate punctele de vedere, încât, atunci când a plecat, eram total hotărâtă să nu mai continui această relație. Îmi pare rău, deși nu mă pot împiedica s-o condamn. A greșit mult alegându-mă pe mine, dar pot spune fără rezerve că ea a făcut primul pas pentru a ne apropia. O compățimesc doar pentru că ea trebuie să simtă acum că a greșit și pentru că sunt foarte sigură că totul a fost făcut din grijă pentru fratele său. Nu e necesar să mă mai explic în continuare. Cu toate că noi înțelegem că grija pentru fratele ei este inutilă, dacă ea simte încă lucrul acesta, felul în care s-a purtat cu mine mi se pare, totuși, întemeiat și, cum într-un mod meritat el îi este foarte drag surorii sale, îngrijorarea pe care o simte pe seama lui mi se pare firească și binevoitoare. Nu pot să nu mă mir, însă, că ea se mai teme acum, căci, dacă el ar fi ținut la mine, noi ar fi trebuit să ne întâlnim cu mult, mult timp în urmă. Sunt convinsă că el știe de prezența mea în oraș din câteva lucruri pe care mi le-a spus chiar ea; și totuși, din felul în care vorbește, s-ar părea că vrea să se convingă singură că fratele ei ține cu adevărat la domnișoara Darcy. Nu pot înțelege lucrul acesta. Dacă nu m-aș teme că fac o judecată prea aspră, aș fi aproape tentată să spun că există o puternică senzație de duplicitate în toate acestea. Dar am să mă străduiesc să alung orice gând dureros și să mă gândesc numai la lucrurile care mă fac fericită, la afecțiunea ta și la nesfârșita bunătate a dragului meu unchi și a scumpei mele mătuși. Dă-mi vești cât mai curând. Domnișoara Bingley a spus ceva despre faptul că el nu se va mai întoarce la Netherfield și va renunța la casă, dar nu avea nici o siguranță. Mai bine n-am mai vorbi despre asta. Sunt extrem de bucuroasă că ai vești atât de plăcute de la prietenii noștri din Hunsford. Te rog, du-te să-i vizitezi, cu sir William și Maria. Sunt convinsă că te vei simți foarte bine acolo.

A ta etc.

Această scrisoare o mâhni întrucâtva pe Elizabeth, însă buna dispoziție îi reveni la gândul că Jane nu se va mai lăsa înșelată, cel puțin nu de sora lui Bingley. Nu mai avea nici un fel de așteptări în ceea ce-l privea pe fratele lor. Nu-și mai dorea nici măcar o reîntoarcere a atențiilor sale. Pierdea din calități de câte ori se gândea la el, iar, ca o pedeapsă pentru el și un posibil avantaj pentru Jane, Elizabeth spera ca el să se căsătorească în curând cu sora domnului Darcy, care, după cele relatate de Wickham, l-ar fi făcut să regrete din plin ceea ce lăsase în urmă.

În același timp, doamna Gardiner îi reaminti lui Elizabeth de ceea ce-i promisese în legătură cu acest domn și-i ceru să-i trimită vești. Elizabeth avea sarcina de a transmite noutăți menite să o bucure mai

degrabă pe mătușa ei decât pe ea însăși. Aparenta lui afecțiune slăbise, iar atențiile se epuizaseră, era admiratorul alteia. Elizabeth era destul de prevăzătoare ca să poată observa totul, dar putea observa și scrie despre asta fără prea mare durere. Inima ei fusese numai ușor atinsă, iar orgoliul îi era satisfăcut de convingerea că *ea* ar fi fost unica lui alegere, dacă averea i-ar fi permis. Dobândirea pe neașteptate a unei averi de zece mii de lire era farmecul cel mai remarcabil al tinerei domnișoare căreia se străduia acum să-i intre în grații, dar Elizabeth, care intuise mai puțin acum decât în cazul Charlottei, nu-l acuza pentru dorința de a-și căpăta independența. Dimpotrivă, nimic nu părea mai natural și, cum bănuia că, pentru a renunța la ea, în el se dăduse o luptă, ea se arătă dispusă să admită că era o măsură înțeleaptă și de dorit pentru amândoi, făcându-i sincere urări de fericire.

Toate acestea îi fură aduse la cunoștință doamnei Gardiner, iar Elizabeth, după ce îi povesti împrejurările, continuă astfel: „Sunt convinsă acum, scumpă mătușă, că nu am fost niciodată realmente îndrăgostită, căci, dacă aș fi experimentat cu adevărat sentimentul acesta pur și înălțător, acum i-aș detesta chiar și numele și i-aș dori tot răul din lume. Dar sentimentele mele nu sunt cordiale numai în ceea ce îl privește, ci sunt imparțiale și în privința domnișoarei King. Nu găsesc că aș putea s-o urăsc defel, ori să mă gândesc că n-ar fi o fată bună. Aici nu încapă nici un pic de iubire. Prudența mi-a fost foarte folositoare. Deși aș putea deveni un subiect de interes pentru toate cunoștințele mele, dacă aș fi îndrăgostită nebunește de el, nu pot spune că regret insignifianța actuală. Importanța te poate costa scump câteodată. Kitty și Lydia au pus mai mult la inimă fuga lui, decât mine. Încă nu știu multe despre viață și nu sunt pregătite pentru teoria umilitoare că tinerii frumoși trebuie să aibă din ce trăi la fel ca și cei urâți.”

CAPITOLUL IV

Pentru membrii familiei de la Longbourn, ianuarie și februarie trecură fără prea mari evenimente și fără alte variații, în afara plimbărilor până la Meryton. În martie, Elizabeth urma să plece la Hunsford. La început, nu se gândi prea serios să se ducă, dar află curând că Charlotte se baza pe lucrul acesta, drept care începu să-l ia în considerare încet, încet, sfârșind prin a se gândi la el cu o mai mare plăcere și certitudine. Despărțirea o făcuse să-și dorească s-o revadă pe Charlotte, îndulcindu-i puțin disprețul față de domnul Collins. Acest plan aducea ceva nou și, cum cu o asemenea mamă și cu surori atât de neinteresante casa lor nu era tocmai ideală, o mică schimbare nu era de nedorit, fie și numai de dragul schimbării. În plus, călătoria îi dădea prilejul s-o vadă și pe Jane. Pe scurt, pe măsură ce vremea plecării se apropia, Elizabeth ar fi ajuns să regrete, dacă s-ar fi produs vreo amânare. Toate merseră, în cele din urmă, foarte bine, derulându-se conform planului făcut de Charlotte. Elizabeth urma să plece împreună cu sir William și cu cea de-a doua fiică a sa. O îmbunătățire se adăugă apoi planului inițial, și anume ideea de a petrece o noapte la Londra, făcând din asta un lucru ideal.

Singurul aspect care o îndurera era faptul că își părăsea tatăl, care avea să-i simtă lipsa și care, atunci când veni momentul despărțirii, era atât de puțin încântat de plecarea ei, încât o rugă să-i scrie și aproape că îi promise că-i va răspunde.

Despărțirea dintre ea și domnul Wickham se produse în termeni amicali, din partea lui fiind chiar mai mult decât atât. Scopul său actual nu-l putea face să uite că Elizabeth fusese prima care îi stârnise și îi meritase atenția, prima care îl ascultase și îl compătimise și prima pe care o admirase. În felul în care își luă rămas-bun, urându-i numai fericire, amintindu-i de ceea ce ar fi trebuit să aștepte de la lady Catherine de Bourgh, încrezător că opinia lor despre ea, ca și despre oricine altcineva urma să coincidă întotdeauna, exista o anumită sollicitudine, un interes care trebuia să-l lege de ea cu cea mai sinceră afecțiune. Iar ea se despărți de el convinsă că, indiferent de-ar fi fost căsătorit sau singur, el avea să reprezinte întotdeauna pentru ea un model de amabilitate și farmec.

Partenerii ei de călătorie din ziua următoare nu erau dintre cei care ar fi putut s-o facă să se gândească la el cu mai puțină plăcere. Sir William Lucas și fiica sa, Maria, o fată amuzantă, dar la fel de prostuță ca și tatăl ei, nu spuneau nimic interesant, fiind ascultați cu aceeași plăcere ca și hurelul trăsurii. Elizabeth îndrăgea absurditățile, dar le auzise de prea multe ori pe ale lui sir William. Nu spunea nimic nou despre minunăția prezentării sale la palat și înnobilarea lui, iar

amabilitățile îi erau învechite, ca și informațiile.

Era o călătorie de numai douăzeci și patru de mile, pe care o începuseră suficient de devreme, încât să ajungă pe strada Gracechurch până la prânz. Ajunși la ușa doamnei Gardiner, o văzură pe Jane la fereastra salonului, iar, când intrară, ea era deja acolo să-i întâmpine. Examinându-i cu atenție chipul, Elizabeth se arătă încântată să constate că era la fel de sănătoasă și drăgălașă ca întotdeauna. Pe scări se aflau o mulțime de băieți și fete, a căror curiozitate de a o cunoaște pe verișoara lor îi făcuse să iasă din salon, dar pe care timiditatea, căci nu o mai văzuseră de douăsprezece luni, îi împiedicase să mai coboare. Totul era numai veselie și amabilitate. Ziua trecu într-un mod foarte plăcut, dimineața cu multă zarvă și cumpărături, iar seara — la un teatru.

Apoi, Elizabeth reuși să se așeze lângă mătușa ei. Primul subiect fu sora ei. Mai mult se întristă decât se miră, aflând răspunsul la întrebările ei amănunțite, pentru că, deși se străduia să-și ridice moralul, Jane avea și momente de deprimare. Era, totuși, îndreptățită să spere că acestea nu vor mai continua mult. Doamna Gardiner îi dădu, de asemenea, detalii despre vizita domnișoarei Bingley pe strada Gracechurch și-i vorbi despre conversațiile pe care ea însăși le purtase cu Jane în diverse ocazii, din care reieșea că aceasta din urmă renunțase la prietenia cu domnișoara Bingley.

Apoi, doamna Gardiner o tachină puțin pe nepoata ei cu privire la dezertarea lui Wickham, felicitând-o că trecuse atât de bine peste toate.

— Dar, scumpa mea Elizabeth, adăugă ea, ce fel de fată e domnișoara King? Mi-ar părea rău să cred că prietenul nostru este un materialist.

— Și, mă rog, dragă mătușă, care este diferența între materialism și prudență, în chestiunile matrimoniale? Unde se termină discreția și unde începe avariția? De Crăciun, te temeai la gândul că s-ar putea însura cu mine, ceea ce ar fi fost un lucru imprudent, iar acum, doar pentru că încearcă să se însoare cu o fată care are numai zece mii de lire, ți se pare că este materialist.

— Dacă îmi spui ce fel de fată este domnișoara King, voi ști ce să cred.

— Cred că este o fată foarte drăguță. Nu cunosc nimic rău despre ea.

— Dar el nu i-a dat nici o atenție, până când, la moartea bunicului, a devenit moștenitoarea averii sale.

— Nu, și de ce i-ar fi dat? Dacă nu i-a fost îngăduit să câștige afecțiunea mea, pentru că nu aveam bani, ce rost ar fi avut să curteze o fată de care nu-i păsa și care era la fel de săracă?

— Pare, totuși, un gest lipsit de delicatețe să-și îndrepte atențiile

către ea, atât de curând după acest eveniment.

— Un om aflat într-o situație mizeră nu are timp pentru toate aceste formalități elegante, pe care alții le pot observa. Dacă *ea* nu are nimic împotriva, *noi* de ce-am avea?

— Faptul că *ea* nu are nici o obiecție nu este o justificare pentru *el*. Arată doar faptul că și ei îi lipsește ceva — puterea de a înțelege sau de a simți.

— Ei bine, exclamă Elizabeth, ia-o cum vrei. El este materialist, iar ea — prostuță.

— Nu, Lizzy, asta este cum *nu* vreau eu. Mi-ar părea rău, știi bine, să am o părere proastă despre un tânăr care a trăit atâta vreme în Derbyshire.

— Ei, dacă asta e tot, eu am o părere foarte proastă despre tinerii care trăiesc în Derbyshire, iar prietenii lor intimi, care trăiesc în Hertfordshire, nu sunt cu mult mai buni. M-am săturat de toți. Slavă Domnului! Măine am să mă duc într-un loc în care voi găsi un bărbat care nu are nici o calitate plăcută, care nu are nici maniere și nici o minte demnă de laudă. Proștii sunt, în cele din urmă, singurii bărbați pe care merită să-i cunoști.

— Ai grijă, Lizzy, discursul tău are o puternică savoare de dezamăgire.

Înainte ca sfârșitul piesei să le despartă, ea avu bucuria neașteptată de a fi invitată să-i întovărească pe unchiul și mătușa sa într-o călătorie de plăcere pe care își propuseseră s-o facă în vara aceea.

— Încă nu ne-am decis cât de departe vom merge, spuse doamna Gardiner, dar probabil până spre Lacuri.

Nici un alt plan n-ar fi putut s-o încânte mai mult pe Elizabeth, așa încât acceptă pe dată invitația, cu multă recunoștință.

— Draga mea dragă mătușă, exclamă ea cu încântare, ce minunăție, ce fericire! Îmi dai o viață nouă și multă forță. Adio, dezamăgire și întristare! Ce sunt bărbații în comparație cu stâncile și munții? O, ce ore de încântare vom trăi! Iar, când ne vom întoarce, nu vom fi aidoma celorlalți călători, care nu sunt în stare să descrie coerent nici un lucru. Noi vom *ști* pe unde am fost și ne vom aminti de tot ce am văzut. Lacuri, munți și râuri nu se vor amesteca de-a valma în mintea noastră, iar, când vom încerca să descriem o anumită priveliște, nu vom începe să ne certăm în privința situației ei relative. Desigur, primele noastre dovezi de entuziasm nu trebuie să fie mai puțin insuportabile decât ale majorității călătorilor.

CAPITOLUL V

Toate lucrurile văzute de Elizabeth în călătoria de a doua zi i se păruă noi și interesante. Se afla într-o stare de bună-dispoziție, fiindcă o văzuse pe sora ei arătând atât de bine, încât îi alungase orice teamă legată de sănătatea ei, iar perspectiva călătoriei spre nord era o sursă continuă de bucurie.

Când părăsiră șoseaua și o luară pe drumul spre Hunsford, ochii tuturor căutară casa parohială, așteptându-se ca fiecare cotitură să le-o scoată în cale. Gardul de la Rosings Park era hotarul drumului pe o parte. Elizabeth zâmbi, amintindu-și de cele auzite în legătură cu locuitorii săi.

Casa parohială se zărea de departe. Grădina care cobora către drum, casa din mijloc, țărșii verzi și boscheții de dafin, totul părea să spună că se apropie. Domnul Collins și Charlotte apărură în pragul ușii, înconjurați de zâmbetele și gesturile de bun-venit ale întregului grup, iar trăsura se opri în fața porțiței din dreptul unei alei presărate cu pietriș, care ducea spre casă. Într-o clipă, descinseră cu toții din trăsură, foarte bucuroși să se revadă. Doamna Collins își primi prietena cu cea mai vie bucurie, iar Elizabeth, la vederea căldurii cu care o întâmpina, era din ce în ce mai încântată că venise. Constată pe dată că manierele vărului său nu se schimbaseră deloc din pricina căsătoriei: cu amabilitatea lui formală aceeași ca întotdeauna, o reținu la poartă câteva minute, pentru a-i adresa unele întrebări și pentru a-și satisface curiozitățile legate de întreaga familie. Apoi, fură conduși în casă, fără vreo altă întârziere, decât cea necesară pentru a le prezenta eleganța intrării. De îndată ce pășiră în salon, le ură pentru a doua oară, cu o formalitate ostentativă, bun-venit în umila sa locuință și repetă aidoma invitațiile soției sale la o gustare.

Elizabeth era pregătită să-l vadă în toată splendoarea gloriei sale. Nu se putu stăpâni să-și închipuie că, prin felul în care vorbea despre proporțiile armonioase ale încăperii, despre aspectul și mobilierul său, i se adresa, de fapt, în special ei, urmărind parcă s-o facă să realizeze ce pierduse atunci când îl refuzase. Deși totul părea elegant și confortabil, ea nu putu să-l mulțumească nici măcar cu un suspin de regret; mai degrabă, o privea cu mirare pe prietena ei, care putea avea un aer atât de vesel în compania unui asemenea om. De câte ori domnul Collins spunea ceva de care soția lui s-ar fi putut rușina, ceea ce nu se întâmpla deloc rar, ea își întorcea fără voie privirea spre Charlotte. În una sau două ocazii, i se păru chiar că o vedea roșind ușor, dar, de cele mai multe ori, Charlotte avea înțelepciunea să nu audă nimic. După ce zăboviră în cameră suficient timp cât să poată admira fiecare piesă de mobilier în parte, de la bufet până la

apărătoarea căminului, și să dea detalii despre călătoria lor și tot ce văzuseră la Londra, domnul Collins îi invită la o plimbare prin grădina mare și bine îngrijită, de care se ocupa el însuși. Lucrul în grădină era una dintre cele mai respectabile plăceri ale sale. Elizabeth admiră convingerea ce o anima pe Charlotte, atunci când vorbea despre cât de sănătoasă e mișcarea și faptul că ea încuraja acest lucru atât cât îi stătea în putință. Conducându-i pe fiecare alee și potecă și abia permițându-le un răgaz pentru a-și rosti laudele pe care le aștepta de la ei, domnul Collins le arată fiecare detaliu cu o minuțiozitate ce îndepărta orice urmă de frumusețe. Putea număra câmpurile din fiecare direcție și putea spune câți copaci erau, chiar și în cel mai îndepărtat pâl. Dar, dintre toate priveliștile cu care se putea mândri grădina, ținutul său ori întregul regat, nici una nu se putea compara cu perspectiva oferită de Rosings, domeniu care putea fi întrezărit printr-o deschidere între copacii care mărgineau parcul, taman în fața casei sale. Era o clădire modernă, frumoasă, bine plasată pe o ridicătură de teren.

Din grădină, domnul Collins ar fi vrut să-i conducă pe cele două pajiști ale sale, dar, cum doamnele nu aveau încălțări potrivite pentru a înfrunta urmele de burniță care încă mai persistau, se întoarseră. În timp ce sir William era încă alături de ei, Charlotte le arăta surorii și prietenei ei casa, extrem de încântată, probabil, să facă acest lucru fără ajutorul soțului. Era destul de mică, însă bine clădită și confortabilă, și totul fusese ales și aranjat cu o eleganță și un gust pe care Elizabeth le atribui în întregime Charlottei. Când domnul Collins putea fi uitat, plutea cu adevărat un aer de confort, iar, din felul în care Charlotte se bucura de lucrul acesta, Elizabeth bănuia că dânsul putea fi deseori omis.

Aflase deja că lady Catherine se afla încă la țară. Se vorbi din nou despre lucrul acesta, în timpul mesei, când domnul Collins, amestecându-se în vorbă, spuse:

— Da, domnișoară Elizabeth, veți avea onoarea de a o vedea pe lady Catherine de Bourgh chiar duminica viitoare, la biserică, și nu mai e nevoie să spun că veți fi încântată de ea. Este extrem de amabilă și binevoitoare și nu mă îndoiesc că vă va onora cu oarecare atenție la sfârșitul slujbei. Aproape că nici nu ezit să afirm că vă va include, pe dumneavoastră și pe sora mea, Maria, în toate invitațiile cu care ne va onora pe durata șederii dumneavoastră aici. Felul în care se poartă cu scumpa mea Charlotte este fermecător. Luăm masa la Rosings de două ori pe săptămână și niciodată nu ne îngăduie să mergem pe jos acasă. Trăsura senioriei-sale ne este pusă la dispoziție de fiecare dată. Ar trebui să spun *una* dintre trásurile senioriei-sale, fiindcă are mai multe.

— Lady Catherine este, într-adevăr, o femeie foarte respectabilă și

înțeleaptă, adăugă Charlotte, și o vecină foarte atentă.

— Foarte adevărat, draga mea, este exact ceea ce spun și eu. Este genul de femeie față de care niciodată nu poți spune că ai tot respectul care i se cuvine.

În restul serii, vorbiră mai cu seamă despre noutățile din Hertfordshire, repovestind cele ce fuseseră deja spuse prin scrisori. Retrasă în solitudinea camerei sale, Elizabeth rămase să mediteze asupra gradului de mulțumire la care ajunsese Charlotte și constată că se pricepea să-și conducă soțul și avea suficient calm pentru a-l suporta, recunoscând, într-un final, că totul era foarte bine făcut. Încercă să anticipeze felul în care va decurge vizita ei, desfășurarea liniștită a ocupațiilor lor zilnice, intervențiile deranjante ale domnului Collins și veselia relațiilor lor cu cei de la Rosings. Imaginația ei bogată pune la cale fiecare detaliu.

Cam pe la mijlocul zilei următoare, în timp ce se afla în camera ei, pregătindu-se de o plimbare, jos se iscă o larmă grozavă, punând toată casa în mișcare. După ce ascultă o clipă, auzi pe cineva urcând în grabă scările și strigând-o. Deschise ușa și o văzu pe Maria care striga, aproape fără suflare:

— O, dragă Eliza, te rog, grăbește-te și vino în sufragerie, e ceva atât de grozav de văzut! Nu-ți spun ce este, grăbește-te și vino chiar în clipa asta.

Elizabeth puse în zadar întrebări, Maria nu avea de gând să-i mai spună și altceva, drept care se duseră amândouă, în mare grabă, în sufrageria care dădea înspre drum, ca să vadă minunea: erau două doamne într-un faeton scund oprit la poarta grădinii.

— Asta e tot? exclamă Elizabeth. Mă așteptam să fie măcar porcii care să fi năvălit în grădină, când în fapt, sunt numai lady Catherine și fiica ei.

— Vai, draga mea, spuse Maria, teribil de uimită de o asemenea greșeală, nu e deloc lady Catherine. Doamna în vârstă este doamna Jenkinson, care locuiește cu ele. Cealaltă este domnișoara de Bourgh. Uită-te numai la ea. Este o ființă atât de delicată! Cine și-ar fi imaginat că poate fi atât de mică și de slabă!

— Este incredibil de necioplită s-o țină pe Charlotte afară, pe vântul ăsta. De ce nu intră în casă?

— O, Charlotte spune că rareori face lucrul ăsta. Este unul dintre cele mai mari favoruri pe care le face domnișoara de Bourgh, atunci când intră.

— Îmi place cum arată, spuse Elizabeth, gândindu-se la alte lucruri. Are un aer bolnăvicios și supărat. Da, este foarte potrivită pentru el. O să fie exact nevasta de care are nevoie.

Domnul Collins și Charlotte stăteau amândoi de vorbă cu doamnele, la poartă, iar sir William, spre marele amuzament al lui

Elizabeth, înțepenise în pragul ușii, contemplând cu pătrundere măreția din fața lui și înclinându-se cu perseverență, ori de câte ori domnișoara de Bourgh se uita în direcția lui.

În cele din urmă, nu mai fu nimic de zis, cele două doamne plecară, iar ceilalți se întoarseră în casă. De îndată ce le văzu pe cele două fete, domnul Collins prinse să le felicite pentru norocul avut, lucru deslușit mai târziu de Charlotte, care le aduse la cunoștință că fuseseră invitați cu toții să cineze la Rosings, în ziua următoare.

CAPITOLUL VI

Triumful domnului Collins, dată fiind invitația primită, era definitiv. Prilejul de a se etala în fața musafirilor săi uimiți cu grandoarea protectoarei sale și de a le arăta amabilitatea acesteia față de el și de soția lui reprezenta tot ce-și putea dori, iar faptul că o asemenea ocazie i se oferea atât de curând era tocmai o dovadă a amabilității lui lady Catherine, pentru care nu avea suficiente cuvinte de admirație.

— Vă mărturisesc, spuse el, că nu m-ar fi surprins deloc, dacă senioria-sa ne-ar fi invitat duminică să bem o ceașcă de ceai și să petrecem seara la Rosings. De fapt, cunoscându-i amabilitatea, chiar mă așteptam la așa ceva. Dar cine s-ar fi gândit la o asemenea atenție? Cine și-ar fi imaginat că vom primi o invitație la masă, și încă una care să includă pe toată lumea, atât de curând după sosirea dumneavoastră?

— Eu sunt cel mai puțin surprins de tot ce s-a întâmplat, răspunse sir William, date fiind cunoștințele pe care situația mea în viață mi-a permis să le dobândesc, în legătură cu cei care sunt cu adevărat mari. La curte, asemenea deprinderi de educație aleasă nu sunt ieșite din comun.

Aproape toate discuțiile din ziua respectivă și dimineața următoare fură dedicate vizitei la Rosings. Domnul Collins îi instrui cu grijă asupra lucrurilor la care ar fi trebuit să se aștepte, pentru ca vederea unor asemenea încăperi, numărul mare de servitori ori masa îmbelșugată să nu-i copleșească definitiv.

Când doamnele se retraseră să se îmbrace, el îi spuse lui Elizabeth:

— Să nu te simți prost, scumpă verișoară, din cauza toaletei. Lady Catherine e departe de a emite pretenția ca noi să avem eleganța pe care o au ea sau fiica ei. Te sfătuiesc doar să alegi veșmintele duminicele cele mai bune, nimic altceva. Lady Catherine nu-și va face o părere proastă despre dumneata, dacă vei fi îmbrăcată simplu. Dumneaei îi place să se păstreze diferența de rang.

În timp ce se îmbrăcau, el trecu de două sau de trei ori pe la ușile lor, ca să le sugereze să se grăbească, căci pe lady Catherine o deranja să se întârzie ora de masă. Atâtea relatări formidabile despre senioria-sa și despre modul ei de viață o speriară teribil pe Maria Lucas, care nu era obișnuită să iasă în lume și aștepta să fie prezentată la Rosings cu aceeași teamă care îl stăpânise și pe tatăl ei, atunci când fusese prezentat la palatul St. James.

Fiindcă vremea era frumoasă, făcură o plimbare plăcută, de aproape o jumătate de milă, de-a lungul parcului. Orice parc își are frumusețea și privilegiile sale. Elizabeth văzu multe lucruri care s-o încântă, cu toate că nu era extaziată de peisaj așa cum s-ar fi așteptat domnul

Collins și se arată prea puțin impresionată de enumerarea ferestrelor de la fațada casei și de cât îl costaseră la origine pe sir Lewis de Bourgh toate acele geamuri.

Pe măsură ce urcau treptele spre hol, spaimile Mariei sporeau în fiecare moment și nici măcar sir William nu mai părea la fel de calm. Pe Elizabeth nu o părăsi curajul. Nu auzise nimic în legătură cu lady Catherine, care s-o consacre drept o ființă cu niște calități extraordinare sau virtuți miraculoase, iar în ceea ce privește importanța oferită de bani și rang, ea considera că le poate întâlni fără să fie emoționată.

Din holul de la intrare, unde domnul Collins le atrase atenția, cu un aer extaziat, asupra proporțiilor armonioase și ornamentelor desăvârșite, trecură printr-o anticameră, urmându-i pe servitori până în sala unde se aflau lady Catherine, fiica ei și doamna Jenkinson. Senioria-sa se ridică cu multă bunăvoință pentru a-i întâmpina, iar doamna Collins, care convenise, împreună cu soțul său, ca oficiile prezentării să-i revină ei, le făcu în maniera cuvenită, fără nici una dintre acele mulțumiri și scuze pe care el le-ar fi considerat necesare.

Cu toate că avusese prilejul de a vizita palatul St. James, sir William era atât de uimit de măreția din jur, încât abia dacă îndrăzni să facă o plecăciune adâncă, după care se așeză fără să spună vreo vorbă, iar fiica lui, speriată din cale-afară, stătu pe marginea scaunului, fără să știe încotro să privească. Elizabeth privea totul pe picior de egalitate și le studie cu sânge rece pe cele trei doamne din fața ei. Lady Catherine era o femeie înaltă, bine clădită, cu trăsături puternic conturate, probabil frumoasă cândva. Nu avea un aer prea conciliant și nici maniera în care îi primise nu-i făcea pe vizitatori să-și uite inferioritatea rangului. Nu devenea impresionantă prin tăcere, ci prin felul în care rostea orice vorbă, pe un ton atât de autoritar, încât îi accentua propria importanță. Elizabeth își aminti de îndată de domnul Wickham și, din tot ce observase întreaga zi, trase concluzia că lady Catherine era exact așa cum i-o descriesese el.

După ce o examină pe mamă, ale cărei înfățișare și comportament i se părură tare asemănătoare cu cele ale domnului Darcy, își întoarse privirea către fiică și rămase aproape la fel de uimită ca și Maria, văzând-o atât de slabă și de mică. Nici la siluetă și nici la chip nu exista vreo asemănare între cele două doamne. Domnișoara de Bourgh era palidă și bolnăvicioasă, avea trăsături comune, deși nu urâte, vorbea foarte puțin, cu excepția cuvintelor pe care i le adresa foarte încet doamnei Jenkinson, în a cărei înfățișare nu era nimic deosebit și care părea tot timpul preocupată să asculte ce-i spunea domnișoara și să așeze un paravan în direcția potrivită, pentru a-i proteja ochii.

După câteva minute de ședere, fură îndrumați cu toții către una dintre ferestre, pentru a admira peisajul. Domnul Collins îi însoți,

pentru a scoate în evidență frumusețile, în timp ce lady Catherine îi informa cu amabilitate că peisajul merita să fie privit mai mult vara.

Masa se dovedi peste măsură de reușită — erau acolo toți servitorii și toată vesela promise de domnul Collins. Așa cum prevăzuse, acesta ocupă locul din capul mesei, potrivit dorinței senioriei-sale, și arăta ca și cum ar fi simțit că viața nu i-ar fi putut oferi ceva mai bun. Tăie bucatele și, în timp ce le mânca, le și lăuda, radiind de încântare. Fiecare fel era lăudat mai întâi de el, apoi de sir William, care își revenise acum, pentru a putea fi ecoul celor spuse de ginerele său, într-o manieră pe care Elizabeth se mira că lady Catherine o putea tolera. Însă aceasta din urmă părea încântată de admirația lor exagerată, așa că zâmbea cu multă grație, mai cu seamă atunci când orice fel de mâncare adus li se părea o noutate. La masă, nu se făcu prea multă conversație. Elizabeth era dispusă să vorbească ori de câte ori se deschidea vreun subiect. Fiind așezată între Charlotte și domnișoara de Bourgh, celei dintâi nu-i scăpa nici o vorbă rostită de lady Catherine, în vreme ce a doua nu-i adresă nici o vorbă cât dură masa. Doamna Jenkinson era preocupată mai cu seamă să observe cât de puțin mânca domnișoara de Bourgh, îndemnând-o să încerce și un alt fel și temându-se că s-ar putea simți prost. Maria nu intenționa deloc să vorbească, iar domnii nu făcură nimic altceva decât să mănânce și să admire.

Când doamnele se întoarseră în salon, nu avură de făcut mare lucru, în afară de a o asculta pe lady Catherine vorbind, ceea ce dânsa și făcu fără întrerupere, până la sosirea cafelei, exprimându-și opinia în legătură cu orice chestiune într-un mod categoric, ce demonstra că nu era deloc obișnuită să-și vadă părerile contrazise. Îi adresă Charlottei o sumedenie de întrebări amănunțite și directe, legate de treburile casnice, și-i dădu o sumedenie de sfaturi referitoare la rezolvarea lor; îi spuse cum trebuiau aranjate toate lucrurile într-o familie atât de mică precum a ei și îi dădu instrucțiuni referitoare la modul în care trebuia să se îngrijească de vite și de păsări. Elizabeth descoperi că nimic nu putea fi nedemn de atenția acestei înalte doamne, dacă i se oferea ocazia să le dicteze celorlalți. Când se oprea din discuțiile cu doamna Collins, le adresa tot felul de întrebări Mariei și lui Elizabeth, dar în special acesteia din urmă, despre al cărei rude știa prea puține lucruri și care, după cum îi spunea doamnei Collins, era o fată foarte rafinată și drăguță. O întrebă de câteva ori câte surori are, dacă erau mai mici sau mai mari decât ea, dacă vreuna urma să se mărite, dacă erau frumoase, unde fuseseră educate, ce fel de trăsură avea tatăl lor și care era numele de fată al mamei. Elizabeth simți toată impertinența acestor întrebări, dar răspunse cu mult calm. Apoi, lady Catherine observă:

— Cred că proprietatea tatălui dumitale este lăsată prin testament

domnului Collins. Apoi, întorcându-se spre Charlotte: De dragul dumatăle, mă bucur pentru asta, altminteri nu văd de ce moșiile ar fi înstrăinate de descendenții pe linie femeiască. În familia lui sir Lewis de Bourgh nu s-a considerat necesar acest lucru. Cântă la pian și din gură, domnișoară Bennet?

— Puțin.

— Ei, atunci, într-una din zile, vom fi încântați să te auzim. Pianul nostru este unul deosebit, probabil superior... Va trebui să-l încerci într-o zi. Surorile dumatăle cântă și ele?

— Numai una dintre ele.

— De ce n-ați învățat toate? Ar fi trebuit să învățați toate. Domnișoarele Webb cântă toate, iar tatăl lor nu are un venit așa de bun ca al tatălui vostru. Pictezi?

— Nu, deloc.

— Cum, nici una dintre voi?

— Nici una.

— Asta e tare ciudat. Probabil că nu ați avut această ocazie. Mama voastră ar fi trebuit să vă aducă în oraș în fiecare primăvară, ca să puteți beneficia de educație.

— Mama nu ar fi avut nimic împotrivă, însă tata urăște Londra.

— Nu mai aveți guvernantă?

— Nu am avut niciodată guvernantă.

— Fără guvernantă? Cum se poate așa ceva? Cinci fete crescute acasă fără guvernantă! În viața mea n-am auzit așa ceva. Mama voastră trebuie să fi fost o adevărată sclavă pentru educația voastră.

Elizabeth se abținu cu greu să zâmbească, în timp ce o asigura că nu fusese cazul.

— Atunci, cine v-a educat? Cine s-a ocupat de voi? Fără o guvernantă, trebuie să fi fost neglijate.

— În comparație cu unele familii, cred că am fost, dar acelora dintre noi care au dorit să învețe nu le-au lipsit niciodată mijloacele. Am fost întotdeauna încurajate să citim și am avut toți profesorii de care am avut nevoie. Cele care au ales să fie leneșe au avut ocazia din plin să fie chiar așa.

— Da, fără îndoială, dar tocmai asta împiedică o guvernantă să se întâmple, iar eu, dacă aș fi cunoscut-o pe mama voastră, aș fi sfătuit-o cu tărie să angajeze o guvernantă. Întotdeauna am spus că nu se poate face nimic în educație fără o instrucție temeinică și regulată — și numai o guvernantă poate face asta. Este minunat pentru câte familii am fost sprijin în sensul acesta. Mă bucur întotdeauna să ajut ca o persoană tânără să aibă o poziție bună. Patru dintre nepoatele doamnei Jenkinson au o situație minunată, grație ajutorului meu, și doar zilele trecute am recomandat o altă tânără, de care mi se vorbise numai întâmplător, iar familia aceea este absolut încântată de ea.

Doamnă Collins, v-am spus că lady Metcalfe a trecut ieri pe la mine să-mi mulțumească? Consideră că domnișoara Pope este o comoară. „Lady Catherine, mi-a spus ea, mi-ai dăruit o comoară.” A fost vreuna dintre surorile dumitale mai mici scoasă în lume, domnișoară Bennet?

— Da, doamnă, toate.

— Toate! Toate cinci deodată? Ce ciudat! Iar dumneata ești doar a doua. Cele mai mici să fie scoase în lume înainte ca surorile mai mari să fie măritate! Surorile dumitale mai mici trebuie să fie foarte tinere.

— Da, cea mai mică nu a împlinit încă șaisprezece ani. Probabil că ea este mult prea tânără ca să iasă în lume. Dar, zău așa, doamnă, consider că ar fi nedrept față de surorile mai mici să nu își aibă partea lor de ieșit în lume și amuzament, pentru că surorile lor mai mari nu au mijloacele sau dorința de a se mărita mai repede. Ultima născută are tot atâta drept la bucuriile tinereții ca și prima. Și să fii reținută pentru un *asemene*a motiv! Cred că acest lucru nu ar încuraja dragostea fraternă și sensibilitatea interioară.

— Pe cuvântul meu, spuse senioria-sa, îți spui punctul de vedere cu multă convingere, pentru o persoană atât de tânără. Mă rog, ce vârstă ai?

— Cu trei surori mai mici, care sunt deja fete mari, spuse Elizabeth, zâmbind, senioria-voastră nu se poate aștepta ca eu să-mi declar vârsta.

Lady Catherine păru uimită să nu primească un răspuns direct, iar Elizabeth bănuie că era prima ființă care îndrăznise vreodată să nu dea importanță unei impertinențe atât de demne.

— Nu poți avea mai mult de douăzeci de ani. Sunt sigură, așadar, ca nu trebuie să-ți ascunzi vârsta.

— Nu am împlinit încă douăzeci și unu.

Când domniile se alătură și ceaiul se sfârși, se întinseră mesele de joc. Lady Catherine, sir William, domnul și doamna Collins se așezară pentru o partidă de cadril, iar, cum domnișoara de Bourgh alesese să joace cassino, cele două fete avură onoarea să o asiste pe doamna Jenkinson, pentru a întregi partida. Masa lor era deosebit de stupidă. Rar se rostea vreo silabă care să nu aibă legătură cu jocul, exceptând cazurile în care doamna Jenkinson își exprima teama că domnișoarei de Bourgh i-ar putea fi prea cald ori prea frig sau că lumina ar fi prea multă ori prea puțină. Mai multe lucruri se întâmplau la cealaltă masă. În general, cea care vorbea era lady Catherine, atrăgându-le celorlalți trei atenția asupra greșelilor pe care le făceau ori povestind întâmplări din viața ei. Domnul Collins era preocupat să aprobe orice ar fi spus senioria-sa, mulțumindu-i pentru fiecare fisă câștigată, ori cerându-i scuze atunci când considera că ar fi câștigat prea vârtos. Sir William nu spunea prea multe. El adăuga în memorie istorisiri și nume celebre.

Când lady Catherine și fiica ei se plictisiră de jucat, mesele fură strânse, doamnei Collins i se oferă trăsura, acceptată cu recunoștință, și se dădu poruncă să fie adusă imediat. Se adunară apoi cu toții în jurul focului, ca s-o audă pe lady Catherine declarând cum va fi vremea a doua zi. Sosirea trăsurii îi smulse din mijlocul acestei cuvântări și, cu multe vorbe de mulțumire din partea domnului Collins și tot atâtea plecăciuni din partea lui sir William, plecară. De cum o luară din loc, vărul său îi ceru lui Elizabeth să-și exprime părerea în legătură cu cele văzute la Rosings, iar, de dragul Charlottei, opinia ei se arătă cu mult mai favorabilă decât realitatea. Însă laudele, deși îi cereau un oarecare efort, nu-l mulțumiră deloc pe domnul Collins, care se văzu astfel nevoit să preia personal sarcina de a o omagia pe senioria-sa.

CAPITOLUL VII

Sir William rămase numai o săptămână la Hunsford, dar vizita lui se dovedi suficient de lungă, pentru a-i crea convingerea că fiica lui se instalase într-un mod foarte convenabil, iar faptul că avea un asemenea soț și așa niște vecini nu era un lucru întâlnit prea des. Cât timp stătuse la ei, domnul Collins își rezervase diminețile pentru a-l plimba cu propria lui trăsură și a-i arăta ținutul, dar, după plecarea lui, întreaga familie reveni la vechile obișnuințe, iar Elizabeth se arătă recunoscătoare că această schimbare nu-i făcuse să-l vadă mai des pe vărul lor, căci mare parte din timpul dintre micul dejun și prânz el și-l petrecea fie muncind în grădină, fie scriind și citind, fie privind pe fereastra din camera lui de lucru, care dădea spre drum. Camera în care stăteau doamnele era în spate. Elizabeth se miră la început că Charlotte nu prefera să-și petreacă timpul în salonul cel mic — avea o mărime mai potrivită și un aspect mai plăcut. În curând, înțelese că prietena ei avea un motiv temeinic pentru care făcuse această alegere, căci domnul Collins ar fi petrecut, fără îndoială, mai puțin timp în camera sa, dacă ele ar fi stat într-o cameră la fel de plăcută, și îi fu recunoscătoare Charlottei pentru acest aranjament.

Din salon, doamnele nu puteau vedea nimic din ce se întâmpla pe drum și, de aceea, îi erau îndatorate domnului Collins, care venea întotdeauna să le informeze asupra trăsurilor care treceau, mai cu seamă cât de des trecea domnișoara de Bourgh în faetonul său, lucru pe care nu l-ar fi putut omite vreodată, deși se petrecea aproape în fiecare zi. Ea se oprea destul de des la casa parohială, făcea conversație timp de câteva minute cu Charlotte și cu greu putea fi convinsă să coboare.

Erau foarte puține zilele în care domnul Collins nu se ducea la Rosings și nu multe erau acelea în care soția lui să nu considere necesar să-l însoțească. Până când nu-i trecu prin minte că mai puteau fi și alte beneficii de care ar fi putut dispune, Elizabeth nu putu înțelege de ce îi sacrificau atâtea ore. Din când în când, erau onorați de câte o vizită a senioriei-sale, căreia nimic din tot de ce petrecea în salon, în timpul acestor vizite, nu-i scăpa de sub observație. Se interesa de preocupările lor, studia lucrurile pe care le făcuseră și-i sfătuia să le facă altfel, găsea nepotriviri în felul în care aranjaseră mobila ori descoperea că servitoarea fusese neglijentă, iar, dacă accepta vreo gustare, o făcea numai de dragul de a constata că porțiile de carne ale doamnei Collins erau prea mari pentru familia ei.

Elizabeth constată foarte curând că, deși această înaltă doamnă nu făcea parte din comitetul de pacificare al ținutului, era un judecător activ în parohia ei, despre ale cărei treburi o informa cu minuțiozitate

domnul Collins, și, ori de câte ori localnicii aveau tendința să se certe, erau nemulțumiți ori prea săraci, ea se deplasa până în sat să le rezolve neînțelegerile, să le reducă la tăcere plângerile și să le țină predici, până când ajungeau să se simtă împăcați și îndestulați.

Distracția meselor de la Rosings se repeta cam de două ori pe săptămână și, în afară de lipsa lui sir William și de faptul că seara nu se forma decât o masă de joc, fiecare asemenea distracție semăna cu cea dintâi. Nu avură parte de multe alte invitații, căci stilul de viață al vecinilor lor era, în general, peste posibilitățile familiei Collins. Acest lucru nu-i dăună lui Elizabeth care, dincolo de toate, își petrecu timpul într-un mod confortabil, în ore de plăcută conversație cu Charlotte, ori în frecvente ocazii de destindere în aer liber, căci vremea se arăta frumoasă pentru acea perioadă a anului. Plimbarea ei preferată, locul unde mergea destul de des în timp ce toți ceilalți erau în vizită la lady Catherine, era de-a lungul unui crâng care mărginea o latură a parcului, unde se afla o alee umbroasă pe care nimeni în afară de ea nu părea s-o aprecieze și unde se simțea la adăpost de curiozitatea lui lady Catherine.

În felul acesta liniștit se scurseră primele două săptămâni din vizita ei. Se apropia Paștele, iar săptămâna dinainte urma să adauge un musafir la Rosings, ceea ce, pentru un cerc atât de restrâns, era un lucru important. Elizabeth auzise, la scurt timp după ce sosise, că domnul Darcy era așteptat într-una din săptămânile următoare și, cu toate că printre cunoștințele ei erau puține persoane pe care să nu i le fi preferat, venirea lui era un element destul de nou pentru petrecerile de la Rosings. Spera să se amuze văzând, din felul în care se purta cu verișoara sa, căreia îi fusese destinat cu siguranță de către lady Catherine, cât de lipsite de speranță erau planurile domnișoarei Bingley în privința lui. Dumneaei vorbea despre venirea acestuia cu o mare satisfacție, iar despre persoana lui cu o deosebită admirație și părea aproape mândră când auzi că el se întâlnește în numeroase ocazii cu domnișoara Lucas și cu Elizabeth.

Foarte curând se află de sosirea lui la parohie, căci domnul Collins se plimbase toată dimineața prin fața intrărilor ce dădeau în Hunsford Lane, ca să se asigure primul că venise. După ce-și făcu plecăciunea, în timp ce trăsura intra în parc, se grăbi spre casă cu vestea cea mare. În dimineața următoare, se duse repede la Rosings să-și prezinte omagiile. Erau acolo doi nepoți de-ai lui lady Catherine îndreptățiți să le primească, fiindcă domnul Darcy venise împreună cu un colonel pe nume Fitzwilliam, fiul cel mic al unchiului său, lordul — și, spre marea mirare a tuturor, domnul Collins era însoțit la întoarcere de către cei doi domni. Din camera soțului ei, Charlotte îi văzu traversând strada și dădu fuga în cealaltă cameră, pentru a le da de veste fetelor despre onoarea ce urma să li se facă, adăugând:

— Ție trebuie să-ți mulțumesc, Eliza, pentru această dovadă de amabilitate. Domnul Darcy nu ar fi venit atât de curând să-mi prezinte omagiile.

Elizabeth abia avu timp să respingă acest compliment, înainte ca sosirea celor trei domni să fie anunțată de clopoțelul de la ușă. În scurt timp, aceștia se aflau în încăpere. Colonelul Fitzwilliam, care intrase primul, avea aproape treizeci de ani, nu era un bărbat frumos, dar ca înfățișare și mod de adresare era un adevărat gentleman. Domnul Darcy, care arăta la fel ca și în Hertfordshire, își aduse omagiile, cu obișnuita rezervă, doamnei Collins și, oricare ar fi fost sentimentele sale față de prietena ei, o privi foarte liniștit. Elizabeth îi făcu doar o reverență, fără să-i adreseze vreun cuvânt.

Colonelul Fitzwilliam începu o conversație cu siguranța și ușurința unui bărbat educat, vorbind într-o manieră foarte plăcută, dar vărul său, după ce îi adresă câteva vorbe doamnei Collins în legătură cu grădina și casa, rămase o vreme tăcut. Apoi, politețea îl îndemnă s-o întrebe pe Elizabeth câte ceva despre sănătatea familiei sale. Ea îi răspunse în maniera obișnuită și, după o clipă, adăugă:

— Sora mea cea mare este la Londra de trei luni. Nu vi s-a întâmplat niciodată să o vedeți?

Era perfect conștientă că nu se întâmplase acest lucru, dar dorea să vadă dacă el nu va trăda că are cunoștință de anumite lucruri care se petrecuseră între familia Bingley și Jane. I se păru puțin tulburat când îi răspunse că nu avusese norocul de a o întâlni pe domnișoara Bennet. Subiectul fu închis, iar domnii plecară curând.

CAPITOLUL VIII

Manierele colonelului Fitzwilliam fură admirate la parohie, iar doamnele fură de părere că prezența lui avea să contribuie foarte mult la frumusețea reuniunilor de la Rosings. Mai trecură, totuși, câteva zile până ce primiră o altă invitație, căci, atâta vreme cât erau și alți musafiri în casă, prezența lor nu mai era la fel de necesară. Abia în ziua de Paști, adică la o săptămână de la sosirea domnilor, taman când ieșeau de la biserică, fură invitați să treacă seara pe la Rosings. În ultima săptămână le văzuseră foarte rar pe lady Catherine și pe fiica ei. Colonelul Fitzwilliam trecuse pe la parohie de mai multe ori, însă pe domnul Darcy îl întâlniseră numai la biserică.

Desigur, invitația fu acceptată și, la ora convenită, își făcură apariția în salonul lui lady Catherine. Senioria-sa îi întâmpină cu multă politețe, dar se vedea cu ochiul liber că prezența lor nu era nicidecum la fel de agreabilă ca atunci când fuseseră singurii invitați, lady Catherine părând foarte preocupată să discute cu nepoții ei, în special cu Darcy, mult mai mult decât cu oricare altă persoană din încăpere.

Colonelul Fitzwilliam era tare bucuros să-i vadă, orice prezență nouă însemnând o adevărată ușurare pentru el la Rosings, iar prietena cea draguță a doamnei Collins îi stârnise atenția. Se așezase acum lângă ea și îi vorbea atât de frumos despre Kent și Hertfordshire, despre călătorii și plăcerea de a sta acasă, despre cărțile cele mai noi și muzică, încât Elizabeth constată că nu se simțise niciodată în salonul acela nici măcar pe jumătate la fel de bine. Discutau cu atâta bună-dispoziție și atât de firesc, încât le atraseră atenția lui lady Catherine și domnului Darcy. Curând, ochii *lui* se întoarseră în repetate rânduri înspre ei cu o privire plină de curiozitate și, în scurt timp, se dovedi că și senioria-sa îi împărtășea sentimentul, căci nu se putu reține să strige:

— Ce tot spui acolo, Fitzwilliam? Despre ce vorbești? Ce îi spui domnișoarei Bennet? Vreau să aud despre ce e vorba.

— Vorbim despre muzică, doamnă, spuse el, în clipa în care nu mai putu evita răspunsul.

— Despre muzică! Atunci am să vă rog să vorbiți tare. Este subiectul care îmi face o mare plăcere. Trebuie să particip și eu la conversație, dacă vorbiți despre muzică. Cred că sunt foarte puțini oameni în Anglia, care să găsească o mai mare bucurie în muzică, decât o găsesc eu însămi, ori să aibă un gust mai desăvârșit. Dacă aș fi studiat vreodată, aș fi fost o mare maestră. La fel și Anne, dacă sănătatea i-ar fi permis. Sunt convinsă că ar fi cântat fermecător. Cum se mai descurcă Georgiana, Darcy?

Domnul Darcy vorbi cu multă căldură despre progresele surorii sale.

— Mă bucură să aflu asemenea lucruri despre ea, spuse lady Catherine, și transmite-i, te rog, din partea mea, că nu se poate aștepta la rezultate bune, dacă nu exersează foarte mult.

— Vă asigur, doamnă, răspunse el, că nu are nevoie de un asemenea sfat. Exersează în mod constant.

— Cu atât mai bine. Niciodată nu e prea mult, iar, data viitoare când am să-i scriu, am să-i atrag atenția să nu negligeze acest aspect sub nici o formă. Întotdeauna le spun tinerelor domnișoare că nu se poate obține excelența în muzică, fără un exercițiu constant. I-am spus și domnișoarei Bennet de câteva ori că nu va cânta niciodată cu adevărat bine, dacă nu va exersa mai mult. Deși doamna Collins nu are pian, dumneaei este binevenită, după cum i-am spus, să poștească în orice zi la Rosings și să cânte la pianul din camera doamnei Jenkinson. Nu va deranja pe nimeni în acea parte a casei.

Domnul Darcy păru puțin jenat de impolitețea mătușii sale, așa că nu răspunse.

După cafea, colonelul Fitzwilliam îi reaminti lui Elizabeth că promisese să cânte, iar ea se așeză la pian. El își trase un scaun lângă ea. Lady Catherine ascultă numai o jumătate dintr-o melodie, apoi își continuă discuția cu celălalt nepot, până când acesta plecă de lângă dânsa și, deplasându-se cu seninătatea obișnuită spre pian, se așeză în așa fel încât să poată observa chipul frumoasei cântărețe. Văzându-l, la prima pauză, Elizabeth se întoarse spre el cu un zâmbet malițios și-i spuse:

— Intenționați să mă intimidați, domnule Darcy, venind atât de serios să mă ascultați? Nu mă sperii, cu toate că sora dumneavoastră *chiar* cântă foarte bine. Există în mine o anumită doză de încăpățănare, care nu mă lasă să mă intimidez la dorința celorlalți. Curajul meu depășește întotdeauna orice dorință a oricui de a mă intimida.

— Nu voi spune că vă înșelați, răspunse el, pentru că nu puteți crede cu adevărat că eu aș putea avea cea mai mică dorință de a vă tulbura. Și am avut plăcerea să vă cunosc de ceva vreme, ca să pot spune că vă face o mare bucurie să vă exprimați câteodată opinii care nu vă aparțin.

Elizabeth râse cu putere, auzind un asemenea portret al său, și-i spuse domnului Fitzwilliam:

— Vărul dumneavoastră o să vă arate o imagine tare frumoasă despre mine și o să vă învețe să nu credeți nici un cuvânt de-al meu. Am avut cu adevărat ghinion să întâlnesc o persoană care să-mi poată descrie adevăratul caracter într-o parte a lumii unde speram să fiu considerată o persoană cu oarece calități. Într-adevăr, domnule Darcy, nu este prea generos din partea dumneavoastră să vorbiți în Hertfordshire despre lucruri care mă dezavantajează și, dați-mi voie să

vă spun, nu este nici un lucru prea înțelept, fiindcă mă puteți provoca la contraatac și s-ar putea să iasă la iveală lucruri care să vă șocheze rudele.

— Nu mă tem de dumneavoastră, spuse el, zâmbind.

— Rogu-vă, spuneți-mi care sunt lucrurile care-l pot acuza! exclamă domnul Fitzwilliam. Mi-ar plăcea să știu cum se poartă printre străini.

— Le veți auzi atunci, dar pregătiți-vă pentru ceva înspăimântător. Prima dată când l-am întâlnit în Hertfordshire, probabil știți, a fost la un bal. Iar la acest bal, ce credeți că a făcut? A dansat numai de patru ori! Îmi pare rău să vă întristez, dar asta este realitatea. A dansat numai de patru ori, cu toate că erau foarte puțini domni. Și, din cunoștințele mele, pe margine stătea cel puțin o domnișoară care aștepta un partener. Domnule Darcy, nu puteți nega acest lucru.

— La vremea aceea, nu am avut onoarea de a cunoaște și alte doamne cu excepția celor din grupul meu.

— Este adevărat, și nimeni nu poate fi prezentat într-o sală de bal. Ei bine, domnule colonel Fitzwilliam, ce sugerați să mai cânt? Degetele mele vă așteaptă ordinele.

— Probabil, spuse Darcy, aș fi făcut mai bine dacă aș fi cerut să se facă prezentările, dar nu mă simt în stare să mă prezint singur unor străini.

— Să-l întrebăm pe vărul dumneavoastră care ar putea fi motivul, spuse Elizabeth, adresându-i-se în continuare colonelului Fitzwilliam. Să-l întrebăm de ce un bărbat inteligent și educat, care a avut ocazia să iasă în lume, nu este capabil să se prezinte singur unor străini?

— Vă pot răspunde la întrebare, spuse Fitzwilliam, fără să apelez la dânsul. Este din cauză că nu vrea să facă acest efort.

— Cu siguranță, nu am talentul pe care-l posedă unii oameni, spuse Darcy, de a face conversație cu ușurință cu persoane pe care nu le-am mai văzut niciodată. Nu mă pot integra stilului lor de conversație și nu pot părea interesat de problemele lor, așa cum văd că se face adeseori.

— Degetele mele, spuse Elizabeth, nu ating acest instrument cu același talent pe care îl remarc la alte femei. Nu au aceeași forță, aceeași rapiditate sau aceeași expresie. Dar am considerat întotdeauna că asta e greșeala *mea*, fiindcă nu mă obosesc să exersez prea mult. Nu pentru că nu aș crede că degetele *mele* ar putea fi la fel de capabile de o execuție desăvârșită, ca ale oricărei alte femei.

Darcy zâmbi și spuse:

— Aveți perfectă dreptate. V-ați folosit timpul mult mai bine. Nici unul dintre cei care au privilegiul de a vă asculta n-ar putea spune că vă lipsește ceva. Nici unul dintre noi nu excelează în fața unor străini.

În acest moment, fură întrerupți de lady Catherine, care dorea să afle despre ce vorbeau. Elizabeth începu din nou să cânte. Lady Catherine se apropie și, după ce o ascultă câteva minute, îi spuse lui

Darcy:

— Domnișoara Bennet n-ar cânta deloc rău, dacă ar exersa mai mult și ar avea avantajul unui profesor de la Londra. Are bune cunoștințe de digitație, deși gustul ei nu-l poate egala pe al fiicei mele. Anne ar fi fost o pianistă extraordinară, dacă sănătatea i-ar fi permis să învețe.

Elizabeth îl privi pe Darcy pentru a observa cât de cordial era când aproba lauda adusă verișoarei sale, dar nici atunci, ca de altfel în nici un alt moment, nu reuși să surprindă vreun semn de iubire, iar din întreaga lui purtare față de domnișoara de Bourgh, trase concluzia, consolatoare pentru domnișoara Bingley, că el s-ar fi putut însura la fel de bine și cu *ea*, dacă ar fi fost rude.

Lady Catherine își continuă opiniile referitoare la felul în care cânta Elizabeth, amestecându-le cu multe sfaturi referitoare la execuție și gust. Elizabeth le primi cu multă politețe și, la cererea domnilor, rămase la pian până când trăsură senioriei-sale fu pregătită să-i ducă pe toți acasă.

CAPITOLUL IX

În dimineața următoare, Elizabeth stătea singură și-i scria o epistolă lui Jane, în timp ce doamna Collins și Maria erau duse cu treburi în sat, când fu întreruptă de clopoțelul de la ușă, semn sigur că venise un vizitator. Cum nu auzise zgomotul vreunei trăsurii, se gândi că n-ar fi fost imposibil să fie lady Catherine și, temându-se de acest lucru, puse deoparte epistola scrisă doar pe jumătate, pentru a evita întrebările ei impertinente, când ușa se deschise și, spre marea ei surprindere, domnul Darcy — și numai domnul Darcy — intră în cameră.

La rândul lui, păru surprins s-o găsească singură și se scuză pentru deranjul provocat, explicându-i că înțelesese că și celelalte doamne erau acasă.

Apoi se așezară și, după ce epuizară întrebările și răspunsurile referitoare la Rosings, păreau că se află în pericolul de a se cufunda în tăcere. Așadar, era absolut necesar ca Elizabeth să se gândească la ceva și, din această nevoie, își aminti de data când îl văzuse ultima oară în Hertfordshire. Curioasă fiind să afle ce avea de spus despre plecarea lor grăbită, observă:

— Cât de repede ați părăsit cu toții Netherfield-ul, în noiembrie trecut, domnule Darcy! Probabil că a fost o surpriză tare plăcută pentru domnul Bingley, să vadă că l-ați urmat atât de curând. Dacă îmi amintesc bine, dânsul plecase numai cu o zi înainte. El și surorile lui erau bine, sper, atunci când ați plecat din Londra.

— Foarte bine, vă mulțumesc.

Ea își dădu seama că nu va mai primi un alt răspuns și, după o pauză, adăugă:

— Am înțeles că domnul Bingley nu are intenția de a se mai întoarce vreodată la Netherfield.

— Nu l-am auzit vreodată să spună asta, dar este foarte probabil ca în viitor să-și petreacă destul de puțin timp acolo. Are mulți prieteni și este la o vârstă la care numărul prietenilor săi este într-o continuă creștere.

— Dacă intenționează să stea foarte puțin la Netherfield, poate că ar fi mai bine pentru cei din jurul său să renunțe definitiv la această proprietate, pentru că atunci s-ar putea stabili definitiv acolo o altă familie. Dar probabil că domnul Bingley nu i-a luat în calcul pe vecini, atunci când a cumpărat casa, ci s-a gândit numai la sine, și ar trebui să ne așteptăm ca, după același principiu, ori s-o păstreze, ori s-o părăsească.

— Nu m-ar mira, spuse Darcy, dacă ar renunța la ea, în condițiile în care i s-ar face o ofertă convenabilă.

Elizabeth nu mai dădu nici un răspuns. Se temea să mai vorbească

despre prietenul lui și, cum nu mai avea nimic de spus, era hotărâtă să lase în seama lui grija de a găsi un nou subiect.

El îi pricepu intenția și spuse imediat:

— Casa aceasta pare foarte confortabilă. Lady Catherine, cred, a avut o mare contribuție la ea, atunci când domnul Collins s-a instalat la Hunsford.

— Cred că da și sunt sigură că nu și-ar fi putut îndrepta bunăvoința către o persoană mai recunoscătoare.

— Se pare că domnul Collins a fost foarte norocos în alegerea soției.

— Da, într-adevăr, prietenii lui se pot bucura că a întâlnit-o pe una dintre puținele femei cu judecată care l-ar fi acceptat ca soț și care l-ar fi putut face fericit în acest caz. Prietena mea are multă înțelepciune, deși nu consider căsătoria ei cu domnul Collins cel mai înțelept lucru pe care l-a făcut. Pare, totuși, foarte fericită, iar în ceea ce privește prudența, este cu siguranță o foarte bună alegere pentru ea.

— Trebuie să-i fie foarte plăcut să fie stabilită la o distanță atât de rezonabilă de familia și prietenii ei.

— Numiți asta o distanță rezonabilă? Sunt aproape cincizeci de mile.

— Și ce înseamnă cincizeci de mile, dacă drumul e bun? Ceva mai mult de o jumătate de zi de călătorie. Da, eu numesc asta o distanță *foarte* rezonabilă.

— Nu m-aș fi gândit niciodată că distanța ar putea constitui unul dintre avantajele căsătoriei, exclamă Elizabeth. Și nici n-aș fi spus vreodată că doamna Collins s-a stabilit *aproape* de familia ei.

— Este o dovadă că sunteți foarte atașată de Hertfordshire. Tot ce trece de imediata vecinătate a Longbourn-ului, cred, vi s-ar părea îndepărtat.

În timp ce vorbea, avea un anumit zâmbet pe care Elizabeth crezu a-l înțelege: probabil, el considera că ea se gândea la Jane și la Netherfield, așa că se înroși când răspunse:

— Nu vreau să spun că o femeie nu se poate stabili vreodată suficient de aproape de familia ei. Depărtarea și apropierea sunt noțiuni relative și depind de diverse circumstanțe. Acolo unde există șansa de a nu se da importanță cheltuielilor călătoriei, distanța nu poate face rău. Dar nu este cazul și *aici*. Domnul și doamna Collins au un venit bunicel, însă nu suficient cât să-și permită călătorii foarte dese, și sunt convinsă că nici prietena mea nu se consideră *aproape* de familia sa, decât la o distanță mai mică de jumătate din cea actuală.

Domnul Darcy își trase scaunul ceva mai aproape de ea și spuse:

— *Dumneavoastră* nu se poate să fiți atât de atașată de un loc. Nu se poate să fi stat tot timpul la Longbourn.

Elizabeth păru surprinsă. Atitudinea domnului Darcy se schimbă: își trase scaunul ceva mai înapoi, luă un ziar de pe masă și, răsfoindu-l,

spuse pe un ton rece:

— Vă place în Kent?

Urmă un scurt dialog pe tema ținutului, foarte calm și concis de ambele părți, încheiat foarte curând de intrarea Charlottei și a surorii ei, care se întorseseră de la plimbare. *Tête-à-tête*-ul lor le surprinse. Domnul Darcy le explică greșeala care îl făcuse s-o deranjeze pe domnișoara Bennet și, după ce mai zăbovi câteva minute fără să spună mare lucru, plecă.

— Oare ce poate să însemne asta? spuse Charlotte, de îndată ce dânsul ieși. Scumpa mea Eliza, cred că este îndrăgostit de tine, altfel n-ar fi venit la noi în felul acesta familiar.

Dar, după ce Elizabeth îi povesti despre tăcerile lor, cu toate dorințele Charlottei, nu li se mai păru c-ar fi cazul să se gândească la așa ceva. După multe presupuneri, ajunseră la concluzia că vizita putea fi pusă pe seama faptului că nu găsisese altceva de făcut, lucru foarte posibil, ținând cont de anotimp. Sezonul sporturilor în aer liber se terminase. În casă, putea avea parte numai de lady Catherine, cărți și masa de biliard, însă domnii nu pot sta întotdeauna în casă, iar distanța mică până la parohie, sau plăcerea de a face o plimbare, sau oamenii care locuiau în zonă constituiau tentații pentru ca cei doi veri să se deplaseze până acolo aproape în fiecare zi. Soseau la diferite ore ale dimineții, câteodată împreună, alteori separat, și foarte rar însoțiți de mătușa lor. Era evident pentru toți că domnul Fitzwilliam venea pentru că îi plăcea societatea lor, convingere care îl făcu, firește, mult mai simpatic, iar Elizabeth era încântată atât de prezența lui, cât și de evidenta lui admirație față de fostul ei favorit, George Wickham. Deși, comparându-i, constata că manierele colonelului Fitzwilliam erau de o gentilețe mai puțin captivantă, îl considera pe acesta cu mult mai cultivat.

Motivul pentru care domnul Darcy venea atât de des la parohie era mai greu de înțeles. Nu putea fi pentru compania lor, căci de cele mai multe ori stătea acolo câte zece minute fără să deschidă gura, iar, atunci când vorbea, părea că scoate o vorbă mai degrabă de nevoie decât din propria voință — un sacrificiu de dragul politetii, și nu o plăcere personală. Rareori părea plin de viață. Doamna Collins nu știa ce să creadă despre el. Colonelul Fitzwilliam râdea câteodată de stupiditatea lui, spunând că de obicei era altfel, lucru pe care ea cu greu l-ar fi putut crede din tot ce vedea. Și, cum ei i-ar fi plăcut să creadă că schimbarea se datora iubirii, iar subiectul acestei pasiuni era chiar prietena ei, Eliza, luă hotărârea serioasă de a încerca să descifreze această enigmă. Îl studia cu atenție ori de câte ori se aflau la Rosings și ori de câte ori dânsul venea la Hunsford, dar fără prea mult succes. Era evident că Darcy se uita foarte mult la prietena ei, însă expresia din privirea lui era discutabilă. Era o privire serioasă,

stăruitoare și de multe ori se îndoia că ar fi fost vorba de admirație, iar câteodată i se părea chiar că e total absent.

O dată sau de două ori, chiar îi sugeră lui Elizabeth că era posibil ca domnul Darcy s-o admire, însă ea se amuza întotdeauna de această idee. Doamna Collins considera că nu era prea indicat să insiste asupra acestui subiect, pentru că exista pericolul de a se naște speranțe care ar fi putut sfârși într-o totală dezamăgire, căci, în opinia ei, nu exista nici o îndoială că toată antipatia prietenei sale ar dispărea, dacă și-ar putea imagina că îi cucerise inima lui Darcy.

În planurile ei binevoitoare pentru Elizabeth, și-o închipuia câteodată măritându-se cu domnul Fitzwilliam. Era, fără îndoială, omul cel mai agreabil pe care îl cunoscuse, o admira cu siguranță pe Elizabeth și avea o situație bună, dar, pentru a contrabalansa aceste avantaje, domnul Darcy avea o mare influență în cadrul bisericii, iar vârul său — nici una.

CAPITOLUL X

În timpul plimbărilor sale prin parc, Elizabeth îl întâlnește nu o dată pe domnul Darcy, atunci când se aștepta mai puțin. Simțind ce farsă îi juca destinul care îl aducea acolo unde nu adusese pe nimeni altcineva și ca să împiedice repetarea unui asemenea eveniment, avu grijă să-i atragă atenția că era unul dintre locurile ei preferate. Cum apărură acolo și a doua oară, i se păru tare ciudat. Totuși, se întâmplă și a doua oară, ba mai mult, chiar și a treia oară. Părea o răutate premeditată din partea lui sau o pedeapsă voluntară, căci, în aceste ocazii, nu se mulțumea să-i adreseze doar câteva întrebări, urmate de obișnuitele pauze sâcâitoare, și apoi să plece, ci se simțea dator să se întoarcă din drum și s-o însoțească. Nu spunea mare lucru și nici ea nu se străduia să tacă sau să-l asculte prea mult. I se păru, totuși, ciudat că, la cea de-a treia întâlnire, îi adresă niște întrebări neobișnuite, care nu aveau nici o legătură una cu alta: anume dacă îi făcea plăcere să stea la Hunsford, despre pasiunea ei pentru plimbări solitare și care era părerea ei despre fericirea doamnei și a domnului Collins. Iar, când vorbiră despre Rosings și despre faptul că ea nu înțelegea prea bine modul în care era organizată casa aceea, el păru că se aștepta ca Elizabeth să locuiască *acolo*, ori de câte ori ar veni în Kent. Vorbele sale îi dădeau de înțeles acest lucru. Se putea gândi, oare, la colonelul Fitzwilliam? Își imaginează că, dacă el se gândea la ceva, vorbele sale făceau aluzie la ce ar putea veni din partea aceea. Acest lucru o întristă puțin, așa încât se bucură când ajunse la poarta din fața parohiei.

Într-una din zile, în timp ce se plimba, recitind ultima scrisoare primită de la Jane și insistând asupra unor pasaje care dovedeau că sora ei nu era prea binedispusă atunci când îi scrisese, își ridică privirea și, în loc să fie surprinsă de prezența domnului Darcy, îl văzu pe domnul Fitzwilliam. Punând imediat scrisoarea deoparte și străduindu-se să zâmbească, îi spuse:

— Nu știam că obișnuiești să vă plimbați pe aici.

— Făceam un tur al parcului, răspunse el, așa cum fac de obicei în fiecare an, și intenționez să-l închei cu o vizită la parohie. Mergeți mai departe?

— Nu, ar trebui să mă întorc.

După asta, se și întoarse și merseară împreună spre parohie.

— Chiar plecați sâmbătă din Kent? întrebă ea.

— Da, dacă Darcy nu va amâna plecarea din nou. Sunt la dispoziția lui. El aranjează aceste lucruri după bunul său plac.

— Și, dacă nu este întotdeauna mulțumit de aranjament, are cel puțin bucuria că a putut decide. Nu cunosc pe altcineva care să se

poată bucura mai tare decât domnul Darcy că are puterea de a face ce vrea.

— Îi face mare plăcere să-și urmeze propria voință, răspunse colonelul Fitzwilliam. Dar așa facem cu toții. Doar că, spre deosebire de alții, el are și mijloacele necesare, fiindcă este bogat, în vreme ce mulți alții sunt săraci. Acum sunt subiectiv. Un fiu mai mic, după cum știți, trebuie să se deprindă cu renunțarea și dependența.

— După părerea mea, mezinul unui conte poate cunoaște foarte puțin din amândouă. Acum, serios vorbind, ce ați știut dumneavoastră vreodată despre renunțare și dependență? Când v-a împiedicat lipsa banilor să mergeți oriunde ați fi vrut, sau să obțineți orice v-ați fi dorit?

— Acestea sunt întrebări capitale și probabil că nici n-aș putea spune că am întâmpinat multe greutăți de felul acesta. Dar, în chestiuni de mai mare importanță s-ar putea să sufăr din lipsa banilor. Fiii mai mici nu se pot căsători cu cine vor.

— În afara cazului în care le plac femeile cu stare, ceea ce cred că se întâmplă foarte des.

— Modul nostru de viață ne face foarte dependenți și nu cred că sunt mulți oameni în situația mea, care să-și poată permite să se căsătorească fără să dea atenție banilor.

„Să fie asta — se întrebă Elizabeth — o aluzie la adresa mea?” Gândul acesta o făcu să se înroșească, dar, când își reveni, spuse pe un ton vesel:

— Și, mă rog, care este prețul obișnuit pentru fiul cel mic al unui conte? În afară de cazul în care fratele mai mare este foarte bolnăvicios, presupun că nu ați cere mai mult de cincizeci de mii de lire.

Îi răspunse pe același ton, apoi renunță la subiectul acesta. Pentru a întrerupe tăcerea care l-ar fi putut face pe el să creadă că ea putea fi afectată de cele întâmplate, spuse imediat după aceea:

— Îmi închipui că vărul dumneavoastră v-a luat cu el doar de dragul ca cineva să-i stea la dispoziție. Mă mir că nu se căsătorește ca să-și asigure un confort de durată de genul acesta. Dar probabil că deocamdată sora lui îi este suficientă și, cum se află acum exclusiv în grija sa, poate face cu ea ce vrea.

— Nu, spuse colonelul Fitzwilliam, avantajul acesta trebuie să-l împartă cu mine. Domnișoara Darcy se află în custodia amândurora.

— Chiar așa? Și, mă rog, ce fel de tutori sunteți? Îndatoririle pe care le aveți vă dau mult de furcă? De obicei, te descurci mai greu cu tinere domnișoare de vârsta ei și, dacă are cu adevărat caracterul unui Darcy, s-ar putea să-i placă să facă numai ceea ce vrea.

În timp ce vorbea, observă că el o privea cu seriozitate, iar felul în care o întrebă imediat de ce i se păruse probabil ca domnișoara Darcy

să le facă probleme, o convinsese că, într-un fel sau altul, fusese aproape de adevăr. Ea îi răspunse pe dată:

— Nu trebuie să vă temeți. Nu am auzit nimic rău despre ea și cred că este una dintre cele mai ascultătoare ființe de pe lume, una dintre favoritele unor doamne pe care le cunosc, doamna Hurst și domnișoara Bingley. Cred că v-am auzit spunând că le cunoașteți.

— Le cunosc foarte puțin. Fratele lor este un bărbat agreabil și distins și bun prieten cu Darcy.

— O, da! spuse Elizabeth, sec. Domnul Darcy este drăguț din caleafară cu domnul Bingley și are mare grijă de dânsul.

— Are grijă de el! Da, sunt convins că Darcy are *într-adevăr* mare grijă de el, mai ales în acele chestiuni unde prietenul său are nevoie de acest sprijin. Din cele ce mi-a spus în timpul călătoriei noastre, am motive să cred că Bingley îi e peste măsură de îndatorat. Însă ar trebui să-mi cer scuze, fiindcă nu am dreptul să presupun că Bingley ar putea fi persoana despre care vorbea. A fost doar o bănuială.

— Ce vreți să spuneți?

— Este o situație despre care, cu siguranță, Darcy nu ar vrea să afle toată lumea, pentru că, dacă ar ajunge la urechile celor din familia domnișoarei, nu ar fi un lucru prea plăcut.

— Puteți conta pe discreția mea.

— Și nu uitați că nu am prea multe motive care să mă facă să cred că ar putea fi vorba despre Bingley. Lucrurile spuse de el stau cam așa: el se felicita că reușise de curând să-și salveze unul dintre prieteni de la inconvenientul unei căsătorii imprudente, dar fără să menționeze nume sau alte detalii, iar eu am bănuir doar că putea fi vorba despre Bingley, întrucât îl consider genul de bărbat capabil să intre într-o asemenea încurcătură și pentru că știam că au fost împreună toată vara.

— Domnul Darcy v-a comunicat și motivele intervenției sale?

— Am înțeles că erau câteva obiecțiuni puternice împotriva domnișoarei.

— Și la ce viclesuguri a recurs pentru a-i despărți?

— Nu mi-a vorbit despre viclesugurile sale, spuse Fitzwilliam, zâmbind. Mi-a spus doar ceea ce v-am relatat și dumneavoastră.

Elizabeth nu spuse nimic, continuând doar să meargă alături de el, în vreme ce sufletul i se umplea de indignare. După ce o privi câteva clipe, Fitzwilliam o întrebă de ce era așa de gânditoare.

— Reflectam la cele ce mi-ați spus, răspunse ea. Comportamentul vărului dumneavoastră mă pune pe gânduri. Cu ce drept și-a asumat rolul de judecător?

— Considerați mai degrabă intervenția lui ca pe o măsură exagerată?

— Nu văd ce drept ar avea domnul Darcy să decidă cât de potrivită

era înclinația prietenului său și de ce, bazându-se numai pe propria lui judecată, să ia o hotărâre și să dirijeze pornirea spre fericire a prietenului său. Dar, continuă ea după ce își reveni, cum nu cunoaștem detaliile, nu este cinstit să-l condamnăm. Și probabil că nu putea fi vorba de prea multă afecțiune, în cazul despre care vorbiți.

— Presupunerea dumneavoastră nu poate fi contrazisă, spuse Fitzwilliam, însă micșorează triumful merituos al vărului meu într-un mod foarte trist.

Dânsul rosti aceste vorbe în glumă, însă ei i se păru tabloul real al domnului Darcy, încât se temu să dea vreun răspuns. Apoi, schimbând brusc subiectul, vorbiră despre lucruri lipsite de importanță, până când ajunseră la parohie. Acolo, închisă în camera ei, imediat după plecarea musafirului, putu medita, fără să fie întreruptă, la lucrurile pe care le auzise. Nu putea crede c-ar fi fost vorba despre alți oameni și nu despre cei pe care îi cunoștea ea. Nu puteau exista pe lume doi bărbați asupra cărora domnul Darcy să aibă o influență atât de puternică. Nu se îndoia deloc de faptul că el era implicat în măsurile luate pentru a-i despărți pe domnul Bingley și Jane, dar pusese întotdeauna pe seama domnișoarei Bingley planuirea acestor măsuri și dirijarea lor. Dacă propria lui vanitate nu-l înșelase, *el* era cauza, mândria și capriciul său erau cauza a tot ce suferise Jane și continua să sufere. El distrusese pentru o vreme speranța la fericire a celei mai generoase și afectuoase inimi din lume și nimeni nu ar fi putut spune cât urma să dureze răul pe care îl pricinuisese.

„Au fost niște obiecții foarte puternice împotriva domnișoarei” — fuseseră cuvintele colonelului Fitzwilliam, iar aceste obiecții puternice se refereau probabil la faptul că ea avea un unchi magistrat la țară și altul negustor la Londra.

„Lui Jane — își spuse ea — nu i se poate aduce vreo obiecție. Este bunătatea și drăgălășenia întruchipate! Are o judecată rațională, o minte educată și niște maniere încântătoare. Nici împotriva tatălui nostru nu s-ar putea spune ceva, iar el, cu toate ciudățeniile sale, are calități pe care nici domnul Darcy nu le poate disprețui și se bucură de un respect la care probabil dânsul nu va ajunge vreodată.” Gândindu-se la mama ei, încrederea îi mai scăzu, nu voia să admită că *asemenea* obiecțiuni ar avea vreo importanță pentru domnul Darcy, a cărui mândrie, era convinsă, ar fi fost mai grav rănită de absența unor rude importante în familia prietenului său, decât de lipsa înțelepciunii. În cele din urmă, se convinse că domnul Darcy se lăsase condus, pe de o parte, de acest îngrozitor fel de mândrie, iar, pe de altă parte, de dorința de a-l păstra pe Bingley pentru sora lui.

Tulburarea și lacrimile provocate de acest subiect îi stârniră o durere de cap, care spre seară deveni atât de acută, încât, pe lângă dorința de a-l evita pe domnul Darcy, o făcu să nu-și mai însoțească

verii în vizita la Rosings, unde fuseseră invitați la ceai. Văzând că se simte cu adevărat rău, doamna Collins nu mai insistă să meargă și, atât cât îi stătea în puteri, îl împiedică și pe soțul ei s-o facă, însă domnul Collins nu-și putu ascunde teama că lady Catherine va fi destul de nemulțumită că ea rămăsese acasă.

CAPITOLUL XI

După plecarea lor, parcă dorind să-și stârnească și mai tare pornirea împotriva domnului Darcy, se apucă să parcurgă toate scrisorile trimise de Jane de la sosirea ei în Kent. Nu conțineau vreo lamentație sau vreo reînviere a unor întâmplări trecute și nici nu vorbeau despre o suferință actuală. Dar în toate și în aproape fiecare rând, se putea întrezări absența acelei veselii care o caracteriza și care, pornind dintr-o seninătate a minții și o împăcare cu sine revărsate cu bunătate asupra celorlalți, fusese rareori umbrită. Elizabeth studie fiecare frază care presupunea o senzație de nemulțumire cu o atenție pe care nu o avusese la prima lectură. Felul nerușinat în care domnul Darcy se lăudase cu nefericirea pe care o pricinuisese o făcuse să înțeleagă mai îndeaproape suferința surorii sale. Gândul că vizita lui la Rosings urma să se încheie peste două zile fu o consolare pentru Elizabeth, iar una și mai mare simți la gândul că, în mai puțin de două săptămâni, urma să fie din nou cu Jane, străduindu-se să contribuie la refacerea ei sufletească și oferindu-i toată afecțiunea de care era capabilă.

Nu se putea gândi la plecarea lui Darcy din Kent, fără să-și amintească de faptul că și vărul său urma să plece cu el. Dar domnul Fitzwilliam dovedise foarte clar că nu avea nici un fel de intenții și, oricât de plăcut ar fi fost, ea nu avea de gând să se întristeze din pricina lui.

Abia luase această decizie, când, pe neașteptate, sună clopoțelul de la ușă și, pentru o clipă, se tulbură la gândul că ar fi putut fi colonelul Fitzwilliam, care mai trecuse și altădată seara, destul de târziu, venit acum pentru a se interesa în mod special de ea. Alungă pe dată gândul, dar avu aproape un șoc văzându-l intrând, spre marea ei uimire, pe domnul Darcy. Foarte zorit, începu prin a-i adresa în grabă întrebări referitoare la starea sănătății ei, pretextând că vizita se datora dorinței lui de a afla că dânsa se simțea mai bine. Ea îi răspunse cu o politețe rece. Șezând pentru câteva clipe, Darcy se ridică și prinse să se plimbe prin cameră. Elizabeth părea surprinsă, dar nu scoase o vorbă. După o pauză de câteva minute, veni spre ea foarte agitat și i se adresă:

— În zadar mă lupt. Nu are nici un efect. Nu-mi pot înfrâna sentimentele. Trebuie să-mi îngăduiți să vă spun cât de tare vă admir și vă iubesc.

Uimirea lui Elizabeth fu de nedescris. Făcu ochii mari, se îmbujoră, după care deveni bănuitoare și tăcută. Considerând toate acestea o suficientă încurajare, tânărul mărturisi ce simțea și simțise vreodată pentru ea. Vorbi frumos, dar existența unor sentimente, dincolo de granițele inimii, pe care trebuia să le exprime îl împiedică să fie mai

elocvent pe tema tandreții decât pe cea a mândriei. Conștientizarea inferiorității ei și a faptului că asta însemna o degradare pentru el, a obstacolelor din partea familiei, care punea întotdeauna rațiunea înaintea sentimentelor, fură subiecte asupra cărora insistă cu multă implicare, mai ales că reprezentau un lucru dureros pentru ea și o alegere nepotrivită pentru intenția lui.

În pofida antipatiei sale ce avea rădăcini adânci, ea nu putu rămâne insensibilă la complimentul pe care i-l aducea afecțiunea unui asemenea om și, cu toate că intențiile sale erau la fel ca la început, îi păru mai întâi rău pentru durerea pe care urma să i-o pricinuiască domnului Darcy. Apoi, limbajul lui o făcu să-l disprețuiască, iar compasiunea i se transformă în mânie. Încercă, totuși, să se stăpânească, spre a-i putea răspunde cu răbdare, atunci când dânsul va fi terminat. Darcy încheie, arătându-i puterea afecțiunii sale pe care, în ciuda tuturor eforturilor, îi fusese imposibil s-o învingă și exprimându-și speranța că ea îl va răsplăti, oferindu-i mâna ei. În timp ce rostea toate acestea, Elizabeth vedea foarte clar că tânărul nu avea îndoieli în privința unui răspuns favorabil. El *vorbea* despre teamă și neliniște, dar pe chip avea o expresie care degaja siguranță. O asemenea situație nu făcu decât s-o enerveze și mai tare, iar, când el încheie, culoarea îi reveni în obraji și-i spuse:

— În asemenea situații, cred, există formalități dinainte stabilite prin care o femeie trebuie să arate cât de îndatorată este pentru sentimentele ce i se mărturisesc, chiar dacă nu le poate răspunde în aceeași măsură. Este firesc să fie așa și, dacă aș *simți* vreo recunoștință, v-aș mulțumi. Dar nu pot, niciodată n-am râvnit la prețuirea dumneavoastră și mi-ați oferit-o, cu siguranță, fără voia dumneavoastră. Îmi pare rău dacă am îndurerat pe cineva. Am făcut-o fără voia mea și sper că, oricum, nu va dura prea mult. Sentimentele care, după cum spuneți, v-au împiedicat multă vreme să recunoașteți considerația ce mi-o purtați, nu vor întâmpina mari greutăți pentru a o înlătura, după această explicație.

Domnul Darcy, care se sprijinea de cămin cu ochii fixați pe chipul ei, părea că-i primește cuvintele cu tot atâta mânie, cât și surprindere. Chipul i se albi de furie, iar tulburarea ce-i cuprinsese mintea i se putea citi în fiecare trăsătură a feței. Se strădui din răputeri să-și păstreze calmul și se văzu că nu voia să-și dezlipească buzele, până când nu se simțea iar stăpân pe situație. Tăcerea ce urmă i se păru chinuitoare lui Elizabeth. Apoi el spuse, cu un calm forțat:

— Iar acesta e singurul răspuns pe care pot avea onoarea să-l aștept! Mi-aș dori probabil să aflu de ce, cu un atât de mic *efort* de politețe, am fost respins în felul acesta. Dar asta e de mică importanță.

— Iar eu aș putea întreba la fel de bine, răspunse ea, de ce, cu intenția vădită de a mă ofensa și insulta, ați ales să-mi spuneți că mă

admirați împotriva voinței, rațiunii și chiar a firii dumneavoastră? Nu este aceasta o scuză pentru impolitețea mea, dacă *am fost*, într-adevăr, nepoliticoasă? Am, însă, și alte motive. Știți bine că am. Chiar dacă propriile-mi sentimente nu v-ar fi fost potrivnice, chiar de-ar fi fost indiferente, ori chiar favorabile, credeți că ar putea exista vreun motiv care să mă facă să-l accept pe omul care a mijlocit distrugerea, poate pentru totdeauna, a fericirii unei surori prea iubite?

Aceste cuvinte îl făcură pe domnul Darcy să se schimbe la față, însă emoția fu de scurtă durată, iar el ascultă, fără să încerce s-o întrerupă, în timp ce ea continuă:

— Am toate motivele din lume să gândesc rău despre dumneavoastră. Nici o scuză nu ar putea justifica rolul nedrept și egoist pe care l-ați jucat în cazul lor. Să nu îndrăzniți, fiindcă nu puteți nega faptul că ați fost principalul, dacă nu singurul vinovat de despărțirea celor doi, expunându-l pe unul dintre ei criticilor semenilor pentru capriciile și instabilitatea sa, iar pe celălalt râsului public pentru speranțele deșarte, și aruncându-i pe amândoi într-o suferință dintre cele mai cumplite.

Ea se opri, remarcând, nu fără indignare, că dânsul o asculta cu un aer ce dovedea că nu simțea vreo urmă de remușcare. Ba chiar o privea cu un zâmbet plin de neîncredere.

— Puteți nega o asemenea faptă? repetă ea.

Cu un calm controlat, el îi răspunse:

— Nu intenționez să neg că am făcut tot ce mi-a stat în putință ca să-l despart pe prietenul meu de sora dumneavoastră sau că mă bucur de succesul meu. Cu *el* am fost mai atent decât cu mine însumi.

Elizabeth primi cu dispreț remarca lui politicoasă, dar sensul ei nu-i scăpă, deși nu era de natură s-o împace.

— Mă tem că acesta nu e singurul motiv, continuă ea, pe care se bazează antipatia mea. Sentimentele mele fuseseră decise cu mult înaintea acestui eveniment. Cu câteva luni înainte, domnul Wickham îmi vorbise despre caracterul dumneavoastră. Ce aveți de spus în cazul acesta? Prin ce act imaginar de prietenie vă puteți apăra în situația de care v-am vorbit? Sau prin ce falsă imagine i-ați putea convinge pe ceilalți în această chestiune?

— Arătați un viu interes față de problemele acestui domn, spuse Darcy, pe un ton mai puțin liniștit și mult mai aprins la față.

— Cine ar putea să nu fie interesat, atâta vreme cât a aflat necazurile prin care a trecut?

— Necazurile lui, repetă Darcy, pe un ton disprețuitor, da, necazurile lui au fost într-adevăr foarte mari.

— Și acest lucru vi se datorează, exclamă Elizabeth cu convingere. Dumneavoastră l-ați adus la starea de sărăcie actuală, o sărăcie relativă, desigur. L-ați lipsit de avantajele care știați că-i fuseseră

destinate. L-ați lipsit, în anii cei mai frumoși din viață, de acea independență pe care i-o datorăți și pe care o merita. Dumneavoastră ați făcut toate acestea! Și totuși, vă permiteți să-i tratați nenorocirea cu dispreț și să-l ridiculizați.

— Și aceasta, strigă Darcy, în timp ce străbătea încăperea cu pași repezi, este părerea dumneavoastră despre mine! Aceasta este prețuirea pe care mi-o acordați! Vă mulțumesc pentru explicațiile detaliate pe care mi le-ați oferit. Greșelile mele, potrivit judecăților dumneavoastră, sunt cu adevărat grave. Probabil, adăugă el, oprindu-se din mers și întorcându-se spre ea, că aceste greșeli ar fi fost trecute cu vederea, dacă mândria nu v-ar fi fost rănită de mărturisirea sinceră a scrupulelor care m-au reținut, atâta vreme, să iau o hotărâre serioasă în privința dumneavoastră. Aceste amare acuzații ar fi fost probabil suprimate, dacă aș fi avut măiestria să vă ascund zbuciumul meu și v-aș fi măgulit cu speranța că am fost mânat de o pornire de nedescris, imposibil de stăvilit prin rațiune, judecată sau orice altceva. Însă am oroare de orice prefăcătorie. Nu-mi e deloc jenă de sentimentele de care v-am vorbit. Erau firești și drepte. V-ați putea aștepta ca eu să fiu bucuros de inferioritatea rudelor dumneavoastră? Și să mă simt măgulit de speranța de a avea rude a căror condiție este mult sub nivelul meu?

Elizabeth simți cum mânia îi crește în fiecare clipă; totuși, se strădui din răsputeri să fie calmă, atunci când îi spuse:

— Vă înșelați, domnule Darcy, dacă presupuneți că maniera în care v-ați făcut declarația m-a afectat în vreun alt fel, decât că m-a scutit de tristețea pe care mi-ar fi putut-o pricinui faptul că v-am refuzat, dacă v-ați fi purtat ca un gentleman.

Îl văzu tresărind la vorbele acestea, dar, cum nu spuse nimic, adăugă tot ea:

— Nu mi-ați fi putut face o cerere în căsătorie în nici un mod care să mă facă s-o accepte.

Uimirea lui fu din nou evidentă și o privi cu o expresie în care se amestecau neîncrederea și ofensa.

— Chiar de la început, continuă Elizabeth, aș putea spune din prima clipă în care v-am cunoscut, manierele dumneavoastră m-au convins de aroganța, înfumurarea și disprețul egoist față de ceilalți, ceea ce a constituit baza dezaprobării mele, pe care evenimentele ce s-au succedat au clădit o antipatie puternică, iar, la mai puțin de o lună după ce v-am cunoscut, am simțit că sunteți ultimul bărbat din lume cu care m-aș putea lăsa convinsă să mă căsătoresc.

— Ați spus destul, doamnă. Vă înțeleg perfect sentimentele și nu-mi rămâne decât să mă simt rușinat de ale mele. Iertați-mă că v-am răpit atât timp și primiți, vă rog, din partea mea cele mai sincere urări de sănătate și fericire.

Și, spunând acestea, ieși în grabă din încăpere, iar Elizabeth îl auzi în clipa următoare deschizând ușa de la intrare și părăsind casa.

Tulburarea ce se produse în mintea ei era extrem de dureroasă. Nu se mai putea ține pe picioare și, din cauza slăbiciunii, se așeză și plânse timp de o jumătate de oră. Uimirea ei creștea pe măsură ce se gândea la cele întâmplate. Să primească o cerere în căsătorie de la domnul Darcy! Iar el să fie îndrăgostit de ea de atâtea luni! Atât de îndrăgostit încât să-și dorească s-o ia de soție, în ciuda tuturor motivelor care îl determinaseră să-l împiedice pe prietenul lui să se însoare cu sora ei și care aveau cel puțin aceeași greutate și în această situație, era de-a dreptul incredibil! Era măgulitor să fi inspirat fără voia ei o afecțiune atât de puternică. Dar mândria lui, oribila lui mândrie, nerușinata mărturisire a faptelor sale ce aveau legătură cu Jane, siguranța impardonabilă cu care recunoscuse totul, deși nu-și putuse justifica fapta, modul insensibil în care pomenise de domnul Wickham și cruzimea față de el pe care nici nu încercase măcar s-o nege depășiră curând senzația de milă pe care i-o stârnise, pentru o clipă, gândul la afecțiunea lui.

Continuă să se confrunte cu asemenea gânduri agitate, până când zgomotul trăsurii lui lady Catherine o făcu să-și dea seama că nu era pregătită să întâlnească privirea iscoditoare a Charlottei, așa că plecă în grabă în camera ei.

CAPITOLUL XII

În dimineața următoare, Elizabeth se trezi cu aceleași gânduri și subiecte de meditație pe care le avusese și atunci când se dusese la culcare. Nu-și putea reveni încă din surpriza pe care o trăise, îi era imposibil să se gândească la orice altceva și, cum nu avea dispoziția să se ocupe de ceva, după micul dejun se hotărî să facă puțină mișcare în aer liber. Se îndreptă direct spre locul ei preferat de plimbare, când, amintindu-și că domnul Darcy trecea câteodată pe acolo, în loc să intre în parc, se întoarse și porni pe drumul care ducea dincolo de răscruce. Gardul parcului mărginea încă drumul pe o latură și, în scurt timp, ea trecu pe una dintre porți.

După ce se plimbă de două, trei ori de-a lungul drumului, frumusețea dimineții o ademini să se oprească la poartă și să privească parcul. Cele cinci săptămâni pe care le petrecuse în Kent aduseseră mari schimbări în peisaj și fiecare zi adăuga ceva la verdele copacilor tineri. Era pe punctul de a-și continua plimbarea, când zări un domn în crângul care mărginea parcul: venea înspre ea și, de teamă să nu fie domnul Darcy, se retrase pe dată. Dar persoana care înainta, pășind cu multă repeziciune, îi pronunță numele. Auzindu-se strigată, cu toate că era o voce care-l trăda pe domnul Darcy, ea înaintă spre poartă. Între timp, ajunsese acolo și bărbatul care, întinzându-i o scrisoare pe care ea o luă instinctiv, îi spuse, privind-o foarte calm:

— M-am plimbat o vreme pe pajiște, în speranța de a vă întâlni. Vreți să-mi faceți onoarea și să citiți această scrisoare?

Apoi, cu o ușoară plecăciune, se întoarse în parc și în curând se făcu nevăzut.

Fără să se aștepte la vreo bucurie, dar pătrunsă de curiozitate, Elizabeth desfăcu scrisoarea și, spre marea ei uimire, văzu că plicul conținea două foi de hârtie umplute, în întregime, cu rânduri foarte dese. Până și plicul era scris în întregime. Urmându-și drumul pe alee, prinse să citească. Fusese scrisă la Rosings, la ora opt dimineața și cuprindea următoarele:

Nu vă alarmați, doamnă, la primirea acestei scrisori, de teamă că ea ar putea cuprinde repetarea acelor sentimente sau reînnoirea acelor cereri pe care aseară le-ați găsit respingătoare. Nu vă scriu cu intenția de a vă mâhni sau de a mă umili, insistând asupra unor dorințe care, pentru fericirea amândurora, nu vor putea fi prea curând uitate; iar efortul pe care scrierea și lectura acestei scrisori îl vor solicita putea fi evitat, dacă nu ar fi existat impulsul de a fi scrisă și citită. Va trebui să-mi iertați, așadar, libertatea pe care mi-o iau cerându-vă atenția; știu că sentimentele dumneavoastră îmi vor fi potrivnice, dar apelez la simțul dreptății pe care

îl posedăți.

Aseară m-ați acuzat de două greșeli diferite, dar care aveau aceeași greutate. Prima a fost că, fără să țin cont de sentimentele nici unuia dintre ei, i-am despărțit pe domnul Bingley de sora dumneavoastră; iar a doua că, sfidând orice norme, sfidând onoarea și umanitatea, am ruinat bunăstarea actuală și am distrus perspectivele domnului Wickham. Să-l alung cu bunăștiință și dintr-un capriciu pe tovarășul meu din tinerețe, favoritul recunoscut al tatălui meu, un tânăr care depindea aproape în exclusivitate de sprijinul nostru și care fusese crescut în ideea de a beneficia de ea, ar fi o nelegiuire față de care despărțirea unor tineri, a căror iubire era rodul a numai câteva săptămâni, n-ar putea suporta comparație. Cât privește severitatea acuzațiilor pe care aseară mi le-ați adus cu atâta ușurință pentru toate aceste situații, sper ca, după ce veți fi citit relatarea faptelor mele și motivația lor, în viitor să nu mai am parte de un asemenea tratament. Dacă în explicația dată, pe care o consider o datorie față de mine, am să mă văd obligat să vorbesc despre sentimente care le-ar putea jigni pe ale dumneavoastră, pot spune doar că-mi pare rău. Trebuie să dăm curs necesității și, dacă aș continua să mă scuz, ar fi absurd. Nu mă aflu de multă vreme în Hertfordshire, când am văzut, la fel ca și ceilalți, că Bingley o preferă pe sora dumneavoastră mai mare oricărei alte domnișoare din ținut. Însă, până în seara balului de la Netherfield, nu mi-am dat seama că ar putea fi ceva serios. Îl mai văzusem de multe ori îndrăgostit. La bal, pe când aveam onoarea de a dansa cu dumneavoastră, am aflat pentru prima dată, pur întâmplător, de la sir William Lucas, că atențiile lui Bingley față de sora dumneavoastră născuseră speranța generală că va urma o căsătorie. Chiar el pomenea despre lucrul acesta ca despre un eveniment sigur, al cărui unic lucru nedecis era data. Din clipa aceea, am ținut sub observație mai atent comportamentul prietenului meu și am constatat că înclinația lui către domnișoara Bennet era mai mult decât tot ce văzusem eu vreodată la el. Am observat-o și pe sora dumneavoastră. Avea o privire și niște purtări deschise, era veselă și sociabilă ca de obicei, fără să dea semne serioase de afecțiune, iar observațiile din seara aceea m-au convins că, deși dânsa îi primea atențiile cu plăcere, nu îl încuraja prin nici o participare. Dacă dumneavoastră nu v-ați înșelat în această privință, eu cu siguranță am comis o eroare. Faptul că o cunoașteți îndeaproape pe sora dumneavoastră vine să susțină această afirmație. Dacă a fost așa, dacă eu am comis o greșală care i-a pricinuit durere, disprețul dumneavoastră nu e lipsit de rațiune. Nu voi ezita să afirm, totuși, că seninătatea și aerul liniștit pe care sora dumneavoastră le afișa i-ar fi adus și celui mai atent observator convingerea că, în ciuda firii ei amabile, dânsa are o inimă la care nu se poate ajunge prea ușor. Că eu îmi doream s-o consider indiferentă este un lucru evident, dar îndrăznesc să spun că cercetările și deciziile mele nu sunt influențate de speranțele ori temerile mele. Nu am considerat-o indiferentă doar pentru că am dorit

asta. Am considerat acest lucru doar dintr-o convingere imparțială, la fel cum o doream din motive raționale. Obiecțiile pe care le aveam în legătură cu această căsătorie nu erau numai acelea care, după cum am recunoscut aseară, cereau toată forța pasiunii pentru a putea fi lăsate de-o parte, în cazul meu: lipsa unor rude importante nu putea fi un rău la fel de mare pentru prietenul meu cum era pentru mine. Erau, însă, alte motive de respingere, motive pe care, deși existente în ambele cazuri, am încercat eu însumi să le uit, fiindcă nu mă vizau în mod direct. Motivele acestea merită precizate pe scurt. Situația în care se află familia mamei dumneavoastră, deși discutabilă, nu înseamnă nimic în comparație cu lipsa totală de politețe, pe care dumneaei o trădează în mod frecvent, ca de altfel și cele trei surori mai mici ale dumneavoastră, iar, câteodată, chiar și tatăl dumneavoastră. Vă rog să mă scuzați, îmi pare rău să vă jignesc. Dincolo de îngrijorarea pentru defectele rudelor dumneavoastră cele mai apropiate și neplăcerea de a le vedea etalate, gândul că purtarea dumneavoastră nu vă poate aduce nici o critică de acest fel trebuie să vă fie o consolare și este cu siguranță o laudă ce vi se aduce dumneavoastră și surorii dumneavoastră, onorând înțelepciunea și caracterul amândurora. Voi spune doar, în continuare, că cele petrecute în seara aceea mi-au confirmat părerea despre fiecare în parte și toate motivele care mă făcuseră înainte să-l opresc pe prietenul meu de la o legătură pe care o consideram nefericită au căpătat consistență. După cum vă amintiți, el a plecat la Londra în ziua următoare, cu intenția de a se întoarce în curând. Acum ar trebui explicat rolul pe care l-am avut eu. Îngrijorarea surorilor lui era la fel de mare ca și a mea; am descoperit foarte repede că nutream aceleași sentimente și, fiind conștienți că nu aveam timp de pierdut pentru a-l îndepărta pe fratele lor, ne-am hotărât să-l însoțim până la Londra. Am mers, așadar, acolo, iar eu m-am oferit să-i arăt prietenului meu toate relele unei asemenea alegeri. I le-am descris și subliniat cu gravitate. Dar, oricât i-ar fi putut aceste sfaturi clătina sau amâna hotărârea, nu cred că ele ar fi împiedicat, în cele din urmă, căsătoria, dacă nu ar fi fost secondate de asigurarea, pe care nu am ezitat să i-o dau, asupra indiferenței surorii dumneavoastră. El crezuse că sora dumneavoastră îi răspundea cu o afecțiune sinceră, dacă nu chiar egală. Însă Bingley are o fire foarte modestă și se bazează mai mult pe judecata mea, decât pe a sa proprie. N-a fost deloc greu să-l conving că se înșelase. Apoi, să-l conving să nu se mai întoarcă în Hertfordshire, după ce își formase o părere, a fost o treabă de moment. Nu mă pot învinui prea mult pentru așa o faptă. Există un singur lucru din tot ce am făcut, la care nu mă gândesc cu plăcere, și anume faptul că am recurs la un vicleșug și i-am ascuns prezența în oraș a surorii dumneavoastră. Am știut și eu de lucrul acesta, la fel ca și domnișoara Bingley, însă el nu a aflat nimic nici până acum. Probabil că întâlnirea lor, dacă s-ar fi produs, nu ar fi avut vreo urmare gravă, însă nu mi s-a părut că afecțiunea lui ar fi total stinsă, ca s-o poată

întâlni fără vreun pericol. Poate că toate aceste ascunzișuri și prefăcătoria au fost mult sub demnitatea mea. Le-am făcut oricum și le-am făcut cu bune intenții. Nu mai am nimic de spus în această chestiune și nici alte scuze de adus. Dacă i-am rănit sentimentele surorii dumneavoastră, a fost fără voia mea și, chiar dacă motivele care m-au condus vă pot părea în mod natural insuficiente, n-am ajuns încă să le consider condamnabile. În privința celeilalte acuzații, de o mai mare gravitate, potrivit căreia i-aș fi făcut rău domnului Wickham, nu pot decât s-o resping, așternând în fața dumneavoastră întreaga istorie a legăturii sale cu familia mea. Nu știu care sunt acuzațiile pe care le-a proferat în mod special, dar, pentru a dovedi adevărul spuselor mele, pot aduce mai mult decât un singur martor a cărui onestitate nu poate fi pusă la îndoială. Domnul Wickham este fiul unui om foarte onorabil, care s-a ocupat timp de mulți ani de administrarea domeniului Pemberley și a cărui bună-purtare în îndeplinirea sarcinilor care i-au fost încredințate l-a determinat pe tatăl meu să-i facă anumite favoruri. Ca atare, amabilitatea părintelui meu s-a răsfrânt cu generozitate și asupra lui George Wickham, care era fiul lui. Tatăl meu l-a întreținut pe timpul școlii și apoi la Cambridge, un ajutor foarte important, fiindcă tatăl lui, întotdeauna sărac din cauza extravaganțelor soției lui, nu și-ar fi permis să-i ofere educația unui gentleman. Tatăl meu nu ținea doar la compania acestui tânăr, ale cărui maniere erau fermecătoare, ci avea și o părere foarte bună despre el și spera că-și va găsi vocația în biserică, intenționând chiar să-l ajute în acest scop. În ceea ce mă privește sunt mulți, mulți ani de când am început să am o altă impresie despre el. Înclinația spre viciu, lipsa principiilor, pe care avea grijă să le ascundă de cel mai bun prieten al său, nu puteau scăpa neobservate de un tânăr de vârsta lui, care avea ocazia să-l vadă în momente în care nu se putea ascunde, lucru pe care nu-l putea face domnul Darcy. Acum vă voi îndurera din nou, dar în ce măsură, numai dumneavoastră o puteți spune. Indiferent de sentimentele pe care vi le-a stârnit domnul Wickham, bănuiala mea în privința naturii acestor sentimente nu mă va împiedica să vă dezvălui adevăratul său caracter. Ea constituie un motiv în plus. Minunatul meu tată a murit acum cinci ani, iar lui față de domnul Wickham a rămas vie până în ultima clipă, așa încât, în testamentul său, mi-a recomandat în mod special să-l ajut să avanseze în modul cel mai potrivit pe care profesiunea i-l va permite, iar, dacă va intra în ordinul preoțesc, dorea să i se ofere o parohie valoroasă, de îndată ce ar fi devenit vacantă. Îi mai lăsa și o moștenire de o mie de lire. Tatăl lui nu i-a supraviețuit mult tatălui meu și, la șase luni de la aceste evenimente, domnul Wickham mi-a scris pentru a mă informa că, întrucât se hotărâse, în cele din urmă, să renunțe la viața clericală, spera că nu voi considera o lipsă de rațiune din partea lui să se aștepte la ceva mai multe avantaje bănești imediate, în locul parohiei de care nu putea beneficia. Avea intenția, adăuga el, de a studia dreptul, iar eu trebuia să conștientizez

faptul că mia de lire ce-i revenea nu-i era îndeajuns. Mai degrabă îmi doream decât credeam că este sincer, dar, în orice caz, am fost dispus să-i accept propunerea. Știam că domnul Wickham nu avea vocație de preot, așa că această chestiune a fost aranjată în scurt timp. El a renunțat la orice pretenție de ajutor pentru funcția de preot, dacă s-ar fi putut afla vreodată în situația de a o primi, și a acceptat în schimb trei mii de lire. Toate legăturile dintre noi păreau acum rupte. Aveam o părere prea proastă despre el pentru a-l invita la Pemberley sau pentru a accepta compania lui în oraș. Locuia mai mult la Londra, cred, însă studiul dreptului a fost numai un pretext și, văzându-se lipsit de orice constrângeri, ducea o viață de trândăvie și huzur. Timp de trei ani, am auzit puține lucruri despre el, dar, după moartea celui care deținea parohia care îi fusese desemnată, mi s-a adresat în scris, cerându-mi recomandarea. Situația în care se afla, mă asigura el — și nu aveam motive să nu-l cred —, era foarte proastă. Dreptul i se părea un domeniu total neprofitabil, iar acum era absolut convins că dorea să fie uns preot, dacă l-aș fi recomandat pentru parohia cu pricina, lucru de care nu se prea îndoia, fiind sigur că nu aveam pe altcineva de propus și că nu se putea ca eu să uit de intențiile veneratului meu părinte. Cu greu m-ați putea condamna pentru că am refuzat o asemenea cerere sau pentru că am rezistat insistențelor. Disprețul lui era direct proporțional cu tragedia situației în care se afla și era fără îndoială la fel de violent în acuzele pe care mi le aducea în fața altora, ca și în reproșurile pe care mi le făcea personal. După această perioadă, am întrerupt orice legătură. Nu știu cum a trăit. Însă vara trecută, am aflat din nou despre el într-un mod dureros. Acum trebuie să vă vorbesc despre o împrejurare pe care eu însumi aș vrea s-o uit și pe care nici o altă obligație, de mai mică importanță decât cea prezentă, nu m-ar putea face s-o dezvălui în fața unei ființe umane. Spunându-vă toate acestea, sunt convins că veți păstra secretul. Sora mea, care este cu zece ani mai mică decât mine, a fost lăsată sub tutela nepotului mamei mele, colonelul Fitzwilliam, și a mea. Acum aproape un an, a fost luată de la școală și dusă la Londra, unde trebuia să primească o educație în particular. Vara trecută a plecat la Ramsgate, împreună cu doamna care se ocupa de ea. Acolo s-a dus și Wickham, desigur cu un plan, căci până la urmă s-a dovedit că o cunoscuse dinainte pe doamna Younge, de al cărei caracter am fost teribil de dezamăgiți. De acord cu ea și având sprijinul ei, a reușit să-i intre în grații Georgiane, a cărei inimă afectuoasă păstra o puternică impresie a amabilității lui încă din copilărie, încât s-a lăsat convinsă că este îndrăgostită și a consimțit să fugă cu el. Avea numai cincisprezece ani atunci, ceea ce pentru ea putea fi o scuză, și, după ce i-am descris imprudența, sunt fericit să adaug că am aflat acest lucru chiar de la ea. Le-am vizitat pe neașteptate cu o zi sau două înainte de fuga plănuită, iar Georgiana, neputând să suporte gândul de a îndurera și ofensa un frate pe care îl privea aproape ca pe un părinte, mi-a mărturisit

totul. Vă puteți imagina ce am simțit și cum am reacționat. Din considerație față de reputația și sentimentele surorii mele, am împiedicat orice expunere în public, dar i-am scris domnului Wickham, care a părăsit de îndată localitatea, iar doamna Younge a fost, desigur, înlăturată din post. Principalul scop al domnului Wickham a fost, fără îndoială, averea surorii mele, care este de treizeci de mii de lire, dar nu pot să nu mă gândesc că unul dintre motive era și speranța de a se răzbuna pe mine. Răzbunarea i-ar fi fost, într-adevăr, completă. Aceasta este, doamnă, povestea adevărată a fiecărui eveniment în care am fost implicați amândoi și, dacă nu o veți respinge drept falsă, mă veți absolvi, sper, de acuzația de cruzime față de domnul Wickham. Nu știu în ce mod și cu ce false istorii v-a indus în eroare; succesul lui nu este, totuși, întâmplător. Cum nu aveți cunoștință despre cele petrecute, nu vă stătea în puteri să le ghiciți, iar bănuiala nu vă stă în fire. Probabil că vă întrebați de ce nu v-am spus toate acestea seara trecută. Atunci nu m-am simțit suficient de stăpân pe mine însumi pentru a ști ce se putea și ce se cuvenea dezvăluit. În sprijinul adevărului spuselor mele pot apela la mărturia colonelului Fitzwilliam care, datorită legăturii noastre foarte strânse și apropierii neîntrerupte dintre noi și, în plus, ca unul dintre executorii testamentari ai tatălui meu, a devenit în mod inevitabil familiar cu toate detaliile acestor tranzacții. Dacă oroarea pe care eu v-o inspir va face ca afirmațiile mele să pară lipsite de valoare, aceeași cauză nu vă poate împiedica să-i dați crezare vărului meu. Și, ca să aveți posibilitatea de a-i cere părerea, mă voi strădui să găsesc un mijloc de a vă transmite această scrisoare în cursul dimineții. Voi adăuga numai: Dumnezeu să vă binecuvânteze.

Fitzwilliam Darcy.

CAPITOLUL XIII

Dacă, atunci când domnul Darcy îi dăduse scrisoarea, Elizabeth nu crezuse ca aceasta să conțină o reînnoire a propunerii sale, cu atât mai puțin se așteptase la ceea ce scria în ea. Așadar, se poate ușor presupune cu câtă emoție parcurse rândurile și câte stări contradictorii îi stârniră ele. Pe măsură ce citea, sentimentele ei puteau fi definite din ce în ce mai greu. La început, înțelese, cu uimire, că el considera că orice scuză i-ar fi cu putință, apoi se convinsese că Darcy nu ar fi putut aduce vreo explicație pe care, dintr-o justificată pudoare, ar fi putut-o ascunde. Având puternice prejudecăți față de tot ce ar fi putut el spune, începu să citească relatarea faptelor petrecute la Netherfield. Citea cu o nerăbdare care abia îi lăsa posibilitatea de a înțelege câte ceva și, din dorința de a afla ce i-ar putea aduce fraza următoare, o ducea cu greu până la capăt pe cea așternută sub ochii ei. Convingerea lui în ceea ce privea indiferența surorii sale, hotărî ea pe loc, era falsă, iar relatarea obiecțiilor lui adevărate, dar foarte urâte, cu privire la legătura celor doi o mânia prea tare, ca să-și mai poată dori să fie dreaptă cu el. Darcy nu-și exprima nici un regret, care ar fi putut s-o mulțumească, față de faptele sale, stilul lui nu era spășit, ci arogant, plin de mândrie și insolență.

Dar, când urmă povestirea referitoare la domnul Wickham, după ce citi cu mai multă atenție relatarea unor evenimente care, dacă erau adevărate, ar fi trebuit să răstoarne toate opiniile favorabile referitoare la meritele lui și care conțineau, totuși, asemănări alarmante cu propriile descrieri, sentimentele ei deveniră mai dureroase și mai greu de definit. Fu cuprinsă de uimire, teamă, chiar groază. Ar fi vrut să contrazică în întregime această scrisoare, exclamând de fiecare dată: „Asta trebuie să fie fals! Asta nu se poate! Trebuie să fie falsul cel mai grosolan!” După ce parcurse toată epistola, însă, deși abia dacă își mai amintea despre ce era vorba în ultimele pagini, o puse în grabă deoparte, promițându-și să n-o mai citească sau deschide vreodată.

Continuă să se plimbe, cuprinsă de aceeași tulburare, fără să se poată gândi la ceva anume, dar în zadar: în mai puțin de un minut deschise din nou scrisoarea și, concentrându-se din toată ființa, reîncepu lectura chinuitoare a povestirii despre Wickham, controlându-se în așa fel, încât să poată pricepe înțelesul fiecărei fraze. Descrierea legăturilor pe care Wickham le avusese cu cei de la Pemberley coincidea cu ceea ce el însuși îi relatase, iar generozitatea defunctului domn Darcy, ale cărei limite ea nu avusese ocazia să le cunoască personal, coincidea cu cele spuse de el. Până aici, fiecare poveste venea s-o susțină pe cealaltă, dar, când ajunse la testament,

diferența se dovedi mare. Păstra limpede în memorie relatarea lui Wickham cu privire la parohie și, cum își amintea fiecare vorbă a sa, îi era greu să nu se gândească la faptul că trebuia să existe o mare duplicitate din partea unuia sau a celuilalt, felicitându-se pe moment la gândul că nu se înșelase. Dar, după ce citi și reciti cu mare atenție detaliile cu privire la faptul că Wickham renunțase la pretențiile sale legate de parohie și că, în schimb, preferase să primească considerabila sumă de trei mii de lire, prinse din nou să se îndoiască. Puse scrisoarea deoparte, cântărind fiecare detaliu cu ceea ce ar fi vrut să fie imparțialitate și judecând probabilitatea fiecărei afirmații, însă fără prea mare succes. De ambele părți erau simple afirmații. Reluă cititul. Dar fiecare rând îi dovedea tot mai limpede că întreaga situație, în care nu i se părea posibil ca vreo intervenție a domnului Darcy să-l prezinte pe acesta în vreo ipostază mai puțin infamă, putea suferi o turnură care să demonstreze, în cele din urmă, nevinovăția acestuia.

Extravaganța și destrăbălarea pe care el i le atribuia domnului Wickham o șocară în mod deosebit, mai cu seamă că nu avea vreo dovadă că ar putea fi nejustificate. Nu auzise vreodată despre el, înainte să intre în regimentul de jandarmi din comitatul ***, unde se înrolase la insistența tânărului pe care-l întâlnise întâmplător în oraș, reînnoind astfel o mai veche legătură. În Hertfordshire, nu se știa nimic despre felul în care trăise înainte, cu excepția celor spuse de el. Cât privește adevăratul său caracter, chiar dacă i-ar fi stat în putință, nu simțise niciodată nevoia de a-i adresa întrebări. Înfățișarea, vocea și manierele sale îl făcuseră foarte repede posesorul tuturor virtuților. Încercă să-și amintească fapte în care el își dovedise bunătatea, ori trăsături distincte de integritate și bunăvoință, care să-l poată salva de atacurile domnului Darcy, sau ceva care să atenueze prin puterea virtuții acele greșeli întâmplătoare, cum se străduia să califice ea ceea ce domnul Darcy descrisese drept lene și viciu de ani în șir. Nici o asemenea amintire nu-i mângâie gândurile. Și-l aminti cu tot farmecul înfățișării și al manierelor sale, dar nu-și putea aduce aminte de altceva bun, în afara aprobării generale a celor din jur și a considerației pe care și-o câștigase, prin sociabilitatea lui, în fața celor de la popotă. După ce medită o vreme asupra acestui aspect, își continuă lectura. Dar, vai! Povestea despre planurile lui legate de domnișoara Darcy fusese într-un fel confirmată de discuția pe care o purtase cu domnul Fitzwilliam în dimineața precedentă, iar la sfârșit i se recomanda să i se adreseze chiar colonelului Fitzwilliam, pentru a i se confirma adevărul fiecărui detaliu. Acesta îi spusese deja că se ocupa de toate problemele verișoarei sale, iar de caracterul lui nu avea nici un motiv să se îndoiască. La un moment dat, aproape că se hotărâse să apeleze la el, însă gândul îi fu alungat de neobișnuitul

situației și, în cele din urmă, renunță definitiv la idee, convinsă fiind că domnul Darcy nu s-ar fi hazardat să-i facă o asemenea propunere, dacă nu ar fi avut siguranța că vărul său îi va confirma teoria.

Elizabeth își amintea fiecare amănunt din conversația pe care o purtase cu Wickham, în prima lor seară împreună, la domnul Philips. Multe dintre cuvintele sale îi erau încă proaspete în minte. *Acum* era contrariată de indecența unor asemenea mărturisiri făcute unei persoane străine și se mira că acest detaliu îi scăpase înainte. Vedea în ce manieră lipsită de delicatețe se etalase dânsul și nepotrivirea între declarațiile și purtarea sa. Își amintea că-l auzise lăudându-se că nu se teme să dea ochii cu domnul Darcy, că domnul Darcy n-avea decât să plece, pentru că *el* nu avea de gând să se clinească din loc. Cu toate acestea, evitase să apară la balul de la Netherfield din săptămâna următoare. Își aminti, de asemenea, și că înainte ca familia din Netherfield să plece, singura căreia îi spusese această poveste fusese ea. După plecarea lor, însă, toată lumea aflate detaliile, așadar nu mai avusese nici un fel de rezerve, nu-și mai făcuse nici un fel de scrupule în a-l ponegri pe domnul Darcy, deși o asigurase pe ea că, din respect pentru tatăl lui, nu-l va discredita vreodată pe fiul acestuia.

Cât de diferite păreau acum toate în privința lui! Admirația pe care i-o arătase domnișoarei King se putea explica doar prin prisma unor scopuri diabolic de mercantile, iar zestrea nu prea consistentă a tinerei nu mai dovedea modestia dorințelor sale, ci, mai degrabă, nerăbdarea de a pune mâna pe orice. Felul în care se purtase cu ea însăși nu putea avea vreo justificare, fie că fusese dezamăgit de zestrea ei, fie că își satisfăcuse vanitatea de a încuraja o preferință pe care ea considera că i-o arătase într-un chip foarte imprudent. Orice încercare de a-i găsi un punct favorabil se stingea încet-încet, iar spre justificarea domnului Darcy, se văzu nevoită să admită că, atunci când fusese întrebat de Jane, domnul Bingley afirmase că prietenul lui nu avea nici o vină în această chestiune. Cu toate că avea o fire mândră și respingătoare, ea nu observase niciodată, pe parcursul întregii lor relații, când avusese ocazia să petreacă împreună mult timp și să se deprindă cu felul lui de a fi, nici un lucru care să trădeze lipsa principiilor sau nedreptatea lui, nimic care să-l descrie drept un om fără credință sau imoral, că printre prietenii săi se bucura de stimă și considerație, că însuși Wickham îl prețuia ca pe un frate, și chiar ea îl auzise vorbind cu multă dragoste despre sora lui, dovedind că era capabil de *unele* sentimente frumoase. Iar, dacă faptele lui ar fi fost așa cum le prezentase Wickham, cu greu s-ar fi putut ascunde lumii o încălcare atât de gravă a tot ce este drept, iar o prietenie între o persoană capabilă de toate acestea și o persoană atât de generoasă cum este domnul Bingley era de neînțeles.

Elizabeth începuse să se rușineze de sine. Nu se putea gândi nici la Darcy, nici la Wickham, fără să simtă că fusese oarbă, plină de

prejudecăți, absurdă.

„Cât de josnic m-am purtat — exclamă ea —, eu care mă mândream cu discernământul meu, eu care mă prețuiam pentru intuiția mea! Care am disprețuit de atâtea ori candoarea plină de generozitate a surorii mele și mi-am satisfăcut orgoliul printr-o lipsă de încredere inutilă și blamabilă! Cât de umilitoare este această descoperire! Totuși, ce umilință dreaptă! Dacă aș fi fost îndrăgostită, nu puteam fi mai oarbă. Dar vanitatea, nu dragostea, a fost nebunia mea. Încântată de admirația unuia și ofensată de indiferența celui alt, chiar de la începutul cunoștinței noastre, mi-am asociat ideile preconcepute și ignoranța și am gonit rațiunea de acolo unde era nevoie de ea. Până în momentul acesta n-am știut cine sunt.”

De la ea la Jane, de la Jane la Bingley, gândurile ei luară o direcție care îi aminti repede că explicația domnului Darcy în privința *lor* i se păruse insuficientă, așa că o reciti. Efectul unei noi lecturi fu cu totul diferit. Cum ar fi putut refuza să dea crezare afirmațiilor lui într-un caz, când fusese nevoită să-l creadă în altul? El declarase că nu bănuia care erau sentimentele surorii ei și nu-și putea aminti ce părere avusese Charlotte. Nici nu putea să nege justetea descrierii pe care Darcy i-o făcuse lui Jane. Vedea că, deși sentimentele lui Jane erau foarte aprinse, ea le arăta foarte puțin, iar în înfățișarea și felul ei de a fi era un echilibru constant, rar însoțit de o mare emotivitate.

Când ajunse la acea parte din scrisoare unde vorbea despre familia ei, în termeni de un reproș neiertător, dar, totuși, meritat, simți o jenă considerabilă. Justetea acuzațiilor o izbi mult prea tare ca să mai poată nega ceva, iar circumstanțele la care făcea aluzie, fiind cele petrecute la balul de la Netherfield și care confirmaseră întru totul prima lui dezaprobare, produsese o impresie la fel de puternică și asupra ei, și a lui.

Complimentul adus ei însăși și surorii ei nu o lăsă indiferentă. Era o consolare, însă nu suficientă, pentru disprețul pe care întreaga familie și-l atrăsese. Întrucât considera că dezamăgirea lui Jane li se datora, de fapt, rudelor ei celor mai apropiate și își dădea seama că imaginea lor avea de suferit de pe urma comportării lor necuviincioase, Elizabeth se simți mai deprimată decât fusese vreodată.

După ce rătăci pe alee vreme de două ore, bântuită de o sumedenie de gânduri, reanalizând întâmplările, cântărind probabilitățile și încercând să se obișnuiască, pe cât posibil, cu o schimbare atât de bruscă și de importantă, obosită și conștientă fiind că lipsise foarte mult, în cele din urmă, hotărî să se întoarcă. Intră în casă, vrând să pară veselă ca de obicei și cu intenția de a alunga acele gânduri care ar fi împiedicat-o să participe la o conversație.

I se spuse numaidecât că cei doi domni trecuseră pe acolo în absența ei: domnul Darcy, numai câteva minute, pentru a-și lua

rămas-bun, dar colonelul Fitzwilliam stătuse cu ei cel puțin o oră, în speranța că se va întoarce, și fusese aproape hotărât să plece după ea s-o caute. Elizabeth *pretextă* doar regretul că nu-l întâlnise; în realitate, chiar se bucura. Colonelul Fitzwilliam nu mai prezenta nici un interes. Nu se mai putea gândi decât la scrisoarea ei.

CAPITOLUL XIV

Cei doi domni plecară de la Rosings în dimineața următoare, iar domnul Collins, care așteptase la intrare pentru a-i saluta, putu duce acasă plăcuta veste că ei păreau într-o stare de sănătate foarte bună și într-o dispoziție pe cât de normală era cu putință, după melancolica scenă de despărțire trăită de curând. Apoi se grăbi el însuși către Rosings, pentru a le consola pe lady Catherine și pe fiica ei, iar la întoarcere aduse din partea senioriei-sale, cu mare bucurie, mesajul că se simțea atât de tristă, încât avea marea dorință de a-i avea pe toți la masă.

Elizabeth nu putea s-o vadă pe lady Catherine fără să-și aducă aminte că, dacă ar fi vrut, i-ar fi putut fi prezentată cu această ocazie drept viitoarea ei nepoată și nu se putea gândi, fără să zâmbească, la indignarea pe care ar fi simțit-o senioria-sa. „Ce ar fi zis? Cum s-ar fi purtat?” — erau întrebările care o amuzau.

Primul subiect fu micșorarea grupului de la Rosings.

— Vă asigur că o resimt foarte tare, spuse lady Catherine. Cred că nimeni nu simte lipsa unui prieten mai mult decât mine. Sunt deosebit de legată de tinerii aceștia și știu că și ei sunt tot atât de legați de mine. Le-a părut atât de rău că trebuia să plece! Dar așa se întâmplă întotdeauna. Scumpul nostru colonel a avut o dispoziție bună până la sfârșit, Darcy, însă, părea să se resimtă, chiar mai mult decât anul trecut. Atașamentul lui față de Rosings este, cu siguranță, în creștere.

Aici, domnul Collins avu de strecurat un compliment și o aluzie la care mama și fiica zâmbiră.

După cină, lady Catherine făcu observația că domnișoara Bennet părea indispusă și, găsind explicația că probabil nu voia să se întoarcă acasă așa curând, adăugă:

— În cazul acesta, trebuie să-i scrii mamei dumitale și s-o rogi să te mai lase să stai puțin. Sunt convinsă că doamnei Collins îi va face mare plăcere compania dumitale.

— Sunt foarte recunoscătoare senioriei-voastre pentru această amabilă invitație, răspunse Elizabeth, dar nu o pot accepta. Trebuie să fiu în oraș sâmbăta viitoare.

— Dar în felul acesta vei sta aici numai șase săptămâni. Mă așteptam să stai două luni. Îi spuneam asta doamnei Collins înainte de venirea dumitale. Nu poate exista vreun motiv pentru care să pleci atât de curând. Doamna Bennet se poate lipsi, cu siguranță, de prezența dumitale pentru următoarele două săptămâni.

— Dar tatăl meu nu poate. Săptămâna trecută mi-a scris să mă întorc cât mai repede.

— Ei, și tatăl dumitale se va putea lipsi de dumneata, dacă mama

poate. Fiicele nu sunt niciodată atât de importante pentru un tată. Și dacă vei mai sta încă *o lună* întreagă, am s-o pot duce pe una dintre dumneavoastră la Londra, fiindcă voi merge acolo la începutul lui iunie, pentru o săptămână. Cum Dawson nu are nimic împotriva să ne ia cu cabrioleta, va fi destul loc pentru una dintre dumneavoastră, iar dacă vremea va fi răcoroasă, nu văd de ce nu v-aș lua pe amândouă, fiindcă nici una nu e prea voluminoasă.

— Sunteți prea generoasă, doamnă, dar cred că vom rămâne la planul nostru inițial.

Lady Catherine păru resemnată.

— Doamnă Collins, trebuie să trimiți un servitor cu dânsule. Știi că eu spun întotdeauna ce gândesc și nu suport gândul că două tinere ar putea călători singure cu poștalionul. Este foarte nepotrivit. Trebuie să faci în așa fel, încât să trimiți pe cineva. Nimic nu-mi displace mai tare decât genul acesta de lucruri. Femeile tinere ar trebui să fie întotdeauna păzite și însoțite, potrivit situației lor. Când nepoata mea Georgiana a plecat la Ramsgate vara trecută, am socotit că se cuvenea să fie însoțită de doi servitori. Domnișoara Darcy, fiica domnului Darcy de Pemberley și a lui lady Anne, nu s-ar fi putut prezenta într-o altă manieră, după toate regulile etichetei. Acord o deosebită atenție acestor lucruri. Doamnă Collins, trebuie să-l trimiți pe John cu tinerele domnișoare. Mă bucur că m-am gândit la toate acestea, căci nu v-ar face *dumneavoastră* cinste, dacă le-ați lăsa să plece singure.

— Unchiul meu urmează să trimită servitorul după noi.

— Unchiul dumitale! Are un servitor, nu-i așa? Mă bucur că este cineva care se gândește la toate lucrurile astea. Unde schimbați caii? La Bromley, desigur. Dacă veți pomeni numele meu la Bell, veți fi bine tratate.

Lady Catherine avu multe alte întrebări de pus în privința călătoriei lor și, cum nu-și putea răspunde singură la toate, fu necesar un efort de atenție, pe care Elizabeth îl socoti norocul ei, pentru că altfel, cu o minte atât de ocupată, ar fi putut uita unde se afla. Meditația trebuia rezervată orelor de singurătate. De câte ori era singură, simțea o mare ușurare să se lase în voia gândurilor și nu trecea nici o zi fără să facă o plimbară solitară, în care își putea oferi marea plăcere a amintirilor neplăcute.

Era pe cale de a învăța pe dinafară scrisoarea domnului Darcy. Analiza fiecare propoziție, iar sentimentele sale pentru cel care o scrisese erau câteodată foarte diferite. Când își amintea de felul în care i se adresase, se umplea de indignare; atunci când se gândea, însă, cât de nedrept îl condamnase și îl ocărâse, mânia se întorcea împotriva ei, iar dezamăgirea lui devenea subiect de compasiune. Afectiunea lui îi stârnea recunoștință, caracterul lui — respect, dar nu-l putea aproba, după cum nu se putea căi vreo clipă pentru refuzul ei

și nici nu putea simți cea mai mică dorință de a-l revedea vreodată. În propriul ei comportament din trecut găsea o sursă permanentă de mâhnire și regret, iar în greșelile nefericite ale familiei sale, un motiv de tristețe și mai mare. Pe aceștia îi considera lipsiți de speranță. Tatăl ei, mulțumindu-se să râdă de surorile mai mici, nu s-ar strădui vreodată să țină în frâu sălbatica lor veselie, iar mama ei, având ea însăși maniere îndoielnice, era total inconștientă de aceste rele. Elizabeth se coalizase de multe ori cu Jane în încercarea de a domoli imprudența lui Catherine și a Lydiei, însă, atâta vreme cât erau susținute de indulgența mamei, ce șansă de îndreptare ar fi avut? Catherine, slabă de înger, iritabilă și cu totul sub influența Lydiei, se simțise de multe ori jignită de sfaturile lor, iar Lydia, încăpățânată și neglijentă, nu le prea dăduse atenție. Erau ignorante, leneșe și mândre. Atâta vreme cât mai exista un ofițer la Meryton, se arătau dispuse să flirteze cu el și, câtă vreme de la Meryton se putea ajunge pe jos până la Longbourn, erau gata să meargă acolo la nesfârșit.

Grija față de Jane era una dintre principalele ei preocupări, iar explicația domnului Darcy, care i-l aducea din nou pe Bingley într-o lumină favorabilă, sublinia importanța pierderii pe care o suferise Jane. Afecțiunea lui se dovedise sinceră, iar purtarea lui — scutită de orice vină, afară de aceea care decurgea din încrederea pe care o avusese în prietenul său. Cât de dureros era gândul că Jane fusese lipsită de o situație atât de dezirabilă, sub toate aspectele, atât de avantajoasă și care promitea fericire, din cauza prostiei și a lipsei de educație a propriei familii!

Când acestor amintiri li se adăugă și dezvăluirea caracterului lui Wickham, e ușor de înțeles că firea ei jovială, rareori întunecată înainte, devenise acum atât de afectată, încât îi era aproape imposibil să pară cât-de-cât veselă.

În ultima săptămână, vizitele la Rosings se repetară la fel de des ca la început. Chiar și în ultima seară petrecură acolo, senioria-sa se interesă din nou cu privire la detaliile călătoriei lor, le indică cea mai bună metodă de a ambala lucrurile și stăruie asupra necesității de a împacheta rochiile într-un anume fel, încât Maria se simți obligată, la întoarcere, să strice tot ce făcuse în timpul dimineții și să-și aranjeze din nou cufărul.

La despărțire, lady Catherine le ură, cu multă bunăvoință, o călătorie plăcută, făcându-le invitația de a reveni la Hunsford anul următor, iar domnișoara de Bourgh se strădui să facă o reverență și le întinse mâna amândurora.

CAPITOLUL XV

Sâmbătă dimineața, Elizabeth și domnul Collins se întâlniră la micul dejun, cu câteva minute înainte de apariția celorlalți. El profită de ocazie pentru a-și prezenta omagiile, pe care le considera absolut necesare înainte de despărțire.

— Nu știu, domnișoară Elizabeth, spuse el, dacă doamna Collins și-a exprimat deja mulțumirea pentru amabilitatea dumneavoastră de a ne fi vizitat, dar sunt convins că nu veți părăsi casa fără să v-o fi spus. Vă asigur că am simțit cu toții favoarea pe care ne-ați făcut-o prin prezența dumneavoastră. Știm cât de puține sunt lucrurile care ar tenta pe cineva să vină în umila noastră locuință. Modul nostru simplu de viață, camerele mici, numărul mic de servitori și oamenii puțini pe care îi vedem fac din Hunsford un loc extrem de plictisitor pentru o domnișoară ca dumneavoastră. Sper, însă, că veți fi încredințată de recunoștința ce v-o purtăm pentru bunăvoința dumneavoastră și că am făcut tot ce ne-a stat în puteri, pentru ca timpul petrecut aici să nu fi fost neplăcut.

Elizabeth se grăbi să-i mulțumească și să-l asigure că fusese fericită. Petrecuse șase săptămâni foarte agreabile, iar bucuria de a fi cu Charlotte și atențiile amabile de care avusese parte o făceau pe ea să se simtă obligată. Domnul Collins păru mulțumit și, cu un zâmbet și mai solemn, îi răspunse:

— Îmi face o mare plăcere să aud că nu v-ați petrecut timpul într-un mod dezagreabil. Noi am făcut tot ce ne-a stat în putință. Din fericire, având posibilitatea de a vă prezenta unei societăți foarte înalte și datorită legăturilor noastre cu Rosings, ne putem mândri cu posibilitatea de a schimba mereu umilul nostru decor și cu faptul că vizita dumneavoastră la Hunsford n-a fost cu totul plictisitoare. Legătura noastră cu lady Catherine și familia dumneaei este, într-adevăr, un extraordinar avantaj și o binecuvântare cu care puțini se pot lăuda. Vedeți pe ce poziție ne aflăm. Vedeți cât de des suntem invitați acolo. La urma urmei, trebuie să admit că, în ciuda tuturor dezavantajelor unei parohii atât de umile, nu cred că cine ar locui la noi ar fi demn de compasiune, atâta vreme cât împarte intimitatea noastră cu domeniul Rosings.

Cuvintele păreau insuficiente pentru a exprima elevația sa sufletească, așa că domnul Collins se văzu silit să se plimbe prin cameră, în timp ce Elizabeth se străduia să unească, în câteva scurte propoziții, politețea și adevărul.

— De fapt, puteți duce în Hertfordshire o relatare foarte favorabilă în privința noastră, scumpă verișoară. Mă măgulește cel puțin gândul că veți putea face asta. Ați fost zilnic martora atențiilor deosebite pe

care lady Catherine le arată față de doamna Collins și sunt încredințat că nu aveți impresia că prietena dumneavoastră nu a făcut o alegere norocoasă, dar, în această privință, ar fi mai bine să păstrăm tăcerea. Dați-mi voie numai să vă asigur, scumpă domnișoară Bennet, că vă doresc din tot sufletul cel puțin tot atâta fericire în căsnicie. Scumpa mea Charlotte și cu mine avem aceleași păreri și același mod de a gândi. Există, în toate, o extraordinară asemănare de caracter și de idei între noi. Se pare că am fost sortiți unul celuilalt.

Elizabeth răspunse că era, cu siguranță, o mare fericire când apărea un asemenea caz și, cu aceeași sinceritate, reuși să adauge că ea era încredințată de fericirea lui conjugală, de care se bucura. Nu-i păru, totuși, deloc rău că discuția le fu întreruptă de intrarea doamnei de la care toate acestea izvorau. Biata Charlotte! Era trist s-o lase într-o asemenea societate! Dar ea și-o alesese cu ochii deschiși și, cu toate că regreta plecarea musafirilor, nu părea să aibă nevoie de compasiune. Căminul și gospodăria, parohia, păsările ei de curte și toate preocupările ce se nașteau de aici nu-și pierduseră încă farmecul.

În cele din urmă, sosi trăsură, cuferele fură fixate deasupra, pachetele puse înăuntru și totul declarat pregătit pentru plecare. După o despărțire plină de căldură între prietene, Elizabeth fu condusă până la trăsură de domnul Collins și, pe când treceau pe lângă grădină, el o rugă să transmită întregii familii omagiile sale, fără să uite mulțumirile pentru amabilitatea cu care fusese primit la Longbourn în timpul iernii, precum și complimente doamnei și domnului Gardiner, deși nu-i cunoștea. Apoi o ajută să urce, ca și pe Maria, iar, când portiera era pe punctul de a fi închisă, le reaminti, cu o oarecare uimire, că dumnealor uitaseră să lase un mesaj pentru doamnele de la Rosings.

— Dar, adăugă el, doriți cu siguranță ca umilele dumneavoastră omagii să le fie transmise, împreună cu mulțumiri pline de recunoștință pentru amabilitatea pe care v-au arătat-o, atâta vreme cât ați fost aici.

Elizabeth nu se împotrivi, așadar portiera putu fi închisă și trăsură plecă.

— Doamne, Dumnezeule, exclamă Maria după câteva momente de liniște, parcă ar fi trecut o zi sau două de când am venit aici! Cu toate astea, câte lucruri s-au întâmplat!

— Într-adevăr, foarte multe, spuse însoțitoarea ei, suspinând.

— Am luat masa de două ori la Rosings, în afară de faptul că am fost invitate de două ori la ceai! Câte voi avea de povestit!

Elizabeth adăugă pentru sine: „Iar eu, câte voi avea de ascuns!”

Călătoria se scurse fără prea multă conversație sau necazuri și, după patru ore de la plecarea din Hunsford ajunseră la reședința domnului Gardiner, unde urma să rămână câteva zile.

Jane arăta bine, iar Elizabeth avu puține ocazii de a-i observa dispoziția, printre numeroasele acțiuni pe care mătușa le rezervase pentru ele cu amabilitate. Însă Jane urma să se întoarcă acasă cu ea, iar la Longbourn avea suficient timp pentru a o observa.

Între timp, nu fără un oarecare efort, putea aștepta chiar și până la Longbourn, ca să-i poată vorbi surorii ei despre propunerea domnului Darcy. A ști că stătea în puterile ei să-i dezvăluie un lucru care ar fi uimit-o atât de tare pe Jane și, în același timp, ar fi măgulit cu atâta forță rămășițele propriei vanități, pe care rațiunea nu reușise încă să le alunge, era o tentație imensă. Ispita destăinuirii era atât de mare, încât nimic n-ar fi putut-o opri, deși nu știa exact cât ar fi trebuit să-i comunice. Apoi, se temea că, odată deschis subiectul, s-ar fi grăbit să-i repete anumite lucruri despre Bingley, care nu puteau decât s-o îndurereze și mai tare pe sora ei.

CAPITOLUL XVI

În a doua săptămână a lunii mai, cele trei domnișoare părăsiră împreună strada Gracechurch, pentru a ajunge în orașul *** din Hertfordshire. Apropiindu-se de hanul unde rămăsese stabilit să le aștepte trăsura domnului Bennet, luând ca indiciu punctualitatea vizitiului tatălui lor, le zăriră pe Kitty și pe Lydia la fereastra unei săli de mese de la etaj. Fetele ajunseseră de mai mult de o oră, bucuroase că reușiseră să viziteze o modistă, să urmărească santinela de gardă și să prepare sosul pentru o salată cu castraveți.

După ce își întâmpinară surorile mai mari, arătară victorioase spre masa care etala atâta carne rece, cât își putea permite cămara unui han de țară, după care exclamară:

— Nu e drăguț? Nu-i așa că este o surpriză minunată?

— Și dorim să vă servim noi, adăugă Lydia, dar mai întâi trebuie să ne împrumutați niște bani pentru că i-am cheltuit deja pe ai noștri la magazinul de colo. Iar apoi, arătându-le cumpărăturile: Priviți! Am cumpărat boneta asta. Nu cred să fie foarte drăguță, dar m-am gândit că nu strică să mi-o cumpăr. Când voi ajunge acasă, am s-o desfac în bucăți, să văd dacă pot să o fac mai bine la loc.

Iar, când surorile ei comentară că e urâtă, Lydia spuse cu o totală indiferență:

— Ah! Dar la magazin erau două sau trei mult mai urâte, iar, când o să-mi iau și un satin vesel colorat ca s-o asortez cu ceva nou, cred că va arăta foarte rezonabil. Pe lângă asta, nici nu mai contează ce se poartă la vară, din moment ce, în două săptămâni, regimentul va părăsi Meryton-ul.

— Nu mai spune! se plânse Elizabeth, cu cea mai mare satisfacție.

— Își ridică tabăra lângă Brighton și aș vrea ca tata să ne ducă pe toate acolo în vara asta. Ar fi un plan încântător și îndrăznesc să spun că nu ar costa aproape nimic. Una peste alta, chiar și mamei i-ar plăcea să meargă. Gândiți-vă doar ce vară tristă ar fi altfel.

„Da — se gândi Elizabeth —, ar fi un plan minunat și tocmai potrivit. Doamne, Dumnezeule! Brighton și un întreg cantonament de soldați pentru noi, care abia am rezistat unui regiment mărunț de jandarmi și balurilor lunare de la Meryton.”

— Iar acum, am niște noutăți pentru voi, spuse Lydia, când se așeză la masă. Ce credeți că este? Ei bine, o veste nemaipomenită și chiar despre o persoană pe care o plăcem cu toatele.

Jane și Elizabeth se priviră cu înțeles, iar ospătarului i se îngădui să plece. Lydia râse și spuse:

— Da! Pare să fie exact pedanteria și discreția voastră. Sunteți de părere că ospătarul nu ar fi trebuit să audă, ca și cum lui i-ar fi păsat.

Sunt convinsă că aude frecvent lucruri mai grave decât vă voi spune eu. Dar, oricum, era urâtel! Mai bine că a plecat. N-am văzut în viața mea așa o bărbie mare. Bine, iar acum despre noutățile promise: este vorba de dragul de Wickham! Destul de grozave pentru ospătar, nu-i așa? Nu mai este nici un pericol ca Wickham să se însoare cu Mary King. Asta da, veste! Ea urmează să plece la unchiul din Liverpool, unde va și rămâne. Wickham e salvat.

— Și Mary King este salvată, adăugă Elizabeth, departe de o legătură imprudentă în privința averii.

— Este o mare proastă că pleacă, dacă îl place.

— Dar sper că nu este un atașament puternic de nici o parte, spuse Jane.

— Cu siguranță nu este așa ceva din partea *lui*. Aș spune chiar că lui nu i-a păsat un moment de ea. Și cui i-ar fi păsat de așa o pitică meschină și pistruiată?

Elizabeth rămase șocată, gândind că, deși era incapabilă de o exprimare așa de grosolană, duritatea sentimentelor sale era diferită de ceea ce adăpostise odinioară în sufletul său.

După ce mâncară iar surorile mai mari achitară nota de plată, fu chemată și trăsură. O vreme, discutară despre cum să aranjeze cutiile, bagajele, coletele și cumpărăturile inutile făcute de Kitty și Lydia, apoi se declarară gata de drum.

— Cât de ușor ne-am înghesuit! strigă Lydia. Sunt încântată că mi-am cumpărat boneta, chiar de-ar fi numai pentru distracția de a mai avea încă o cutie pentru pălării. Asta e! Acum, haideți să ne facem comode și să vorbim și să râdem în tihnă până acasă. Dar, în primul rând, spuneți-ne ce s-a întâmplat cu voi de când ne-am despărțit. Ați întâlnit vreun bărbat agreabil? Ați cochetat cu cineva? Am sperat mult ca vreuna dintre voi să-și găsească un soț înainte să vă întoarceți. Jane va fi în curând fată bătrână. Are aproape douăzeci și trei de ani. Doamne, cât de rușinată m-aș simți să nu mă căsătoresc până la vârsta de douăzeci și trei de ani! Chiar și mătușa Philips își dorește să vă găsiți soți, vă vine să credeți?! Zice că Lizzy l-ar fi luat mai bine pe domnul Collins, dar eu nu cred că ar fi fost distractiv. Doamne! Ce mi-ar plăcea să mă mărit înaintea voastră, iar apoi v-aș fi însoțitoare la toate balurile! Vai de mine! Ne-am distrat atât de bine ieri la colonelul Forster. Kitty și cu mine trebuia să ne petrecem acolo ziua, iar doamna Forster ne-a promis că pe seară se va dansa puțin (apropo, doamna Forster și cu mine suntem foarte bune prietene). Uite-așa le-a invitat pe cele două domnișoare Harrington, dar Harriet era bolnavă și Pen a trebuit să vină singură, și ce credeți că am făcut? L-am îmbrăcat pe Chamberlayne în haine de femeie, ca să se dea drept o doamnă, gândiți-vă ce distractiv! Nimeni nu știa, în afară de colonel și de doamna Forster, Kitty și cu mine, și de mătușa de la care am fost

nevoite să împrumutăm una dintre rochiile, și habar nu aveți ce bine arăta! Când au apărut Denny, Wickham, Pratt și încă vreo doi sau trei bărbați, nici nu și-au dat seama. Doamne, ce ne mai distram! La fel și doamna Forster. Am crezut că o să mor de răs. Dar asta le-a dat și bărbaților de bănuț, iar apoi au descoperit repede ce se petrecea.

Cu asemenea istorioare despre petreceri și farse, completate de poantele și povestirile lui Kitty, se strădui Lydia să-și amuze însoțitoarele în drumul lor spre Longbourn. Elizabeth asculta foarte puțin, dar nu avea cum să ignore menționarea atât de frecventă a numelui lui Wickham.

Acasă, li se făcu o primire foarte bună. Doamna Bennet jubila s-o vadă pe Jane la fel de frumoasă și nu o dată se întoarse domnul Bennet către Elizabeth ca să-i spună:

— Mă bucur că v-ați întors, Lizzy!

Petrecerea din sufragerie căpătă proporții, căci aproape toți membrii familiei Lucas veniseră s-o vadă pe Maria și să asculte ultimele noutăți. Subiectele discutate erau și ele variate: doamna Lucas o abordă pe Maria din partea cealaltă a mesei ce afișa prosperitate și mâncărurile surorii sale mai mari; domnul Bennet era angajat în două direcții: pe de o parte, era atent la relatarea lui Jane, care se așezase destul de departe de el, despre moda de ultimă oră și, pe de altă parte, îi transmitea tot ce auzea tinerei domnișoare Lucas; iar Lydia, vorbind mai tare decât toți ceilalți, enumera, oricui ar fi dorit să asculte, diversele distracții ale dimineții.

— Ah, Mary, spunea ea, aș fi vrut să vii cu noi, pentru că ne-am distrat foarte bine! Cum am plecat, am tras toate perdelele și ne-am prefăcut că nu e nimeni în trăsura. Am fi putut călători așa tot drumul, dacă nu i s-ar fi făcut rău lui Kitty, iar, când am ajuns la hanul lui George, cred că ne-am purtat foarte cuviincios, deoarece le-am servit celorlalte trei surori cel mai bun prânz rece care s-a pregătit vreodată. Dacă veneai și tu, te-am fi tratat și pe tine. Și, când am plecat, iarăși ne-am amuzat de minune! Credeam că nu mai avem loc să ne urcăm în trăsura. Era să mor de răs! Și am fost foarte bine dispuse tot drumul! Am vorbit tare și am răs atât de tare, că ne-ar fi putut auzi oricine de la zece mile.

La toate acestea, Mary îi replică, pe un ton foarte grav:

— Draga mea soră, departe de mine gândul să subestimez asemenea plăceri. Fără îndoială că sunt potrivite pentru majoritatea minților femeiești. Dar mărturisesc că nu au nici un farmec pentru mine. Prefer de o mie de ori mai mult să citesc o carte.

Lydia nu auzi nimic din ceea ce i se răspunsese. Rareori asculta pe cineva pentru mai mult de jumătate de minut, iar la Mary nu era atentă niciodată.

După-amiază, Lydia le presă pe celelalte tinere să meargă până la

Meryton și să vadă ce se mai întâmplase cu restul lumii, dar Elizabeth se opuse vehement acestui plan. Nu mai e nevoie să spunem că domnișoarele Bennet se înapoiară abia după o jumătate de zi, după ce îi urmăriseră pe ofițeri. Pentru Elizabeth, mai exista un motiv de împotrivire. Se temea să-l reîntâlnească pe Wickham și de aceea se hotărâse să-l evite pe cât îi era cu putință. Mult-așteptata deplasare a regimentului era, într-adevăr, o mângâiere nespusă. Urma să plece în două săptămâni și spera că, odată jandarmii duși, nu va mai fi nimic care s-o chinuie.

Nu ajunsese de multe ore acasă, unde află că proiectul de vacanță la Brighton, despre care le pomenise Lydia la han, devenise un subiect des discutat de părinții ei. Elizabeth vedea foarte clar că tatăl nu mai avea nici cea mai mică intenție să cedeze, dar răspunsurile sale deveniseră, în același timp, atât de vagi și nesigure, încât mama sa, deși adesea descurajată, nu renunțase încă la ideea că-l va convinge într-un final.

CAPITOLUL XVII

Elizabeth nu mai avu răbdare să-i vorbească lui Jane despre cele întâmplate și, în cele din urmă, hotărându-se să elimine orice detaliu de care ar fi fost interesată sora sa, pregătind-o, totodată, pentru această veste, îi relatează, a doua zi în zori, partea principală a scenei dintre ea și domnul Darcy.

Uimirea domnișoarei Bennet se micșoră curând din pricina puternicului sentiment de părtinire față de sora sa, făcând astfel ca admirația față de Elizabeth să pară perfect firească, iar surprinderea i se transformă curând în alte sentimente. Acum, îi părea rău că domnul Darcy fusese nevoit să-și exprime intențiile într-o manieră atât de puțin potrivită poziției lui, dar și mai mult era mâhnită de nefericirea provocată de refuzul surorii sale.

— Siguranța reușitei lui a fost un lucru greșit, spuse ea, și s-ar fi cuvenit nici să nu existe, dar gândește-te cât de mare i-a fost dezamăgirea.

— Într-adevăr, replică Elizabeth, îmi pare sincer rău pentru el, însă vor apărea și alte sentimente, care poate îi vor îndepărta curând atenția de la mine. Oricum, doar nu mă învinovățești că l-am refuzat?

— Să te învinovățesc? A, nu!

— Mă acuzi că i-am vorbit atât de afectuos despre Wickham?

— Nu, nu știu dacă greșești când spui ce spui.

— Însă ar trebui să știi, când ți-am relatat ce s-a întâmplat chiar a doua zi.

Îi vorbi atunci de scrisoare, repetându-i tot conținutul în ceea ce îl privea pe George Wickham. Ce lovitură pentru sărmana Jane, care trecea prin viață cu inima deschisă, fără să-și imagineze că ar exista în toată rasa umană atâta ticăloșie, cât era adunată într-un singur individ. Deși o alinare pentru ea, justificarea lui Darcy n-o putea mângâia în fața unei asemenea descoperiri. Într-un mod mai mult decât grav, ea se chinui să dovedească posibilitatea unei confuzii, căutând să-și clarifice atitudinea unuia, fără să-l implice și pe celălalt.

— Așa nu merge, spuse Elizabeth. Nu vei putea să-i scoți buni pe amândoi pentru nimic în lume. Alege! Dar trebuie să fii mulțumită numai cu un răspuns. Doar au atâtea calități, destule ca să-i consideri bărbați de caracter, și atunci se vor schimba foarte multe. Din partea mea, eu înclin să fiu tot de partea domnului Darcy, dar tu ești cea care trebuie să alegi.

Trecu ceva timp până reuși să smulgă un alt zâmbet de la Jane.

— Nu știu dacă am fost vreodată așa de șocată, spuse ea. Wickham, atât de rău! Este aproape imposibil de crezut. Și săracul domn Darcy! Dragă Lizzy, mă gândesc la cât a avut de suferit. Ce dezamăgire! Și, în

plus, știind că părerile tale sunt atât de aspre! Și fiind nevoit să-i mărturisească așa ceva surorii sale! Este cu neputință! Sunt sigură că și tu simți la fel.

— A, nu, regretul și compasiunea mea nu înseamnă nimic, când te văd pe tine atât de plină de ele. Știu că-l vei judeca atât de în amănunt, încât în fiecare moment sunt și mai puțin îngrijorată, mai indiferentă. Generozitatea ta mă salvează și, dacă te tânguiești și mai mult pentru el, inima mea va fi ușoară ca un fulg.

— Sărmanul Wickham, așa este el, o expresie a bunătății în felul lui. Atât de deschis și de gentil în maniere!

— Sigur a fost o scăpare în educația acestor doi tineri. Unul are toată bunătatea din lume, iar celălalt — toată aparența acestei bunătăți.

— N-am crezut niciodată, ca tine, că domnul Darcy este lipsit cu totul de această aparență.

— Și totuși, m-am închipuit tare isteată, hotărându-mă să-l tratez cu atâta dispreț! Pare un imbold pentru mintea cuiva, o vioiciune a minții, să porți o antipatie de acest gen. Poți fi în permanență ostentativ față de cineva, fără să-i spui niciodată nimic, dar nu te poți amuza mereu fără ca, din când în când, să te lovești de o discuție spirituală.

— Lizzy, sunt sigură că nu ai tratat chestiunea ca acum, atunci când ai citit prima dată scrisoarea.

— Sigur că nu. A fost destul de stânjenitor. Am fost foarte supărată, pot spune chiar nefericită. Și nu aveam cu cine să vorbesc despre ce simt, și n-o aveam nici pe Jane alături, care să mă liniștească și să-mi spună că nu m-am purtat prosteste și illogic, ca o persoană slabă, cum știu că am fost de fapt! Ah, aveam mare nevoie de tine!

— Cât de regretabil este că i-ai vorbit domnului Darcy despre Wickham în expresii atât de dure, care acum par total nemeritate.

— Sigur! Dar neșansa de a vorbi cu amar este consecința cea mai normală pentru prejudecățile pe care le încurajam. Este un punct la care vreau sfatul tău. Vreau să știu dacă ar trebui sau nu să fac cunoscută percepția noastră asupra caracterului domnului Wickham.

Domnișoara Bennet ezită o clipă, după care răspunde:

— Cu siguranță nu va fi cazul să fie dat în vileag. Tu ce crezi?

— Că nici nu ar trebui să încerc. Domnul Darcy nu m-a autorizat să fac publică opinia lui. Dimpotrivă, orice amănunt legat de sora lui trebuia să-l țin numai pentru mine și, dacă aș încerca să-i luminez și pe alții cu privire la restul conduitei lui, cine m-ar crede? Opinia generală împotriva domnului Darcy este atât de violentă, încât aș deveni un nimeni în fața oamenilor din Meryton, dacă aș încerca să-l plasez într-o lumină favorabilă. Eu nu sunt la fel ca ceilalți. Wickham va pleca în curând, iar atunci nu va mai conta pentru nimeni de aici

cine este el cu adevărat. Odată și odată va ieși totul la iveală, iar atunci vom putea râde de stupiditatea neștiinței lor. Deocamdată, nu spun nimic nimănui.

— Ai perfectă dreptate. Să-i faci publice greșelile, l-ar distruge pentru totdeauna. Poate că acum îi pare rău pentru ce a făcut și e îngrijorat că nu-și va mai putea reface imaginea. Nu trebuie să-l aducem și noi la disperare.

Tumultul grijilor lui Elizabeth se domoli odată cu această conversație. Scăpase de două dintre secretele care nu-i dădeau pace de două săptămâni și era sigură că Jane ar mai fi ascultat-o oricând ar fi dorit să mai vorbească și de altele. Dar rămăsese ceva în umbră, pentru care prudența nu îngăduia încă destăinuirea. Cutezase să nu povestească despre cealaltă jumătate a scrisorii domnului Darcy și nici nu-i explică surorii sale cât de sincer fusese apreciată de acest nou prieten al ei. Era un amănunt care îi aparținea numai ei, iar, în înțelepciunea sa, știa că nimic altceva decât o înțelegere perfectă între cele două părți nu ar putea justifica renunțarea la acest ultim secret.

„Iar apoi — își spuse ea —, dacă s-ar întâmpla așa ceva, ar trebui să fim gata să spunem ceea ce Bingley însuși ar putea zice într-o manieră mult mai agreabilă. Eu nu voi avea dreptul să divulg acest lucru, decât atunci când își va pierde întreaga însemnătate.”

De vreme ce se instalase acasă, avea timp berechet să ia aminte la starea de spirit a surorii sale. Jane nu era fericită. Nutrea încă o gingașă afecțiune pentru Bingley. Cum nu mai fusese îndrăgostită înainte, privea totul cu căldura unei prime legături, mai ales că era încă la vârsta capriciilor, atunci când te lauzi mai mult cu statornicia sentimentelor, decât cu împlinirea acelei legături. Și cu atâta râvnă îi măsurase complimentele, preferându-l oricărui alt bărbat, încât avea nevoie de toate gândurile ei bune și de toată atenția față de sentimentele prietenilor săi, pentru a nu cădea pradă acelor regrete care ajungeau să fie vătămătoare pentru sănătatea ei și pentru răbdarea celor din jur.

— Ei bine, Lizzy, spuse doamna Bennet într-o bună zi, care este părerea ta despre întâmplarea tristă prin care a trecut Jane? În ceea ce mă privește, sunt constrânsă să nu mai vorbesc nimănui despre asta. Așa i-am spus și surorii mele Philips zilele trecute. Dar n-am putut afla dacă Jane s-a văzut cu el cât a fost plecată la Londra. Bine, el nu este un tânăr care s-o merite — și nu cred că mai este vreun motiv pentru ea ca să reia legătura. Nu se mai aude nimic despre venirea lui la Netherfield în vară și m-am interesat despre aceasta la toți cei care ar fi putut să știe.

— Nici eu nu cred că el va mai locui la Netherfield vreodată!

— Ei, iată! Asta o va alege el. Nimeni nu vrea să vină aici. Deși voi susține mereu că s-a folosit de fiica mea într-un mod destul de urât și

că, dacă aş fi fost în locul ei, n-aş fi suportat. Mai rămâne consolarea că, dacă Jane ar muri cu inima zdrobită, atunci lui i-ar părea rău pentru ce a făcut.

Dar, cum pe ea nu o liniştea deloc această perspectivă, Elizabeth preferă să nu răspundă.

— Ei bine, Lizzy, continuă mama sa, curând după aceea, zici că familia Collins o duce foarte bine, nu-i așa? Vai, sper numai ca acest lucru să dureze! Şi ce fel de casă au? Charlotte se gospodăreşte foarte bine, îndrăznesc să spun. Dacă este economă fie şi pe jumătate din cât este mama ei, vor agonisi destul. Nu e nimic extravagant în gospodăria lor, cred.

— Nu, absolut nimic.

— De asta depinde toată ştiinţa unei bune administrări. Da, da! Vor avea grijă să nu depăşească veniturile pe care le au. Astfel, nu vor suferi din cauza banilor. Să aibă parte numai de bine! Şi mai cred că se gândesc adesea că vor căpăta domeniul Longbourn, când tatăl tău va muri. Oricum, îl privesc deja ca fiind aproape al lor, îndrăznesc să spun, oricând se va întâmpla.

— A fost un subiect pe care nu l-au abordat de faţă cu mine.

— Nu. Şi ar fi fost neobişnuit, dacă ar fi încercat. Dar nu încape îndoială, vorbesc adesea între ei. Dacă lor le e totuna cu o proprietate care nu e pe de-a întregul a lor din punct de vedere legal, cu atât mai bine. Mie mi-ar fi ruşine să deţin un bun care este al meu numai datorită unei clauze testamentare.

CAPITOLUL XVIII

Prima săptămână de la întoarcerea lor trecu repede. Începu a doua. Era și ultima din șederea regimentului la Meryton și toate tinerele domnișoare din împrejurimi se perindau în grabă mare. Tristețea devenise aproape totală. Doar cele două domnișoare Bennet mai mari puteau încă să mănânce, să bea, să doarmă și să-și vadă de cursul normal al ocupațiilor zilnice. Kitty și Lydia, a căror suferință era extremă, le reproșau frecvent această lipsă de sensibilitate. Oare cine nu ar fi putut pricepe așa o mare deznădejde într-o familie?

— Cerule mare! Ce se va alege de noi? Ce-o să ne facem? Exclamau ele cu amar și jale. Cum de mai poți zâmbi așa, Lizzy?

Îndurerarea le era împărtășită de dragăstoasa lor mamă, care își aducea aminte cât avusese și ea de îndurat într-o situație asemănătoare, cu douăzeci și cinci de ani în urmă.

— Sunt sigură, spunea ea, că am plâns timp de două zile întruna, când regimentul colonelului Millar a trebuit să plece. Am crezut că o să mi se frângă inima.

— Măcar de-am putea ajunge la Brighton! observă domnișoara Bennet.

— Ah, da! Măcar una dacă s-ar duce! Însă tata este atât de reticent.

— Puțină baie în mare mi-ar ridica moralul pentru totdeauna.

— Și mătușica Philips sigur mi-ar face toate poftele, adăugă Kitty.

Astfel de lamentări răsunau mereu în casa din Longbourn. Elizabeth încerca să se amuze pe seama lor, dar toată distracția ei se pierdu în pudoare. Simțea iar justetea obiecțiilor lui Darcy și niciodată nu fusese mai dispusă ca acum să-i ierte acestuia amestecul în opiniile prietenului său. Dar tristețea Lydiei se risipi degrabă, deoarece primi o invitație din partea doamnei Forster, soția colonelului regimentului, de a o întovărăși la Brighton. Această neprețuită prietenă era foarte tânără și se căsătorise de curând. Îi fusese recomandată ca o imagine a bunei-dispoziții și plinătății de spirit, iar la numai trei luni după ce se cunoscuseră erau deja nedespărțite.

Încântarea Lydiei la auzul unei asemenea vești, extazul doamnei Forster, desfătarea doamnei Bennet și, în același timp, ofensa resimțită de Kitty ar putea fi cu greu descrise. În totalitate neatentă la sentimentele surorii sale, Lydia zburda prin casă într-o exaltare neostenită, așteptând ca toți s-o felicite, vorbind și râzând mai zgomotos ca niciodată, cu toate că mai puțin norocoasa Kitty rămăsese în camera de zi, deplângându-și soarta în cuvinte atât de nepotrivite, încât accentul îi devenise arțăgos.

— Nu pot înțelege de ce doamna Forster nu m-a invitat și pe mine, la fel de bine ca pe Lydia, spunea ea, chiar dacă nu sunt prietena ei

apropiată. Aveam același drept să fiu invitată ca și ea, chiar mai mult, pentru că sunt cu doi ani mai mare.

Degeaba încercă Elizabeth s-o liniștească și Jane s-o facă să abandoneze ideea. Cât despre Elizabeth, invitația aceasta era departe de a-i provoca aceleași sentimente ca mamei sau Lydiei, căci ea o luă ca pe o pedeapsă capitală pentru toate încercările de bun-simț din ultimul timp și era detestabil că, așa cum un pas trebuie făcut acolo unde vezi, nu putea evita să-și sfătuiască tatăl, în secret, să nu o lase să se ducă. Acesta o ascultă atent, după care spuse:

— Lydia nu se va lăsa până nu se va face de râs în public și nu ne putem aștepta din partea ei la o cheltuială mică sau la o atitudine convenabilă pentru familie, mai ales în circumstanțele de față.

— Dacă ți-ai da seama, spuse Elizabeth, de marele dezavantaj care se poate isca pentru noi toți în societate datorită manierelor neinstruite și imprudente ale Lydiei, nu cele care s-au iscat deja în public, sunt sigură că ai judeca diferit orice chestiune!

— „S-au iscat deja”, spui... repetă domnul Bennet. Dar ce, ți-a îndepărtat vreunul dintre iubiți prin comportamentul ei? Sărmană, micuță Lizzy! Dar nu te mai amărî așa! Atâția tineri sensibili, care nu pot suporta să se contamineze cu puțină stupizenie, nu merită regretul! Haide, prezintă-mi și mie o listă cu acești flăcăi jalnici, care s-au ținut la distanță din cauza prostioarelor absurde ale Lydiei.

— Într-adevăr, greșești. Nu astfel de prejudicii mă supără. Acum nu mă plâng în special de acest fapt, ci în general de necazurile pe care ni le poate aduce. Însemnătatea și respectabilitatea noastră în lume pot fi influențate de nestatornicia sălbatică, de importanța pe care și-o dă și de refuzul oricărei cumpătări, trăsături care marchează caracterul Lydiei. Iartă-mă, dar trebuie să vorbesc deschis. Dacă dumneata, dragul meu tată, nu vei avea grijă să-i supraveghezi capriciile exuberante și s-o faci să înțeleagă că preocupările ei actuale nu trebuie să ajungă un fel de viață, în curând nu se va mai putea îndrepta. Caracterul ei va rămâne definitiv, iar la șaisprezece ani va avea asemenea legături, încât se va pune pe ea și întreaga familie într-o postură ridicolă. Și mai mult decât atât, va fi o cochetărie dintre cele mai ieftine și mai josnice, fără alt farmec în afară de tinerețe și de faptul că este o persoană tolerabilă. Iar, cu ignoranța și goliciunea minții sale, va fi incapabilă să se apere măcar o fărâamă în fața disprețului general pe care îl va stârni pasiunea ei turbată de a fi admirată. Acest pericol o pândește și pe Kitty. Ea se ghidează după Lydia. Înfumurată, ignorantă, stupidă și de necontrolat! O, dragul meu tată, bănuiești că e posibil să nu fie blamate și disprețuite oriunde vor fi cunoscute, iar că surorile lor mai mari nu vor suferi de pe urma acestei rușini?

Domnul Bennet vedea acum că ea își pune tot sufletul în ceea ce

spunea. Îi luă mâna cu afecțiune și îi răspunse:

— Nu te mai tulbura așa, draga mea. Oriunde tu și cu Jane sunteți cunoscute, veți fi respectate și apreciate și nu veți avea mai puține privilegii deoarece aveți două — sau pot să spun chiar trei surori foarte prostănace. Nu vom avea liniște la Longbourn, dacă Lydia nu va pleca la Brighton. S-o lăsăm să se ducă, atunci! Colonelul Forster este un om sensibil și o va feri de orice necaz mare. Noroc că, nefiind prea bogată, nu constituie un obiect de pradă pentru cineva. La Brighton va fi mai puțin importantă, chiar și ca o cochetărie ieftină, decât a fost aici. Ofițerii vor găsi doamne care să le merite mai mult atenția. Prin urmare, hai să sperăm că șederea ei acolo va fi ca o lecție pe care o va învăța despre propria ei lipsă de importanță. În acest sens, ea nu are cum să scadă mult mai rău, fără să ne motiveze pe noi s-o încuiem în cameră pentru tot restul vieții.

Elizabeth fu nevoită să se mulțumească fie și cu acest răspuns, dar opinia ei rămase aceeași, drept care plecă nehotărâtă și cu părere de rău. Oricum, nu-i stătea în fire să sporească neplăcerile, stăruind asupra lor. Avea încredere că își îndeplinise datoria și nu mai era dispusă să se consume pentru necazuri inevitabile ori să-și sporească motivele de neliniște.

Dacă Lydia și mama lor ar fi aflat motivul discuției dintre ea și tatăl ei, cu greu s-ar fi găsit o expresie de comparație pentru revolta lor comună. În imaginația Lydiei, o vizită la Brighton însemna toată fericirea din lume. Deja vedea cu ochii minții străzile acelei vesele stațiuni balneare pline cu ofițeri. Se vedea în centrul atenției, curtată de zeci și sute de militari pe care nu-i cunoscuse până atunci. Vedea toată faima cantonamentului: acele corturi înșiruite, cu minunata lor uniformitate, pline de atâta tinerețe și vioiciune, orbite de roșul aprins al uniformelor. Ca să întrească imaginea, se închipuia șezând, adăpostită într-unul dintre corturi și cochetând cu gingășie, alături de cel puțin șase ofițeri deodată.

Oare ce senzație ar fi avut, dacă ar fi știut că sora ei căuta s-o îndepărteze de la astfel de proiecte și fapte? Mai putea fi înțeleasă doar de către mamă, care poate cugeta la fel. Plecarea Lydiei la Brighton era ultima consolare a acesteia în fața convingerii soțului său că nu se va deplasa niciodată până acolo.

Dar ce se petrecuse până acum era complet ignorat, iar acest extaz al lor continuă, cu mici întreruperi, până în ultima zi de ședere acasă a Lydiei.

Elizabeth urma să-l vadă pe domnul Wickham pentru ultima dată. Cum îi fusese adesea prin preajmă de când se întorsese, aproape că nu mai simțea nici o emoție asemănătoare cu agitația pe care i-o provocase slăbiciunea pentru el de la început. Începuse să observe, în acea gentilețe care odată o impresionase, o afectare și o platitudine

care acum o deranjau și o plictiseau. Chiar mai mult, găsea un permanent izvor de neplăcere în comportamentul lui, din cauza înclinației pe care o ația de a reînnoi acele atenții care făcuseră obiectul apropiierii lor de odinioară și care acum, după tot ce se întâmplase, nu mai reușeau decât s-o provoace. Își pierduse orice interes pentru el când se văzu ținta acestei galanterii inutile și ușuratece și, respingându-i cu fermitate avansurile, nu simți decât dojana din comportamentul lui, că, oricât de mult sau din ce cauză atențiile lui se răriseră, lipsa ei de interes urma să fie răsplătită, iar alegerea ei — ferită mereu de o reînnoire a acestor avansuri.

În ultima zi de ședere a regimentului la Meryton, el cină împreună cu alți ofițeri la Longbourn, iar Elizabeth se arată atât de puțin dispusă să-i împărtășească buna-dispoziție, încât atunci când el o întreabă de modul în care își petrecuse timpul la Hunsford, ea pomeni de colonelul Fitzwilliam și de domnul Darcy, care petrecuseră trei săptămâni la Rosings, și-l mai întreabă dacă îl cunoștea pe cel dintâi.

Wickham păru neplăcut surprins și chiar alarmat, dar, după un moment, își reveni cu un zâmbet larg și îi răspunse că odinioară se întâlneau des. Apoi făcu mențiune că dânsul era o persoană extrem de manierată și se interesează care era și părerea ei. Răspunsul ei fu categoric în favoarea acestuia. După aceea, cu un aer de indiferență, el adăugă:

- Și cât timp spuneți că a stat la Rosings?
- Aproape trei săptămâni.
- Și v-ați văzut frecvent?
- Da, aproape zilnic.
- Comportamentul lui este foarte diferit de cel al vărului său.
- Da, extrem de diferit. Dar cred că domnul Darcy câștigă mai mult atunci când îl cunoști.

— Firește! exclamă el, cu o privire care nu scăpă neobservată. Și, dacă îmi permiteți să vă întreb, adăugă Wickham pe un ton voios, încercând să se controleze, dă semne să-și schimbe manierele? A catadicsit să adauge cât-de-cât puțină politețe caracterului său obișnuit? Deși nu aș crede, continuă el pe un ton mai calm și mai serios, că se poate schimba în esență.

— A, nu, îi spuse Elizabeth, cred că în esență este la fel ca și până acum.

În timp ce discutau, Wickham dădea senzația că nu știe dacă trebuie să se bucure de cuvintele ei sau să le suspecteze sensul. Era ceva, în întreaga ei expresie, care îl determina s-o asculte cu multă atenție și neliiniște.

— Când am spus că are de câștigat atunci când îl cunoști, adăugă ea, nu m-am gândit la judecată sau la manierele sale, ci doar că, ajungând să-l cunoști mai bine, felul lui de a se purta capătă mai mult

sens.

Wickham păru acum vădit mai tulburat, iar privirile sale — agitate. Rămase tăcut pentru câteva minute, până când, îndepărtând stânjeneala, se întoarse din nou spre ea și-i vorbi pe un ton foarte amabil:

— Dumneavoastră, care cunoașteți prea bine sentimentele mele față de domnul Darcy, vă va fi ușor să înțelegeți cât de mult m-ar bucura dacă el ar fi îndeajuns de înțelept, încât să-și asume măcar în aparență ceea ce se cuvine. În acest sens, mândria lui poate fi de folos, dacă nu lui, multor altora, pentru că îi alungă apucăturile urâte în urma căroră, personal, chiar am avut de suferit. Mă tem doar că acel gen de prudență, la care îmi imaginez că faceți aluzie, este adoptată numai cu ocazia vizitelor la mătușa sa, căci se teme de părerile și judecata acesteia. Știu, de când locuiau împreună, că această teamă lăuntrică funcționa. Și multe trebuie puse pe seama dorinței lui de a-și dirija căsătoria cu domnișoara de Bourgh, pe care cu siguranță pune mare preț.

Elizabeth nu-și putu stăpâni un zâmbet, dar îi răspunse numai printr-o ușoară înclinare a capului. Observa că el dorește s-o în vechia discuție despre nenorocirile sale, dar nu avea nici un chef să-l încurajeze. Restul serii se scurse cu aparența unei voioșii obișnuite din partea lui, dar fără alte încercări de a se mai ocupa de Elizabeth, și, la final, se despărțiră cu o politețe reciprocă și, probabil, cu o dorință tacită de a nu se mai întâlni vreodată.

Când petrecerea se termină, Lydia se întoarse împreună cu doamna Forster la Meryton, de unde urma să pornească împreună la drum devreme, a doua zi. Despărțirea ei de familie fu mai degrabă gălăgioasă, decât înduioșătoare. Kitty era singura care vărsa lacrimi, dar ea suspina de supărare și de invidie. Doamna Bennet își risipea urările de bine și felicitările pentru fiica sa, impresionând prin îndemnurile sale ca aceasta să nu piardă vreun prilej de a se distra cât mai mult, sfaturi care aveau, probabil, să fie urmate. Iar, printre gălăgioasele felicitări ale Lydiei, mult mai delicatele urări de rămas-bun ale surorilor sale erau rostite fără să fie auzite.

CAPITOLUL XIX

Elizabeth nu și-ar fi putut crea o imagine plăcută despre fericirea conjugală sau despre confortul casnic, dacă judeca numai după situația din familia sa. Tatăl ei fusese captivat de tinerețe și de frumusețe, precum și de acel aer de bună-dispoziție pe care-l dau în general acestea, căsătorindu-se cu o femeie ale cărei lipsă de înțelegere și minte slabă puseseră capăt, foarte curând după căsătorie, întregii afecțiuni pe care i-o purta. Respectul, stima și încrederea se risipiseră pentru totdeauna și toate crezurile sale despre fericirea unei căsnicii îi fuseseră date peste cap. Însă domnul Bennet nu era tipul care să caute alte plăceri în schimbul dezamăgirii produse de imprudența sa, prin genul de mângâieri cu care se consolează, prea des, cei nenorociți de propriile lor neatenții sau vicii. El se refugiase pe tărâmul cărților, iar această înclinație îi adusese bucuriile cele mai mari. Față de soția sa era îndatorat foarte puțin, numai ignoranța și zăpăceala acesteia mai contribuind la amuzamentul său. În general, nu acest gen de fericire și-l dorește un bărbat de la soția lui, dar, atunci când alte posibilități de distracție se lasă așteptate, adevăratul cugetător găsește un beneficiu în tot ce i se oferă.

Totuși, Elizabeth nu fusese niciodată oarbă față de comportamentul nepotrivit, ca soț, al tatălui ei. Întotdeauna privise situația cu tristețe, dar, respectându-i calitățile și fiind mereu recunoscătoare pentru afecțiunea pe care el i-o purta, încercase să uite ceea ce nu mai putea fi schimbat și să alunge gândurile față de acea permanentă încălcare a bunei-cuviințe casnice, care era atât de condamabilă și care o expunea pe soția sa disprețului propriilor copii. Dar, până acum, nu simțise atât de puternic dezavantajele pe care le au copiii rezultați dintr-o căsătorie nepotrivită și nici nu fusese atât de conștientă de relele care apar în urma unei lipse de cunoaștere a direcției însușirilor fiecăruia, însușiri care, dacă ar fi fost bine folosite, ar fi putut, cel puțin, să le ofere fiicelor sale respectabilitatea, chiar dacă n-ar fi putut lumina mintea soției lui.

Dacă Elizabeth jubila după plecarea lui Wickham, mutarea regimentului nu-i oferea aceleași motive de satisfacție.

De acum, petrecerile lor erau mai puțin variate, iar acasă avea o mamă și o soră a căror nemulțumire față de viața mohorâtă arunca un aer trist asupra cercului lor familial. Dacă sora ei Kitty ar fi putut, cu timpul, să-și vină în fire, din moment ce plecaseră aceia care îi tulburaseră mintea, cealaltă soră, de la a cărei atitudine te puteai aștepta la ceva mai rău, sigur exagera cu nebuniile și îndrăzelile ei, aflându-se într-o situație de două ori mai periculoasă, căci era vorba și de o stațiune balneară, și de un cantonament. De la toate acestea

descoperise — ceea ce constatase și cu alte ocazii — că un eveniment pe care-l privise cu o nesperată dorință nu-i aducea satisfacția așteptată, atunci când se petrecea. În consecință, era nevoie să-și aleagă o altă dată ca punct de pornire al unei mulțumiri adevărate, să-și orienteze dorințele și așteptările către altceva și, bucurându-se ca și până acum de fericirea anticipată, să se consoleze pentru moment și să se pregătească pentru o altă deziluzie. Obiectul gândurilor sale cele mai fericite era acum călătoria spre Lacuri — cea mai potrivită consolare după atâtea ceasuri neplăcute, pe care nemulțumirile mamei și ale lui Kitty le făceau de nesuportat. Dacă ar fi putut s-o includă și pe Jane în plan, totul ar fi fost perfect.

„Dar este bine — își spunea — că mai există ceva pentru care să mă rog! Dezamăgirea mea ar fi sigură, dacă toate lucrurile ar decurge perfect. Dar așa, păstrând în mine un neîncetat izvor de regrete din cauza absenței surorii mele, pot spera în mod just să mi se împlinească toate idealurile de fericire. Un proiect care promite numai desfătări nu poate avea succes vreodată, iar o mare dezamăgire se ocolește apărându-te printr-un sentiment de mâhnire mărunț și neînsemnat.”

Înainte de plecare, Lydia promisesese să le scrie foarte des și amănunțit mamei și lui Kitty, dar scrisorile ei se lăsau mult așteptate și erau foarte succinte. Cele adresate mamei nu povesteau altceva decât cum se întorseseră de la bazar, unde le însoțiseră ofițerii cutare și cutare, și unde văzuse atâtea podoabe care o înnebuniseră, că avea un nou halat și o umbreluță de soare, pe care le-ar fi descris în amănunt, dacă nu era obligată să isprăvească de scris în cea mai mare grabă, pentru că era chemată de doamna Forster să plece la un cantonament. Din corespondența cu sora sa, era și mai puțin de reținut — căci scrisorile către Kitty, deși întrucâtva mai consistente, erau mult prea pline de cuvinte subliniate, ca să sară în ochi.

După două sau trei săptămâni de la plecarea ei, sănătatea, voia bună și bucuria începură să se instaleze din nou la Longbourn. Totul îmbrăcase un aspect mai vesel. Familiile care fuseseră plecate în oraș pe timpul iernii se întorseseră, iar, odată cu ele, apărură toaletele și distracțiile de vară. Doamna Bennet își recăpătă obișnuita seninătate cârcotașă, iar, pe la jumătatea lui iunie, Kitty se refăcuse într-atât, cât să poată veni la Meryton fără plânsete, o veste îmbucurătoare, care o făcu pe Elizabeth să spere că, până la Crăciunul următor, ar putea fi atât de rezonabilă, încât să nu mai pomenească numele unui ofițer mai mult de o dată pe zi, decât dacă, printr-o dispoziție crudă și răutăcioasă a Ministerului de Război, un alt regiment ar fi fost încartiruit la Meryton.

Data fixată pentru pornirea în călătoria spre nord se apropia cu repeziciune, mai erau numai două săptămâni, când sosi o scrisoare de la doamna Gardiner, care le întârzia plecarea și scurta durata

excursiei. Domnul Gardiner era reținut cu afaceri pentru încă două săptămâni din iulie și trebuia să fie înapoi la Londra într-o lună. Cum perioada devenise prea scurtă, ca să mai ajungă așa departe și să vadă tot ce își propuseseră, sau cel puțin să se bucure de confortul și relaxarea dorite, erau obligați să renunțe la Lacuri și să aleagă un voiaj mai restrâns. Potrivit noilor planuri, nu aveau să călătorească mai departe de Derbyshire. În acea regiune erau destule de văzut, ca să-și ocupe în mare parte cele trei săptămâni, iar pentru doamna Gardiner era în mod deosebit un puternic punct de atracție. Orașul în care își petrecuse odinioară câțiva ani din viață și unde acum urma să rămână câteva zile prezenta, probabil, pentru curiozitatea ei, un interes egal cu cel al celebrelor frumuseți de la Matlock, Chatsworth, Dovedale sau Peak.

Elizabeth era din cale-afară de dezamăgită: își dorise din toată inima să vadă Lacurile și încă mai credea că ar fi fost timp suficient pentru acest lucru. Dar era de datoria ei să se mulțumească și cu ce avea — depindea de firea ei optimistă, așa încât totul reveni curând la normal.

Multe gânduri se legau de Derbyshire. Îi era imposibil să audă rostindu-se acel nume, fără să se gândească la Pemberley și la proprietarul aceluia loc. „Dar cu siguranță — își spunea ea — pot intra în ținutul în care locuiește el și să-l jefuiesc de câteva cristale, fără să mă fac observată sau să fiu pedepsită.”

Perioada de așteptare se dublase de acum. Mai trebuia să treacă patru săptămâni până la sosirea unchiului și a mătușii lor. Se scuseră, însă, repede și domnul și doamna Gardiner, împreună cu cei patru copii ai lor, apărură, în cele din urmă, la Longbourn. Copiii, două fetițe de șase și opt ani și doi băieți mai mici, aveau să rămână în grija specială a verișoarei lor Jane, care era favorita tuturor și al cărei gingaș și permanent bun-simț al firii se potrivea perfect cu atenția de care ei aveau nevoie în fiecare zi — îi învăța, se juca tot timpul cu ei și îi răsfața.

Familia Gardiner rămase doar o noapte la Longbourn. Plecară în dimineața următoare, împreună cu Elizabeth, în căutare de noutăți și de amuzament. O primă bucurie era sigură — tovarășii de drum erau potriviți, aveau sănătatea și dispoziția de a suporta orice inconveniente ale drumului, voioșia care amplifică orice plăcere, afecțiune și soluții de oferit, dacă s-ar fi ivit unele probleme în calea lor.

Nu intră în discuția acestui capitol să facem o descriere a ceea ce înseamnă Derbyshire și nici a vreunuia dintre acele remarcabile locuri prin care se perindară: Oxford, Blenheim, Warwick, Kenelworth, Birmingham etc. sunt destul de cunoscute. O mică parte din Derbyshire este tot ce ne interesează. După ce văzură principalele

minuni ale țării, își îndreptară pașii către micul orașel Lambton, locul celei dintâi reședințe a doamnei Gardiner, unde, după cum aflase nu demult, mai locuiau câteva rude ale sale. Elizabeth auzi acum de la mătușa ei că Pemberley era situat la mai puțin de cinci mile. Nu era chiar în drumul lor, dar nici nu s-ar fi abătut mai mult de o milă sau două până acolo. Cu o seară înainte, vorbind despre traseul lor, doamna Gardiner își exprimase intenția să revadă locul, domnul Gardiner se declarase de acord, iar aprobarea îi fu cerută și lui Elizabeth.

— Dragostea mea, nu ți-ar plăcea să vezi un loc despre care ai auzit atât de multe? o întrebă mătușa. Și este un loc de care sunt legați mulți din anturajul tău. Știi că Wickham și-a petrecut acolo toată copilăria?

Elizabeth era necăjită. Simțea că nu e deloc legată de Pemberley și se văzu silită să pretindă că nu voia să-l viziteze. Trebui să le mărturisească faptul că se săturase să vadă conace impresionate, căci, după ce vizitase atâtea, nu mai simțea nici o plăcere pentru covoarele lor fine și draperiile lor de satin.

Doamna Gardiner îi șopti că era prostuță.

— Dacă ar fi vorba doar de o casă mare, bogat mobilată, nu m-ar interesa nici pe mine, dar parcul din jur este deosebit. Găsești unele dintre cele mai frumoase păduri din țară.

Elizabeth nu mai putea spune nimic — dar mintea ei nu putea să accepte. Dintr-odată, se gândi la posibilitatea de a-l întâlni pe domnul Darcy, în timp ce ar vizita locul. Ar fi fost o nenorocire! Se înroși numai la gândul acesta și trase concluzia că cel mai bine ar fi să-i vorbească deschis mătușii, decât să-și asume un asemenea risc. Dar erau unele obiecții serioase împotriva acestei idei și, în final, se hotărî ca aceasta să fie ultima soluție, în caz că, după unele investigații, nu ar fi aflat un răspuns favorabil cu privire la absența familiei de la Pemberley.

Așa că, retrăgându-se la culcare, o întrebă pe cameristă despre Pemberley: dacă era un loc drăguț, cum se numea proprietarul său, dacă familia se găsea pe timp de vară acolo. Ultimei întrebări îi urmă un binevenit răspuns negativ și, cum tensiunea ei dispăruse de-acum, putu să se bucure de curiozitatea de a vedea și ea casa. Cum subiectul fu reluat în dimineața următoare, iar ei i se ceru din nou părerea, răspunse prompt și cu un aer de indiferență că nu avea nimic împotriva aceluia plan.

Așadar, la Pemberley aveau să meargă!

PARTEA A TREIA

CAPITOLUL I

În timp ce înaintau, Elizabeth aştepta, cu o oarecare nelinişte, să zărească apărând pădurea de la Pemberley şi când, în cele din urmă, trecură de intrare, deveni foarte agitată.

Parcul era vast, cu o mare varietate de terenuri. Intrară printr-unul dintre cele mai joase locuri şi se plimbară o vreme printr-o pădure încântătoare, ce se întindea pe o suprafaţă considerabilă.

Elizabeth îşi avea mintea prea absorbită pentru a mai putea face conversaţie, dar privea şi admira fiecare loc şi fiecare privelişte deosebită. Urcară încet-încet o jumătate de milă, iar apoi îşi dădură seama că ajunseseră în vârful unei coline impunătoare, unde pădurea se sfârşea, iar ochiul era dintr-odată furat de Pemberley House, situată pe partea cealaltă a văii, pe unde şerpuia un drum destul de abrupt. Era o clădire mare, din piatră, arătoasă, bine înfiptă pe o ridicătură de teren, mărginită în spate de un şir de dealuri împădurite, iar în faţă un fir de apă destul de mare îşi sporea cursul fără nimic artificial. Malurile sale nu erau nici nivelate, nici neobişnuit înzestrate. Elizabeth se arătă încântată. Nu mai văzuse un loc pentru care natura să fi făcut mai mult sau unde frumuseţea originală să fi fost atât de puţin modificată de gustul supărător al cuiva. Toţi erau cuprinşi de admiraţie şi, în acel moment, Elizabeth realizează că a fi stăpână peste Pemberley însemna ceva.

Coborâra dealul, traversară podul şi se opriră în faţa uşii, pentru a examina îndeaproape casa, moment în care îi reveniră toate temerile legate de o posibilă întâlnire cu proprietarul casei. Îi era teamă ca nu cumva camerista să fi greşit. La cererea lor de a vizita locuinţa, fură invitaţi în hol şi, în timp ce o aşteptau pe menajera casei, Elizabeth avu timp să se minuneze că se afla acolo unde se afla.

Menajera era o femeie în vârstă, care impunea respect, nu atât de frumoasă, dar mult mai amabilă decât s-ar fi putut crede. O urmară în sala de mese. Era o încăpere mare, bine proporţionată, frumos aranjată. După ce privi câteva momente în jur, Elizabeth se îndreptă spre fereastră, pentru a se putea bucura de privelişte. Dealul, împodobit de pădurea prin care coborâseră, părea şi mai abrupt de la distanţă şi era minunat. Fiecare întindere de teren era frumoasă. Admiră cu încântare întreaga privelişte: râul, copacii risipiţi de pe malurile acestuia şi şerpuirea văii, atât cât putea urmări cu vederea. Pe măsură ce intrau în alte camere, toate acestea căpătau noi dimensiuni, însă de la orice fereastră erau lucruri minunate de văzut. Camerele erau înalte şi frumoase, iar mobila — pe măsura averii stăpânului lor. Elizabeth descoperi cu încântare că, potrivit gustului stăpânului, nimic nu era nici tipător, nici de o frumuseţe inutilă, că

avea mai puțină splendoare și mai multă eleganță autentică decât mobila de la Rosings.

„Aș fi putut fi stăpâna acestui loc!” se gândi ea. „Aș fi putut fi acum obișnuită cu aceste încăperi. În loc să le văd ca o străină, aș fi putut să mă bucur de ele ca fiind ale mele și să-i întâmpin ca vizitatori pe unchiul și mătușa mea. Dar nu — se reculese ea —, asta nu s-ar fi putut întâmpla niciodată: unchiul și mătușa mea ar fi fost pierduți pentru mine, nu mi-ar fi fost îngăduit să-i invit.”

Acest gând de bun-augur o salvă din ceea ce părea a fi un regret.

Ar fi vrut s-o întrebe pe menajera dacă stăpânul lipsea cu adevărat, dar nu avu curajul să rostească vorbele. În cele din urmă, aceeași întrebare fu pusă de către unchiul ei, iar ea se îndepărtă speriată, în timp ce doamna Reynolds îi răspunse că stăpânul lipsea, adăugând:

— Dar îl așteptăm să vină mâine, împreună cu un grup mare de prieteni.

Cât de bucuroasă era Elizabeth că nu se întâmplase ca vizita lor să fie amânată cu o zi!

Mătușa sa o chemă pentru a-i arăta un tablou. Se apropie și văzu, printre alte câteva miniaturi, portretul domnului Wickham atârnat deasupra căminului. Mătușa sa o întrebă, zâmbind, dacă îi plăcea. Menajera se apropie de ele și le spuse că era portretul unui tânăr domn, fiul administratorului răposatului ei stăpân, care îl crescuse pe propria sa cheltuială.

— A intrat în armată, adăugă menajera, dar mi-e teamă că a luat-o pe drumuri greșite.

Doamna Gardiner își privi nepoata cu un surâs, dar Elizabeth nu-i putu răspunde la fel.

— Iar acesta, zise doamna Reynolds, arătând spre o altă miniatură, este stăpânul meu și seamănă foarte bine. A fost pictat în aceeași perioadă cu celălalt tablou, cam cu opt ani în urmă.

— Am auzit multe despre înfățișarea distinsă a stăpânului dumneavoastră, spuse doamna Gardiner, privind spre tablou. Are un chip frumos. Dar, Lizzy, dumneata ne poți spune dacă seamănă sau nu.

Considerația doamnei Reynolds păru să crească la auzul faptului că-i cunoștea stăpânul.

— Tânăra domnișoară îl cunoaște pe domnul Darcy?

Elizabeth se îmbujoră și spuse:

— Puțin.

— Și nu credeți că este un domn chipeș, domnișoară?

— Da, foarte chipeș.

— Eu sunt convinsă că nu cunosc pe altcineva atât de chipeș, dar, în galeria de la etaj, veți vedea un tablou mai mare și mai reușit decât acesta. Această cameră a fost preferata răposatului meu stăpân, iar

aceste miniaturi stau exact în aceleași locuri ca și pe vremea când trăia dumnealui. Ținea foarte mult la ele.

Elizabeth pricepu de ce printre ele se afla și portretul domnului Wickham.

Doamna Reynolds le atrase atenția asupra unui portret al domnișoarei Darcy, desenat pe când avea numai opt ani.

— Și domnișoara Darcy e la fel de frumoasă ca fratele ei? întrebă domnul Gardiner.

— O, da! Cea mai frumoasă domnișoară din câte s-au văzut, și atât de desăvârșită! Cântă la pian și din gură toată ziua. În camera alăturată este un pian nou, abia adus pentru dumneaei, un cadou de la stăpânul meu. Va veni mâine aici împreună cu dumnealui.

Domnul Gardiner, ale cărui maniere erau firești și plăcute, o încurajă, prin întrebările și observațiile sale, să vorbească. Doamnei Reynolds, fie din mândrie, fie din afecțiune, îi făcea, evident, o mare plăcere să vorbească despre stăpânul ei și sora acestuia.

— Stăpânul dumneavoastră stă mult la Pemberley în timpul anului?

— Nu atât de mult pe cât mi-aș dori, domnule. Dar îndrăznesc să vă spun că își petrece jumătate din timp aici, iar domnișoara Darcy este prezentă întotdeauna pe timpul lunilor de vară.

„Exceptând zilele când merge la Ramsgate”, gândi Elizabeth

— Dacă stăpânul dumneavoastră s-ar însura, l-ați vedea mai mult timp.

— Da, domnule, dar chiar nu știu când se va întâmpla lucrul acesta. Nu știu ce femeie va fi destul de bună pentru el.

Domnul și doamna Gardiner zâmbiră. Elizabeth nu se putu abține să spună:

— Spre cinstea lui gândiți astfel, sunt convinsă.

— Nu spun nimic mai mult decât adevărul și decât ceea ce ar spune oricine îl cunoaște, replică menajera. Elizabeth se gândi că mergea cam prea departe și o ascultă cu o uimire crescândă în timp ce femeia adăugă: Nu am auzit o vorbă rea de la el în toată viața mea — și îl cunosc de când avea patru ani.

Asta era lauda cea mai neașteptată din tot ce spusese, cea care contrazicea cel mai mult propriile sale idei. Faptul că el nu era un bărbat blând era cea mai fermă dintre părerile ei. Atenția îi crescuse. Voia să audă mai mult și îi era recunoscătoare unchiului ei pentru spusele sale:

— Sunt prea puțini oameni despre care să se spună așa mult. Sunteți norocoasă, doamnă, să aveți un astfel de stăpân.

— Da, domnule, știu că sunt. Dacă ar fi fost să colind prin lume, n-aș fi putut întâlni unul mai bun. Dar întotdeauna am observat că cei care sunt buni când sunt copii, sunt buni și când cresc, iar dumnealui a fost mereu băiatul cu cea mai blândă fire și cu sufletul cel mai

generos din lume.

Elizabeth o privi aproape uluită. „Poate fi acesta domnul Darcy?” gândi ea.

— Tatăl său a fost un om extraordinar, spuse doamna Gardiner.

— Da, doamnă, a fost, într-adevăr, iar fiul său va fi întocmai ca și el — la fel de binevoitor cu cei săraci.

Elizabeth ascultă, se miră, se îndoi și deveni nerăbdătoare să afle mai multe. Doamna Reynolds o interesa numai din acest punct de vedere. Zadarnic vorbi aceasta despre temele tablourilor, despre dimensiunile camerelor și prețul mobilelor. Domnul Gardiner, amuzat teribil de acest gen de prejudecată de familie, pe seama căreia punea excesiva laudă la adresa stăpânului, reveni la subiect, dar menajera stărui cu energie asupra nenumăratelor merite ale stăpânului său, în timp ce urcau scara principală.

— Este cel mai bun moșier și cel mai bun stăpân, spuse ea, din câți au existat vreodată. Nu precum tinerii din ziua de astăzi, cu apucături rele, care nu se gândesc decât la ei înșiși. Nu e nici un arendaș sau servitor care să-l vorbească altfel decât de bine. Unii oameni spun că ar fi mândru, dar eu sunt sigură că nu am văzut nici un fel de mândrie. Îmi închipui că asta se datorează faptului că stăpânul meu nu trăcănește ca toți ceilalți tineri.

„În ce lumină bună îl plasează tot ce spune ea”, gândi Elizabeth.

— Această descriere, îi șopti mătușa sa, în timp ce mergeau mai departe, nu e chiar pe măsura comportamentului său față de sărmanul nostru prieten.

— Poate ne-am înșelat.

— Nu e tocmai posibil. Sursa noastră de informații a fost prea bună.

După ce ajunseră în spațiosul vestibul de sus, fură introduși într-o cameră de zi recent mobilată, cu și mai multă eleganță și luminozitate decât camerele de jos. Aflară că tocmai fusese aranjată spre bucuria domnișoarei Darcy, căreia îi plăcuse foarte mult camera când venise ultima oară la Pemberley.

— E cu siguranță un frate bun, spuse Elizabeth, în timp ce se îndrepta spre una dintre ferestre.

Doamna Reynolds anticipă încântarea domnișoarei Darcy, când aceasta urma să intre în camera cu pricina.

— Și dumnealui este întotdeauna așa, adăugă ea. Orice i-ar face plăcere surorii sale este, cu siguranță, îndeplinit imediat. Nu există ceva ce să nu facă pentru dânsa.

Mai rămăseseră de vizitat galeria centrală și două, trei dormitoare principale. În cea dintâi, se aflau multe tablouri reușite, dar Elizabeth nu știa nimic despre pictură și, după cum se putea vedea, s-ar fi întors cu bucurie să mai arunce o privire peste niște desene în creion ale domnișoarei Darcy, ale căror teme erau mai interesante și, de

asemenea, mai ușor de înțeles.

În galerie se găseau multe portrete de familie, dar îi puteau atrage prea puțin atenția unui străin. Elizabeth merse mai departe în căutarea singurului chip ale cărui trăsături îi erau cunoscute. În cele din urmă, se opri în fața lui — remarcă o asemănare izbitoare a portretului cu domnul Darcy, cu un zâmbet pe chip pe care își amintea să-l fi văzut uneori când o privise pe ea. Rămase câteva minute în fața tabloului, într-o contemplare gravă, și se întoarse din nou lângă el înainte să părăsească galeria. Doamna Reynolds îi informă că fusese pictat pe când tatăl domnului Darcy trăia.

În acel moment, cu siguranță, Elizabeth avu un sentiment mai cald decât simțise vreodată, chiar și în cele mai bune momente ale cunoștinței lor, față de persoana reală decât pentru cea din tablou. Lauda adusă de doamna Reynolds nu era de luat în glumă. Ce laudă este mai valoroasă decât aceea a unui servitor inteligent? Ca frate, proprietar de pământ, stăpân, ea considera că fericirea multor persoane se afla sub tutela lui! Câtă bucurie și durere îi stătea în putere să împartă! Cât bine și cât rău putea face! Fiecare apreciere rostită de menajera casei îi era favorabilă și, în timp ce stătea în fața tabloului, fixându-și parcă privirea asupra lui, se gândi, cu un sentiment de recunoștință mai profund decât încercase vreodată înainte, la dragostea ce el i-o purta. Își aminti de căldura afecțiunii sale și se potoli doar amintindu-și modul nepotrivit în care fusese exprimată.

După ce vizitară tot ce era deschis pentru toată lumea, coborâră și-și luară rămas-bun de la menajeră, după care îi fură încredințați grădinarului, care venise să-i întâmpine la ușa de la intrare.

În timp ce se plimbau pe pajiștea dinspre râu, Elizabeth se întoarse să mai arunce o privire în urmă. Unchiul și mătușa se opriră și ei și, în timp ce primul făcea presupuneri asupra vechimii clădirii, însuși stăpânul ei se apropia pe drumul care ducea spre grajduri.

Se aflau la aproape douăzeci de iarzi unul de celălalt și apariția sa fu atât de neașteptată, încât era imposibil să-l evite. Privirile li se întâlniră dintr-odată și obrajii fiecăruia se îmbujorară. El o privi fix și, preț de o clipă, păru împietrit de uimire. Revenindu-și repede, însă, se apropie de ei și i se adresă lui Elizabeth, dacă nu foarte calm, cel puțin foarte politicos.

Ea se întoarse instinctiv ca să plece, dar, oprindu-se în apropierea lui, primi salutul său cu o neliniște imposibil de depășit. Dacă apariția lui sau asemănarea cu tabloul pe care tocmai îl văzuseră nu erau de ajuns pentru a-i convinge pe ceilalți doi că îl văzuseră pe domnul Darcy, expresia de surprindere de pe chipul grădinarului care își vedea stăpânul ar fi spus asta imediat. Aceștia stătură puțin la distanță, în timp ce el vorbea cu nepoata lor care, uimită și confuză, abia îndrăzni

să-și ridice ochii către el și nici nu știa ce să răspundă întrebărilor politicoase despre membrii familiei ei. Uimită de schimbarea sa de atitudine de când nu se mai văzuseră, fiecare frază pe care o rostea îi sporea neliniștea. Și fiecare gând legat de cât de nepotrivit era să fie găsită acolo îi revenea în minte, iar cele câteva minute în care stătură împreună fură cele mai jenante din viața ei. Nici el nu păru mai liniștit: când vorbea, tonul său nu avea nimic din calmul obișnuit. Și repetă atât de des și de repede întrebările legate de plecarea ei din Longbourn și despre șederea în Derbyshire, încât era evident că mintea îi era tulburată.

În cele din urmă, păru că nu mai are nici o idee și, după ce stătu câteva minute fără să spună un cuvânt, dintr-odată își reveni și-și luă rămas-bun.

Cealaltă i se alăturară lui Elizabeth, arătându-și admirația pentru înfățișarea lui, însă ea nu auzi nici un cuvânt și, pe de-a întregul absorbită de propriile sale simțiri, îi urmă în tăcere. Era copleșită de rușine și de supărare. Venirea ei acolo fusese lucrul cel mai nepotrivit și cel mai prost gândit din lume. Ce ciudat trebuie să-i fi părut lui totul! Și ce neplăcut ar putea fi interpretat un astfel de lucru de către un om atât de înfumurat ca el! Ar putea părea că îi ieșise din nou în cale intenționat. De ce venise? Sau de ce venise el astfel, cu o zi mai devreme decât era așteptat? Dacă ei s-ar fi grăbit cu numai zece minute, nu s-ar fi întâlnit, pentru că era clar că el sosise în clipa aceea, că în acel moment coborâse de pe cal sau din trăsură. Ea continuă să roșească, tot gândindu-se la acea întâlnire nepotrivită. Și comportarea lui atât de schimbată — ce putea să însemne? Era uimitor fie și numai faptul că-i vorbise, darmite atât de civilizat, să se intereseze de familia ei! Nicicând în viața ei nu-i văzuse manierele atât de puțin prețioase, niciodată nu mai vorbise el cu atâta blândețe ca la acea întâlnire neașteptată. Ce diferență față de cum îi vorbise la Rosings, când îi înmânase scrisoarea! Nu știa ce să creadă, nici cum să-și explice totul.

Intraseră pe o cărare frumoasă lângă râu și fiecare pas îi conducea către o și mai impresionantă pantă a terenului, o și mai plăcută priveliște asupra pădurii spre care se îndreptau, dar trecu ceva timp până când Elizabeth își dădu seama de toate acestea și, deși răspundea mecanic repetatelor întrebări ale unchiului și mătușii sale, părând că își aruncă privirea către acele lucruri pe care ei i le arătau, ea nu distingea nimic din toate acestea. Gândurile i se îndreptau toate către acel loc din Pemberley House, oricare ar fi fost el, unde domnul Darcy se afla în clipa aceea. Ar fi vrut să știe ce se petrecea în acel moment în mintea lui și în ce fel se gândea la ea și dacă, în ciuda tuturor lucrurilor, îi mai era încă dragă. Poate că fusese politicos doar pentru că se simțea liniștit. Și totuși, fusese *ceva* în vocea lui, care nu părea liniște. Nu putea spune dacă el simțise mai mult durere decât plăcere

văzând-o, dar, cu siguranță, nu o privise cu indiferență.

Până la urmă, totuși, observațiile însoțitorilor în legătură cu neatenția ei o treziră la realitate și simți că trebuia să se comporte mai firesc.

Intrară în pădure, luându-și, pentru o vreme, rămas-bun de la râu, urcând pe niște coline mai înalte de unde, printre spațiile dintre copaci care lăsau privirea să hoinărească, apăreau priveliști încântătoare asupra văii și dealurilor din față, cu șirul lung de păduri răspândite pe multe dintre ele și, uneori, cu porțiuni de râu. Domnul Gardiner își exprimă dorința de a înconjura întregul parc, dar se temea că asta ar fi putut depăși o simplă plimbare. Cu un zâmbet triumfător, li se spuse că măsura zece mile de jur-împrejur. Asta fu decisiv și urmară traseul obișnuit, care îi purtă din nou, după ceva vreme, către o vale, printre copacii umbroși, spre marginea râului, la unul dintre cele mai înguste puncte ale sale. Îl traversară pe un pod simplu, potrivit cu imaginea de ansamblu a peisajului. Era un loc mai puțin împodobit decât toate cele pe unde trecuseră. Iar valea, care se îngusta într-o vâlcea, lăsa loc doar pentru râu și pentru o potecă îngustă, printre copacii sălbatici din mica pădure care străjuia apa. Elizabeth ar fi dorit să-i exploreze meandrele, dar, când traversară podul și-și dădură seama de distanța care îi separa de casă, doamna Gardiner, care nu era o mare amatoare de mers pe jos, nu putu să mai înainteze și se gândea numai la cum să se întoarcă mai grabnic la trăsură. Nepoata lor se văzu, prin urmare, obligată să facă la fel și se îndreptară către casă, pe partea cealaltă a râului, pe drumul cel mai scurt. Înaintau încet, pentru că domnul Gardiner, care iubea pescuitul, deși rareori își putea permite această bucurie, era atât de prins în a zări vreun păstrăv apărând în apă și atât de absorbit de discuția cu însoțitorul lor despre lucruri de acest fel, încât mergea foarte încet. În vremea asta, fură din nou surprinși — iar uimirea lui Elizabeth fu aproape la fel de mare ca și prima oară — de vederea domnului Darcy, care se apropia și ajunsese lângă ei. Cărarea fiind aici mai puțin acoperită decât pe partea cealaltă, putură să-l zărească înainte de a se întâlni. Deși uimită, Elizabeth era ceva mai pregătită acum pentru o discuție, decât fusese înainte, și se hotărî să vorbească și să pară liniștită, în cazul în care el intenționa cu adevărat să-i întâlnească.

Pentru câteva minute, crezu chiar că el ar fi putut s-o apuce pe altă potecă. Avu această senzație când, la o cotitură a potecii, nu-l mai zări. Trecând, însă, de cotitură, el apăru imediat în fața lor. Privindu-l scurt, observă că nu-și pierduse nimic din politețea de dinainte și, pentru a-i imita amabilitatea, ea prinse, de îndată ce se întâlniră, să admire frumusețea locului. Dar abia apucă să spună cuvinte precum „încântător” și „fermecător”, că îi trecură prin minte câteva amintiri

mai puțin plăcute și se gândi că laudele la adresa domeniului de la Pemberley ar putea fi greșit interpretate. Se schimbă la față și nu mai spuse nimic.

Doamna Gardiner rămăsese puțin în urmă, iar, când Elizabeth tăcu, Darcy o întrebă dacă îi făcea onoarea de a-l prezenta însoțitorilor ei. Pentru o asemenea politețe deosebită se simți oarecum nepregătită și cu greu își putu reține un surâs, întrucât el voia să-i cunoască acum pe unii dintre acei oameni împotriva cărora se revoltase mândria sa, atunci când îi propusese să se căsătorească. „Cât de surprins va fi — se gândi ea — când va afla cine sunt! Îi consideră acum oameni de societate.”

Prezentările fură făcute în grabă și, în timp ce aminti și gradul de rudenie dintre ea și însoțitorii săi, Elizabeth aruncă o privire către Darcy, pentru a vedea cât era de plictisit. Și chiar se aștepta ca el să se retragă cât mai repede cu putință din fața unor cunoștințe atât de dezonorante. Se arătă, fără îndoială, *surprins*. Făcu față cu bine și, în loc să se retragă, se întoarse cu ei și intră în conversație cu domnul Gardiner. Elizabeth nu putea fi decât mulțumită, chiar triumfătoare. Era o consolare faptul că el știa că ea are câteva rude pentru care nu mai era cazul să roșească. Ascultă cu mai multă atenție ceea ce-și vorbeau și jubilă la fiecare expresie sau frază a unchiului său care denota inteligența, gustul sau bunele sale maniere

Conversația lor alunecă în curând spre pescuit și-l auzi pe domnul Darcy invitându-l, cu cea mai mare amabilitate, să pescuiască acolo ori de câte ori avea chef, cât timp se afla prin apropiere, oferindu-se, totodată, să-i pună la dispoziție uneltele trebuincioase și să-i arate acele zone ale râului unde existau cele mai bune șanse să prindă ceva. Doamna Gardiner, care mergea braț la braț cu Elizabeth, o privea cu o expresie de uimire. Elizabeth nu spuse nimic, dar era fericită: onoarea îi era întru totul adresată. Uimirea sa era, totuși, imensă și-și repeta în continuu: „Cum de este așa de schimbat? Ce să fi generat această schimbare? Nu poate fi datorită *mie*, nu se poate ca de dragul *meu* el să-și fi îmbunătățit atât de mult felul de a se purta. Reproșurile mele de la Hunsford n-ar fi putut produce o asemenea schimbare. Este imposibil ca el să mă iubească încă.”

După ce merseră o vreme astfel, cele două doamne în față, iar cei doi domni în spate, reluându-și locurile după ce coborâră marginea abruptă a râului, pentru a avea o perspectivă mai bună asupra unor plante acvatice ciudate, se întâmplă o mică schimbare, datorată doamnei Gardiner, care era obosită după drumul de dimineață. Considerând că nu era suficient să se sprijine de brațul lui Elizabeth, îl preferă pe cel al soțului ei. Domnul Darcy îi luă locul lângă nepoată și astfel înaintară alături. După o scurtă tăcere, vorbi ea prima. Voia ca el să știe că fusese sigură de absența lui de acolo înainte să apară și,

de aceea, începu prin a observa că sosirea lui fusese complet neașteptată — „pentru că menajera dumneavoastră ne-a spus că nu veți veni cu siguranță aici până mâine; și am înțeles, într-adevăr, înainte să plecăm din Bakewell, că nu erați așteptat prea curând”. El confirmă adevărul spuselor ei și o asigură că niște treburi cu administratorul său îl făcuseră să se întoarcă mai devreme cu câteva ore decât restul grupului care îl însoțea.

— Ei vor ajunge mâine devreme, continuă el, și printre ei sunt câțiva care au avut ocazia să vă cunoască: domnul Bingley și surorile sale.

Elizabeth răspunse printr-o ușoară înclinare. Gândurile sale o purtau în trecut, până în perioada în care numele domnului Bingley fusese ultima oară amintit de către ei, și, dacă ar fi judecat după jena lui, ar fi înțeles că nici gândul lui Darcy nu era în altă parte.

— Mai e, de asemenea, o persoană din grup, adăugă el, după o scurtă pauză, care vrea să vă fie prezentată, în mod special. Îmi veți da voie, sau vă cer prea mult, dacă v-o prezint pe sora mea cât timp veți sta în Lambton?

Uimirea ei se dovedi mare, într-adevăr, la auzul unei astfel de cereri. Era îmbucurător pentru ea să știe în ce fel se va întâmpla acest lucru. Simți de îndată că motivul pentru care domnișoara Darcy ar fi vrut s-o cunoască se datora chiar fratelui ei și, fără să se gândească la mai mult de atât, se declară mulțumită să știe că resentimentele sale nu-l făcuseră să gândească atât de rău despre ea.

Mergeau în tăcere acum, fiecare adâncit în gânduri. Elizabeth avea un sentiment de stânjeneală. Era imposibil să fie altfel, dar se simțea flatată și împăcată. Dorința de a i-o prezenta pe sora lui era un compliment de maximă politețe. Curând, îi depășiră pe ceilalți și ajunseră la trăsura când domnul și doamna Gardiner erau deja cu jumătate de milă în urmă.

Darcy o invită să intre în casă, dar Elizabeth spuse că nu era obosită și rămaseră unul lângă celălalt pe pajiște. Într-un astfel de moment, multe s-ar fi putut spune, iar tăcerea lor deveni stânjenitoare. Elizabeth ar fi vrut să vorbească, dar părea că nimic nu se potrivea. În cele din urmă, își aminti de călătoria făcută și discutară despre Matlock și Dove Dale. Totuși, unchiul și mătușa ei înaintau încet, iar ideile și răbdarea aproape i se sfârșiseră, înainte ca *tête-à-tête*-ul lor să se încheie. Când domnul și doamna Gardiner îi ajunseră din urmă, fură invitați cu toții să intre în casă pentru a gusta ceva, dar ei refuzară și se despărțiră cu cea mai mare politețe din partea ambelor părți. Domnul Darcy le ajută pe doamne să urce în trăsura, iar, după ce porniră, Elizabeth îl văzu mergând încet spre casă.

Veniră apoi observațiile unchiului și ale mătușii sale. Și tot ce spuneau îl arăta pe domnul Darcy ca fiind net superior așteptărilor lor.

— Este de un comportament desăvârșit, politicos și modest, spuse unchiul ei.

— *Este* ceva falnic în el, fără îndoială, spuse și mătușa, dar asta doar în aerul său și nu e ceva nepotrivit. Pot spune acum, ca și menajera lui, că, deși unii cred că e mândru, *eu* n-am văzut un astfel de lucru în purtarea lui.

— Nu am fost nicicând mai uimit ca acum de comportamentul lui față de noi. A fost mai mult decât amabil. A fost chiar atent. Și nu era nevoie de atâta atenție. Se cunoștea prea puțin cu Elizabeth.

— Desigur, Lizzy, spuse mătușa, nu e la fel de chipeș precum Wickham sau, mai exact, nu are expresia lui Wickham, dar trăsăturile sale sunt reușite. Cum ai ajuns să ne spui că este atât de dezagreabil?

Elizabeth se scuza cum putu mai bine. Le spuse că-l plăcuse mai mult când se întâlneau în Kent, decât la început, și că nu-l văzuse nicicând mai agreabil ca în acea dimineață.

— Dar poate că e puțin ciudată amabilitatea sa, răspunse unchiul. Oamenii importanți adesea sunt astfel. Și, de aceea, nu voi ține cont de invitația la pescuit, întrucât își poate schimba părerea într-o bună zi, cerându-mi să nu mai calc prin parcul lui.

Elizabeth simți că-i interpretaseră complet greșit caracterul, dar nu spuse nimic.

— Din ceea ce am putut vedea la el, continuă doamna Gardiner, chiar nu aș crede că ar fi putut să se comporte atât de crud cu cineva, cum a făcut-o cu bietul Wickham. Nu pare a fi rău. Dimpotrivă, are o expresie drăguță a gurii când vorbește. Și are ceva demn în înfățișare, ceva ce nu ar putea genera nici o părere proastă la adresa lui. Dar, cu siguranță, buna doamnă care ne-a arătat casa l-a prezentat într-un mod înflăcărat. Abia m-am abținut să râd uneori. Însă este un stăpân generos, cred, și *asta* cuprinde, în ochii unui servitor, toate calitățile.

În acest punct, Elizabeth simți că ar fi fost necesar să spună ceva drept justificare pentru atitudinea acestuia față de Wickham. Și, de aceea, îi lăsa să înțeleagă, în felul cel mai discret cu putință, că, din ce auzise ea de la rudele din Kent, faptele sale puteau avea o cu totul altă explicație și că purtarea sa nu fusese în nici un fel atât de incorectă și nici cea a lui Wickham atât de prietenoasă, pe cât se considera în Hertfordshire. Pentru a confirma cele spuse, le vorbi despre detaliile tranzacțiilor care avuseseră loc între ei, fără să numească exact sursa informațiilor, spunând doar că era una foarte credibilă.

Doamna Gardiner se arată mirată și preocupată. Și, întrucât se apropiau de locul unor plăceri trecute, orice gând dădea frâu liber bucuriei amintirii. Se arată atât de prinsă în a-i arăta soțului său toate punctele de interes din jur, încât nu se mai putu gândi la altceva. Obosită cum era după plimbarea de dimineață, abia de luara masa, că ea și porni din nou în căutarea vechilor cunoștințe, iar seara și-o

petrecu mulțumită de reluarea unor legături reînnodate după mulți ani de întrerupere.

Întâmplările zilei fuseseră prea interesante pentru ca Elizabeth să dea prea multă atenție vreunuia dintre noii săi prieteni. Și nu putu face nimic altceva, decât să se gândească, plină de uimire, la amabilitatea domnului Darcy și, mai presus de toate, la dorința lui de a i-o prezenta pe sora sa.

CAPITOLUL II

Elizabeth se gândi că domnul Darcy o va aduce pe sora sa chiar a doua zi după sosirea la Pemberley și, prin urmare, se hotărî să nu se îndepărteze prea mult de han pe tot parcursul acelei dimineți. Dar gândise greșit, deoarece, chiar în prima dimineață după ce ei ajunseră în Lambton, sosiră și vizitatorii. Se plimbară prin împrejurimi cu câțiva dintre noii prieteni și tocmai se întorseseră la han, pentru a se schimba pentru prânzul cu aceeași familie, când zgomotul unei trăsură îi făcu să se îndrepte spre fereastră și văzură un domn și o doamnă într-o brișcă, urcând pe drum. Recunoscând-o imediat, Elizabeth pricepu cine era și nu mică fu mirarea rudelor sale când le aduse la cunoștință onoarea ce-i aștepta. Unchiul și mătușa erau extrem de uimiți și stângăcia din felul ei de a se purta, atunci când vorbea, pe lângă faptul în sine, la care se adăugau celelalte împrejurări din ziua anterioară, le dădu o nouă idee asupra întregii situații. Nimic nu o lăsase să se întrevadă înainte, dar acum simțeau că nu era nici o altă explicație față de asemenea atenții, venind din partea unui asemenea om, decât o posibilă afecțiune față de nepoata lor. În timp ce noi idei le treceau prin cap, Elizabeth era din ce în ce mai neliniștită. Ea însăși era uimită de propria-i tulburare, dar, printre celelalte cauze ale neliniștii sale, se temea mai ales ca nu cumva, datorită afecțiunii fratelui, acesta să nu i-o fi prezentat prea favorabil, surorii sale și dornică fiind mai mult ca oricând să se facă agreabilă, se temea să nu-și fi pierdut puterea de a plăcea.

Se retrase de la fereastră, pentru a nu fi văzută și, în timp ce traversa camera dintr-un capăt în celălalt, străduindu-se să se stăpânească, observă privirile atât de uimite ale unchiului și mătușii, lucru care o neliniști și mai mult.

Domnișoara Darcy și fratele ei își făcură apariția și se desfășură așteptata prezentare. Cu surprindere, Elizabeth observă că noua sa cunoștință era cel puțin la fel de tulburată ca și ea. De când se afla în Lambton, auzise că domnișoara Darcy era excesiv de mândră. Dar, după ce o urmări preț de câteva minute, fu convinsă că era excesiv de timidă. Îi fu imposibil să obțină de la ea ceva mai mult decât niște cuvinte monosilabice.

Domnișoara Darcy era înaltă și mai voinică decât Elizabeth. Și, deși abia trecuse de șaisprezece ani, silueta îi era deja conturată, având o prezență feminină și elegantă. Era mai puțin frumoasă decât fratele ei, dar chipul îi degaja inteligență și amabilitate, iar felul de a se purta era plin de modestie și eleganță. Elizabeth, care se așteptase să găsească în ea un observator la fel de aspru și de netulburat pe cât fusese cândva domnul Darcy, găsi o ușurare în a percepe sentimente

cu totul diferite.

Nu erau de prea mult timp împreună, când Darcy îi spuse că domnul Bingley venise, de asemenea, s-o viziteze. Iar ea abia mai avu timp să-și exprime încântarea și să se pregătească pentru un asemenea vizitator, când pasul grăbit al lui Bingley fu auzit pe scări și, în clipa următoare, acesta intră în cameră. Întreaga mânie a lui Elizabeth în ceea ce-l privea trecuse de mult. Și, chiar dacă ar mai fi simțit ceva de felul acesta, cu greu și-ar fi păstrat resentimentele în fața amabilității nepretențioase pe care i-o arătă acesta, revăzând-o. Se interesă, într-un mod prietenesc, deși general, despre familia ei, privind-o și vorbindu-i cu aceeași degajare binevoitoare pe care o avusese întotdeauna.

Pentru domnul și doamna Gardiner, domnul Bingley nu era un personaj mai puțin interesant decât pentru ea însăși. Doreau de mult să-l cunoască. Întregul grup din fața lor le stârnea cu adevărat un viu interes. Bănuielile abia înfiripate pe seama domnului Darcy și a nepoatei lor îi făcură să-și îndrepte atenția asupra fiecăruia cu toată seriozitatea, deși într-un mod reținut. Și, în curând, aceste observații le dădură deplina convingere că măcar unul dintre ei știa ce înseamnă a iubi. În privința sentimentelor domnișoarei, mai aveau unele dubii, dar că domnul o copleșea cu admirație era destul de evident.

Elizabeth, la rândul ei, avea multe de făcut. Dorea să-și lămurească sentimentele fiecăruia dintre vizitatorii săi, dorea să se adune și să se poată face plăcută tuturor. Cât privește această dorință din urmă, de care se temea că nu-i va reuși, ea se dovedi un real succes, aceia cărora se străduia să le placă fiind predispuși în favoarea ei. Bingley era gata, Georgiana nerăbdătoare, iar Darcy — hotărât să se lase încântat.

Văzându-l pe Bingley, gândurile îi zburară firesc către sora ei și, vai!, cât de mult ar fi vrut să știe dacă măcar câteva dintre gândurile lui erau îndreptate către același punct. Uneori i se părea că Bingley vorbea mai puțin și, o dată sau de două ori, se bucură la gândul că, în timp ce o privea, el încerca să găsească o asemănare. Dar, deși acest lucru putea fi doar o închipuire, ea nu se putea înșela asupra atitudinii lui față de domnișoara Darcy, care fusese prezentată drept o rivală pentru Jane. Nu văzu nici la unul, nici la celălalt măcar o privire care să denote un interes aparte. Nimic nu se întâmplă între cei doi, care să justifice speranțe din partea surorii lui. În curând, fu mulțumită din acest punct de vedere. Două-trei lucruri mărunte se petrecură înainte de a se despărți și care, după interpretarea sa plină de îngrijorare, denotau că își amintea de Jane cu o oarecare tandrețe și cu dorința de a spune ceva mai mult care s-o aducă în discuție, dacă ar fi îndrăznit. El îi spuse, într-un moment când ceilalți vorbeau între ei, pe un ton care arăta un real regret, că „trecuse mult timp de când nu mai avusese plăcerea s-o vadă” și, înainte ca ea să fi putut răspunde ceva,

adăugase: „Sunt mai mult de opt luni. Nu ne-am văzut de pe 26 noiembrie, când dansam cu toții la Netherfield.”

Elizabeth fu mulțumită să constate cât de exact își amintea totul. Apoi, el profită de ocazia de a o întreba, când nimeni nu era prin preajmă, dacă *toate* surorile ei se aflau la Longbourn. Nu însemna prea mult această întrebare, ca și remarcă lui anterioară, dar privirea și un anume fel de a o spune erau pline de înțeles.

Elizabeth nu-și putea îndrepta privirile prea des către domnul Darcy, dar, ori de câte ori se uita spre el, surprindea o licărire, o expresie de curtoazie și, în tot ce spunea, observa un ton atât de lipsit de mândrie sau de dispreț, încât fu convinsă de progresul purtării pe care i-o arătase cu o zi în urmă și care, oricât de trecătoare s-ar fi putut dovedi, durase, totuși, mai mult de o zi. Când îl văzu cum îi căuta compania și cum își dorea buna apreciere a unor oameni a căror întâlnire, cu câteva luni în urmă, ar fi fost ceva neplăcut pentru el, când îl văzu atât de amabil nu doar cu ea, ci cu oricare rudă pe care în mod fățș o desconsiderase și reamintindu-și ultima scenă agitată din parohia Hunsford, diferența, schimbarea i se părură atât de mari și o contrariară atât de mult, încât abia își putu învinge uimirea, pentru a nu o face vizibilă. Nici când, nici chiar în compania prietenilor săi dragi de la Netherfield sau a rudelor sale distinse de la Rosings, nu-l văzuse atât de dornic să se facă plăcut, atât de deschis, atât de modest ca acum, când nimic important nu ar fi putut rezulta din succesul strădaniilor sale și când însăși cunoașterea celei spre care i se îndreptau atențiile nu ar fi provocat decât dezaprobare și ridiculizare atât din partea doamnelor de la Netherfield, cât și a celor de la Rosings.

Vizitatorii rămaseră cu ei cam o jumătate de oră și, când se ridicară să plece, domnul Darcy își chemă sora să i se alăture în exprimarea dorinței de a-i avea oaspeți la masă pe domnul și doamna Gardiner, precum și pe domnișoara Bennet, la Pemberley, înainte ca ei să părăsească ținutul. Domnișoara Darcy, deși cu o oarecare nesiguranță de sine, care dovedea cât de puțin era obișnuită să facă invitații, acceptă imediat. Doamna Gardiner își privi nepoata, dornică să afle cât de dispusă era să accepte *ea*, către care se îndrepta mai ales invitația, dar Elizabeth își întoarse capul. Presupunând, totuși, că această eschivare studiată denota mai mult o stânjeneală de moment, decât o propunere nedorită, și privindu-și soțul, căruia îi plăcea societatea și care era perfect de acord, îndrăzni să accepte și totul fu fixat peste două zile.

Bingley se arată foarte încântat s-o revadă pe Elizabeth, având încă multe să-i spună și multe de aflat despre prietenii din Hertfordshire. Elizabeth, înțelegând din toate acestea dorința lui de a o auzi vorbind despre sora ei, fu mulțumită. Datorită acestui fapt, dar și altor lucruri,

după ce oaspeții plecară, ea se putu gândi cu o oarecare satisfacție la ultima jumătate de oră, deși, în timpul vizitei, nu fusese prea încântată. Dorindu-și să fie singură și temându-se de întrebările și atacurile din partea unchiului și a mătușii, stătu cu ei doar atât, cât să audă părerea lor favorabilă la adresa domnului Bingley, iar apoi se duse în grabă să se schimbe.

Dar nu avea nici un motiv să se teamă de curiozitatea domnului și a doamnei Gardiner: nu doreau s-o forțeze să vorbească. Era cert că ea îl cunoștea pe domnul Darcy mai bine decât își închipuiseră ei. Era evident că el era foarte îndrăgostit de ea. Văzuseră multe lucruri demne de interes, dar nimic care să justifice o cercetare.

A avea o părere bună despre domnul Darcy era de-acum o dorință arzătoare și, după cât îl cunoșteau, nu era nimic rău de găsit la el. Nu se putură abține să remarce politețea lui și, dacă s-ar fi conturat un portret după propriile lor simțăminte și după relatarea servitoarei sale, fără vreo altă referire, societatea din Hertfordshire, unde era știut, nu l-ar mai fi recunoscut drept domnul Darcy. Totuși, devenise interesant acum să-i dea crezare menajerei. Și, în curând, ei realizară că autoritatea spuselor unei servitoare care-l cunoștea de la vârsta de patru ani și al cărei comportament impunea respect, nu era ceva de neluat în seamă. Și nici la urechile prietenilor lor din Lambton nu ajunsese nimic care să diminueze greutatea aprecierilor menajerei. Ei nu aveau să-l acuze de nimic, decât de mândrie. Mândrie probabil că avea și, dacă nu ar fi avut, tot i s-ar fi imputat de către locuitorii aceluia mic orașel comercial faptul de a fi generos și a-i ajuta atât de mult pe săraci.

În ceea ce-l privește pe domnul Wickham, călătorii aflară în curând că nu avea o imagine prea bună. Căci, deși majoritatea raporturilor sale cu fiul stăpânului nu puteau fi pe deplin înțelese, era, totuși, un fapt bine știut că, la plecarea din Derbyshire, lăsase multe datorii pe care domnul Darcy le achitase ulterior.

Cât despre Elizabeth, în seara aceea gândurile ei erau la Pemberley mai mult decât în ajun. Și, cu toate că seara i se păru lungă, nu fu destul de lungă pentru ca ea să-și limpezească sentimentele față de *cineva* de acolo. Rămase trează încă două ore, încercând să și le lămurească. Nu-l ura, cu siguranță. Nu, ura trecuse cu mult timp în urmă și cam tot de atunci se născuse impresia de rușine pentru că avusese față de el un sentiment care s-ar fi putut numi astfel. Respectul față de el, generat de credința că avea calități de preț, deși cu greu acceptat la început, încetase, de la un timp, a-l mai considera în neconcordanță cu simțămintele ei, iar acum respectul acesta crescuse, se modificase, devenise un soi de prietenie, datorită mărturiilor ce-i fuseseră atât de favorabile și luminii atât de bune în care se plasase în ziua aceea. Dar, mai presus de toate, mai presus de

respect și stimă, era ceva ce o făcea să fie plină de îngăduință, ceva ce nu putea fi trecut cu vederea. Era recunoștința nu doar pentru faptul că el o iubise cândva, ci și pentru faptul că o iubea încă suficient pentru a ierta toată mândria și înverșunarea cu care îl respinsese și toate acuzațiile nedrepte ce însoțiseră această respingere. El, despre care crezuse ferm că o va evita ca pe cel mai mare dușman al lui, tocmai el se dovedise, atunci când se întâlniseră întâmplător, cât se poate de dornic de a-i păstra prietenia și, fără a-i acorda atenție într-un mod nepotrivit, fără nimic ostentativ în purtarea lui când era vorba despre ceva ce-i privea pe amândoi, căutase aprecierea prietenilor ei și dorise ca sora lui s-o cunoască. O asemenea schimbare la un om atât de mândru stârnea nu doar uimire, ci și recunoștință, întrucât se datora iubirii, unei iubiri arzătoare. O iubire care, conform impresiei lăsate, trebuia susținută, nefiind câtuși de puțin neplăcută, deși greu de definit. Îl respecta, îl stima, îi era recunoscătoare, îi dorea numai binele, ar fi vrut doar să știe cât dorea el ca binele acela să fie legat de ea și în ce măsură ar fi fost spre fericirea amândurora să-și folosească puterile, pe care își imagina că încă le mai avea, pentru a-l face să-și reformuleze cererea.

Seara, mătușa și nepoata considerară o amabilitate deosebită faptul că domnișoara Darcy venise să-i viziteze chiar în ziua sosirii sale la Pemberley, unde nu avusese timp decât pentru a-și lua micul dejun, lucru ce trebuia urmat, deși nu putea fi egalat, printr-o manifestare de politețe din partea lor. În consecință, ar fi fost foarte potrivit s-o viziteze la Pemberley chiar a doua zi dimineața. Așa rămase stabilit. Elizabeth era încântată, deși, când se întreba care era motivul, avea prea puține să-și răspundă.

Domnul Gardiner le părăsi îndată după micul dejun. Fusese invitat la pescuit cu o zi în urmă și rămăsese ferm stabilit ca dânsul să-i întâlnească pe unii dintre domni la Pemberley, spre prânz.

CAPITOLUL III

Convinsă fiind că reticența domnișoarei Bingley în privința ei se datora geloziei, Elizabeth nu se putu stăpâni să se gândească la cât de neplăcută trebuia să-i fie acesteia prezența sa la Pemberley și deveni curioasă să afle cât de amabilă va fi cu ea la revederea lor.

Ajungând în fața casei, fură poftiți în hol și apoi în salon care, fiind dispus către nord, se dovedea o încântare pentru timpul de vară. Ferestrele dădeau spre terenul de afară, oferind o priveliște nouă asupra înaltelor dealuri împădurite din spatele casei și minunaților stejari și castani de Spania, care erau risipiți în partea de mijloc.

În această cameră fură întâmpinați de domnișoara Darcy, alături de care se găseau doamna cu care locuia la Londra, doamna Hurst și domnișoara Bingley. Primirea Georgiane fu amabilă, dar însoțită de o oarecare stinghereală care, deși provenea din timiditate și din teama de a nu greși, ar fi putut să le dea ușor senzația de mândrie și reticență celor care ar fi avut un complex de inferioritate. Totuși, doamna Gardiner și nepoata ei o judecară corect și avură îngăduință față de ea.

Doamna Hurst și domnișoara Bingley făcură câte o reverență pentru a le întâmpina și, stând la locurile lor, tăcură preț de câteva clipe, tăcere destul de stânjenitoare, așa cum este orice fel de pauză. Tăcerea fu întreruptă de doamna Annesley, însoțitoarea domnișoarei Darcy, o femeie plăcută la înfățișare și politicoasă, a cărei încercare de a da naștere unei discuții o arăta ca fiind realmente mai politicoasă decât oricare dintre ceilalți, iar între ea și doamna Gardiner, cu intervențiile sporadice ale lui Elizabeth, se înfiripă o conversație. Domnișoara Darcy păru că-și face curaj pentru a participa și ea la discuție, strecurând câte o frază scurtă, când nu prea exista riscul de a fi auzită.

Elizabeth înțelese în curând că era atent urmărită de domnișoara Bingley și că nu putea spune o vorbă, mai ales către domnișoara Darcy, fără a-i atrage atenția și acesteia. Constatarea nu o împiedică să încerce să discute cu Georgiana, mai ales că nu se aflau la o distanță prea mare una de cealaltă, dar nici nu i-ar fi părut rău dacă ar fi fost scutită de obligația de a face conversație. Era adâncită în gândurile sale. Se aștepta în fiecare clipă ca unii dintre domni să intre în cameră. Își dorea — dar se și temea de asta — ca stăpânul casei să fie unul dintre ei. Și cu greu își putea da seama dacă mai mult își dorea sau mai mult se temea. După ce trecu astfel aproape un sfert de oră, fără să se audă vocea domnișoarei Bingley, Elizabeth o auzi punându-i o întrebare la adresa sănătății familiei sale. Îi răspunse la fel de indiferent și de concis, iar cealaltă nu mai spuse nimic.

Următoarea schimbare se datoră intrării servitorilor care aduceau carne rece, prăjituri și o mulțime de fructe proaspete de sezon, lucru

petrecut doar după câteva priviri și zâmbete pline de subînțeles din partea doamnei Annesley către domnișoara Darcy, pentru a-i reaminti de rolul ei de gazdă. Acum, toată lumea avea câte ceva de făcut, astfel încât, dacă nu puteau vorbi toți, măcar puteau mânca, și fructierele pline cu struguri, nectarine și piersici îi atraseră în curând în jurul mesei.

Astfel ocupați fiind, Elizabeth avu o bună ocazie de a înțelege dacă mai mult dorea sau mai mult se temea de apariția domnului Darcy, după sentimentele care o dominau când acesta intră în salon. Deși doar cu un moment în urmă credea că era dominată de dorința de a-l vedea, începu să-i regrete venirea.

Domnul Darcy rămăsese un timp cu domnul Gardiner care, împreună cu alți doi sau trei domni de-ai casei, pescuia și îl părăsise numai când află că doamnele din familie aveau de gând să-i facă Georgiane o vizită în acea dimineață. Nici nu-și făcuse bine apariția, că Elizabeth decise, cu înțelepciune, să fie cât mai degajată și liniștită. O precizare se impune făcută, și anume că nu-i era deloc ușor, deoarece observase că bănuielile tuturor erau îndreptate asupra lor și că nu era nici o privire care să nu urmărească felul cum se purta el, odată intrat în cameră. Pe nici un chip nu se putea citi o curiozitate mai vie decât pe cel al domnișoarei Bingley, în ciuda zâmbetelor pe care le afișa când îi vorbea vreunuia dintre cei care-i stârniseră această curiozitate, și asta pentru că nu ajunsese încă la disperare din gelozie și nu încetase nicidecum cu atențiile față de domnul Darcy. Domnișoara Darcy se strădui să vorbească mai mult când intră fratele ei. Elizabeth observă că el își dorea ca sora lui să se apropie de ea și încuraja, pe cât posibil, orice încercare de conversație din partea uneia sau a celeilalte. Domnișoara Bingley observă și ea toate acestea și, din imprudența dată de furie, profită de ocazie pentru a spune, cu o amabilitate insinuantă:

— Vă rog, domnișoară Elizabeth, spuneți-mi, a plecat, într-adevăr, regimentul de jandarmi din Meryton? Trebuie să fie o mare pierdere pentru familia *dumneavoastră*.

În prezența lui Darcy, nu îndrăzni să pronunțe numele lui Wickham, dar Elizabeth înțelese îndată că, de fapt, la el se referea. Tot felul de amintiri legate de el o făcură pentru moment reținută, dar, străduindu-se să pară atacul neplăcut, ea răspunse imediat întrebării pe un ton acceptabil de distant. În timp ce vorbea, aruncându-și privirea spre Darcy fără să vrea, îl observă schimbându-se la față, privind-o cu seriozitate, iar pe sora lui, copleșită de confuzie și incapabilă să-și ridice privirea. Dacă ar fi știut domnișoara Bingley ce durere îi pricinuisă dragului său prieten, cu siguranță s-ar fi abținut de la acea insinuire, dar ea intenționa mai ales s-o tulbure pe Elizabeth, avansând ideea unui om de care era îndrăgostită, pentru a demasca un

punct sensibil ce ar fi jignit-o în ochii lui și, probabil, i-ar fi amintit acestuia de toată prostia și absurditățile relațiilor pe care o parte din familia ei le avea cu acea unitate militară. Nici o vorbă nu ajunsese la urechile domnișoarei Bingley cu privire la intenția domnișoarei Darcy de a fugi. Nici unei alte persoane nu-i fusese dezvăluit acest lucru, atâta timp cât secretul putuse fi păstrat, exceptând-o pe Elizabeth. Și fratele dorea mai ales să-l tăinuiască de toate rudele lui Bingley, din chiar acea dorință pe care Elizabeth i-o atribuisese cu mult timp în urmă, ca acestea să devină mai târziu rudele surorii sale. El își făcuse, cu siguranță, un astfel de plan și, fără să fi însemnat că acest lucru i-ar fi influențat dorința de a-l separa de domnișoara Bennet, probabil că adăuga ceva preocupării sale vii pentru fericirea prietenului său.

Purtarea stăpânită îi domoli emoțiile lui Elizabeth și, cum domnișoara Bingley, jignită și dezamăgită, nu îndrăzni să se mai atingă de Wickham, Georgiana își reveni treptat, deși nu într-atât, încât să mai poată spune ceva. Fratele său, a cărui privire se temea s-o întâlnească, abia își mai amintea că fusese implicată în această problemă, iar împrejurarea care ar fi trebuit să-l facă să-și ia gândul de la Elizabeth îl determină să-l fixeze asupra ei cu o și mai mare ardoare.

Vizita lor nu mai continuă mult după întrebarea și răspunsul despre care a fost vorba mai sus și, în timp ce domnul Darcy îi aștepta lângă trăsură, domnișoara Bingley își etala părerile critice la adresa persoanei, purtării și toaletei lui Elizabeth. Dar Georgiana nu i se alătură. Recomandarea fratelui ei fu suficientă pentru a-i câștiga amabilitatea, căci părerea lui nu putea fi greșită, și îi vorbise despre Elizabeth în termeni atât de buni, încât Georgianeii îi era imposibil s-o considere altfel decât drăguță și prietenoasă. Când Darcy se întoarse în salon, domnișoara Bingley nu se putu abține să repete câte ceva din ce îi spusese surorii acestuia:

— Ce rău arăta astăzi Eliza Bennet, domnule Darcy, strigă ea. N-am mai văzut nicicând în viața mea pe cineva atât de schimbat ca ea, din iarnă trecută până acum. S-a întunecat atât de mult la față și s-a urâtît! Louisa și cu mine credem că nici n-am fi recunoscut-o.

Oricât de puțin i-ar fi plăcut o asemenea prezentare, domnul Darcy se mulțumi să răspundă cu multă răceală că nu observase altă modificare pe chipul ei, decât că se mai bronzase — o consecință firească a faptului de a fi călătorit pe timp de vară.

— Din partea mea, reveni ea, trebuie să mărturisesc: nu am văzut niciodată vreo urmă de frumusețe la ea. Fața îi e prea slabă, chipul nu are luminozitate, trăsăturile nu sunt deloc frumoase, nasul nu e bine conturat. Dinții îi sunt acceptabili, dar nu ieșiți din comun, iar, cât despre ochi, care uneori au fost numiți foarte frumoși, nu am remarcat nimic deosebit la ei. Au o expresie ascuțită, arțăgoasă, care nu-mi

place deloc, și, în general, aerul ei degajă o mândrie fără gust, care mi se pare impardonabilă.

Cum domnișoara Bingley era convinsă că Darcy o admira pe Elizabeth, nu aceasta era cea mai bună metodă pentru a se impune atenției lui, dar oamenii nervoși nu sunt întotdeauna și înțelepți. Văzându-l iritat, crezu că obținuse victoria pe care o așteptase. El rămase, totuși, tăcut, iar ea, decisă fiind să-l facă să vorbească, stăruie:

— Îmi amintesc că, atunci când am cunoscut-o, în Hertfordshire, eram cu toții uimiți să aflăm că avea reputația unei frumuseți și în special îmi amintesc că ați spus într-o seară, după ce luaserăm masa la Netherfield: „Ea, o frumusețe! Aș putea mai curând s-o consider mama bunului-simț!” Dar mai apoi se pare că părerea dumneavoastră s-a îmbunătățit și cred că, într-o vreme, ați considerat-o mai degrabă drăguță.

— Da, răspunse Darcy, care nu se mai putea stăpâni, dar *asta* a fost când abia o cunoscusem și sunt multe luni de când o consider a fi una dintre cele mai frumoase femei din câte cunosc.

Apoi plecă și domnișoara Bingley rămase cu mulțumirea deplină că-l forțase să spună ceea ce nu deranja pe nimeni altul decât pe ea însăși.

Doamna Gardiner și Elizabeth, întorcându-se, discutară despre tot ce se întâmplase în timpul vizitei lor, mai puțin despre ceea ce le interesa pe amândouă. Vorbiră despre înfățișarea și gesturile tuturor celor pe care îi văzuseră, mai puțin despre persoana care le atrăsese în special atenția, despre sora lui, prietenii lui, casa lui, fructele oferite — despre orice, dar nu despre el. Totuși, Elizabeth își dorea să știe ce credea doamna Gardiner despre el, iar doamna Gardiner ar fi fost pe deplin mulțumită dacă nepoata ei ar fi deschis acest subiect.

CAPITOLUL IV

Elizabeth era profund dezamăgită că nu găsisese o scrisoare de la Jane, când sosise la Lambton. Iar această dezamăgire se repetă în fiecare dimineață pe care o petreceau acolo, până când, în cea de-a treia dimineață, supărarea ei luă sfârșit și sora sa fu iertată, căci sosiră două scrisori deodată, una dintre ele purtând, însă, mențiunea că fusese trimisă greșit în altă parte. Pe Elizabeth n-o miră acest lucru, căci Jane scrisese adresa greșit.

Se pregăteau să plece la plimbare, când primiră epistolele, iar unchiul și mătușa o lăsară să se bucure de ele în liniște, plecând singuri să hoinărească. Cea cu adresa greșită trebuie să fi fost trimisă prima, căci fusese scrisă cu cinci zile în urmă. Începutul relata despre micile petreceri și vizitele lor, cu noutăți, în măsura în care locul le putea aduce. Dar a doua jumătate, care fusese scrisă a doua zi, cu o evidentă grabă, dădea informații mai importante. Suna după cum urmează:

De când am scris cele de mai sus, draga mea Lizzy, s-a întâmplat ceva extrem de neașteptat și de serios, dar mi-e teamă să nu te neliniștești — fii sigură că noi suntem cu toții bine. Ce am să-ți spun are legătură cu biata Lydia. Un curier trimis de colonelul Forster a sosit ieri seară, pe la douăsprezece, chiar când ne pregăteam să mergem la culcare, pentru a ne informa că Lydia a plecat în Scoția cu unul dintre ofițeri. Ca să-ți spun adevărul, cu Wickham! Imaginează-ți uimirea noastră. Lui Kitty, totuși, nu i s-a părut cu totul neașteptat. Îmi pare foarte, foarte rău. O căsătorie atât de imprudentă, de ambele părți! — dar îndrăznesc să sper în ce-i mai bine și că firea lui a fost greșit înțeleasă. Îl pot crede cu ușurință indiscret și necugetat, dar acest pas (și trebuie să ne bucurăm de el) nu-l arată a avea un suflet rău. Alegerea sa este, în cele din urmă, dezinteresată, deoarece știe că tata nu-i poate da nimic. Sărmana mama este foarte necăjită. Tata îndură mai bine. Ce mulțumită sunt că nu i-am relatat zvonurile urâte la adresa lui; trebuie să le uităm și noi. Lipsesc de sămbătă noaptea de pe la douăsprezece, după cum se presupune, dar nu au plecat decât ieri dimineața la opt. Curierul a fost trimis imediat. Dragă mea Lizzy, ei trebuie să fi trecut la zece mile de casa noastră. Colonelul Forster ne-a făcut să credem că îi putem aștepta să ajungă aici în curând. Lydia i-a lăsat câteva rânduri soției acestuia, spunându-i despre intenția lor. Trebuie să închei, deoarece nu pot lipsi prea mult de lângă sărmana mama. Mi-e teamă că nu vei putea descifra, dar abia dacă știi și eu ce ți-am scris.

Fără nici o clipă de reflectare și abia percepend ceea ce simțea, de îndată ce termină prima scrisoare, Elizabeth se repezi la cealaltă și, deschizând-o cu mare nerăbdare, citi:

Până în clipa asta, dragă soră, trebuie să fi primit grăbita mea scrisoare.

Aș vrea ca aceasta să fie mai clară, căci, deși nu sunt constrânsă de timp, mintea mea e atât de răvășită, că nu pot garanta că voi fi coerentă. Dragă Lizzy, abia dacă știi ce ar trebui să scriu, dar am vești proaste pentru tine, vești care nu pot fi amânate. Oricât de imprudentă ar fi o căsătorie între domnul Wickham și sărmana noastră soră, cu toții căutăm să ne asigurăm că ea a avut loc, deoarece sunt temeri cum că ei nu ar fi plecat în Scoția. Colonelul Forster a sosit ieri, plecând de la Brighton alaltăieri, la câteva ore după curierul său. Deși scurta scrisoare a Lydiei către doamna Forster îi lăsa să creadă că ei se îndreptau către Gretna Green, lui Denny i-a scăpat o vorbă prin care își exprima teama că Wickham nu intenționase niciodată să meargă acolo sau mai ales să se însoare cu Lydia, veste ajunsă la urechile colonelului Forster, care s-a alarmat și a plecat imediat din Brighton, intenționând să-i găsească. Le-a luat urma cu ușurință până la Clapham, dar nu și mai departe, căci, ajungând în acel loc, ei au închiriat o trăsură de piață, renunțând la cupeul care îi adusese de la Epsom. Tot ce se știe de aici este că au fost văzuți continuându-și drumul către Londra. Nu știi ce să cred. După ce a încercat să afle orice informație sosită din direcția Londrei, colonelul Forster a venit în Hertfordshire, continuând, cu multă îngrijorare, cercetările la toate barierele și hanurile din Barnet și Hatfield, dar fără succes, căci nimeni care să le semene celor doi nu fusese văzut trecând pe acolo. Cu cea mai amabilă grijă, colonelul Forster a venit la Longbourn pentru a ne mărturisi temerile sale, într-un mod care îi face cea mai mare cinste. Îmi pare sincer foarte rău pentru el și pentru doamna Forster, dar nimeni nu-i poate învinui de nimic. Supărarea noastră, dragă Lizzy, e foarte mare. Mama și tata se gândesc la ce e mai rău, dar nu cred că Wickham poate să fie chiar atât de ticălos. Poate că, din multe motive, ei consideră mai potrivit să se căsătorească în secret la oraș, decât să-și continue planul inițial, și, chiar dacă el ar fi avut asemenea intenții față de o tânără cu poziția socială a Lydiei, ceea ce nu pare probabil, pot eu s-o consider pe ea, oare, atât de pierdută? Imposibil. Sunt necăjită să află că, totuși, colonelul Forster nu pare să creadă că ei se vor căsători. A dat din cap când i-am spus speranțele mele și a spus că Wickham nu este o persoană în care să ai încredere. Mama se simte rău cu adevărat și stă numai în camera ei. Dacă ar putea să se stăpânească, ar fi mai bine, dar nu se prea întrevede asta. Cât despre tata, nu l-am văzut nicicând mai afectat. Biata Kitty e disperată pentru faptul că ne-a ascuns dragostea lor, dar, de vreme ce era o chestiune de încredere, nu e de mirare. Mă bucur cu adevărat, dragă Lizzy, că ai fost scutită oarecum de scenele acestea chinuitoare, însă acum, că primul șoc a trecut, să-ți spun, oare, că-mi doresc să te întorci? Nu sunt atât de egoistă, totuși, încât să insist, dacă e vreun inconvenient. La revedere! ...Iau din nou condeiul în mână pentru a face exact ce ți-am spus că nu voi face, dar împrejurările sunt de așa fel, că nu mă pot opri să-ți cer cât se poate de serios să vii cât poți de repede. Îi cunosc foarte bine pe unchiul și mătușa, drept care nu mi-e teamă să-ți cer

să faci asta, deși am și mai multe să-i cer unchiului nostru. Mama va pleca imediat la Londra cu domnul colonel Forster, pentru a încerca s-o găsească. Ce are de gând să facă nu prea știu, dar supărarea nu-i va permite să ducă la bun sfârșit o hotărâre în modul cel mai bun și mai sigur, iar colonelul Forster e nevoit să fie din nou la Brighton mâine seară. Într-o asemenea situație, sfatul și ajutorul unchiului ar fi cele mai potrivite lucruri din lume; el va înțelege imediat prin ce trec și contez pe bunătatea sa.

— Vai, unde, unde este unchiul? strigă Elizabeth, sărind de pe scaun de îndată ce termină scrisoarea, dorind să-l găsească fără a pierde un moment din timpul atât de prețios.

Dar, când ajunse la ușă, un servitor o deschise și în față îi apărură domnul Darcy. Paloarea feței și agitația ei îl făcuseră să tresară și, înainte să-și revină îndeajuns ca să poată vorbi, Elizabeth, care nu avea în minte decât situația Lydiei, exclamă grăbită:

— Vă cer iertare, dar trebuie să vă las. Trebuie să-l găsesc de îndată pe domnul Gardiner pentru o chestiune ce nu poate fi amânată. N-am nici o clipă de pierdut.

— Doamne Sfinte! Ce s-a întâmplat? exclamă el, mai mult cu afecțiune, decât cu politețe. Apoi, revenindu-și: Nu vă voi reține nici măcar o clipă, dar lăsați-mă pe mine sau pe servitor să mergă după domnul și doamna Gardiner. Nu sunteți într-o stare prea bună. Nu puteți merge de una singură.

Elizabeth ezită, dar genunchii îi tremurau și-și dădu seama ce puțin ar fi avut de câștigat, dacă ar fi încercat să-i caute ea. Așa încât îl chemă înapoi pe servitor și îi ceru, deși vorbindu-i pe nerăsuflăte, încât abia putea fi înțeleasă, să-i caute și să-i aducă imediat acasă pe stăpânul și pe stăpâna lui.

După ce omul ieși, Elizabeth se așeză, neputând să se mai țină pe picioare și arătând atât de grav bolnavă, încât lui Darcy îi fu imposibil s-o lase singură sau să se abțină de a-i spune pe un ton blând și compătimitor:

— Dați-mi voie să vă chem camerista. N-ați putea lua ceva care să vă ajute? Un pahar de vin... să vă aduc unul? Vă este foarte rău.

— Nu, mulțumesc, răspunse ea, străduindu-se să-și revină. Nu mi s-a întâmplat nimic mie. Sunt bine, doar răvășită din cauza unor vești îngrozitoare pe care tocmai le-am primit de la Longbourn.

Spunând acestea, izbucni în plâns și, pentru câteva minute, nu mai putu scoate o vorbă. Darcy, într-o încordare teribilă, abia reuși să îngameze câteva cuvinte despre părerea sa de rău, privind-o cu o tăcere compătimitoare. În cele din urmă, ea vorbi din nou:

— Tocmai am primit de la Jane o scrisoare cu vești groaznice! Nu pot fi ascunse nimănui. Sora mea cea mică și-a lăsat toți prietenii — a fugit! S-a aruncat în brațele lui... ale domnului Wickham. Au plecat împreună de la Brighton. *Dumneavoastră* îl cunoașteți prea bine,

pentru a mai avea îndoieli asupra urmărilor. Ea nu are bani, nu are relații, nimic care să-l tenteze să... e pentru totdeauna pierdută.

Darcy rămase împietrit de uimire.

— Când mă gândesc, adăugă Elizabeth cu o voce și mai agitată, că eu aș fi putut preveni totul! *Eu*, care știam cine este el! Dacă i-aș fi spus familiei mele fie și numai o parte, o parte din ceea ce știam! Dacă s-ar fi știut care îi este caracterul, acest lucru nu s-ar fi putut întâmpla. Dar totul, totul este acum prea târziu.

— Sunt, într-adevăr, supărat, strigă Darcy mâhnit... Sunt revoltat. Dar este sigur, absolut sigur?

— O, da! Au plecat împreună din Brighton duminică noaptea și li s-a luat urma până aproape de Londra, dar nu mai departe. Nu au plecat în Scoția, cu siguranță.

— Și ce s-a făcut, ce s-a încercat pentru a o găsi?

— Tata a plecat la Londra, iar sora mea a scris pentru a cere ajutorul unchiului meu și sper să plecăm într-o jumătate de oră. Dar nu mai e nimic de făcut! Știu foarte bine că nimic nu poate fi făcut. Ce se poate face cu un astfel de om? Cum să-i poți descoperi măcar? N-am nici cea mai mică speranță. Oricum aș lua-o, e îngrozitor!

Darcy dădu din cap, în semn de încuviințare tăcută.

— Și doar mi-au fost deschiși ochii în legătură cu adevăratul lui caracter! Ah, dacă aș fi știut ce trebuie, ce să îndrăznesc să fac! Dar n-am știut — mi-a fost teamă să nu fie prea mult. Teribilă, teribilă greșeală.

Darcy nu-i răspunse. Abia dacă o auzea și se plimba de colo-colo prin cameră, într-o stare de profundă meditație, cu fruntea încrețită și un aer abătut. Elizabeth remarcă în curând acest lucru. Și îl înțelese imediat. Îi scădeau puterile, totul *trebuia* să se prăbușească în fața dovezii unei asemenea rușini în familie, în fața unei asemenea certitudini a celei mai adânci dezonoare. Ea nu putea nici să se mire, nici să condamne, iar gândul că el se va învinge pe sine nu-i aduse nici o consolare, iar durerii sale — nici o alinare. Dimpotrivă, parcă era exact calculat pentru a o face să-și înțeleagă propriile-i dorințe și nicicând nu simțise mai clar că l-ar fi putut iubi, decât acum, când toată dragostea ei trebuia să fie zadarnică.

Dar preocupările personale, oricât de puternice, n-o putură stăpâni în întregime. Lydia, umilînța, nenorocirile pe care aceasta le atrăgea asupra tuturor înghițiră orice reflecție de sine. Își acoperi fața cu batista. După o pauză de câteva minute, fu readusă la realitate de glasul domnului Darcy, care îi spuse pe un ton plin de compasiune, dar în același timp reținut:

— Mi-e teamă că doreai mai mult să rămâneți singură și nu am nici o scuză de a nu fi plecat, decât preocuparea mea sinceră, deși fără de folos. Să dea cerul să pot spune sau face orișice care să vă aducă

mângâiere într-o asemenea nenorocire. Dar nu vă voi mai chinui cu speranțele mele zadarnice, care ar putea părea anume rostite pentru a primi mulțumiri din partea dumneavoastră. Această nefericită situație mă tem că o va împiedica pe sora mea de a avea plăcerea să vă vadă astăzi la Pemberley.

— A, da! Fiți atât de bun, încât să ne scuzați față de domnișoara Darcy. Spuneți-i că niște treburi urgente ne-au făcut să ne întoarcem imediat acasă. Ascundeți-i nefericitul adevăr. Pe cât posibil! Știu că nu poate să dureze prea mult!

El o asigură îndată de discreția sa, își exprimă încă o dată regretul pentru necazul ei, îi dori o rezolvare mai fericită decât avea motive în prezent să spere și, transmitându-i urări pentru rudele sale și aruncându-i o singură privire gravă, ca pentru a-și lua rămas-bun, plecă.

Îndată după aceea, Elizabeth simți cât de puțin probabil mai era ca ei să se mai revadă vreodată în acei termeni amiabili care însoțiseră cele câteva întâlniri din Derbyshire și, aruncând o scurtă privire retrospectivă asupra întregii perioade de când se cunoșteau, atât de plină de contradicții și schimbări, oftă la gândul absurdității sentimentelor care o îndemnau acum la continuarea acestei apropieri de a cărei întrerupere s-ar fi bucurat în trecut.

Dacă recunoștința și respectul pot fi temelii de nădejde pentru dragoste, atunci schimbarea sentimentelor lui Elizabeth nu ar putea fi considerată nici de necrezut, nici condamnabilă. Dar, dacă lucrurile stăteau altfel — dacă afecțiunea desprinsă din asemenea cauze e de neconceput sau nefirească prin comparație cu ceea ce adesea e descris ca răsărind chiar de la prima vedere a ființei iubite, chiar înainte ca ambii să-și fi adresat măcar două vorbe —, atunci nimic nu putea fi spus în apărarea ei, cu excepția faptului că încercase, oarecum, cea de-a doua metodă în ceea ce simțise față de Wickham, iar eșecul acestei metode o îndreptățea, probabil, s-o încerce pe prima, cea mai puțin interesantă. Oricum ar fi fost, îl petrecu plină de păreri de rău, iar acest prim exemplu privind ceea ce infamia Lydiei ar putea produce, reflectând la acea întâmplare nenorocită, îi aduse încă un motiv în plus de întristare. Nici un moment, după ce citise a doua scrisoare a lui Jane, nu întrevăzu vreo speranță privind intenția lui Wickham de a se însura cu Lydia. Nimeni în afară de Jane, gândi ea, nu se putea amăgi cu gândul unor asemenea perspective. Surpriza era cel mai îndepărtat aspect în această situație. Gândindu-se și la veștile din prima scrisoare, care îi stăruiau în minte, era de-a dreptul uimită, consternată la gândul că Wickham ar putea să se însoare cu o fată pe care să n-o ia doar pentru bani. Și i se păru de-a dreptul de neînțeles cum reușise Lydia să-l facă să se îndrăgostească de ea. Dar acum totul era foarte firesc. Pentru o asemenea apropiere, Lydia avea destul

farmec. Și, deși nu credea ca ea să fi fost deliberat de acord să fugă cu el, fără intenția de a se căsători, totuși nu avea nici o îndoială că nici virtutea, nici înțelepciunea ei nu ar fi împiedicat-o să cadă o pradă ușoară.

Nu observase niciodată, cât rămăsese regimentul în Hertfordshire, ca Lydia să aibă vreun sentiment față de Wickham, dar era convinsă că ea avea nevoie doar de o încurajare pentru a se atașa de oricine. Când un ofițer, când altul era preferatul ei, după cum atențiile acestora îi schimbau părerea. Sentimentele ei fuseseră într-o continuă fluctuație, dar niciodată fără obiect. Prostia de a o fi neglijat și indulgența greșită față de o astfel de fată — o, cât de puternic se simțeau acum!

Era nerăbdătoare să ajungă acasă, să audă, să vadă, să fie prezentă acolo, să împartă cu Jane grijile care acum apăsau în totalitate pe umerii ei, într-o familie atât de încercată, cu un tată indiferent, cu o mamă incapabilă de efort și cerând a fi mereu însoțită. Deși aproape convinsă că nimic nu se putea face pentru Lydia, totuși prezența unchiului său păru de cea mai mare importanță și, până când acesta intră în cameră, nerăbdarea sa devenise imensă. Domnul și doamna Gardiner se întorseseră în grabă, presupunând, după îngrijorarea servitorului, că nepoata lor se simțea foarte rău, dar se liniștiră imediat. Elizabeth le comunică în grabă motivul pentru care îi chemase, citindu-le cele două scrisori cu voce tare, insistând, pe un ton tremurat, asupra finalului celei de-a doua. Deși Lydia nu fusese niciodată preferata lor, totuși domnul și doamna Gardiner nu puteau fi decât supărați. Nu numai Lydia, ci cu toții erau implicați în ceea ce se întâmplase și, după primele exclamații de uimire și oroare, domnul Gardiner promise să facă tot ce-i stătea în putință, cât se putea de repede. Elizabeth, deși nu spera prea multe, îi mulțumi cu lacrimi de recunoștință și, fiind toți trei animați de aceeași însuflețire, puseră în mare grabă la punct toate amănunțele privind călătoria lor. Erau gata să plece cât mai curând posibil.

— Dar cum rămâne cu Pemberley? strigă doamna Gardiner. John ne-a spus că domnul Darcy era aici când ai trimis după noi. E adevărat?

— Da, și i-am spus că nu ne vom putea respecta promisiunea. Asta s-a aranjat.

— Asta s-a aranjat, repetă cealaltă, în timp ce se grăbea spre camera ei, să se pregătească. „Să fie, oare, ei atât de apropiați încât ea să-i spună adevărul? Dacă aș ști cum s-au petrecut lucrurile!”

Dar zadarnice îi erau dorințele și nu puteau servi, în cel mai bun caz, decât s-o amuze, în graba și confuzia orei care urmă. Dacă Elizabeth ar fi avut răgazul să se liniștească, ar fi înțeles, cu siguranță, că un om atât de nenorocit ca ea nu mai era bun de nimic, dar avea

partea ei de treabă, ca și mătușa sa, printre care să le trimită scrisori tuturor prietenilor din Lambton, cu scuze false privind plecarea lor grăbită. Într-o oră, terminară, însă, cu toate. Domnul Gardiner, între timp, achitase datoriile la han, așadar nu le mai rămânea nimic de făcut decât să plece. După o dimineață cumplită, Elizabeth se regăsi într-atât, cât să se gândească, așezată în trăsură, la drumul către Longbourn.

CAPITOLUL V

— M-am tot gândit la asta, Elizabeth, îi spuse unchiul, în timp ce ieșeau din oraș, și, sincer, după o reflectare profundă, sunt mai înclinat să judec întâmplarea precum sora ta mai mică. Mi se pare atât de improbabil ca un tânăr să aibă astfel de intenții față de o fată care în nici un caz nu e lipsită de protecție sau fără sprijin și care, în momentul acela, era invitata soției colonelului, încât înclin cu putere să sper ce e mai bine. Ar putea el să se aștepte să fie primit din nou în regiment, după un astfel de afront la adresa colonelului Forster? Tentația sa nu e pe măsura riscului.

— Chiar crezi asta? strigă Elizabeth, înseninându-se pentru o clipă.

— Pe cuvântul meu! spuse doamna Gardiner. Încep să fiu de aceeași părere cu unchiul tău. Ar fi prea mare încălcarea decenței, a onoarei și a interesului, ca el să se facă vinovat. Nu pot crede ceva chiar atât de rău despre Wickham. Tu însăși, Elizabeth, crezi să fie atât de pierdut, încât să fie capabil de așa ceva?

— Probabil nu într-atât, cât să-și neglijeze propriul interes. Dar îl cred în stare să neglijeze orice altceva. Dacă, într-adevăr, ar fi așa! Dar îndrăznesc să sper că nu. De ce nu s-au dus în Scoția, dacă așa ar fi stat lucrurile?

— Mai întâi, răspunse domnul Gardiner, nu este absolut sigur că nu s-au dus în Scoția.

— Dar, din faptul că au renunțat la cupeu și au luat o trăsură de piață, avem dreptul la o asemenea presupunere. Și, în plus, nu s-a găsit nici o urmă că ei ar fi luat-o spre Barnet.

— Bine, atunci presupunem că ar fi în Londra. Ar putea fi acolo numai pentru a se ascunde, fără nici un alt motiv deosebit. Nu cred să aibă vreunul dintre ei prea mulți bani și poate le-a venit ideea că ar putea fi mai economic, deși mai puțin rapid, să se căsătorească la Londra, decât în Scoția.

— Dar de ce tot acest secret? Nu le e teamă că vor fi găsiți? De ce căsătoria lor trebuie să fie ascunsă? Nu, nu, nu e posibil. Cel mai apropiat prieten al lui Wickham — ai văzut din relatarea lui Jane — era convins că nu intenționa să se însoare cu ea. Nu se va însura niciodată cu o fată, fără ca ea să aibă ceva bani. Nu-și poate permite asta. Și ce pretenții are Lydia, ce farmece are ea, pe lângă tinerețe, sănătate și veselie, care l-ar putea face pe el ca, de dragul ei, să înlăture orice șansă de a profita de un mariaj bun? Cât privește neplăcerile pe care și le poate atrage pentru faptul că regimentul știe de fuga lui dezonorantă cu ea, nu sunt în măsură să mă pronunț, pentru că nu știu nimic despre consecințele pe care un astfel de gest le-ar putea avea. Cât despre cealaltă obiecție a ta, mi-e teamă că nu

poate fi luată în considerare. Lydia nu are frați care să intervină, iar el își poate imagina, după purtarea tatălui meu, după nepăsarea lui și grija sa redusă, că *el* va face la fel de puțin și se va gândi la asta atât de superficial, cum ar face orice alt tată în această situație.

— Dar crezi că Lydia este atât de îndepărtată de orice lucru, în afară de dragostea ei pentru el, încât să consimtă să-i stea alături fără ca el să se însoare cu ea?

— Se pare și chiar *este* cu adevărat lucrul cel mai șocant, răspunse Elizabeth, cu lacrimi în ochi, să fii forțat să ai îndoieli la adresa cinstei și decenței surorii tale, în această privință. Dar chiar nu știu ce să spun. Poate că nu sunt dreaptă cu ea. Este foarte tânără, nu a fost niciodată învățată să se gândească la lucruri serioase, iar în ultima jumătate de an, ba chiar de un an încoace, nu s-a ocupat decât de distracții și capricii. I s-a permis să-și petreacă timpul în modul cel mai lejer și frivol cu putință și să ia în considerare drept bun orice lucru care i-ar fi ieșit în cale. De când s-a stabilit regimentul în Meryton, ea nu a avut în cap nimic altceva, decât dragoste, flirt și ofițeri. A făcut tot ce i-a stat în putință, vorbind și gândindu-se la aceste lucruri, pentru a da o mai mare — cum să zic? — amploare pornirilor ei care sunt, în mod firesc, destul de exuberante. Și cu toții știm că Wickham are tot farmecul ca persoană și ca mod de a vorbi, pentru a cuceri o femeie.

— Dar vezi că Jane, spuse mătușa, nu are o părere atât de rea despre Wickham, încât să-l creadă în stare de o astfel de încercare.

— Despre cine crede vreodată Jane ceva rău? Și oare pe cine — oricare i-ar fi fost comportarea anterioară — ar crede ea capabil de o astfel de intenție, până s-ar dovedi acest lucru? Dar Jane știe la fel de bine ca și mine cine e Wickham cu adevărat. Amândouă știm că el este un depravat în toate sensurile cuvântului, că nu are nici integritate, nici onoare. Că este pe cât de înșelător și fals, pe atât de insinuant.

— Și tu chiar știi toate astea? strigă doamna Gardiner, a cărei curiozitate legată de sursa de informații a lui Elizabeth era foarte mare.

— Da, într-adevăr, replică Elizabeth, înroșindu-se. Ți-am spus într-o altă zi despre purtarea sa ingrată față de domnul Darcy și tu însăși, când ai fost ultima oară la Longbourn, ai auzit în ce fel vorbea el despre omul care i-a arătat atâta îngăduință și generozitate. Și mai sunt și alte lucruri despre care nu am dreptul — care nu pot fi încă spuse! Dar minciunile sale în legătură cu întreaga familie de la Pemberley nu au sfârșit. Din ce îmi spunea despre domnișoara Darcy, eram încredințată pe deplin că e mândră, distantă și dezagreabilă. Totuși, el știa că este exact contrariul. Trebuie să fii convinsă că e la fel de amabilă și nepretențioasă, pe cât am descoperit noi înșine.

— Dar Lydia nu cunoștea nimic din toate astea? Poate fi ea atât de

indiferentă la ceea ce și tu, și Jane se pare că ați înțeles atât de bine?

— A, da! Țsta e cel mai rău lucru dintre toate. Cât am fost în Kent și i-am văzut atât de des pe domnul Darcy și pe prietenul său, colonelul Fitzwilliam, nu am dat prea multă atenție adevărului. Și, când m-am întors acasă, regimentul urma să plece din Meryton într-o săptămână sau două. Așa stând lucrurile, nici Jane, căreia îi spusese totul, nici eu nu ne-am gândit că era necesar să facem public ceea ce știam, căci cui i-ar fi putut folosi ca buna părere pe care cei din jur o aveau despre el să fie schimbată? Nici când se hotărâse ca Lydia să plece cu doamna Forster, nu mi s-a părut necesar să-i deschid ochii asupra caracterului său. Nu mi-a dat niciodată prin gând că ar putea fi în vreun pericol ascunzându-i adevărul. Că ar fi putut avea o consecință ca *aceasta*, vă puteți ușor da seama, era un lucru departe de gândurile mele.

— Prin urmare, când au plecat cu toții din Brighton, nu aveai nici un motiv, presupun, să crezi că ei ar ține unul la altul.

— Nici cel mai mic motiv. Nu-mi amintesc nici un semn de afecțiune din partea unuia sau a celuilalt și, dacă am fi observat ceva, trebuie să știi că familia noastră nu e dintre cele care ar lăsa să-i scape un asemenea prilej. Când s-a înrolat în regiment, poate că îl plăcea, dar ne plăcea și nouă, tuturor. Orice fată din Meryton sau din împrejurimi își ieșise din minți, din cauza lui, în primele două luni, dar el nu i-a dat nici o atenție specială și, prin urmare, după o perioadă în care l-a admirat cu ardoare, capriciul ei s-a diminuat, și alți ofițeri din regiment, care i-au acordat mai multă atenție, au devenit preferații ei.

* * *

Cu ușurință se poate crede că, oricât de puține lucruri noi s-ar fi putut adăuga la temerile, speranțele și bănuielile lor față de acest subiect, prin discuții repetate, nici un altul nu le-a putut reține mai mult atenția pe tot parcursul călătoriei. Subiect nu dispăru nici o clipă din mintea lui Elizabeth. Avându-l fixat acolo datorită chinului celui mai puternic — propria învinuire, ea nu găsi o clipă de liniște sau de uitare.

Călătoriră cât de repede fu posibil și, după o noapte dormită pe drum, ajunseră la Longbourn pe la ora prânzului, în ziua următoare. Elizabeth se consolă cu gândul că Jane nu obosise de prea multă așteptare.

Micuții Gardiner, atrași de vederea unei trăsurii, stăteau pe treptele casei și, când se deschise portiera trăsurii, surpriza plăcută care le lumină fețele și le cuprinse toată făptura, manifestându-se prin nenumărate sărituri și zbenguieri, fu primul semn plăcut de bun-venit.

Elizabeth coborî și, după ce le dădu fiecăruia câte un sărut grăbit,

zori spre vestibul, unde Jane o întâmpină, care cobora în goană scăările dinspre camera mamei lor.

În timp ce o îmbrățișa cu dragoste, amândouă având lacrimi în ochi, Elizabeth nu pierdu nici o clipă ca s-o întrebe dacă se mai auzise ceva despre fugari.

— Nu încă, îi răspunse Jane. Dar acum, că unchiul meu cel drag a venit, sper că totul va fi bine.

— Tata e la oraș?

— Da, a plecat marți, după cum ți-am scris.

— Și ați mai primit vești de la el?

— O singură dată doar. Mi-a scris câteva rânduri miercuri, pentru a ne spune că a ajuns cu bine și a-mi da știri despre măsurile pe care le-a luat, așa cum îl rugasem în mod special. A mai adăugat că nu va mai scrie până nu va avea ceva important de comunicat.

— Și ce face mama? Dar voi toți?

— Mama e destul de bine, cred, deși este tot zdruncinată. E sus și se va bucura să vă vadă pe toți. Nu iese încă din camera ei. Mary și Kitty, slavă Domnului, sunt destul de bine.

— Dar tu? Cum te simți? strigă Elizabeth. Ești palidă. Prin câte ai trecut!

Totuși, sora ei o asigură că era perfect sănătoasă, iar discuția lor, care avu loc în timp ce domnul și doamna Gardiner erau reținuți de copii, se sfârși la apropierea tuturor celorlalți. Jane alergă spre mătușa și unchiul ei, le ură bun-venit și le mulțumi când râzând, când plângând.

Intrați în salon, întrebările pe care Elizabeth le pusese deja fură, desigur, puse încă o dată de ceilalți, care își dădură foarte curând seama că Jane nu avea ce informații să le dea. Totuși, optimismul pe care îl inspira inima ei plină de bunătate nu o părăsise, încă aștepta ca totul să se termine cu bine și ca fiecare dimineată să le aducă o nouă scrisoare fie de la Lydia, fie de la tatăl lor, pentru a le explica gestul și poate chiar pentru a-i înștiința despre căsătorie.

Doamna Bennet, în a cărei cameră se duseră cu toții după câteva minute de discuții, îi primi exact cum era de așteptat, cu lacrimi, lamentații, invective la adresa purtării ticăloase a lui Wickham și plângeri despre nedreptatea și suferințele care o chinuiau pe ea, acuzând pe toată lumea, cu excepția persoanei a cărei indulgență nehibzuită era cauza principală a erorilor fiicei sale.

— Dacă aș fi putut, spuse ea, să-mi impun punctul de vedere de a merge la Brighton cu întreaga familie, nu s-ar fi întâmplat asta. Dar draga și sărmana Lydia nu a avut pe nimeni care să aibă grijă de ea. De ce au scăpat-o membrii familiei Forster din ochi? Sunt sigură că a fost o mare neglijență, sau ceva asemănător, din partea lor, deoarece ea nu e genul de fată care să facă un astfel de lucru, dacă e bine

supravegheată. Întotdeauna am crezut că ei nu sunt potriviți să aibă grijă de ea, dar am fost depășită, ca întotdeauna. Sărmana, scumpa copilă! Acum, domnul Bennet e plecat și știu că se va duce după Wickham. Dacă îl va găsi, va fi ucis și ce se va alege de noi toți? Familia Collins ne va da afară, înainte ca el să se fi răcit în mormânt, iar, dacă tu nu vei fi bun cu noi, dragă frate, chiar nu știu ce vom face.

Toți protestară la auzul unor gânduri atât de îngrozitoare, iar domnul Gardiner, după ce-i dădu asigurarea întregii afecțiuni pentru ea și familia ei, îi spuse că era gata să-l ajute pe domnul Bennet în orice încercare de a o găsi pe Lydia.

— Să nu te alarmezi fără rost, adăugă el, deși e bine să fim pregătiți pentru ce e mai rău. Nu e nimic care să ne facă să luăm totul drept sigur. Nu e nici o săptămână de când au plecat din Brighton. În câteva zile, poate vom primi ceva noutăți de la ei și, până nu vom ști că nu s-au căsătorit și nici nu au intenția să facă pasul, să nu privim totul ca pe o cauză pierdută. De îndată ce voi ajunge în oraș, voi merge la cumnatul meu și-l voi convinge să vină cu mine acasă, pe strada Gracechurch, să ne sfătuim asupra a ce avem de făcut.

— O, dragul meu frate, răspunse doamna Bennet, este exact ce aș fi putut să-mi doresc mai mult! Când vei ajunge în oraș, găsește-i, oriunde ar fi, iar, dacă nu vor fi deja căsătoriți, *convinge-i* să o facă. În privința hainelor de nuntă, nu-i mai lăsa să aștepte pentru asta, spune-i Lydiei că va primi câți bani va dori pentru a și le cumpăra, după ce vor fi căsătoriți. Și, mai ales, oprește-l pe domnul Bennet de la duel. Spune-i în ce situație teribilă mă aflu — că mi-am ieșit din minți de teamă, cum tremur din tot trupul, cu spasme și dureri de cap, cu inima bătându-mi în așa hal, că nu-mi pot găsi odihna nici zi, nici noapte. Spune-i și scumpei mele Lydia să nu ia nici o măsură privind hainele de nuntă până nu ne vom vedea, căci ea nu știe care sunt cele mai bune magazine. O, frate, ce bun ești! Știu că te vei descurca foarte bine cu toate!

Dar domnul Gardiner, deși o asigură încă o dată de întregul său sprijin în această situație, nu putu să nu-i recomande să se liniștească atât în privința speranțelor, cât și a temerilor sale. După ce îi vorbi în acest fel, până se puse de cină, o lăsară să-și reverse nervii asupra menajerei care o însoțea, atunci când fiicele sale lipseau.

Deși fratele și cumnata sa erau convinși că nu era nici un motiv real pentru ca ea să se izoleze așa de familie, nici nu se opuseră, pentru că nu era destul de prudentă pentru a nu vorbi față de servitori, în timp ce aceștia aduceau la masă, și se gândiră că numai *una* dintre menajere, mai exact cea în care ar fi putut avea mai multă încredere, ar putea înțelege toate temerile sale și i-ar putea oferi sprijin în această problemă.

În sufragerie li se alăturară curând Mary și Kitty, care fuseseră prea

ocupate în camerele lor, pentru a-și fi făcut apariția mai devreme. Una veni lăsându-și cărțile, cealaltă — toaletele. Chipurile lor, totuși, erau destul de liniștite. Nici o schimbare nu se distingea la vreuna dintre ele. Pierderea surorii lor preferate sau, poate, supărarea pe care ea însăși o suporta în această situație, îi dăduse mai multă nervozitate decât de obicei glasului lui Kitty. Cât despre Mary, era destul de stăpână pe sine pentru a-i șopti lui Elizabeth, cu o expresie de meditație profundă, imediat după ce se așezară la masă:

— Este o situație tare nefericită și probabil că se va vorbi mult despre ea, dar trebuie să înfruntăm valul de răutate și să punem peste rănile fiecăruia balsamul consolării, ca între surori. Apoi, observând că Elizabeth nu părea să-i răspundă, adăugă: Oricât de trist ar fi pentru Lydia, trebuie să învățăm din această lecție folositoare și anume că pierderea cinstei unei fete este ireversibilă, că un singur pas greșit o va conduce la o ruină perpetuă, că reputația este un lucru la fel de fragil pe cât e de frumos și că ea nu se poate comporta niciodată îndeajuns de prudent față de cei nedemni de sex opus.

Elizabeth își ridică ochii cu uimire, dar era prea chinuită, pentru a-i mai putea răspunde ceva. Mary continuă, totuși, să se consoleze cu astfel de lecții morale, desprinse din nenorocirea prin care tocmai treceau.

După-amiază, celor două domnișoare Bennet mai mici li se îngădui să fie libere timp de o jumătate de oră, iar Elizabeth întrevăzu imediat ocazia de a cere mai multe informații pe care Jane era la fel de dornică să i le ofere. După ce deplânseseră amândouă urmarea dezastruoasă a acestei întâmplări, pe care Elizabeth o considera drept sigură, iar domnișoara Bennet n-o putea considera în întregime imposibilă, cea dintâi continuă subiectul zicând:

— Dar spune-mi absolut totul despre asta — tot ce nu am auzit încă. Dă-mi și alte detalii. Ce a spus colonelul Forster? Cum de nu și-au dat seama de nimic înainte ca fuga lor să se producă? Trebuie să-i fi văzut mai mereu împreună.

— Colonelul Forster a recunoscut adesea că bănuise o oarecare implicare, în special din partea Lydiei, dar nimic care să-i dea de gândit. Sunt atât de necăjită pentru el! S-a purtat extrem de amabil. Avea de gând să vină pe la noi, pentru a ne asigura de simpatia sa, înainte să fi avut cea mai vagă idee că nu ar fi plecat în Scoția. De îndată ce a auzit acest zvon, s-a grăbit să vină încoace.

— Și Denny era convins că Wickham nu intenționa să plece? Colonelul Forster s-a întâlnit personal cu Denny?

— Da, dar când l-a întrebat, Denny a negat că ar ști ceva despre planul lor și nu i-a spus ce gândea el cu adevărat, nu a repetat convingerea cum că s-ar căsători — și din acest motiv sunt înclinată să sper că el a înțeles greșit prima oară.

— Și, până să vină colonelul Forster în persoană, nimeni dintre voi nu s-a îndoit, presupun, că ei s-ar putea căsători cu adevărat?

— Cum era posibil ca o asemenea idee să ne treacă prin cap? Mă simțeam puțin împovărată, puțin speriată pentru fericirea surorii mele într-o căsnicie cu el, pentru că știam că purtarea lui nu fusese întotdeauna prea corectă. Mama și tata nu știau nimic despre asta, ei simțeau numai că o asemenea căsătorie ar fi imprudentă. Kitty a recunoscut apoi, cu un aer de superioritate, că știa ceva mai mult decât noi ceilalți, cum că, în ultima ei scrisoare Lydia se pregătea pentru un asemenea pas. Se pare că ea știa că ei se iubeau de multe săptămâni.

— Dar nu dinaintea plecării ei spre Brighton?

— Nu, cred că nu.

— Ți s-a părut că domnul colonel Forster gândea ceva rău despre Wickham? Îi cunoaște el caracterul cu adevărat?

— Trebuie să-ți mărturisesc că nu a vorbit la fel de frumos despre Wickham, cum o făcuse prima dată. Îl considera imprudent și risipitor. Și, de când acest trist eveniment a avut loc, se spune că el a plecat din Meryton cu datorii mari, dar eu sper că nu e adevărat.

— Ah, Jane, dacă nu am fi păstrat secretul, dacă am fi spus ce știam despre el, nu s-ar mai fi întâmplat nimic!

— Poate ar fi fost mai bine, răspunse sora. Dar a etala fostele greșeli ale cuiva, fără a ști care îi sunt gândurile în prezent, poate părea ceva nejustificat. Am făcut-o cu cele mai bune intenții.

— A putut colonelul Forster să vă repete detalii din scrisoarea Lydiei către soția sa?

— A adus-o cu el, să o vedem.

Jane o scoase din punguța ei din buzunar și i-o dădu lui Elizabeth. Iată conținutul ei:

Draga mea Harriet,

Vei râde când vei afla unde am plecat și nu mă pot opri să râd și eu, gândindu-mă la surpriza pe care o vei avea mâine dimineată, când eu voi fi lipsă. Plec spre Gretna Green și, dacă nu poți ghici cu cine, te-aș crede o naivă, pentru că este singurul bărbat din lume pe care îl iubesc și e un înger. Niciodată nu aș fi fericită fără el, deci nu mi-o lua în nume de rău că plec. Nu trebuie să trimiți nici o vorbă la Longbourn despre plecarea mea, dacă nu vrei, pentru că surpriza va fi și mai mare când le voi scrie și voi semna Lydia Wickham. Ce glumă reușită va fi! Abia pot scrie din cauza râsului. Te rog să mă scuzi față de Pratt, pentru că nu mi-am onorat promisiunea de a dansa cu el în această seară. Spune-i că sper că mă va ierta când va afla totul și spune-i că voi dansa cu mare plăcere cu el la următorul bal la care ne vom întâlni. Voi trimite după lucruri când voi ajunge la Longbourn, dar aș vrea să-i spun lui Sally să-i facă un șliț mare rochiei mele de muselină, care nu era gata înainte să-mi împachetez

lucrurile. La revedere! Transmite-i dragostea mea colonelului Forster și sper că veți bea pentru reușita călătoriei noastre.

Prietena ta sinceră,

Lydia Bennet.

— O, necugetată, necugetată Lydia! strigă Elizabeth, când termină de citit. Ce scrisoare e asta, să fie scrisă într-un astfel de moment. Dar, în cele din urmă, denotă că *ea* vorbea serios despre obiectul călătoriei. Orice ar fi convins-o el să facă mai apoi, e clar că, din partea ei, n-a fost vorba de nici un plan *rușinos*. Bietul tata! Cât trebuie să-l fi costat!

— Nu am văzut pe nimeni atât de uimit în toată viața mea. Nu a putut să vorbească deloc mai bine de zece minute. Mama s-a simțit rău imediat și toată casa era debusolată.

— Vai, Jane, strigă Elizabeth, mai exista vreun servitor care să nu fi aflat întreaga poveste până la sfârșitul zilei?

— Chiar nu știu. Sper că mai rămăsese. Dar să ascunzi atâta timp e prea dificil. Mama era isterică și, deși m-am străduit să fac pentru ea tot ce-mi stătea în putință, mă tem că nu am făcut atât de mult, pe cât ar fi trebuit. Oroarea de ceea ce se putea întâmpla aproape că-mi luase mințile.

— Sprijinul pe care i l-ai dat te-a marcat. Nu arăți bine. Vai, dacă aș fi fost cu tine, nu ai fi suportat toate grijiile și temerile.

— Mary și Kitty au fost drăguțe și ar fi împărțit cu mine toată grija, dar nu am crezut că e bine nici pentru una, nici pentru cealaltă. Kitty e slăbuță și delicată, iar Mary învață atât de mult, încât orele ei de odihnă nu trebuie tulburate. Mătușa Philips a venit la Londra marți, după ce a plecat tata, și a fost atât de bună să stea până joi cu mine. A fost spre binele și ușurarea noastră, a tuturor. Și doamna Lucas a fost foarte drăguță, a venit aici pe jos miercuri dimineața, spre a ne fi alături, și ne-a oferit serviciile ei sau ale oricăreia dintre fiicele sale, pentru a ne fi de vreun ajutor.

— Mai bine stătea acasă, strigă Elizabeth. Poate că a avut gânduri *bune*, dar, într-o nenorocire ca aceasta, e de dorit să-ți vezi cât mai puțin vecinii. Sprijinul este inutil, iar mângâierea — de nesuportat. Lasă-i să se bucure de la distanță și să fie mulțumiți.

Apoi, Elizabeth trecu la întrebări asupra măsurilor pe care tatăl ei intenționa să le ia în oraș, pentru a-și regăsi fiica.

— Voia, cred, îi spuse Jane, să meargă la Epsom, locul unde ei au schimbat ultima oară caii, să-i întâlnească pe surugii și să încerce să scoată ceva de la ei. Scopul principal era să descopere numărul trăsurii de piață cu care au plecat din Clapham. Venea cu un pasager din Londra și, cum credea că trecerea dintr-o trăsură în alta a unui domn însoțit de o doamnă era de remarcant, se gândea să caute informații la Clapham. Dacă ar fi putut cumva să descopere casa unde îl lăsase vizitiul pe pasagerul precedent, era hotărât să facă și acolo

cercetări și spera să nu-i fie imposibil de aflat locul unde se oprișe trăsura și numărul acesteia. Nu știu să fi făcut alte planuri, dar era atât de grăbit să plece și atât de tulburat, încât mi-a fost greu să aflu fie și numai atât.

CAPITOLUL VI

În dimineața următoare, toată lumea aștepta o scrisoare de la domnul Bennet. Dar poșta trecu, fără a aduce măcar un singur rând de la el. Familia știa că, în ocaziile obișnuite, era un corespondent neglijent și anevoios, dar, într-un asemenea caz, sperau într-un efort mai mare din partea lui. Erau nevoiți să creadă că nu avea nici o informație plăcută de comunicat, dar chiar și despre *asta* ar fi vrut să fie siguri. Domnul Gardiner așteptase doar poșta, pentru a porni la drum.

Când plecă, fură măcar siguri că vor primi informații în mod constant despre ceea ce se petrecea și unchiul lor promise să insiste ca domnul Bennet să se întoarcă la Longbourn, de îndată ce putea, spre marea consolare a surorii sale, care credea că era unicul mod sigur ca soțul ei să nu fie ucis în duel.

Doamna Gardiner și copiii urmau să rămână în Hertfordshire încă vreo câteva zile, considerând că prezența ei le-ar putea fi necesară nepoatelor. Le ajuta pe fiice să aibă grijă de mama lor și, în orele libere, era pentru ele un adevărat sprijin. Cealaltă mătușă le vizită, de asemenea, frecvent, având întotdeauna, după cum ea însăși zicea, dorința de a le înveseli și a le încuraja, deși, cum nu venea niciodată fără să le spună câte ceva nou despre neseriozitatea și extravaganta lui Wickham, adesea la plecarea ei le lăsa mai deznădăjduite decât le găsisese.

Tot orașul Meryton părea că se străduia să-l defăimeze pe omul care, cu numai trei luni în urmă, era aproape un înger al luminii. Fu găsit datornic la toți comercianții din zonă și relațiile sale amoroase, toate însoțite de titlul de seducător, fură extinse în toate familiile negustorilor. Toți spuneau că era tânărul cel mai ticălos din lume și fiecare începu să priceapă că toți fuseseră întotdeauna suspicioși cu privire la aparenta sa bunătate. Elizabeth, deși nu avea încredere în mai mult de jumătate din ce se spunea, crezu destul, încât să dea și mai mare amploare celei dintâi bănuieli a ei privitoare la ruina surorii sale. Însăși Jane, care credea și mai puțin din cele ce auzea, pierduse aproape orice speranță, mai ales că venise vremea când, dacă cei doi ar fi plecat în Scoția, ceea ce nu încetase nici o clipă să nădăjduiască, ar fi trebuit, după toate probabilitățile, să fi primit ceva vești despre ei.

Domnul Gardiner plecă din Longbourn duminică, iar marți soția sa primi o scrisoare de la el. Relata că, de îndată ce ajunsese, îl găsisese pe cumnatul său și-l sfătuisese să meargă pe strada Gracechurch. Că domnul Bennet fusese la Epsom și la Clapham înainte de venirea sa, dar fără a obține vreo informație mulțumitoare, și că era hotărât acum

să caute informații la toate hotelurile importante din oraș, întrucât domnul Bennet credea că ar fi fost posibil ca ei să fi tras la vreunul dintre ele, când ajunseseră la Londra, înainte să-și fi găsit o locuință. Domnul Gardiner nu se aștepta ca inițiativa lui să aibă vreun succes, dar, de vreme ce cumnatul său credea în asta, se hotărâse să-l sprijine în a-și urma demersul. Adăuga doar că domnul Bennet nu părea dornic să plece din Londra și promise să scrie din nou în curând. Era și un *post-scriptum*, după cum urmează: „I-am scris colonelului Forster, rugându-l să afle, dacă va fi posibil, de la unii apropiați ai tânărului din regiment, dacă Wickham avea ceva rude sau cunoscuți care ar putea ști în ce parte a orașului se ascunde acum. Dacă era cineva la care ar fi putut apela, cu posibilitatea de a obține un punct de reper, ar fi de mare folos. În prezent, nimic nu ne poate ghida. Colonelul Forster, îndrăznesc să spun, va face tot ce-i stă în putință ca să ne ajute în acest lucru. Dar, după ce m-am mai gândit, poate că Lizzy ne-ar putea spune, mai bine decât oricine altcineva, ce rude în viață are el acum.”

Lui Elizabeth nu-i fu prea greu să înțeleagă de unde venea acest respect pentru lucrurile pe care ea le-ar fi știut, dar nu-i stătea în putere să dea vreo informație atât de mulțumitoare, pe cât o merita acest compliment.

Nu auzise niciodată ca el să fi avut alte rude în afară de tatăl și de mama sa, ambii răposați cu mulți ani în urmă. Era posibil, totuși, ca unii dintre cunoscuții săi din regiune să poată da mai multe informații și, cu toate că nu era prea încrezătoare în așa ceva, încercarea merita făcută.

Fiecare zi la Longbourn era plină acum de neliniște, dar cea mai zbuciumată parte a fiecărei zile era atunci când se aștepta poșta. Sosirea scrisorilor era prima mare neliniște a dimineții. Prin scrisori, se putea spune orice, fie de bine, fie de rău, li se putea comunica și așteptau, cu fiecare zi care urma, să primească noi vești importante.

Dar, înainte să mai afle ceva de la domnul Gardiner, sosi din nou o scrisoare pentru tatăl lor, din altă parte, de la domnul Collins. Cum Jane primise dreptul de a deschide tot ce venea pentru el în absența lui, o citi, iar Elizabeth, care știa ce ciudățenii cuprindeau scrisorile acestuia, își aruncă și ea ochii peste umărul lui Jane.

Scia după cum urmează:

Dragul meu domn,

Mă simt obligat, datorită relațiilor noastre și poziției mele în societate, să deplâng alături de dumneavoastră chinul cumplit pe care îl îndurați acum și de care am fost ieri informat printr-o scrisoare din Hertfordshire. Fiți convins, dragul meu domn, că doamna Collins și cu mine vă compătimim cu sinceritate pe dumneavoastră și toată respectabila dumneavoastră familie în nenorocirea în care vă aflați, care trebuie să fie dintre cele mai

dureroase, deoarece provine dintr-o cauză pe care timpul nu o poate repara. Nu va lipsi nici una dintre acele dovezi, din partea mea, care ar putea alina o neplăcere atât de severă sau care v-ar putea mângâia într-o împrejurare care, dintre toate, trebuie să fie cea mai supărătoare pentru sufletul unui părinte. Moartea fiicei dumneavoastră ar fi fost o binecuvântare în comparație cu aceasta. Și este și mai trist că există motive de a presupune, după cum mă informează draga mea Charlotte, că purtarea libertină a fiicei dumneavoastră se datorează unei indulgențe prea mari, deși, în același timp, spre consolarea dumneavoastră și a doamnei Bennet, sunt înclinat să cred că firea ei înăscută trebuie să fi fost rea, altfel nu s-ar fi putut face vinovată de o asemenea grozăvie la o vârstă atât de fragedă. Oricare ar fi cauza, sunteți demni de milă, părere pe care doamna Collins mi-o împărtășește, ca și lady Catherine și fiica ei, cărora le-am povestit situația. Ele sunt de acord cu mine în a considera că acest pas greșit al unei fiice este o rușine pentru viitorul tuturor celorlalte, căci cine va mai vrea, cum spune chiar lady Catherine, să intre într-o asemenea familie? Și această considerație mă face să mă gândesc și mai mult, cu o și mai mare satisfacție, la un anumit eveniment din noiembrie trecut, pentru că, dacă ar fi fost altfel, aș fi fost implicat în toată durerea și dezonoarea dumneavoastră. Prin urmare, dați-mi voie să vă sfătuiesc, dragul meu domn, să vă consolați pe cât posibil, s-o îndepărtați din sufletul dumneavoastră pe fiica cea nedemnă și s-o lăsați să-și culeagă roadele odiosului ei păcat.

Rămân, dragă domnule etc. etc.

Domnul Gardiner nu mai scrisese până nu primi un răspuns de la colonelul Forster și nici atunci nu avu ceva mai plăcut să le transmită. Nu se afla o singură rudă a lui Wickham cu care acesta să țină legătura și era sigur că nu avea nici una mai apropiată în viață. Avusese în trecut multe cunoștințe, dar, de când intrase în jandarmerie, nu părea să mai fi legat nici o prietenie mai strânsă cu cineva. De aceea, nu era nimeni care să fie indicat să dea ceva informații despre el. Și, în starea deplorabilă în care se afla pe plan financiar, exista și un foarte puternic motiv de discreție care se adăuga la teama de a fi descoperit de rudele Lydiei, pentru că abia ieșise la iveală că el lăsase datorii de onoare în urmă, de o valoare considerabilă. Colonelul Forster credea că mai mult de o mie de lire ar fi trebuit pentru a-i acoperi cheltuielile numai de la Brighton. Datora o mulțime de bani în oraș, dar datoriile de onoare erau și mai mari. Domnul Gardiner nu încercă să ascundă aceste informații de familia din Longbourn. Jane le primi cu oroare.

— Un escroc! strigă ea. Asta e ceva cu totul neașteptat! Nici nu mi-am închipuit un asemenea lucru!

Domnul Gardiner adăugă, în scrisoarea sa, că se puteau aștepta să-l vadă pe tatăl lor acasă în ziua următoare, adică sâmbătă. Descurajat

de insuccesul încercărilor lor, acesta cedase insistențelor cumnatului său de a se întoarce, lăsându-l pe el să se ocupe de orice prilej apărut pentru continuarea căutării. Când doamna Bennet fu înștiințată despre acest lucru, nu se arătă atât de mulțumită, pe cât se așteptau copiii săi, având în vedere cât fusese de înspăimântată înainte în legătură cu viața acestuia.

— Cum, vine acasă fără sărmana Lydia!? strigă ea. Cu siguranță nu va pleca din Londra înainte să-i fi găsit! Cine se va duela cu Wickham, forțându-l să se însoare cu ea, dacă el se întoarce?

Deoarece doamnei Gardiner începuse să-i fie dor de casă, se stabili ca ea, împreună cu copiii, să meargă la Londra în momentul în care domnul Bennet se întorcea la Longbourn. Prin urmare, trăsura îi duse pe ei, în prima etapă a călătoriei, și se întoarse cu stăpânul.

Doamna Gardiner plecă de la dâșii cu totul nelămurită asupra lui Elizabeth și prietenului ei din Derbyshire, care se ocupase de ea în acea parte a lumii. Numele lui nu fusese niciodată pronunțat în prezența lor de către nepoată din proprie inițiativă, iar modesta speranță pe care o avea doamna Gardiner, cum că va primi o scrisoare de la el, nu dusesese nicăieri. Elizabeth nu primise nici o scrisoare care să fi putut fi din Pemberley, de când venise.

Starea deplorabilă în care se afla familia făcea inutilă orice altă explicație pentru tristețea ei și din aceasta, prin urmare, nu se putea deduce nimic, deși Elizabeth, care își cunoștea destul de bine acum sentimentele, era perfect conștientă că, dacă nu l-ar fi cunoscut pe Darcy, ar fi suportat ceva mai bine grozăvia dezonoarei Lydiei. Ar fi cruțat-o, credea ea, de o noapte nedormită din două.

Când sosi, domnul Bennet avea aerul său obișnuit, de liniște filozofică. Fu la fel de laconic pe cât avea obiceiul să fie, nu menționa nimic despre problema pentru care fusese plecat și trecu ceva timp până când fetele sale avură curajul să vorbească despre asta.

Abia după-amiază, când li se alătură și el pentru a-și bea ceaiul, Elizabeth se aventură să aducă subiectul în discuție. După ce își exprimă pe scurt regretul pentru ceea ce trebuie să fi îndurat, tatăl răspunse:

— Nu mai spune nimic despre asta. Cine ar fi trebuit să îndure, dacă nu eu? Eu mi-am făcut-o și eu trebuia să îndur.

— Nu trebuie să fii prea sever cu tine însuși, replică Elizabeth.

— Ai dreptul să mă pui în gardă asupra acestui rău. Natura omenească este atât de înclinată să facă asta! Nu, Lizzy, lasă-mă ca măcar o dată în viață să simt cât de condamabil m-am purtat. Nu mi-e teamă că voi fi neputincios în fața durerii. Va trece destul de repede.

— Crezi că sunt în Londra?

— Unde în altă parte ar putea să se ascundă atât de bine?

— Și Lydia dorea mereu să meargă la Londra, adăugă Kitty.

— E fericită, atunci, spuse tatăl său sec, și probabil că șederea ei acolo va mai dura ceva timp.

Apoi, după o scurtă pauză, continuă:

— Lizzy, nu sunt supărat pe tine, pentru că ai avut dreptate cu ceea ce m-ai sfătuit în mai și, având în vedere cele întâmplate, asta arată o oarecare maturitate de gândire.

Fură întrerupți de domnișoara Bennet, care veni să ia și să-i ducă ceaiul mamei sale.

— Iată o demonstrație, strigă el, care are o parte bună: dă atâta eleganță nenorocirii! Într-o zi voi face la fel. Voi sta în biblioteca mea, cu tichia de noapte pe cap și în halatul de casă, dându-vă cât voi putea mai mult de lucru. Sau, poate, ar trebui să amân asta până va fugi și Kitty.

— Nu am de gând să fug, tată, spuse Kitty supărată. Dacă aș merge vreodată la Brighton, m-aș purta mai bine decât Lydia.

— Tu să mergi la Brighton! Nu aș avea încredere nici până la East Bourne, nici pentru cincizeci de lire! Nu, Kitty, am învățat, în cele din urmă, să fiu prudent și tu vei resimți asta. Nici un ofițer nu va mai intra în casa mea vreodată — nici măcar prin sat să nu mai treacă! Balurile vor fi interzise total, afară doar dacă vei merge cu una dintre surorile tale. Și nu vei mai ieși din casă până nu vei dovedi că ai petrecut cel puțin zece minute pe zi într-un mod rațional.

Kitty, care luă în serios toate aceste amenințări, începu să plângă.

— Haide, haide, spuse el, nu te necăji. Dacă vei fi cuminte în următorii zece ani, am să te iau, la sfârșitul acestei perioade, la o paradă militară.

CAPITOLUL VII

La două zile după întoarcerea domnului Bennet, în timp ce Jane și Elizabeth se plimbau împreună prin crângurile din spatele casei, o văzură pe menajeră venind spre ele și, presupunând că venea ca să le cheme să meargă la mama lor, îi ieșiră înainte. Dar în loc să fie chemate cum se așteptau, când se apropiară de ea, aceasta îi spuse domnișoarei Bennet:

— Mă scuzați, domnișoară, că vă întrerup, dar am sperat că poate ați primit ceva vești bune din oraș, așa că mi-am permis să vă întreb.

— Ce vrei să spui, Hill? Nu am primit nimic de la oraș.

— Dragă domnișoară, strigă domnișoara Hill cu mare uimire, nu știți că un curier a sosit de la domnul Gardiner pentru stăpânul? A fost aici acum o jumătate de oră și stăpânul a primit o scrisoare.

Fetele alergară, prea dornice să ajungă în casă, pentru a mai avea vreme să vorbească. Goneră prin vestibul în sufragerie, apoi în bibliotecă. Tatăl lor nu era, însă, nici acolo și erau gata să-l caute sus, la mama lor, când se întâlniră cu majordomul care le spuse:

— Dacă îl căutați pe stăpânul, domnișoară, el tocmai se îndreaptă

către pajiște.

Având acest indiciu, străbătură din nou holul și alergară peste peluză, după tatăl lor, care se îndrepta spre o pădurice laterală aleii.

Jane, care nu era nici atât de ușoară, nici atât de obișnuită să alerge ca Elizabeth, rămase în urmă, în timp ce sora ei, gâfâind, îl ajunse din urmă și-i strigă cu nerăbdare:

— O, papă, ce vești? Ce vești ai primit de la unchiul?

— Da, am primit o scrisoare de la dânsul printr-un curier.

— Ei bine, ce vești a adus? Bune sau rele?

— La ce bine te poți aștepta? spuse el, scoțând scrisoarea din buzunar. Dar probabil că ți-ar plăcea s-o citești.

Elizabeth i-o luă cu nerăbdare din mână. Ajunse și Jane.

— Citește-o cu voce tare, spuse tatăl lor, pentru că abia dacă știu despre ce e vorba în ea.

Strada Gracechurch

Luni, 2 august

Dragul meu cumnat,

Pot, în sfârșit, să-ți trimit câteva știri despre nepoata mea, care, în general, cred că îți vor aduce mulțumire. Curând după sâmbăta în care ai plecat, am fost norocos să aflu în ce parte a Londrei se află cei doi. Detaliile le păstrez până ne vom vedea. E destul să știi că au fost găsiți, i-am văzut pe amândoi.

— Așa este, cum am sperat mereu! strigă Jane. S-au căsătorit!

Elizabeth continuă să citească:

I-am văzut pe amândoi. Nu sunt căsătoriți, nici nu am putut afla dacă ar avea o asemenea intenție, dar, dacă dorești să-ți îndeplinești promisiunile pe care am îndrăznit să le fac în numele dumitale, sper că nu va trece mult și se vor căsători. Tot ce ți se cere este să-i asiguri fiicei dumitale, printr-o foaie dotală, partea care îi revine în mod echitabil din cele cinci mii de lire ale fetelor, la decesul dumitale și al surorii mele; și, în plus, să-ți iei angajamentul de a-i da, pe durata vieții dumitale, o sută de lire pe an. Acestea sunt condițiile pe care, luând în considerare totul, nu am ezitat să le accept în numele dumitale, pe cât am considerat că am dreptul s-o fac. Voi trimite această scrisoare prin curier, pentru a nu pierde timpul, până a avea răspunsul dumitale. Îți vei da seama cu ușurință din aceste amănunte că situația domnului Wickham nu este atât de disperată cum s-a crezut în general. În această privință, lumea s-a înșelat și sunt bucuros să spun că vor mai rămâne ceva bani, chiar după achitarea datoriilor sale, care să-i revină nepoatei mele pe lângă dota sa. Dacă, așa după cum cred că va fi cazul, îmi vei da dreptul de a acționa în numele dumitale în această problemă, îi voi da imediat indicații lui Haggerston să redacteze foaia dotală stabilită. Nu va fi absolut deloc nevoie să vii din nou în oraș, de aceea stai liniștit la Longbourn și contează pe grija și străduința mea. Trimite-mi răspunsul dumitale cât mai curând posibil și ai grijă să

scrii clar. Am considerat că cel mai bun lucru ar fi ca nepoata mea să se căsătorească aici, lucru cu care sper că vei fi de acord. Îți voi scrie de îndată ce se va mai hotărî ceva. Ea vine pe la noi azi.

Al dumatle,

Edw. Gardiner.

— Să fie posibil? strigă Elizabeth, când termină de citit. E cu puțință ca el să vrea să se însoare cu ea?

— Wickham nu este, așadar, atât de rău pe cât l-am crezut noi, spuse sora sa. Tată, dragă, te felicit!

— Ai răspuns la scrisoare? întrebă Elizabeth.

— Nu, dar trebuie să răspund cât mai curând.

Ea îl rugă insistent să nu mai piardă timp și să scrie.

— O, tată drag, strigă ea, întoarce-te și scrie imediat. Dă-ți seama cât e de importantă fiecare clipă într-o astfel de situație.

— Lasă-mă pe mine să scriu în locul dumatle, spuse Jane, dacă te deranjează să scrii dumneata însuși.

— Îmi displace foarte mult, dar trebuie.

Și, spunând acestea, se întoarce cu ele, îndreptându-se către casă.

— Și pot să întreb, zise Elizabeth, dacă trebuie acceptate condițiile?

— Acceptate! Mă simt chiar rușinat că cere atât de puțin!

— *Trebuie* să se căsătorească! Și știi ce om este el!

— Da, da, trebuie să se căsătorească. Nu e nimic altceva de făcut. Dar sunt două lucruri pe care aș vrea foarte mult să le aflu: unul, câți bani a pus unchiul pentru acest lucru, iar celălalt, cum am să-i pot da înapoi vreodată.

— Bani! Unchiul meu! strigă Jane. Ce vrei să spui, domnule?

— Vreau să spun că nici un bărbat cu mintea întreagă nu s-ar însura cu Lydia pentru un interes atât de mic, de o sută de lire pe an pe durata vieții mele și cincizeci după moartea mea.

— Asta e adevărat, spuse Elizabeth, deși nu m-am gândit înainte. Să-și achite datoriile și să-i mai rămână încă ceva! La mijloc trebuie să fie unchiul. Atât de bun, de generos, mi-e teamă că s-a nenorocit pe sine. Toate astea nu se puteau stabili cu o mică sumă de bani.

— Nu, răspunse tatăl. Wickham este un prost dacă se însoară cu ea cu un ban mai puțin decât zece mii de lire. Aș regreta să-mi fac o părere atât de proastă despre el, chiar de la începutul relațiilor noastre.

— Zece mii de lire! Doamne ferește! Cum să înapoiezi măcar o jumătate din această sumă?

Domnul Bennet nu răspunse și fiecare dintre ei, cufundat în gânduri, își continuă drumul în tăcere până ajunseră acasă. Tatăl lor se duse apoi în bibliotecă, să scrie, iar fetele în salonaș.

— Se vor căsători cu adevărat! exclamă Elizabeth, de îndată ce rămaseră numai ele. Cât de ciudat este! Și pentru *asta* trebuie să fim

recunoscători. Pentru că se vor căsători, oricât de mică ar fi șansa lor de a fi fericiți și oricât de urât e caracterul lui, suntem nevoiți să ne bucurăm! Vai, Lydia!

— Îmi face plăcere să mă gândesc, răspunse Jane, că el sigur nu s-ar căsători cu Lydia, dacă nu i-ar păsa cu adevărat de ea. Deși bunul nostru unchi a făcut ceva pentru a-l scoate din datorii, nu pot să cred că i-a avansat zece mii de lire sau ceva în genul ăsta. Are propriii săi copii și s-ar putea să mai aibă. Cum să cheltuiască fie și numai o jumătate din această sumă?

— Dacă vom putea vreodată să aflăm care au fost datoriile lui Wickham, spuse Elizabeth, și ce sumă s-a depus din partea surorii noastre pe numele lui, vom ști cât a făcut domnul Gardiner pentru ei, pentru că Wickham nu are nici un ban al lui. Bunătatea unchiului și a mătușii noastre nu poate fi vreodată răsplătită. Faptul că au luat-o la ei acasă, oferindu-i propria lor protecție și îngrijire, este un așa sacrificiu făcut pentru ea, încât nu sunt de ajuns ani întregi de recunoștință pentru a-i răsplăti. În momentul de față, ea se află la ei. Dacă atâta bunătate nu o va face să se simtă nenorocită, nu va merita niciodată să fie fericită! Ce moment pentru ea, când a dat ochii cu mătușa!

— Trebuie să ne străduim să uităm tot ce s-a petrecut de ambele părți, spuse Jane. Sper și am încredere că vor fi fericiți. Consimțământul lui de a se căsători cu ea este o dovadă a faptului că a început să raționeze cum se cuvine. Dragostea lor reciprocă îi va face mai echilibrați. Și îmi place să cred că se vor stabili în liniște și vor avea o viață atât de rațională, încât, cu timpul, poate că se va uita imprudența din trecut.

— Purtarea lor a fost astfel, răspunse Elizabeth, încât nici tu, nici eu, nici nimeni altcineva nu va uita vreodată. Nu are sens să vorbim despre asta.

Gândiră apoi că mama lor, după toate probabilitățile, nu aflase nimic despre ceea ce se întâmplase. Așadar, se duseră în bibliotecă și-l întrebară pe tatăl lor dacă nu dorea să fie și ea anunțată. Domnul Bennet scia și, fără să-și ridice capul, răspunse nepăsător:

— Cum vreți voi.

— Pot să iau scrisoarea unchiului să i-o citesc?

— Luați ce vreți și plecați.

Elizabeth luă scrisoarea de pe masa de scris și urcară împreună scările. Mary și Kitty erau amândouă cu doamna Bennet: urma să se facă o singură încunoștințare pentru toate. După ce le pregăti cu blândețe, cum că urmează vești bune, scrisoarea fu citită cu voce tare. Doamna Bennet cu greu se putu stăpâni. De îndată ce Jane citi despre speranțele domnului Gardiner că Lydia se va căsători curând, bucuria ei izbucni nedomolită și fiecare frază care urmă îi spori exuberanța.

Era atât de agitată și de încântată acum, pe cât fusese înainte din cauza temerii și a indignării. Îi ajungea faptul că știa că fata lor se va căsători. Nu se simțea tulburată nici de teama pentru fericirea ei, nici umilită de vreo amintire a purtării sale greșite.

— Draga mea, draga Lydia! exclamă ea. E minunat, într-adevăr! Se va căsători! O voi revedea! Se va mărita la șaisprezece ani! Bunul și amabilul meu frate! Știam cum va fi! Știam că va descurca toate lucrurile! Cât îmi doresc s-o văd! Și să-l văd și pe dragul de Wickham! Dar hainele, hainele de nuntă! Îi voi scrie imediat cumnatei mele Gardiner despre asta. Lizzy, draga mea, fugi la tatăl tău și întreabă-l cât îi va da. Stai, stai, voi merge chiar eu. Sună clopoțelul, Kitty, să vină Hill. Mă voi îmbrăca într-o clipă. Draga mea, draga Lydia! Cât de bucuroase vom fi, când ne vom revedea!

Fiica cea mai mare încercă să tempereze entuziasmul acestui acces, conducându-i gândurile către obligațiile pe care purtarea domnului Gardiner le crease pentru toți.

— Întrucât trebuie să datorăm acest final fericit, adăugă ea, într-o mare măsură, bunățatii lui. Suntem convinse că a garantat că-l va ajuta pe domnul Wickham cu bani.

— Ei bine, strigă mama, totul este foarte corect: cine ar fi făcut asta, dacă nu propriul ei unchi? Dacă nu ar fi avut propria lui familie, știi că eu și copiii mei ar fi trebuit să avem toată averea sa și este pentru prima oară când primim ceva de la el, exceptând câteva cadouri. Ei bine, sunt atât de fericită! În scurt timp, voi avea o fată măritată. Doamna Wickham! Ce bine sună! Și a împlinit doar șaisprezece ani în iunie, anul acesta. Dragă, Jane, sunt atât de agitată, încât sunt sigură că nu pot să scriu, așa că eu îți voi dicta și o să scrii tu pentru mine. Vom discuta după aceea cu tatăl tău despre bani, dar lucrurile trebuie puse la punct imediat.

Apoi continuă cu toate detaliile despre pânzeturi, muselină și batiste și aproape ar fi dictat niște comenzi exagerate, dacă Jane, deși cu o oarecare greutate, nu ar fi convins-o să aștepte până când tatăl ei va avea răgazul pentru a fi consultat. O zi de întârziere, observă ea, nu prea ar avea importanță, iar mama era prea fericită, pentru a se mai încăpățâna ca de obicei. Alte planuri îi trecură apoi prin minte.

— Voi merge la Meryton, spuse ea, de îndată ce mă voi îmbrăca, și-i voi spune bunele vești surorii mele Philips. Și, când mă voi întoarce, voi putea trece pe la doamna Lucas și doamna Long. Kitty, coboară și cheamă trăsura. Puțin aer mi-ar prinde chiar foarte bine, sunt sigură. Fetelor, aveți nevoie să rezolv ceva pentru voi la Meryton? O, iată că vine Hill. Dragă Hill, ai auzit veștile bune? Domnișoara Lydia se va căsători și vei primi o cupă de *punch* să te veselești la nunta ei.

Doamna Hill își exprimă pe dată bucuria. Îi primiră felicitările, după care Elizabeth, plictisită de această nebunie, se refugie în camera ei,

întrucât trebuia să se gândească în voie.

Situația sărmanei Lydia era, în cel mai bun caz, destul de proastă, dar trebuia să fie recunoscătoare că nu era mai rea. Așa simțea ea și, privind în viitor, nu se putea aștepta, pe bună dreptate, ca sora ei să aibă parte nici de fericire și nici de o situație socială bună; privind și în trecut, la ce îi făcuse să se teamă numai cu două ore în urmă, înțelese toate avantajele pe care le câștigaseră.

CAPITOLUL VIII

Înainte de această perioadă a vieții sale, domnul Bennet avusese o mare dorință: în loc să-și cheltuiască tot venitul, să pună, anual, o sumă deoparte, pentru a avea niște rezerve mai mari pentru copii și pentru soția sa, dacă aceasta i-ar fi supraviețuit. Acum dorea mai mult ca oricând acest lucru. Dacă și-ar fi îndeplinit această îndatorire, Lydia n-ar mai fi fost îndatorată unchiului ei, pentru tot ce ar fi dobândit pentru ea, drept garanție morală și materială. Satisfacția de a-l fi luat de bărbat pe cel mai nevrednic dintre tinerii din Marea Britanie i-ar fi revenit atunci celui în drept.

Era întristat profund că o chestiune atât de puțin avantajoasă pentru oricine trebuia pusă doar pe cheltuiala cumnatului său și era hotărât, pe cât posibil, să afle la cât ar fi trebuit să se ridice contribuția lui, spre a-și onora obligația cât va putea mai repede.

La începutul căsătoriei domnului Bennet, a face economii trecea drept un lucru nefolositor, pentru că, desigur, urma să aibă un fiu. Acest fiu ar fi însemnat desființarea clauzei testamentare, de îndată ce ar fi ajuns la vârsta majoratului, iar văduva și copiii mai mici ar fi fost, în felul acesta, asigurați. Cinci fete veniseră pe lume succesiv, dar nu încă și fiul, deși doamna Bennet, la mulți ani după nașterea Lydiei, era sigură că va veni și el. Așteptarea le fu zadarnică; în schimb, era prea târziu pentru a mai face economii. Doamna Bennet nu avea înclinații în această privință, iar dragostea de independență a soțului ei îl împiedicase pe acesta să-și crească venitul.

Cinci mii de lire le fuseseră alocate printr-o foaie dotală doamnei Bennet și urmașelor, dar proporția în care urma să le fie atribuiți acești bani copiilor rămăsese la latitudinea părinților. Acest aspect urma să fie stabilit acum, cel puțin în privința Lydiei, iar domnul Bennet nu putea ezita în acceptarea propunerii pe care o avea în față. În termeni de recunoscătoare mulțumire pentru bunătatea cumnatului său, deși exprimată foarte concis, el așternu pe hârtie totala sa aprobare pentru tot ce făcuse acesta și acordul de a îndeplini toate angajamentele pe care le luase în numele său. Nu bănuise vreodată că, în cazul în care Wickham s-ar fi lăsat convins să se însoare cu fiica lui, acest lucru s-ar fi putut face cu atât de puține neplăceri pentru el, ca prezentul aranjament. Suta de lire pe care trebuia să le-o plătească anual însemna pentru el doar o pierdere de vreo zece lire, deoarece cheltuielile Lydiei, cumulând întreținerea, banii ei de buzunar și darurile în bani care ajungeau la ea prin mâinile mamei sale, fuseseră foarte puțin sub această sumă.

Că totul urma să fie făcut cu un efort extrem de mic din partea lui era o surpriză binevenită, pentru că cea mai mare dorință a sa, în

prezent, era să aibă cât mai puțin deranj cu puțință. După primele accese de furie provocate de Lydia, el se întoarse, în mod firesc, la nepăsarea din trecut. Scrisoarea sa fu expediată imediat, pentru că, deși cu greu se apuca de un lucru, căuta să-l termine cât mai repede. Rugă să i se comunice și alte amănunte privind datoria față de cumnatul său, însă era prea supărat pe Lydia pentru a-i trimite și ei vreun mesaj.

Veștile bune se răspândiră iute prin casă și, în aceeași măsură, și printre vecini. Aceștia din urmă le primiră cu o decentă filozofie. Desigur, discuțiile ar fi putut fi și mai interesante, dacă domnișoara Lydia Bennet ar fi dus o viață libertină la oraș, ori, în cea mai bună situație, ar fi fost izolată de lume la vreo fermă îndepărtată. Dar erau multe de discutat și despre măritișul ei. Iar binevoitoarele urări de bine, adresate anterior de bătrânele doamne veninoase din Meryton, își pierduseră, prin această schimbare, prea puțin din ardoarea de la început, deoarece, cu un astfel de soț, nefericirea era considerată drept sigură.

Doamna Bennet nu mai coborâse de două săptămâni din camera ei, dar, în această zi fericită, ea își relua locul în capul mesei, cu o extremă bucurie. Nici un sentiment de rușine nu-i descuraja triumful. Căsătoria unei fiice, care fusese cea dintâi dintre dorințele ei încă de când Jane avea șaisprezece ani, era pe punctul de a se îndeplini acum. Iar gândurile și cuvintele erau îndreptate în totalitate spre o nuntă elegantă, cu museline fine, trăsuri noi și servitori. Ea căuta cu interes prin vecinătate o casă potrivită pentru fiica ei și, fără a lua în calcul sau fără a ști care ar fi fost veniturile lor, respinse multe variante, pe motiv că locuințele ar fi fost insuficient de spațioase și de importante.

— Haye Park ar merge, spuse ea, dacă familia Goulding ar pleca, sau casa mare de la Stoke, dacă salonul ar fi mai spațios, iar Ashworth e prea departe. N-aș suporta să fie la zece mile depărtare de mine. Cât despre Purvis Lodge, mansarda de acolo e groaznică.

Cât timp fură prezenți și servitorii, soțul ei o lăsă să vorbească, fără s-o întrerupă. Dar, când aceștia se retraseră, el îi spuse:

— Doamnă Bennet, înainte de a lua una sau toate aceste case pentru ginerele și fiica dumitale, să gândim corect. Într-una din aceste case din apropiere nu vor avea niciodată acces. Nu voi sprijini obrăznicia nici unuia prin a-i primi la Longbourn.

O lungă dispută urmă acestei afirmații, dar domnul Bennet era hotărât, ceea ce generă o nouă discuție, din care doamna Bennet înțelese, cu indignare, că soțul ei nu va da nici o guinee pentru a cumpăra toaleta de nuntă pentru fata ei. Susținu că, din partea lui, Lydia nu va primi nici un semn de afecțiune cu această ocazie. Doamna Bennet nu putea pricepe așa ceva — ca mânia lui să ajungă la un asemenea resentiment de neconceput, încât să-i refuze fiicei sale

privilegiul fără de care căsătoria lor cu greu ar putea părea valabilă, lucru care depășea tot ceea ce credea ea că ar fi posibil. Părea mai marcată de rușinea pe care faptul de a nu avea o toaletă nouă ar fi aruncat-o asupra ceremoniei nupțiale a fiicei sale, decât de orice altă umbră de rușine legată de fuga Lydiei și de faptul că se ascunsese două săptămâni, înainte ca nunta să aibă loc.

Elizabeth regreta din toată inima că, în nenorocirea situației, îi împărtășise lui Darcy temerile legate de sora ei. De vreme ce căsătoria le încheia într-un mod fericit fuga, ei puteau spera să ascundă premisele nefavorabile față de toți cei care nu le fuseseră aproape.

Elizabeth nu se temea că Darcy ar putea fi indiscret în această privință. Erau puțini oameni de a căror discreție depindea, dar, în același timp, nu era nimeni dintre cei care cunoșteau slăbiciunea morală a Lydiei, care s-o fi înjosit mai mult, căci părea o prăpastie de netrecut între ei. Chiar dacă măritișul Lydiei urma să se desfășoare în termeni onorabili, nu era de sperat că domnul Darcy s-ar înrudi cu o familie căreia, pe lângă celelalte obiecții, i se adăuga acum și înrudirea și relații dintre cele mai strânse cu omul pe care dânsul, pe bună dreptate, îl disprețuia.

Faptul că el ar da înapoi nu putea s-o surprindă cu ceva. Dorința de a-i câștiga atenția, după cum se asigurase că îi erau intențiile în Derbyshire, nu ar fi putut, în mod rațional, supraviețui unei asemenea loviturii. Era umilită, mâhnită și regreta, deși cu greu distingea ce anume. Își dorea respectul lui acum, când nu mai putea spera să se bucure de el. Dorea să primească vești de la el, când părea să aibă cea mai mică șansă pentru asta. Era convinsă că ar fi putut fi fericită cu el, deși nu prea părea posibil să se mai revadă vreodată.

Ce triumf pentru Darcy, cum adesea crezuse ea! Dacă ar ști că propunerea pe care ea cu mândrie o respinsese cu doar patru luni în urmă ar fi fost primită acum cu bucurie și recunoștință! Era generos, nu se îndoia de asta, unul dintre bărbații cei mai generoși. Dar, pentru că era, totuși, un muritor, trebuia să se simtă triumfător.

Începu să înțeleagă faptul că el era exact bărbatul care, cu temperamentul și talentele sale, i s-ar fi potrivit cel mai mult. Firea înțelegătoare și echilibrul, deși în contrast cu ale ei, ar fi răspuns tuturor dorințelor sale. Era o unire care trebuie să fi fost în avantajul amândurora. Prin calmul și vioiciunea ei, gândirea lui s-ar fi îmblânzit, atitudinea lui s-ar fi îmbunătățit — și prin judecata lui, prin faptul că era un om instruit și prin cunoașterea pe care el o avea despre lume, ea ar fi putut primi un prestigiu de mare importanță.

Dar o astfel de căsătorie fericită nu va mai avea loc, o căsătorie care le-ar fi arătat mulțimilor căzute în admirație ce este cu adevărat fericirea conjugală. O unire cu o perspectivă diferită, care excludea posibilitatea celeilalte, urma să aibă loc în familia lor.

Cum anume aveau să fie ajutați Wickham și Lydia fără a le știrbi independența, Elizabeth nu-și putea închipui. Dar își putea ușor imagina cât de puțin va dura fericirea într-un cuplu care se unise doar pentru că patima lor era mai mare decât virtutea.

* * *

Nu peste mult timp, domnul Gardiner îi scrisese din nou cumnatului său. Răspunse pe scurt mulțumirilor domnului Bennet, dându-i asigurări privind strădania sa de a contribui la binele oricărui membru al familiei sale și sfârșind cu rugămintea de a nu i se mai vorbi despre acest subiect. Scopul principal al scrisorii sale fu să-l informeze că domnul Wickham se decisese să iasă din jandarmerie.

A fost în mare măsură, dorința mea ca el să procedeze astfel, de îndată ce a fost fixată căsătoria. Și cred că veți fi de acord cu mine în a considera drept cât se poate de recomandabilă mutarea din acel regiment atât spre binele lui, cât și al nepoatei mele. Dorința domnului Wickham este aceea de a intra în armată și, printre vechii săi prieteni, sunt încă unii care ar putea dori să-l sprijine în cariera militară. Are promisiunea pentru postul de ofițer stegar în regimentul generalului, aflat acum în nordul țării. Este un avantaj că regimentul se află la distanță așa de mare de această parte a regatului. El face promisiuni sincere și sper că, printre străini, unde și unul, și celălalt trebuie să facă o bună impresie, vor fi mai prudenți. I-am scris colonelului Forster pentru a-l informa despre aranjamentele noastre actuale și pentru a-i cere să le dea asigurări diferiților creditori ai domnului Wickham din Brighton și din împrejurimi, cum că vor fi curând plătiți, lucru pentru care am pus eu însumi cheazășie. Iar dumneata încearcă să te străduiești să le faci promisiuni similare creditorilor săi din Meryton, a căror listă, după propriile sale informații, o anexezi. Ne-a declarat toate datoriile sale. Sper ca măcar să nu ne fi înșelat. Haggerston are indicațiile noastre și totul va fi dus la bun sfârșit într-o săptămână. Ei se vor alătura apoi regimentului generalului, mai puțin în cazul în care vor fi invitați mai întâi la Longbourn. Și înțeleg că nepoata mea își dorește foarte mult să vă vadă pe toți, înainte de a părăsi sudul. Ea este bine și mă roagă să vă transmit dumitale și mamei sale respectul său deplin.

Al dumitale,

E. Gardiner.

Domnul Bennet și fiicele sale înțelesesă toate avantajele mutării lui Wickham din regiment, pe cât de bine o făcuse și domnul Gardiner. Dar doamna Bennet nu era prea încântată de asta. Faptul ca Lydia se stabilea în nordul țării era o mare dezamăgire, când ea se aștepta, de fapt, să se mândrească în compania ei, întrucât nu renunțase nicicum la planul ei ca tinerii căsătoriți să locuiască în Hertfordshire. În plus, era păcat ca Lydia să fie desprinsă de regimentul în care cunoștea pe toată lumea și unde avea atât de mulți favoriți.

— O iubește atât de mult pe doamna Forster, spuse ea, încât va fi destul de supărător ca ea să plece tocmai acolo! Și sunt câțiva tineri pe care îi îndrăgește, de asemenea, foarte mult. E posibil ca ofițerii din regimentul generalului să nu fie atât de plăcuți.

Dorița fiicei fugare, căci așa trebuia interpretată, de a fi din nou acceptată de familia ei, înainte de a pleca în nord, întâmpină la început un refuz absolut din partea tatălui ei. Dar Jane și Elizabeth, care doreau amândouă, de dragul surorii lor și a urmărilor, să se vadă că Lydia se căsătorise cu acordul părinților, îl rugară pe domnul Bennet atât de insistent, deși cu căldură și blândețe, să-i primească pe ea și pe soțul ei la Longbourn, de îndată ce se vor căsători, încât îl convinseră să gândească asemenea lor și să facă așa cum voiau ele. Iar mama lor avu satisfacția de a ști că va putea să se prezinte cu fiica sa prin împrejurimi, înainte ca aceasta să fie alungată în nord. Când domnul Bennet îi scrisese din nou cumnatului său, acesta îi transmise permisiunea ca cei doi să vină și se stabili ca, îndată după terminarea ceremoniei, să se îndrepte către Longbourn. Elizabeth fu surprinsă, totuși, că Wickham fusese de acord cu un astfel de plan și, dacă ar fi luat în calcul numai ceea ce simțea ea, orice întâlnire cu el ar fi fost ultimul lucru pe care și l-ar fi dorit.

CAPITOLUL IX

Ziua nunții sosi, iar Jane și Elizabeth se arătară mai emoționate decât mireasa însăși. Li se trimise trăsura pentru a-i aștepta la ***, urmând să sosească până la ora mesei. Venirea lor era așteptată cu groază de cele două domnișoare Bennet mai mari, mai ales de Jane care, atribuindu-i Lydiei sentimentele pe care *ea* le-ar fi avut, dacă ar fi fost cea vinovată, era nenorocită numai gândindu-se la ce trebuia să îndure sora ei.

Sosiră. Familia se strânsese în salon pentru a-i primi. Doamna Bennet era numai zâmbet când trăsura opri în fața intrării, soțul său avea un chip grav, de nepătruns, iar fiicele sale erau agitate, speriate și stânjenite.

În vestibul se auzi vocea Lydiei, apoi ușa se deschise și ea intră în cameră. Mama ei păși spre ea, o îmbrățișă și îi ură, extaziată, bun-venit, cu un zâmbet afectuos îi întinse mâna lui Wickham, aflat în urma doamnei sale, și le dori amândurora bucurie, cu o vioiciune ce nu arăta nici o îndoială în privința fericirii lor.

Primirea pe care le-o făcu domnul Bennet, spre care se îndreptară apoi, nu se dovedi tot atât de cordială. Chipul lui parcă deveni și mai aspru și abia dacă își întredeschise buzele. Ușuratică siguranță a tânărului cuplu fu, într-adevăr, destul ca să-l irite. Elizabeth era dezgustată și însăși domnișoara Bennet se simțea revoltată. Lydia rămăsese tot Lydia: nepotolită, mândră, sălbatică, zgomotoasă și neînfricată. Își luă la rând surorile, așteptându-le felicitările și când, în cele din urmă, se așezară cu toții, privi cu nerăbdare în jur, observă unele mici schimbări în cameră și remarcă, râzând, că se scursese mult timp de când nu mai trecuse pe acolo.

Nici Wickham nu părea mai stânjenit decât ea, dar purtările lui erau atât de plăcute, încât, dacă firea și căsătoria lui ar fi fost exact așa cum ar fi trebuit să fie, zâmbetele sale și purtarea firească, atunci când se pretindea unul de al lor, i-ar fi încântat pe toți. Elizabeth nu-l crezuse înainte atât de stăpân pe sine și hotărî ca, pe viitor, să nu mai considere că obrăznicia unui om nerușinat are limite. *Ea* fu cea care se înroși, ca și Jane, pe când obrajii celor doi, deși cauza aceste jene, nu suferiră nici o modificare de culoare.

Discuțiile se purtară fără pauză. Mireasa și mama ei nu puteau nici una vorbi destul de repede, iar Wickham, așezat din întâmplare lângă Elizabeth, începu s-o întrebe despre cunoștințele lui din împrejurimi, cu o mulțumire binevoitoare, pe care ea nu se simți în stare s-o egaleze în răspunsurile sale. Amândoi păreau să aibă cele mai fericite amintiri din lume. Nimic din trecut nu era evocat cu durere, iar Lydia purta de bunăvoie discuția spre lucruri la care surorile sale nu ar fi

făcut aluzie pentru nimic în lume.

— Gândeți-vă că sunt doar trei luni, strigă ea, de când am plecat de aici! Parcă aş spune că au trecut doar două săptămâni şi, totuşi, câte lucruri nu s-au întâmplat între timp! Doamne sfinte! Când am plecat, cu siguranţă nici nu-mi trecea prin gând că mă voi căsători înainte de a mă întoarce, deşi credeam că ar fi o situaţie foarte amuzantă, dacă s-ar întâmpla asta.

Tatăl ei îşi ridică privirea. Jane se simţi îngrozită. Elizabeth se uită semnificativ spre Lydia care, însă, nu auzea şi nu vedea nimic din ceea ce nu voia, drept care continuă cu veselie:

— Ah, mamă, oamenii de pe-aici ştiu că m-am măritat azi? Mi-era teamă că poate nu. L-am depăşit pe William Goulding în docarul lui şi eram hotărâtă să-l fac să afle, aşa că am coborât geamul, mi-am scos mănuşa şi mi-am lăsat mâna să se sprijine de marginea ferestrei, ca să-mi poată vedea inelul, apoi m-am înclinat şi i-am zâmbit.

Elizabeth nu mai putu suporta. Se ridică, se îndreptă grăbită spre camera ei şi nu se mai întoarse până nu-i auzi trecând prin hol către sufragerie. Atunci li se alătură şi ea, destul de repede ca s-o vadă pe Lydia mergând ca la paradă, în dreapta mamei sale, şi s-o audă spunându-i surorii ei mai mari:

— Ah, Jane, îţi iau locul acum, iar tu trebuie să cobori în rang, pentru că eu sunt o femeie măritată!

Nu era de presupus că timpul îi va aduce Lydiei acea atitudine rezervată de care fusese pe de-a întregul lipsită de la bun început. Vioiciunea şi buna-dispoziţie îi sporiseră. Îşi dorea să-i întâlnească pe doamna Philips, pe membrii familiei Lucas şi pe toţi ceilalţi vecini şi să-i audă spunându-i fiecare „doamna Wickham”. Pentru moment, se duse, imediat după masă, ca să-şi arate inelul doamnei Hill şi celor două fete ale ei şi să se laude cu faptul de a se fi măritat.

— Ei bine, mamă, spuse ea, când se reîntoarce în salonaş, ce crezi despre soţul meu? Nu este un bărbat încântător? Sunt sigură că toate surorile mele mă invidiază. Sper doar ca ele să aibă măcar pe jumătate norocul meu. Toate trebuie să meargă la Brighton. E locul unde se pot găsi soţi. Ce păcat, mamă, că n-am mers toate.

— Foarte adevărat, iar, dacă ar fi după mine, am merge. Dar, draga mea Lydia, nu-mi place deloc că vei pleca în felul acesta. Trebuia să se întâmple aşa?

— O, Doamne, da! Nu e nimic rău în asta. Îmi place, din tot ce s-a întâmplat, cel mai mult. Tu, tata şi surorile mele trebuie să veniţi la noi să ne vedeţi. Vom sta la Newcastle toată iarna şi îndrăznesc să spun că vor fi câteva baluri şi voi avea grijă să-mi aleg parteneri potriviţi pentru ele.

— Mi-ar plăcea mai mult decât orice! spuse mama.

— Şi atunci când vei pleca, vei putea să le laşi pe una sau două

dintre surorile mele la mine și pot spune că le voi găsi soți înainte ca iarna să se termine.

— Îți mulțumesc pentru ce mi se cuvine din această favoare, spuse Elizabeth, dar chiar nu-mi place felul tău propriu de a găsi soți.

Oaspeții urmau să stea aproape două săptămâni cu ei. Domnul Wickham primise ordinul de încorporare înainte să plece din Londra și urma să se înroleze în regimentul său la sfârșitul celor două săptămâni.

Nimeni, cu excepția doamnei Bennet, nu regretă că șederea lor avea să fie atât de scurtă. Mama își petrecu cea mai mare parte a timpului făcând vizite prin împrejurimi cu fiica ei și dând dese petreceri acasă. Petreceri mulțumitoare pentru toți, căci a evita cercul familial era mai de dorit pentru cei cu judecată, decât pentru cei fără judecată.

Dragostea lui Wickham pentru Lydia era exact cum se așteptase Elizabeth să fie: inegală față de cea a Lydiei pentru el. Elizabeth abia dacă mai avea nevoie de observațiile actuale pentru a înțelege, din mersul lucrurilor, că fuga lor se produsese într-o măsură mai mare datorită dragostei ei, decât dragostei lui. S-ar fi întrebat de ce se hotărâse el, de vreme ce n-o iubea prea mult, să fugă cu ea, dacă nu ar fi simțit cu precizie că fuga acestuia se dovedise necesară prin forța împrejurărilor. Or, așa stând lucrurile, el nu era genul de tânăr care să refuze șansa de a avea o iubită.

Lydia era profund îndrăgostită de el. I se adresa cu „dragă Wickham” în orice situație. Nimeni nu putea fi comparat cu soțul ei. El făcea totul cel mai bine și era sigură că va vâna mai multe păsări de întâi septembrie decât oricine altcineva din toată regiunea.

Într-o dimineață, la scurt timp după ce sosiseră, în timp ce stătea cu cele două surori mai mari, îi spuse lui Elizabeth:

— Lizzy, niciodată nu ți-am spus despre nunta mea, cred. Nu erai prin preajmă când i-am povestit mamei și celorlalți despre asta. Nu ești curioasă să auzi cum s-a întâmplat?

— Nu prea, răspunse Elizabeth. Mi-e teamă că e prea puțin de spus legat de acest subiect.

— Vai! Ești atât de ciudată! Dar trebuie să-ți spun cum a fost. Ne-am căsătorit, știi, la biserica Sfântul Clement, pentru că locuința lui Wickham aparținea de acea parohie. Și se stabilise ca noi toți să fim acolo până la ora unsprezece. Unchiul cu mătușa și cu mine trebuia să mergem împreună, iar pe ceilalți urma să-i întâlnim la biserică. A sosit și ziua de luni dimineața și eram atât de agitată. Îmi era atât de teamă, știi, că se va întâmpla ceva care să strice totul și atunci aș fi înnebunit. Mătușa mea era mereu acolo, tot timpul cât m-am îmbrăcat, dându-mi indicații și vorbind ca și cum mi-ar fi ținut o predică. Totuși, nu am auzit nici o vorbă din zece, pentru că mă gândeam la dragul meu Wickham. Aș fi vrut să știu dacă se va căsători

în costumul albastru. Ei bine, în felul acesta am luat micul dejun la ora zece, ca de obicei. Mi se părea că nu se va sfârși niciodată, căci, până la plecare, trebuie să înțelegi că unchiul și mătușa s-au dovedit îngrozitor de dezagreabili tot timpul cât am fost cu ei. Dacă mă vei crede, n-am făcut un singur pas afară din casă, deși am stat acolo două săptămâni. Nici o petrecere, sau program, sau altceva. Căci, desigur, Londra era aproape pustie. Teatrul Mic era, totuși, deschis. Ei bine, și chiar imediat ce trăsura a ajuns la scară, unchiul a fost chemat pentru niște probleme de către domnul acela hidos, Stone. Iar apoi, știi, când se întâlnesc, nu mai termină niciodată! Și eram atât de speriată, încât nu știam ce să fac, căci unchiul trebuia să mă conducă la altar. Și, dacă nu eram punctuali, nu ne mai puteam căsători în acea zi. Dar, din fericire, s-a reîntors cam în zece minute și apoi am plecat cu toții. Totuși, mi-am amintit apoi că, dacă s-ar fi întâmplat ca unchiul să nu poată să vină, nunta nu ar fi trebuit amânată, căci domnul Darcy rezolvase asta.

— Domnul Darcy! repetă Elizabeth, cu o uimire de neînchipuit.

— Ei bine, da! El urma să ajungă acolo cu Wickham, știi. Dar, vai de mine! Aproape am uitat ! Nu aveam dreptul să vorbesc despre asta. Le-am promis atât de ferm! Ce va spune Wickham? Trebuia să rămână un secret.

— Dacă trebuia să rămână un secret, spuse Jane, nu mai aminti nimic despre asta. Poți conta pe faptul că nu voi căuta să aflu mai multe.

— O, desigur! spuse Elizabeth, deși ardea de curiozitate. Nu te vom mai întreba nimic.

— Mulțumesc, spuse Lydia, căci, dacă m-ați întreba, v-aș spune cu siguranță totul, iar Wickham s-ar supăra în acest caz.

La o astfel de încurajare de a întreba, Elizabeth fu obligată să fugă, pentru a rezista tentației.

Dar a rămâne indiferentă față de un astfel de subiect era imposibil sau, cel puțin, era imposibil să nu încerce să afle detalii. Domnul Darcy fusese prezent la nunta surorii ei! Părea să fie exact locul și anturajul unde, după toate aparențele, și-ar fi dorit cel mai puțin să fie și unde ar fi simțit cel mai mic îndemn să meargă. Supoziții privind înțelesul acestui fapt, năvalnic și sălbatic, i se învălmășiră brusc în minte, dar nu era mulțumită de nici una. Cele care îi făceau plăcere cel mai mult și care puneau gestul lui în lumina cea mai nobilă i se păreau cele mai puțin credibile. Nu putea îndura atâta încordare și, luând în grabă o bucată de hârtie, îi scrisese o scurtă scrisoare mătușii sale, pentru a cere o explicație despre ce îi scăpase Lydiei, dacă nu ar fi contravenit discreției pe care intenționau să o păstreze: „Trebuie să înțelegi imediat cât de curioasă sunt să aflu cum de o persoană care nu ține legătura cu noi și, în general vorbind, un străin familiei

noastre să se fi aflat printre voi într-o asemenea împrejurare. Te rog să-mi scrii imediat și să mă faci să înțeleg dacă, din motive serioase, nu trebuie să rămână un secret, pe care Lydia îl consideră necesar, și în acest caz trebuie să mă mulțumesc cu nepăsarea. ("Nu că mă voi mulțumi, totuși,,," își spuse în gând, în timp ce termina scrisoarea) Iar dacă tu, mătușă dragă, nu-mi vei spune totul, ca să aflu într-un mod onorabil, mă voi vedea nevoită să recurg la trucuri și stratageme pentru a afla."

Delicatul simț al onoarei, pe care îl avea nu-i îngădui lui Jane să-i vorbească lui Elizabeth în particular despre ceea ce-i scăpase Lydiei. Elizabeth se bucură de asta. Până avea să se dovedească dacă cercetările ei vor primi un răspuns mulțumitor, preferă să nu aibă nici o confidentă.

CAPITOLUL X

Elizabeth avu mulțumirea de a primi răspunsul la scrisoare cât de repede putuse mătușa ei. De îndată ce intră în posesia epistolei, se afundă în mica pădurice, unde era puțin probabil să fie întreruptă, așezându-se pe una dintre bănci și pregătindu-se să fie fericită, căci lungimea scrisorii o convinge că nu conținea ceva rău.

Strada Gracechurch

6 septembrie

Draga mea nepoată,

Tocmai am primit scrisoarea ta și-mi voi dedica toată această dimineață pentru a-ți da răspunsul, deoarece cred că o scrisoare scurtă nu va putea cuprinde ce am a-ți spune. Trebuie să mă declar uimită de cererea ta. Nu mă așteptam să vină de la tine. Să nu crezi, totuși, că m-am supărat, căci vreau doar să-ți spun că nu-mi că era necesar ca tu să-mi pui asemenea întrebări. Dacă nu mă vei înțelege, atunci scuză-mi impertinența. Unchiul tău este la fel de uimit ca și mine și, dacă nu ar fi avut convingerea că ești o parte implicată, nu și-ar fi permis să procedeze așa cum a făcut-o. Dar, dacă ești cu adevărat neștiutoare și inocentă, trebuie să fii mai explicită. Chiar în ziua în care m-am întors acasă de la Longbourn, unchiul tău a avut un vizitator cât se poate de neașteptat. A venit domnul Darcy și au stat închiși amândoi câteva ore. Totul s-a petrecut înainte de sosirea mea, așa încât curiozitatea-mi nu a fost chiar atât de teribil încercată, pe cât pare să fie a ta. Venise să-i comunice unchiului tău că aflase unde se găseau sora ta și domnul Wickham și că îi întâlnise și vorbise cu amândoi, cu Wickham de mai multe ori, cu Lydia o singură dată. Din câte am înțeles, el a plecat din Derbyshire la doar o zi după noi și a sosit în oraș cu hotărârea de a-i căuta. Motivul declarat era convingerea că din vina sa netrebnicia lui Wickham nu fusese atât de bine cunoscută, încât să devină imposibil pentru orice tânără de caracter să-l iubească și să aibă încredere în el. Cu generozitate, a dat toată vina pe mândria sa nejustificată și ne-a mărturisit că înainte considerase că nu era de demnitatea lui de a da în vileag problemele sale personale. Caracterul lui Wickham trebuia să vorbească de la sine. Considera, prin urmare, de datoria lui să meargă mai departe și să se străduiască să remedieze răul care fusese pricinuit din vina lui. Dacă ar fi avut un alt motiv, sunt sigură că nu ar fi fost spre rușinea lui. Era de câteva zile în oraș pentru a afla unde se ascundeau, dar avea un indiciu mai puternic decât aveam noi, care îl ghida în căutarea lui, și conștientizarea acestui fapt a fost un motiv în plus pentru decizia de a ne urma. Era, se pare, o anume doamnă Younge, cu ceva timp în urmă guvernanta domnișoarei Darcy și care fusese concediată de aceasta din cauza unor nemulțumiri, dar nu ne-a spus care anume. Ea și-a luat apoi o casă mare pe strada Edward și se întreține, de atunci, închiriind camere.

Această doamnă Younge, lucru știut de domnul Darcy, era o cunoștință intimă a domnului Wickham și, de îndată ce el a sosit în oraș, s-a dus la ea pentru informații. Dar a durat două sau trei zile până a obținut de la ea ce dorea. Ea nu a acceptat să trădeze secretul ce i se încredințase, cred, fără a fi coruptă cu bani, căci chiar știa unde putea fi găsit prietenul ei. Wickham, într-adevăr, la ea mersese când au ajuns în Londra și, dacă ea i-ar fi putut primi în casa ei, s-ar fi stabilit acolo. În cele din urmă, totuși, prietenul nostru a obținut indicația dorită. Erau pe strada ***. El s-a întâlnit cu Wickham și apoi a insistat să se întâlnească și cu Lydia. Scopul său principal privitor la ea, a mărturisit el, era s-o convingă să renunțe la situația dezonorantă în care se afla, să se întoarcă la familia ei de îndată ce și aceasta ar fi fost convinsă s-o primească înapoi, oferindu-se s-o ajute, cât îi stătea în putință. Dar Lydia era hotărâtă să rămână în situația în care era. Nu-i păsa de nimeni dintre rudele sale, nu voia să-i accepte ajutorul, nu voia nici să audă să-l părăsească pe Wickham. Era sigură că ei se vor putea căsători cândva și nu conta prea mult când anume. De vreme ce acestea îi erau sentimentele, singurul lucru care îi rămăsese, gândea el, era să-i asigure o căsătorie grabnică, deși aceasta, înțelesese ușor încă din prima sa discuție cu Wickham, nu fusese nicicum dorința lui. Acesta îi mărturisise că se vedea obligat să-și părăsească regimentul datorită unor datorii de onoare foarte urgente și nu se sfiise să pună toate consecințele rele ale fugii pe seama nesăbuiței Lydiei. Voia să-și dea demisia imediat, iar despre situația sa viitoare, nu întrevedea prea multe. Trebuia să plece undeva, dar nu știa unde; știa, însă, că nu avea din ce trăi. Domnul Darcy l-a întrebat de ce nu se însoară imediat cu sora ta. Deși nu putea fi de așteptat ca domnul Bennet să fie prea bogat, ar fi putut face, totuși, ceva pentru el și situația lui s-ar fi îmbunătățit prin căsătorie. Dar și-a dat seama, din răspunsul la propunerea lui, că Wickham încă nutrea speranța de a-și face efectiv o situație, prin căsătorie, într-o altă regiune. Datorită împrejurărilor, totuși, era mai mult ca sigur că nu va rezista tentației unui aranjament imediat. S-au întâlnit de câteva ori, căci erau multe de discutat. Wickham, desigur, voia mai mult decât putea obține, dar, în cele din urmă, a trebuit să fie rezonabil. Totul fiind aranjat între ei, următorul pas al domnului Darcy a fost să-l înștiințeze pe unchiul tău despre asta și a trecut pe la noi, pe strada Gracechurch, cu o seară înainte ca eu să mă întorc acasă. Dar nu l-a găsit pe domnul Gardiner și a aflat, întrebând despre el, că tatăl tău încă mai era cu el, dar că urma să plece din oraș în dimineața următoare. Nu-l considera pe tată, ca pe unchiul tău, o persoană cu care să cadă la o înțelegere și, de aceea, a amânat imediat întâlnirea cu acesta până după plecarea celui dintâi. Nu-și lăsase numele și, până a doua zi, s-a știut doar că un domn trecuse cu treburi. Sâmbătă, a venit din nou. Tatăl tău plecase, unchiul tău era acasă și, după cum am spus înainte, aveau multe de discutat împreună. S-au întâlnit din nou duminică și atunci l-am văzut și eu. Nu s-a stabilit absolut totul până luni;

de îndată ce au fost fixate amănuntele, a fost trimis un curier la Longbourn. Dar oaspetele nostru era foarte încăpățânat. Îndrăznesc să spun, Lizzy, că încăpățânarea este singurul defect al caracterului său. A fost acuzat de multe defecte, de mai multe ori, dar acesta este cel adevărat. Nimic din ce era de făcut nu a fost făcut decât de el însuși, deși sunt sigură (și nu spun asta pentru a mi se aduce mulțumiri, de aceea să ții numai pentru tine) că unchiul tău ar fi aranjat totul foarte repede. S-au confruntat timp îndelungat, ceea ce era mai mult decât meritau atât domnul, cât și doamna implicați în această situație. Dar, în cele din urmă, unchiul tău a fost obligat să consimtă și, în loc să i se permită să-i fie de folos nepoatei sale, a fost nevoit să se mulțumească numai cu meritul aparent de a fi ajutat-o, ceea ce era o absurditate supărătoare; și chiar cred că scrisoarea ta de azi-dimineață l-a bucurat foarte mult, căci solicită o explicație care îl va face să lase deoparte falsa sa generozitate și va îndrepta prețuirea către cel care o merită. Dar, Lizzy, astea nu trebuie să treacă de tine sau de Jane. Tu știi, cred, destul de bine ceea ce s-a aranjat pentru cei doi tineri. Datoriile lui Wickham urmează a fi plătite, ridicându-se, presupun, la mai mult de o mie de lire; o altă mie se adaugă la cea acordată Lydiei ca dotă și pentru obținerea brevetului de ofițer. Motivul pentru care domnul Darcy voia să facă totul singur era cel menționat mai sus. Vina îi aparținea lui: datorită rezervei și modului greșit în care a judecat faptul că firea lui Wickham fusese atât de puțin înțeleasă, lăsând, în consecință, să fie primit și onorat așa cum a fost. Probabil că era ceva adevăr în asta, deși mă întreb dacă rezerva lui sau a oricăruia ar putea fi răspunzătoare pentru această situație. Dar, în ciuda acestor frumoase cuvinte, draga mea Lizzy, poți fi sigură că unchiul tău nu ar fi cedat, dacă nu am fi presupus că domnul Darcy mai are un alt interes în această situație. Când totul s-a rezolvat, el s-a întors la prietenii lui, care se aflau la Pemberley. Se căzuse de acord să revină la Londra când va avea loc nunta și toate problemele financiare urmau a fi încheiate. Cred că acum ți-am spus totul. Este o istorisire care, din ceea ce îmi spui, îți produce o mare uimire; sper ca măcar să nu-ți producă nici o neplăcere. Lydia a venit pe la noi, iar Wickham a avut permisiunea de a veni oricând dorea. El era exact așa cum fusese când l-am cunoscut în Hertfordshire, dar nu ți-aș spune cât de puțin mi-a plăcut cât a stat cu noi, dacă nu aș fi înțeles, din scrisoarea lui Jane de miercură trecută, că purtarea ei la întoarcerea acasă a fost la fel ca și cea de aici și, de aceea, tot ce-ți voi spune nu poate să-ți aducă vreo nemulțumire în plus. Am vorbit cu ea de mai multe ori, în cel mai serios mod cu putință, prezentându-i toată ticăloșia a ceea ce făcuse și toată supărarea pe care i-o adusese familiei sale. Dacă m-a auzit, a fost printr-un noroc, căci sunt sigură că nici nu m-a ascultat. Am fost uneori destul de nervoasă, dar apoi îmi aminteam de dragele mele Elizabeth și Jane și de dragul lor am avut răbdare cu ea. Domnul Darcy a fost punctual în a-și respecta data de întoarcere și, după cum ți-a spus Lydia, a participat

la nuntă. A luat masa cu noi a doua zi și urma să plece din nou din oraș miercuri sau joi. Te vei supăra foarte tare pe mine, draga mea Lizzy, dacă aș folosi această ocazie pentru a-ți spune (ceea ce nu am îndrăznit până acum) cât de mult îmi place de el?! Purtarea lui față de noi a fost, în toate privințele, la fel ca atunci când eram în Derbyshire. Modul său de a înțelege și părerile sale — toate m-au încântat; nu-i trebuie decât ceva mai multă voioșie și asta, dacă se va însura în mod înțelept, soția lui îl va putea învăța. Îl credeam foarte viclean; el abia dacă a pronunțat, cred, o dată numele tău. Dar șiretenia pare a fi ceva modern. Te rog să mă ierți dacă am fost prea îndrăzneată sau, cel puțin, nu mă învinui prea tare, încât să mă excluzi de la P. Nu voi mai fi nicicând atât de fericită până nu mă voi plimba în jurul parcului. Un faeton scund, cu o pereche de ponei mici, ar fi tocmai potrivit. Dar trebuie să mă opresc. Copiii mă cheamă de o jumătate de oră.

A ta, cu toată dragostea,

M. Gardiner.

Conținutul acestei scrisori o aruncă pe Elizabeth într-o stare de exuberanță, fiindu-i greu să-și dea seama: plăcerea sau supărarea avea cea mai mare parte? Vagile și nesigurele bănuieli datorate faptului că nu știa ce făcuse domnul Darcy pentru căsătoria surorii ei și pe care se temuse să le încurajeze, considerându-le o dovadă de prea multă bunătate, pentru a fi probabile, temându-se, în același timp, să nu fie chiar juste, din cauza dureroasei obligații create astfel, se dovedeau adevărate, depășind orice închipuire. Îl însoțise cu un anumit scop în oraș, luase asupra lui toate necazurile și greutatea cerute de o astfel de căutare, fiind obligat să se roage de o femeie pe care probabil că nu o putea suferi și o disprețuia și pe care trebuia s-o întâlnească des, să argumenteze, să convingă și, în final, să-l mituiască pe omul pe care întotdeauna dorise să-l evite, căci și numai să-i pronunțe numele era o pedeapsă pentru el. Făcuse toate acestea pentru o fată pe care nu o putea nici prețui, nici stima. Inima îi spunea că el făcuse asta pentru ea. Dar era o speranță ce-i fu repede curmată de alte considerente și, în curând, simți că întreaga sa vanitate nu era de ajuns pentru ea, o femeie care-l respinsese, și că, sub puterea acestei iubiri, ar fi capabil să-și reprime un sentiment atât de firesc precum aversiunea față de o înrudire cu Wickham. Cumnatul lui Wickham! Orice mândrie trebuia să se revolte în fața unei asemenea înrudiri. El făcuse, desigur, mult. Îi era rușine să se gândească la cât putea fi de mult. El dăduse un motiv pentru intervenția sa, care nu cerea un efort prea mare pentru a fi crezut. Era normal să simtă că greșise, era generos și avea și căile pentru a-și exercita generozitatea. Chiar dacă el nu o plasase drept un principal stimulent al acțiunilor sale, ea putea totuși să creadă că afecțiunea pe care încă o mai avea pentru ea îl ajutase în strădaniile privind o cauză în care era vorba în mod concret despre liniștea ei

sufletească. Era dureros, extrem de dureros, să știe că erau obligați față de o persoană pe care nu vor putea nicicând s-o răsplătească. Lui îi datorau reabilitarea Lydiei, reputația ei, totul. Vai, cât se necăjea, din adâncul inimii, pentru orice gând rău la adresa lui, pe care vreodată îl încurajase, pentru orice vorbă obraznică pe care i-o adresase vreodată! În sinea ei, se simțea umilită, dar era mândră de el. Mândră că, în această situație care presupunea compasiune și onoare, el fusese în stare să se depășească pe sine admirabil.

Citi iar și iar laudele mătușii sale. Erau destul de puține, dar îi făceau plăcere. Simți o oarecare bucurie, deși amestecată cu regret, înțelegând cât de convinși erau unchiul și mătușa că între domnul Darcy și ea existau dragoste și încredere.

Își părăsi gândurile și locul la apropierea cuiva, dar, înainte s-o poată apuca pe altă alee, fu ajunsă din urmă de Wickham.

— Mă tem că-ți întrerup plimbarea solitară, draga mea cumnată, spuse el în timp ce se apropia.

— Da, cu siguranță, îi răspunse ea cu un zâmbet. Dar asta nu înseamnă că întreruperea trebuie să fie și nedorită.

— Mi-ar părea rău cu adevărat, dacă ar fi. *Noi* am fost întotdeauna buni prieteni.

— Adevărat. Ies și ceilalți la plimbare?

— Chiar nu știu. Doamna Bennet și Lydia se duc cu trăsura la Meryton. Și așa, dragă cumnată, am aflat de la unchiul și mătușa că ați vizitat, într-adevăr, domeniul de la Pemberley.

Ea îi confirmă.

— Aproape că te-aș invidia pentru această plăcere, dacă nu ar fi prea mult pentru mine, căci aș putea trece pe acolo în drumul meu spre Newcastle. Și ai văzut-o, presupun, și pe bătrâna menajeră. Biata Reynolds! A fost întotdeauna foarte atașată de mine. Dar, desigur, nu ți-a pomenit numele meu.

— Ba da.

— Și ce a spus?

— Că ai intrat în armată și că îi era teamă că ai luat-o pe căi greșite. La o asemenea depărtare, știi că lucrurile sunt ciudat de deformat.

— Desigur, răspunse el, mușcându-și buzele.

Elizabeth speră că-l redusese la tăcere, dar el reluă de îndată:

— Am fost mirat să-l văd pe Darcy în oraș luna trecută. Am trecut unul pe lângă celălalt de câteva ori. Mă întreb ce putea face acolo.

— Poate se pregătea pentru căsătoria cu domnișoara de Bourgh, spuse Elizabeth. Trebuie să fie ceva special, să treacă el pe acolo în această perioadă a anului.

— Fără îndoială. L-ai întâlnit când ai fost la Lambton? Cred că am înțeles de la familia Gardiner că da.

— Da, ne-a prezentat surorii lui.

— Și v-a plăcut?

— Foarte mult.

— Am auzit, într-adevăr, că s-a schimbat neobișnuit de mult în bine, în ultimii doi ani. Când am văzut-o ultima oară, nu promitea prea mult. Mă bucur enorm că ți-a plăcut. Sper că va deveni o fată bună.

— Îndrăznesc să spun că va deveni. A depășit vârsta cea mai dificilă.

— Ai trecut pe lângă satul Kympton?

— Nu-mi amintesc să fi trecut.

— Îl menționez pentru că este parohia pe care trebuia s-o am eu. Un loc cât se poate de încântător! O casă parohială excelentă. Mi s-ar fi potrivit din toate punctele de vedere.

— Ți-ar fi plăcut să ții predici?

— Extrem de mult. Aș fi considerat că sunt o parte din datoria mea și, curând, efortul n-ar mai fi contat. Omul nu trebuie să se plângă, dar, desigur, ar fi însemnat atât de mult pentru mine. Liniștea, izolarea unei astfel de vieți ar fi răspuns tuturor ideilor mele despre fericire. Dar n-a fost să fie. L-ai auzit pe Darcy menționând acest lucru când erai în Kent?

— Am auzit dintr-o sursă pe care o cred *la fel de bună*, că ți-a fost lăsată numai condiționat și conform dorinței moștenitorului actual.

— Ai auzit. Dar este ceva în *asta*, așa ți-am spus și eu, poate îți amintești.

— Am auzit, de asemenea, că a fost o vreme când a ținut predici nu era ceva chiar atât de plăcut pentru dumneata, pe cât pare să fie astăzi, că, de fapt, ți-ai declarat hotărârea de a nu intra în ordinul preoțesc și că această situație a fost rezolvată în concordanță cu hotărârea dumatile.

— Ai auzit. Și nu e pe de-a întregul nefondat. Poate îți amintești și ce ți-am spus referitor la această chestiune, când am vorbit prima oară despre ea.

Se apropiaseră de ușa casei, căci ea mersese repede, pentru a scăpa de el. Nedorind, de dragul surorii ei, să-l provoace, îi răspunse, cu un zâmbet vesel, doar atât:

— Vino, domnule Wickham, doar suntem cumnați. Să nu ne certăm pentru trecut. În viitor, sper că vom fi mereu de aceeași părere.

Îi întinse mâna, iar el i-o sărută cu o galanterie afectuoasă, deși abia știa ce atitudine să adopte, și intrară în casă.

CAPITOLUL XI

Domnul Wickham se arată atât de mulțumit de aceste cuvinte, încât n-o mai necăji și nici n-o mai provocă vreodată pe cumnata sa dragă, Elizabeth, cu acest subiect. La rândul ei, Elizabeth se simțea mulțumită să-și dea seama că spusese suficient, cât să-l fi potolit.

În curând, sosi ziua plecării Lydiei și doamna Bennet fu nevoită să accepte despărțirea care, întrucât soțul ei nu lua cu nici un chip în calcul o călătorie la Newcastle, era probabil că va dura cel puțin un an.

— Vai, draga mea Lydia, strigă ea, când ne vom mai vedea?

— Ah, Doamne! Nu știu. Probabil că nu în următorii doi, trei ani.

— Să-mi scrii foarte des, draga mea!

— Pe cât de des am să pot. Doar știi că femeile măritate nu au niciodată mult timp pentru a scrie. Surorile mele pot să-mi scrie. Ele nu vor avea altceva de făcut.

Cuvintele de rămas-bun ale lui Wickham se dovediră mult mai afectuoase decât cele ale soției sale. Zâmbea, făcea frumos și debita multe lucruri drăguțe.

— Este cel mai drăguț tânăr, spuse domnul Bennet, din câți am văzut vreodată. Râde, zâmbește și e drăgăstos cu noi toți. Sunt extrem de mândru de el. Îl sfidez chiar și pe sir William Lucas în a putea să găsească un ginere mai valoros.

Pierderea fiicei sale o făcu pe doamna Bennet foarte tristă câteva zile.

— Adesea mă gândesc, spuse ea, că nu e nimic mai rău decât să te desparți de cei dragi: te simți atât de nenorocit fără ei.

— Aceasta este, vezi, doamnă, urmarea căsătoriei unei fiice, spuse Elizabeth. Trebuie să te încânte mai mult faptul că celelalte patru sunt necăsătorite.

— Nu e vorba despre asta. Lydia nu mă părăsește pentru că e măritată, ci numai pentru că regimentul soțului ei se întâmplă să fie atât de departe. Dacă ar fi fost mai aproape, nu ar fi plecat atât de repede.

Dar starea de nemulțumire în care acest eveniment o aruncase fu în curând schimbată, iar inima i se deschise din nou tumultului speranței, datorită unui zvon care atunci începuse să circule. Menajera de la Netherfield promise dispoziții să pregătească sosirea stăpânului ei, care urma să se întoarcă într-o zi sau două, pentru a merge câteva săptămâni la vânatoare. Doamna Bennet stătea ca pe ghimpi. Se uita la Jane, zâmbea și-și clătina capul.

— Ei bine, așadar, domnul Bingley se va întoarce, soră dragă (căci doamna Philips îi adusese prima vestea). Ei, cu atât mai bine. Nu că

mi-ar păsa, totuși. El nu înseamnă nimic pentru noi, știi, și sunt sigură că *eu* nu mi-am dorit vreodată să-l văd din nou. Dar, oricum, este binevenit la Netherfield, dacă-i place să vină. Și cine știe ce se poate întâmpla? Dar nu înseamnă nimic pentru noi. Știi, soră dragă, ne-am înțeles cu mult timp în urmă să nu mai discutăm împreună despre asta. Așadar, e cert că va veni?

— Poți fi sigură de asta, răspunse cealaltă, căci doamna Nichols a fost în Meryton ieri-seară. Am văzut-o trecând prin apropiere și am ieșit chiar eu să aflu adevărul despre asta, iar ea mi-a spus că era în mod sigur adevărat. El vine cel mai târziu joi, dar foarte probabil, chiar foarte probabil, de miercuri. Se ducea la măcelărie, mi-a spus, anume pentru a comanda niște carne pentru miercuri și a lua trei perechi de rațe, numai bune de tăiat.

Domnișoara Bennet nu putu să audă despre sosirea lui, fără a se schimba la față. De multe luni nu-i mai pomenise numele față de Elizabeth, dar acum, de îndată ce rămaseră singure, spuse:

— Am văzut cum mă priveai azi, când ne-a spus mătușa zvonul care circulă, Lizzy, și știu că păream nenorocită. Dar nu te gândi că era dintr-un motiv prostesc. Am fost doar derutată pe moment, pentru că simțeam că voi fi privită. Te asigur că vestea nici nu mă întristează, nici nu mă încântă. Mă bucur de un singur lucru, că vine singur, pentru că îl vom vedea mai puțin. Nu că mă tem pentru mine *însămi*, ci pentru că mi-e groază de comentariile celorlalți.

Elizabeth nu știa cum să interpreteze venirea lui. Dacă nu l-ar fi întâlnit în Derbyshire, nu l-ar fi crezut în stare să apară cu nici un alt scop, decât cel cunoscut. Or, ea încă îl credea îndrăgostit de Jane și oscila între probabilitatea ca el să vină cu acordul prietenului său și aceea că ar fi fost destul de îndrăzneț pentru a veni fără acordul acestuia.

„Este, totuși, greu — gândise ea uneori — că acest biet om nu poate intra într-o casă, fără a isca toate aceste speculații. *Eu* îl voi lăsa să facă ce-o vrea.”

În ciuda a ceea ce îi mărturisise sora ei, convinsă că acestea îi erau cu adevărat sentimentele în așteptarea lui, Elizabeth putu să-și dea seama ușor că starea ei de spirit suferea din această cauză. Era mai tulburată, mai neliniștită, decât o văzuse vreodată.

Subiectul, atât de aprins dezbătut de părinții lor în urmă cu un an de zile, era din nou de actualitate.

— De îndată ce domnul Bingley va sosi, dragul meu, spuse doamna Bennet, îl vei vizita, de bună seamă.

— Nu, nu. M-ai forțat să-i fac o vizită anul trecut și mi-ai promis că, dacă mă voi duce, se va căsători cu una dintre fiicele noastre. Dar nu s-a întâmplat nimic și nu vreau să merg iarăși cu un mesaj prostesc.

Soția sa îi arată cât era de necesară o asemenea atenție din partea

tuturor domnilor din apropiere, la întoarcerea lui la Netherfield.

— Disprețuiesc această etichetă, spuse el. Dacă el dorește compania noastră, s-o caute. Știe unde locuim. Nu-mi voi pierde timpul alergând după vecinii mei, ori de câte ori ei pleacă și vin înapoi.

— Ei bine, tot ce știu este că ar fi absolut nepoliticos, dacă nu-i vei face o vizită. Dar, oricum, asta nu mă va împiedica să-l invit să ia masa aici, sunt hotărâtă. Trebuie să-i invităm în curând și pe cei din familia Gouling, și pe doamna Long. Asta va face, împreună cu noi, treisprezece, așa încât va fi tocmai bine un loc la masă pentru el.

Consolându-se cu această hotărâre, fu în stare să suporte mai bine impolitețea soțului ei, deși era foarte dureros să știe că toți vecinii îl vor putea vedea pe domnul Bingley înaintea lor. Cum ziua sosirii lui se apropia, Jane îi spuse surorii ei:

— Încep, totuși, să regret că vine. Nu mi-ar fi greu, l-aș putea întâlni cu toată indiferența, dar abia dacă mai pot suporta să aud că se vorbește despre asta. Mama are intenții bune, dar nu știe nimic, nu poate ști cât de mult sufăr pentru ceea ce spune. Ce fericită voi fi când șederea lui la Netherfield se va sfârși!

— Aș vrea să te pot alina cumva, răspunse Elizabeth, dar e cu totul peste puterile mele. Trebuie să simți asta și nici mulțumirea obișnuită de a propovădui răbdarea aceluia care suferă nu îmi este acordată, căci tu ai avut întotdeauna atât de multă.

Domnul Bingley sosi. Cu ajutorul servitorilor, doamna Bennet izbuti să fie informată înaintea tuturor, pentru ca durata neliniștii și agitației sale să fie cât mai lungă cu putință. Numără zilele care ar fi trebuit să treacă înainte ca ei să-i poată trimite invitația. Dar, în a treia dimineață de la sosirea lui în Hertfordshire, ea îl zări, de la fereastra camerei sale, intrând pe alee și venind călare către casa lor.

Fiicele ei fură îndată chemate pentru a le împărtăși bucuria. Jane își păstră neclintită locul la masă, dar Elizabeth, spre satisfacția mamei ei, se îndreptă spre fereastră, privi, îl văzu pe domnul Darcy cu el și se așează din nou lângă sora ei.

— E un domn cu el, mamă, spuse Kitty. Cine poate fi?

— Vreo cunoștință, draga mea, chiar că nu știu cine e.

— Poftim, răspunse Kitty, seamănă cu domnul care obișnuia să-l însoțească înainte. Domnul... cum îi zice? Domnul acela înalt, mândru.

— Doamne sfinte! Domnul Darcy! Așa e, jur! Ei bine, orice prieten al domnului Bingley este binevenit aici, desigur, dar altfel trebuie să spun că îmi displace, fie și numai vederea lui.

Jane privi cu interes și uimire la Elizabeth. Știa foarte puține despre întâlnirea lor din Derbyshire și, de aceea, simți emoția care trebuie s-o fi copleșit pe sora ei la vederea acestuia, pentru prima oară după primirea scrisorii lui explicative. Ambele surori erau destul de

stânjenite, fiecare pentru cealaltă și, desigur, fiecare pentru ea însăși, iar mama lor tot vorbea, dar fără să fie auzită de vreuna dintre ele, despre antipatia sa față de domnul Darcy și de hotărârea de a fi politicoasă cu el numai pentru că era prietenul domnului Bingley. Elizabeth avea motive de stânjeneală care nu puteau fi ghicite de Jane, căreia nu avusese curajul să-i arate scrisoarea doamnei Gardiner sau să-i povestească schimbarea sentimentelor în privința lui. Pentru Jane, el putea fi doar un bărbat a cărui cerere în căsătorie ea o refuzase și al cărui merit îl subapreciasse, dar, după toate informațiile primite, pentru Elizabeth reprezenta persoana căreia întreaga familie îi era îndatorată pentru cea mai mare binefacere cu putință și pe care ea însăși îl privea cu un interes dacă nu tot atât de afectuos, cel puțin tot atât de rațional și de întemeiat, pe cât cel nutrit de Jane față de Bingley. Uimirea față de venirea lui la Netherfield și la Longbourn și de faptul că o căuta din nou în mod deliberat era aproape egală cu cea pe care o încercase atunci când constatase pentru prima oară schimbarea purtării sale, în Derbyshire.

Culoarea care îi dispăru de pe chip îi reveni pentru moment, cu mai multă strălucire, și un zâmbet de încântare îi lumină ochii, în timp ce se gândea, doar pentru o clipă, că dragostea și dorințele lui trebuie să fi rămas neclintite. Dar nu putea fi sigură.

„Să văd mai întâi cum se va purta — își spuse ea —, va fi atunci destul timp pentru a spera.”

Se așează intenționat la lucru, străduindu-se să se liniștească, plecându-și ochii până când curiozitatea o făcu să și-i ridice spre sora ei, în timp ce servitoarea se apropia de ușă. Jane arăta ceva mai palidă decât de obicei, dar mai liniștită decât se aștepta Elizabeth. La apariția domnilor, culoarea feței i se aprinse, îi primi, totuși, fără nici un semn de resentiment și, în aceeași măsură, fără nici un fel de complezență gratuită.

Elizabeth li se adresă și unuia, și celuilalt atât de puțin, pe cât îi permitea politețea și se așează din nou la lucru, cu o nerăbdare de care nu dispunea prea des. Îndrăzni să arunce o singură privire spre Darcy. El avea un aer serios, ca de obicei, iar ea se gândi că era mai mult așa cum obișnuise să fie în Hertfordshire, decât așa cum îl văzuse la Pemberley. Dar el probabil că nu putea apărea în prezența mamei ei așa cum apăruse înaintea unchiului și a mătușii. Era o impresie dureroasă, dar nu îndoielnică.

Pe Bingley îl privi, de asemenea, doar o clipă și, în acea scurtă clipă, îl văzu mulțumit, dar și stânjenit. Fu primit de doamna Bennet cu o politețe care le făcu pe cele două fiice ale sale să se simtă rușinate, mai ales prin contrastul cu politețea rece și ceremonioasă a reverenței și cuvintelor adresate prietenului acestuia.

Elizabeth, în special, care știa că mama sa îi datora lui Darcy

scăparea fiicei preferate de la o dezonoare iremediabilă, se simți în cel mai înalt grad lovită și nenorocită, datorită acestei diferențieri de atitudine, atât de prost alese.

După ce se interesă despre ce mai făceau domnul și doamna Gardiner, întrebare căreia nu-i putu răspunde fără să se simtă încurcată, Darcy abia dacă mai spuse ceva. Nu stătea lângă ea, probabil acesta era motivul tăcerii lui, dar nu fusese așa în Derbyshire. Acolo vorbise cu rudele ei, când nu putuse vorbi cu ea. Or, acum se scurseră câteva minute fără să i se audă glasul și când, întâmplător, neputând rezista impulsului curiozității, își ridică ochii către el, îl văzu privind-o pe Jane nu mai mult decât pe ea, în cea mai mare parte a timpului fixând podeaua. Se vedea clar că era mai îngândurat și mai puțin dornic de a se face plăcut, decât atunci când se întâlniseră ultima dată. Elizabeth fu dezamăgită și furioasă pe sine pentru situație.

„Puteam să mă aștept să fie astfel”, își spuse ea. „Totuși, de ce a venit?”

Nu avea chef să discute cu nimeni altcineva decât cu el, dar abia avea curajul să-i vorbească.

Îl întrebă despre sora lui, dar nu putu mai mult de atât.

— E multă vreme, domnule Bingley, de când ați plecat, spuse doamna Bennet. El aprobă de îndată. Am început să mă tem că nu vă veți mai întoarce vreodată. Oamenii vorbeau chiar că, până la Sfântul Mihail, aveți de gând să plecați de aici definitiv. Oricum, sper că nu este adevărat. O mulțime de schimbări s-au petrecut printre vecini, de când ați plecat. Domnișoara Lucas s-a căsătorit și e la casa ei. Și una dintre fetele mele la fel. Presupun că ați auzit despre asta. Cu siguranță, trebuie să fi văzut prin ziare. Știu că s-a scris în *Times* și în *Courier*, deși nu a fost prezentat așa cum ar fi trebuit să fie. S-a scris doar atât: „De curând, domnul George Wickham s-a căsătorit cu domnișoara Lydia Bennet”, fără nici o vorbă despre tatăl ei, despre locul unde trăiește sau altceva. Era, cred, redactată de fratele meu, domnul Gardiner, și mă întreb cum de s-a putut face o asemenea confuzie din această chestiune. Ați văzut anunțul?

Bingley răspunse că da și îi transmise felicitări. Elizabeth nu îndrăzni să-și ridice privirea. Prin urmare, nu putea spune ce reacție avusese domnul Darcy.

— Este un lucru minunat, desigur, să ai o fată măritată bine, continuă mama ei, dar, în același timp, domnule Bingley, este foarte greu să fie la o asemenea distanță de mine. Au plecat la Newcastle, un loc destul de nordic, se pare, și urmează să rămână pentru nu-știu-ce perioadă. Regimentul lui este acolo, căci presupun că ați auzit că s-a retras din jandarmerie și a intrat în armată. Slavă Domnului! El are ceva prieteni, deși probabil nu atât de mulți pe cât merită.

Elizabeth, care știa că așa lovea în domnul Darcy, se simți atât de cumplit umilită, încât abia mai putu să stea la locul ei. Asta o determină, totuși, să facă efortul de a vorbi, ceea ce nimic nu mai reușise s-o determine până atunci, și îl întrebă dacă intenționa să rămână la țară pentru moment. Câteva săptămâni, credea el.

— După ce veți fi vânat toate păsările de pe domeniul dumneavoastră, domnule Bingley, spuse mama ei, vă rog să veniți aici și să împușcați câte doriți pe domeniul domnului Bennet. Sunt sigură că va fi fericit să vă îndatoreze și că va opri cele mai bune stoluri pentru dumneavoastră.

Nenorocirea lui Elizabeth crescuse la o atât de inutilă și serviabilă atenție. Dacă frumoasele perspective care îi încântaseră cu un an în urmă ar fi apărut și în prezent, totul, era sigură, urma să ducă la aceeași finalitate jignitoare. În acel moment, simți că ani întregi de fericire nu le-ar putea compensa pe ea și pe Jane pentru asemenea clipe de încărcătură dureroasă.

„Prima dorință a inimii mele — își spuse sieși — este să nu mai fiu niciodată în prezența vreunuia dintre ei. Prezența lor nu poate aduce nici o plăcere, care să poată ispăși o ticăloșie ca aceasta. Să nu-i mai văd niciodată nici pe unul, nici pe celălalt!”

Totuși, nenorocirea căreia ani de fericire nu i-ar putea aduce nici o compensare primi, curând după aceea, o ușurare reală, când văzu cât de mult frumusețea surorii sale îi reaprindea fostului ei iubit admirația. Când intrase în cameră, el nu-i vorbise decât foarte puțin. Dar, cu fiecare minut, părea că-i atrăgea și mai mult atenția. El o găsi la fel de frumoasă ca și cu un an în urmă, la fel de bună și de naturală, deși nu prea vorbăreată. Jane își dorea mult ca el să nu vadă nici o schimbare, fiind absolut convinsă că vorbea la fel de mult ca întotdeauna. Dar mintea îi era atât de preocupată, încât nu-și dădea seama întotdeauna cât era de tăcută.

Când domniile se ridicară să plece, doamna Bennet se simți pătrunsă de politețea sa intenționată și-i invită să vină să ia masa la Longbourn, peste câteva zile.

— Îmi sunteți dator cu o vizită, domnule Bingley, adăugă ea, căci atunci când ați plecat în oraș, iarna trecută, mi-ați promis să luați masa în familia noastră, de îndată ce vă veți întoarce. Nu am uitat și, vă asigur, am fost dezamăgită că nu v-ați întors și nu v-ați onorat promisiunea.

Bingley păru confuz la auzul acestor cuvinte și spuse ceva despre regretul său de a fi fost împiedicat de treburi. Apoi plecă.

Doamna Bennet era aproape gata să-i invite să rămână chiar atunci la micul dejun, dar, deși întotdeauna dădea mese foarte bune, se gândi că mai puțin de două feluri de mâncare înainte de friptură nu era destul pentru un om cu care își făcuse planuri atât de serioase și că nu

ar satisface pofta și mândria cuiva care avea un venit de zece mii de lire pe an.

CAPITOLUL XII

De îndată ce plecară, Elizabeth ieși să se plimbe, pentru a-și redobândi vigoarea sau, cu alte cuvinte, pentru a insista fără întrerupere asupra acelor subiecte care să i-o strice și mai rău. Purtarea domnului Darcy o uimise și o contrariase.

„De ce a mai venit, dacă a fost atât de tăcut, grav și indiferent?” se întrebă ea, dar nu putu să-și răspundă în vreun fel care s-o mulțumească. „A putut fi în continuare amabil, plăcut față de unchiul și mătușa mea când a fost în oraș, de ce nu și cu mine? Dacă nu-i mai pasă de mine, de ce a fost tăcut? Om sâcâitor, sâcâitor! Nu mă voi mai gândi la el.”

Hotărârea ei fu respectată fără să vrea, datorită apropierii surorii sale, care venea spre ea cu o privire voioasă ce arăta că era mai mulțumită decât Elizabeth de vizitatorii lor.

— Acum, spuse ea, că această primă întâlnire a trecut, mă simt complet liniștită. Îmi cunosc propria putere și nu voi mai fi stânjenită niciodată de venirea lui. Mă bucur că marți va lua masa aici. Se va vedea atunci, în mod public, de ambele părți, că ne întâlnim doar ca niște cunoștințe obișnuite și indiferente.

— Da, foarte indiferente, într-adevăr, spuse Elizabeth, râzând. Ah, Jane, ai grijă!

— Draga mea Lizzy, nu mă poți crede atât de slabă, încât să fiu în pericol acum.

— Cred că te afli într-un pericol mai mare ca oricând de a-l face să fie și mai îndrăgostit de tine.

* * *

Nu îi mai văzură pe cei doi domni până marți și, între timp, doamna Bennet dădu cale liberă tuturor acelor planuri de fericire pe care gentilețea și amabilitatea obișnuite ale domnului Bennet le reînviaseră, în cursul unei vizite de o jumătate de oră.

Marți, un mare grup de invitați se strânse la Longbourn, iar cei doi, care erau așteptați cu cea mai mare nerăbdare, sosiră, spre cinstea lor, chiar la timp. Când se îndreptă spre salon, Elizabeth se uită curioasă, ca să vadă dacă Bingley își va lua locul care, la toate petrecerile lor trecute, îi aparținuse — lângă sora ei. Mama sa, grijulie, stăpânită de aceleași idei, se abținu să-l invite să se așeze lângă dânsa. Când intrară în salon, el păru să ezite, dar, când Jane privi în jur și zâmbi, el se hotărî: se așeză lângă ea.

Cu un aer triumfător, Elizabeth privi către prietenul lui. Acesta îi suportă privirea cu o indiferență nobilă și ea crezu că Bingley primise

aprobarea lui de a fi fericit, dacă nu l-ar fi văzut întorcându-și privirile către domnul Darcy, cu o expresie de îngrijorare pe jumătate răzătoare.

Purtarea lui față de Jane pe parcursul mesei fu în măsură să dovedească o admirație care, deși mai rezervată decât în trecut, o convinse pe Elizabeth că, dacă ar fi depins numai de el, fericirea lui Jane și a lui ar fi repede desăvârșită. Deși nu îndrăzneă să se bazeze pe ceea ce urma să se întâmple, se bucură, totuși, observându-i purtarea. Era singura mulțumire cu care se putea lăuda, căci nu era prea veselă. Domnul Darcy era departe de ea, la celălalt capăt al mesei. Stătea lângă mama ei. Știa cât de puțină plăcere le făcea acest lucru fiecăruia dintre ei și nici nu-i putea pune într-o lumină favorabilă. Nu era atât de aproape încât să audă ce își spuneau, dar vedea cât de rar își vorbeau și cât de formală și rece era atitudinea lor atunci când vorbeau. Lipsa de politețe a mamei sale o făcea pe Elizabeth să simtă și mai dureros tot ce îi datorau și uneori ar fi dat orice pentru șansa de a-i spune că bunătatea lui nu era nici necunoscută, nici neapreciată de întreaga sa familie.

Spera că seara îi va aduce ocazia de a se apropia unul de altul, că vizita nu se va termina fără a le da posibilitatea să-și vorbească ceva mai mult decât simplele saluturi ceremonioase de la sosire. În timpul obositor și plicticos petrecut în salon, înainte de sosirea domnilor, se simți tulburată și stânjenită, devenind aproape nepoliticoasă. Aștepta clipa când vor intra ca pe momentul de care urma să depindă întreaga ei șansă de a fi fericită în acea seară.

„Dacă nu va veni către mine — își spuse Elizabeth —, *atunci* voi renunța la el pentru totdeauna.”

Domnii intrară și ei i se păru că el va răspunde așteptărilor ei, dar, vai!, doamnele se strânseseră în jurul mesei, unde domnișoara Bennet pregătea ceaiul și Elizabeth turna cafeaua, înghesuindu-se atât de mult, încât lângă ea nu rămăsese nici un loc, nici cât pentru un scaun. Și, la apropierea doamnelor, una dintre fete se mută și mai aproape de ea și-i spuse în șoaptă:

— Domnii nu vor veni să ne despartă, sunt hotărâtă. Nu avem nevoie de nici unul dintre ei, nu-i așa?

Darcy se îndreptă către o altă parte a camerei. Ea îl urmări cu privirea. Invidia pe oricine căruia el îi vorbea. Abia avu destulă răbdare să servească pe cineva cu cafea și apoi se supără teribil pe ea însăși, pentru că era atât de penibilă: „Un bărbat care a fost cândva respins! Cum am putut fi atât de naivă să aștept o reînviere a dragostei lui vreodată? Există, oare, vreun bărbat care să nu se revolte împotriva unei asemenea slăbiciuni, precum o a doua cerere în căsătorie față de aceeași femeie? Nu este nici o jignire mai dezgustătoare pentru sentimentele lor.”

Totuși, se învioră puțin datorită faptului că el însuși aduse cana de ceai înapoi, iar ea folosi prilejul pentru a spune:

— Sora dumneavoastră mai este în Pemberley?

— Va rămâne acolo până la Crăciun.

— Și este aproape singură? Prietenii ei au plecat?

— Doamna Annesley este cu ea. Ceilalți au plecat la Scarborough de trei săptămâni.

Lui Elizabeth nu-i mai veni în minte nimic de spus, dar, dacă el dorea să-i vorbească, poate ar fi avut mai mult succes. Rămase câteva minute în tăcere și, în cele din urmă, când tânăra de alături îi șopti ceva lui Elizabeth, el se îndepărtă.

După ce serviciul de ceai fu strâns și mesele de cărți aranjate, toate doamnele se ridicară, iar Elizabeth speră iar să-l întâlnească, dar toate speranțele ei se risipiră, văzându-l cum cădea victimă grabei mamei sale de a găsi jucători de whist, iar, mai apoi, așezându-se alături de restul jucătorilor. Acum își pierdu orice nădejde de a se mai bucura. Erau separați pentru tot restul serii la mese diferite și ea nu mai avea nimic de sperat, decât ca ochii lui să se îndrepte atât de des spre acea parte a camerei unde se afla ea, încât să-l facă să joace la fel de slab ca și ea.

Doamna Bennet plănuise să-i oprească pe cei doi domni din Netherfield pentru cină, dar trăsura lor fusese trasă la scară, din nefericire, înaintea tuturor celorlalte și nu avu posibilitatea să-i rețină.

— Ei bine, fetelor, spuse ea, de îndată ce rămaseră singure. Ce aveți de zis despre această zi? Eu cred că totul a decurs neașteptat de bine, vă asigur. Prânzul a fost atât de reușit, cum n-am mai văzut vreodată. Vânatul a fost rumenit la timp și toți au spus că n-au mai văzut o pulpă atât de grasă. Supa a fost de cincizeci de ori mai bună decât cea servită la familia Lucas săptămâna trecută și chiar domnul Darcy a recunoscut că potârnicile au fost extrem de bine făcute. Presupun că are cel puțin doi, trei bucătari francezi. Și, draga mea Jane, nu te-am văzut niciodată să arăți mai bine. Și doamna Long a spus același lucru, căci am întrebat-o dacă e sau nu adevărat. Și ce crezi că a mai spus? „Ah! doamnă Bennet, o s-o vedem la Netherfield, în cele din urmă!” Chiar așa a spus. Cred cu adevărat că doamna Long este una dintre cele mai bune ființe care au trăit vreodată, iar nepoatele sale sunt niște fete foarte bine crescute și deloc frumoase. Îmi plac extrem de mult.

Pe scurt, doamna Bennet era într-o stare de spirit deosebită. Observase destul din purtarea lui Bingley față de Jane, pentru a fi convinsă că fata ei îl va avea, în cele din urmă, și speranțele sale pentru binele familiei, fiind atât de binedispusă, erau atât de departe de rațiune, încât fu destul de dezamăgită când, a doua zi, nu-l văzu din nou acolo, pentru a o cere în căsătorie.

— A fost o zi agreabilă, îi spuse domnișoara Bennet lui Elizabeth. Oaspeții au fost atât de bine aleși, atât de potriviți. Sper că vom mai putea fi adesea împreună. Elizabeth îi zâmbi. Lizzy, nu trebuie să faci asta. Nu trebuie să mă bănuiești. Mă jignește. Te asigur că am învățat cum să mă bucur de conversația lui ca de a unui tânăr agreabil și inteligent, fără a mai avea vreo dorință în afară de asta. Sunt pe deplin convinsă, după cum s-a comportat, că nu a avut niciodată vreun gând de a-mi solicita dragostea. Este doar faptul că e binecuvântat cu mai multă amabilitate în felul de a vorbi și de o dorință mai puternică de a le plăcea celor din jur, în general, decât oricare alt om.

— Ești foarte crudă, spuse sora sa, nu-mi permiți să zâmbesc, dar mă provocă tot timpul.

— Ce greu este, în unele cazuri, să fii crezut!

— Și ce imposibil în altele!

— Domnișoară, de ce vrei să mă convingi că simt mai mult decât recunosc eu?

— Este o întrebare la care cu greu aș ști cum să răspund. Tuturor ne place să dăm indicații, deși nu putem să-i învățăm pe ceilalți decât ceea ce nu merită să fie știut. Iartă-mă și, dacă persiști în indiferența ta, nu mă lua pe *mine* drept confidentă.

CAPITOLUL XIII

La câteva zile după această întrevedere, domnul Bingley îi vizită din nou, singur. Prietenul său plecase în acea dimineață la Londra, dar urma să se întoarcă în zece zile. Rămase mai mult de o oră și era binedispus. Doamna Bennet îl invită să ia masa cu ei, dar el, cu multe cuvinte de regret, mărturisi că avea de onorat o promisiune în altă parte.

— Când veți mai trece, spuse ea, sper că vom fi mai norocoși.

El declară că ar fi fericit oricând etc., iar, dacă doamna îi va îngădui, își va permite să-și prezinte omagiile cât de curând.

— Puteți veni mâine?

Da, nu avea vreo altă promisiune pentru a doua zi, iar invitația fu acceptată cu promptitudine.

Veni, și chiar atât de devreme, încât nici una dintre doamne nu apucase să se îmbrace.

Doamna Bennet fugi în camera fetei sale, doar în halat și pe jumătate pieptănată, strigând :

— Draga mea Jane, grăbește-te și coboară! A venit! Domnul Bingley a venit! El este, într-adevăr. Grăbește-te, grăbește-te! Vino aici, Sarah, vino la domnișoara Bennet chiar în clipa asta și ajut-o să-și pună rochia. Lasă coafura domnișoarei Lizzy!

— Vom coborî cât de repede vom putea, spuse Jane, dar îndrăznesc să spun că, totuși, Kitty ne-a luat-o înainte, căci a urcat în camera ei acum o jumătate de oră.

— Ei, las-o pe Kitty! Ce are a face ea cu asta? Hai, grăbește-te! Unde îți este eșarfa, draga mea?

Dar, când mama sa plecă, Jane nu fu convinsă să coboare fără una dintre surorile ei.

Aceeași preocupare de a-i lăsa doar pe ei singuri deveni iarăși vizibilă spre seară. După ceai, domnul Bennet se retrase, după obiceiul său, în bibliotecă, iar Mary urcă să cânte la pian. Două obstacole din cele cinci existente fuseseră îndepărtate! Doamna Bennet rămase câțva timp privindu-le pe Elizabeth și Kitty și făcându-le semne din ochi, fără a le impresiona. Elizabeth nu băgă de seamă și când, în cele din urmă, observă, spuse foarte inocent:

— Ce este, mamă? De ce îmi tot faci semne din ochi? Ce trebuie să fac?

— Nimic, copilo, nimic. Nu-ți fac semne cu ochiul.

Mai stătu liniștită încă cinci minute, dar, neputând pierde o ocazie atât de importantă, se ridică dintr-odată și îi spuse lui Kitty:

— Vino, draga mea! Vreau să vorbesc cu tine.

O scoase afară din cameră. Jane îi aruncă lui Elizabeth o privire

care vorbea despre jena sa în fața unei astfel de premeditări și rugămintea ca ea să nu se lase. În câteva minute, doamna Bennet deschise pe jumătate ușa și o chemă:

— Lizzy, draga mea, vreau să-ți vorbesc.

Elizabeth fu obligată să se ducă.

— Putem foarte bine să-i lăsăm singuri! spuse mama sa, de îndată ce ajunsese în hol. Kitty și cu mine mergem sus, să stăm în camera mea.

Planurile doamnei Bennet pentru acea zi se dovediră zadarnice. Bingley se arătă cum nu se putea mai încântător, mai puțin iubitul declarat al fiicei sale. Degajarea și voioșia lui îl făcură un musafir plăcut la petrecerea lor de seară și suportă toate amabilitățile deplasate ale mamei, ascultându-i toate observațiile naive cu o răbdare și o stăpânire de sine extrem de plăcute pentru fiică.

Aproape că nu fu nevoie de nici o invitație pentru cină și, înainte să plece, se stabili și un angajament, mai ales între el și doamna Bennet, ca el să vină a doua zi să vâneze împreună cu soțul ei.

După această zi, Jane nu mai vorbi nimic despre indiferența ei. Nici o vorbă nu fu schimbată între surori în privința lui Bingley, dar Elizabeth se duse la culcare cu speranța fericită că totul se va schimba definitiv în curând, doar dacă domnul Darcy nu se întorcea înaintea termenului fixat. Era aproape convinsă că totul trebuia să aibă loc cu sprijinul acelui domn.

Bingley fu punctual la întâlnire, iar el și domnul Bennet își petrecură dimineața împreună, așa cum stabiliseră, cel din urmă ceva mai amabil decât se aștepta însoțitorul său. Nu era nici îngâmfare, nici prostie care ar fi putut să-i provoace zeflemeaua sau să-l dezguste în vreun fel, până la a-l face tăcut, iar domnul Bennet se arătă mai comunicativ și mai puțin excentric decât îl văzuse domnul Bingley vreodată. Desigur, Bingley se întoarse cu el la masă și, seara, inventivitatea doamnei Bennet reuși din nou să-i îndepărteze pe toți de domnul Bingley și de fiica sa.

Imediat după ceai, Elizabeth, care avea de compus o scrisoare, se duse în salon ca s-o scrie și, cum toți ceilalți urmau să se așeze la cărți, nu se putu apela la ea pentru a contracara planurile mamei sale.

Dar, întorcându-se în salon, după ce termină scrisoarea, înțelese, spre infinita sa uimire, că avea motive să se teamă că mama ei fusese prea ingenioasă pentru ea. Când deschise ușa, îi văzu pe sora ei și pe Bingley stând împreună în fața căminului, ca și cum ar fi fost angajați într-o discuție serioasă, și, dacă asta nu ar fi dat de bănuț nimic, fețele amândurora, când se întoarseră, depărtându-se în grabă unul de celălalt, ar fi spus totul. Situația lor părea destul de stânjenitoare, dar a ei, se gândi Elizabeth, era și mai rea. Nici unul nu rosti vreun cuvânt și Elizabeth era pe punctul de a pleca din nou, când Bingley care, la fel ca și Jane, se așezase, se ridică dintr-odată și, șoptindu-i câteva

cuvinte surorii ei, ieși din cameră.

Jane nu putea avea rezerve față de Elizabeth, știind că mărturisirea i-ar face plăcere și, îmbrățișând-o, recunoscuse imediat, cu o vie emoție, că era cea mai fericită ființă din lume.

— E prea mult, adăugă ea, de departe prea mult. Nu merit. Ah, de ce nu sunt toți la fel de fericți?

Felicitările lui Elizabeth fură rostite cu o sinceritate, cu o căldură și cu o încântare pe care cuvintele sunt prea sărace spre a le descrie. Orice frază de afecțiune era o sursă nouă de fericire pentru Jane. Dar nu-și permise deocamdată să stea cu sora ei sau să-i spună nici jumătate din ce îi rămăsese de spus.

— Trebuie să merg imediat la mama, strigă ea. Nu vreau în nici un caz să mă joc cu grija ei plină de afecțiune sau s-o las să afle de la altcineva, decât de la mine. Bingley s-a dus deja la tata. Ah, Lizzy, să știi că ceea ce ai de povestit va face atâta plăcere întregii mele familii dragi! Cum să îndur atâta fericire?

Apoi se grăbi spre mama ei care, intenționat, stricase partida de cărți și stătea cu Kitty.

Rămasă singură, Elizabeth se amuza acum de rapiditatea și de ușurința cu care se rezolvase, în cele din urmă, o situație care le adusese în trecut atât de multe luni de incertitudini și de supărări.

„Și acesta — își spuse ea — este sfârșitul îndoielii prietenului său, al falsității și uneltirilor surorii lui, cel mai fericit, cel mai înțelept și mai rațional rezultat.”

În câteva minute, se întoarse și Bingley, a cărui discuție cu tatăl fusese scurtă și la obiect.

— Unde este sora dumitale? spuse el grăbit, în timp ce deschidea ușa.

— Cu mama! Cred că va coborî imediat.

Bingley închise ușa și, apropiindu-se de ea, o rugă să-l felicite și să-i acorde afecțiunea ei de soră. Elizabeth își exprimă sincer și din inimă încântarea în fața perspectivei celor doi, își strânsesă mâinile cu multă cordialitate, după care, până avea să coboare și sora ei, trebui să asculte tot ce avea el de spus despre propria sa fericire și despre perfecțiunea lui Jane. În ciuda faptului că era îndrăgostit, Elizabeth credea cu adevărat că toate speranțele lui de fericire aveau o bază rațională, căci exista o înțelegere deosebită, iar caracterul lui Jane era cu totul aparte, ca să nu mai vorbim de similitudinea de simțiri și gusturi ale celor doi.

Seara se arătă plină de o bucurie ieșită din comun pentru toți: bucuria din inima domnișoarei Bennet îi dăduse chipului ei o strălucire atât de dulce, încât o făcea să pară mai frumoasă ca oricând; Kitty zâmbea și se bucura, sperând că-i va veni și ei rândul în curând; doamna Bennet nu putea găsi cuvinte destul de calde, pentru a-și

exprima consimțământul și pentru a-și mărturisii sentimentele, deși, preț de o jumătate de oră, nu vorbi cu Bingley despre nimic altceva, iar, la masa de seară, când li se alătură și domnul Bennet, glasul și purtarea acestuia arătau clar cât de fericit era, într-adevăr.

Nici o vorbă, totuși, nu-i scăpă printre buze ca aluzie la situația prezentă, până când oaspetele lor nu își luă rămas-bun pentru noapte, dar, de îndată ce el plecă, se întoarse către fiica sa și-i spuse:

— Jane, te felicit! Vei fi o femeie fericită.

Jane se îndreptă îndată spre el, îl sărută și-i mulțumi pentru bunătatea lui.

— Ești o fată bună, spuse el, și mă simt foarte fericit, gândindu-mă că va fi o căsătorie atât de împlinită. Nu am nici o îndoială că o să vă fie bine împreună. Firile voastre nu se deosebesc deloc. Sunteți atât de dispuși spre compromis, încât, cedând mereu unul celuilalt, nu veți reuși să luați vreo hotărâre, ci veți fi atât de naivi, încât toți servitorii vă vor înșela, și atât de generoși, încât vă veți depăși mereu veniturile.

— Sper să nu. Imprudența și lipsa de judecată în probleme financiare ar fi de negândit pentru *mine*.

— Să-și depășească veniturile! Dragă domnule Bennet, strigă soția sa, despre ce vorbești? Ei bine, el are cinci mii pe an și e foarte posibil să aibă chiar mai mult. Apoi i se adresează fiicei sale: Vai, draga mea, draga mea Jane, sunt atât de fericită! Cred că n-am să închid un ochi toată noaptea. Știam cum va fi. Întotdeauna am zis că așa va fi, până la urmă. Eram sigură că nu degeaba ești atât de frumoasă. Îmi amintesc, de îndată ce l-am văzut, când a venit în Hertfordshire anul trecut, că m-am gândit cât de posibil era ca voi să fiți împreună. Este cel mai prezentabil tânăr pe care l-am văzut vreodată.

Wickham, Lydia erau cu toții uitați. Jane era, dincolo de orice concurență, copilul ei preferat. Pe moment, nu-i mai păsa de nimeni. În curând, surorile ei mai mici începură s-o privească cu interes pentru bucuriile pe care Jane va putea pe viitor să le reverse asupra lor.

Mary se rugă pentru accesul la bibliotecă, iar Kitty, pentru câteva baluri, în fiecare iarnă.

Din acel moment, desigur, Bingley deveni un oaspete zilnic la Longbourn. Apărând adesea înainte de micul dejun și rămânând întotdeauna până după cină, cu o singură excepție, atunci când niște vecini necivilizați, niște nesuferiți, îi adresaseră o invitație la masă, pe care el se simți dator s-o accepte.

Elizabeth avea mai puțin timp de conversație cu sora sa de-acum, căci, atunci când el era prezent, Jane nu mai dădea nimănui altcuiva atenție, dar se considera extrem de utilă amândurora în momentele inevitabile ale scurtelor separări. În absența lui Jane, Bingley se apropia întotdeauna de Elizabeth pentru plăcerea de a vorbi cu ea, iar, când Bingley pleca, Jane o căuta din același motiv.

— Ce bine mi-a părut, spuse ea într-o seară, când mi-a spus că nu a știut deloc că am fost în oraș primăvara trecută. Nu credeam că era cu puțință.

— Eu am bănuir mereu că așa a fost, dar ce ți-a spus drept justificare?

— Trebuie să fi fost urzeala surorilor lui. Nu le prea plăcea apropierea lui față de mine, lucru care nu mă miră, de vreme ce putea să aleagă mult mai avantajos din multe puncte de vedere. Dar când vor vedea, așa cum cred că va fi, că fratele lor e fericit cu mine, se vor obișnui să fie mulțumite cu situația și vom fi în relații bune din nou, deși niciodată cum am fost.

— Sunt cele mai de neiertat cuvinte, spuse Elizabeth, pe care te-am auzit rostindu-le vreodată! Bravo, fată! Într-adevăr, m-ar răni teribil să te văd iarăși pradă așa-zisei afecțiuni a domnișoarei Bingley.

— Ai crede, Lizzy, că, atunci când el a plecat în oraș, în noiembrie anul trecut, mă iubea cu adevărat și nimic altceva decât convingerea că *eu* eram indiferentă nu l-a împiedicat să se întoarcă?

— A făcut o mică greșală, desigur, dar este o dovadă de modestie din partea lui.

Această afirmație duse, firește, la un panegiric din partea lui Jane privind neîncrederea în el însuși și asupra puținului preț pe care el îl punea pe propriile sale calități.

Elizabeth se arată mulțumită să afle că nu trădase intervenția prietenului său, căci, deși Jane avea cea mai generoasă și iertătoare inimă din lume, știa că era o împrejurare ce ar fi făcut-o să aibă prejudecăți împotriva lui Darcy.

— Sunt, desigur, cea mai norocoasă ființă din câte au existat vreodată! strigă Jane. Ah, Lizzy, de ce am fost eu aleasă din familia mea și binecuvântată mai presus de toți? Dacă aș putea să te văd și pe tine la fel de fericită! De-ar mai exista măcar un bărbat asemenea lui și pentru tine.

— Dacă ar fi să-mi dai patruzeci de astfel de bărbați, n-aș putea fi niciodată atât de fericită ca tine. Atât timp cât nu am firea ta, bunătatea ta, nu aș putea avea vreodată fericirea ta. Nu, nu, lasă-mă să mă descurc singură și, poate, dacă am foarte mult noroc, voi întâlni un alt domn Collins la timp!

Situația evenimentelor din familia de la Longbourn nu putu rămâne un secret pentru multă vreme. Doamna Bennet avu ocazia să-i șoptească domnului Philips și se aventure, fără permisiunea nimănui, să facă la fel către toți vecinii din Meryton. Despre familia Bennet se spunea cum că ar fi cea mai norocoasă din lume, deși, doar cu câteva săptămâni înainte, când Lydia abia fugise, li se recunoștea unanim faptul de a fi urmăriți de nenoroc.

CAPITOLUL XIV

Într-o dimineață, la câteva zile după ce căsătoria lui Bingley cu Jane fusese stabilită, în timp ce el și partea femeiască a familiei Bennet erau reuniți în sufragerie, atenția lui fu atrasă către fereastră de un zgomot și zăriră cu toții o trăsură cu patru cai mânănd în susul aleii. Era încă prea devreme pentru vizitatori și, în plus, grupul nu părea să fie compus din vecini. Erau cai de poștă. Nici trăsura, nici livreaa servitorului care o preceda călare nu le erau cunoscute. Cum era sigur, totuși, că venea cineva, Bingley o convinse de îndată pe domnișoara Bennet să evite întâlnirea și să se plimbe împreună prin grădină. Plecară și cele trei doamne rămaseră să-și dea cu presupusul în continuare, deși cu puține șanse de a ghici, până în clipa în care ușa se deschise și vizitatorul lor intră. Era lady Catherine de Bourgh.

Desigur, se așteptau cu toții să fie surprinși, dar uimirea le depășii așteptările, iar, din partea doamnei Bennet și a lui Kitty, deși oaspetele le era total necunoscut, uimirea lor fu chiar mai mică decât a lui Elizabeth.

Intră în cameră cu un aer mai nesuferit decât de obicei, nu răspunse cu nimic în plus salutarilor lui Elizabeth, decât cu o ușoară înclinare a capului și se așeză fără a spune un cuvânt. La apariția doamnei, Elizabeth îi spuse mamei cine era, deși nu se formulase nici o cerere de a se face prezentările.

Doamna Bennet, toată numai uimire, deși flatată să aibă un oaspete de o importanță atât de mare, o primi cu maximă politețe. După ce stătu o clipă în tăcere, vizitatoarea îi spus foarte rece lui Elizabeth:

— Sper că ești bine, domnișoară Bennet. Doamna aceasta presupun că este mama dumitale.

Elizabeth îi răspunse că da.

— Și *aceasta*, presupun, este una dintre surorile dumitale.

— Da, doamnă, spuse doamna Bennet, încântată să-i vorbească unei persoane precum lady Catherine. Este penultima dintre fetele mele. Cea mai mică dintre toate s-a căsătorit recent, iar cea mai mare este undeva prin preajmă, plimbându-se cu un tânăr care cred că va deveni un membru al familiei.

— Aveți un parc foarte mic aici, i-o întoarse lady Catherine, după o scurtă tăcere.

— Este un nimic în comparație cu Rosings, *my lady*, dar vă asigur că e mult mai mare decât al lui sir William Lucas.

— Încăperea aceasta trebuie să fie inadecvată pentru serile de vară, ferestrele sunt cu totul spre vest.

Doamna Bennet o asigură că nu stăteau niciodată acolo după-amiaza și apoi adăugă:

— Pot să-mi permit libertatea s-o întreb pe doamna dacă domnul și doamna Collins sunt bine?

— Da, foarte bine. I-am văzut alaltăieri-seară.

Elizabeth se aștepta ca ea să-i înmâneze o scrisoare de la Charlotte, ceea ce părea singurul motiv probabil al vizitei sale. Dar nu apărură nici o scrisoare, așa că rămase foarte debusolată.

Cu multă amabilitate, doamna Bennet o invită să ia o gustare, dar lady Catherine, hotărâtă și nu foarte politicoasă, respinse ideea de a gusta ceva, apoi, ridicându-se, îi spuse lui Elizabeth:

— Domnișoară Bennet, pare să fie un locșor sălbatic destul de drăguț, pe o parte a peluzei. Aș fi bucuroasă să fac o plimbare acolo, dacă mi-ai face favoarea de a mă însoți.

— Du-te, draga mea, strigă doamna Bennet, și condu-o pe senioria sa pe toate aleile. Sper că îi va plăcea micuțul nostru colț retras.

Elizabeth se supuse și, după ce alergă în cameră să-și ia umbreluța, își conduse jos nobilul musafir. În timp ce trecură prin hol, lady Catherine deschise ușile de la sufragerie și de la salon, considerându-le, după o scurtă privire, a fi camere decente, apoi își continuă drumul.

Trăsura rămăsese la ușă, iar Elizabeth observă că doamna ei de companie rămăsese înăuntru. Merseră în tăcere de-a lungul aleii pietruite care ducea spre pădure. Elizabeth hotărî să nu facă nici un efort de a conversa cu o femeie care era acum, mai mult decât de obicei, insolentă și dezagreabilă.

„Cum am putut crede că seamănă cu nepotul său?” își spuse ea, în timp ce o privea în față.

De îndată ce intrară în pădure, lady Catherine începu după cum urmează:

— Nu-ți vine prea greu, domnișoară Bennet, să înțelegi motivul călătoriei mele aici. Inima dumitale, însăși conștiința dumitale trebuie să-ți spună de ce am venit.

Elizabeth o privi cu uimire sinceră.

— Dar chiar vă înșelați, doamnă. Nu sunt deloc în stare să-mi dau seama care este motivul onoarei de a vă vedea aici.

— Domnișoară Bennet, îi răspunse senioria sa pe un ton nervos, ar trebui să știi că nu sunt o persoană cu care se glumește. Dar, oricât de nesinceră ai alege *dumneata* să fii, nu mă vei găsi și pe *mine* la fel. Firea mea a fost întotdeauna renumită pentru sinceritatea și franchețea sa și, într-o situație precum cea de față, cu siguranță nu mă voi abate de la asta. Acum două zile, am auzit o veste foarte alarmantă. Mi s-a spus că nu doar sora dumitale e pe punctul de a face o căsătorie foarte avantajoasă, dar că și *dumneata*, Elizabeth Bennet, după toate probabilitățile, te vei căsători foarte curând după aceea cu nepotul meu, singurul meu nepot, domnul Darcy. Deși *știi* că trebuie

să fie o minciună scandalosă, cu toate că nu-l pot ofensa pe el atât de mult, încât să presupun că e posibil să fie adevărat, am hotărât de îndată să mă îndrept încoace, pentru a-ți face cunoscute sentimentele mele.

— Dacă dumneavoastră credeți că este imposibil să fie adevărat, spuse Elizabeth, îmbujorându-se la față de uimire, de ce v-ați deranjat să veniți atât de departe? Ce și-ar fi propus senioria-voastră prin asta?

— Să insist imediat ca acest zvon să fie contrazis public.

— Venirea dumneavoastră la Longbourn, pentru a ne vedea pe mine și familia mea, va fi mai degrabă o confirmare, dacă, într-adevăr, un astfel de zvon există.

— Dacă! Pretinzi că nu știi nimic despre el? Nu a fost el pus în circulație cu insistență chiar de dumneata? Nu știi despre un astfel de zvon?

— Nu am auzit niciodată că ar fi așa.

— Și poți, de asemenea, să susții că nu are nici un *temei*?

— Nu pretind cătuși de puțin că aș deține aceeași franchețe ca a senioriei-voastre. *Senioria-voastră* poate pune întrebări la care *eu* prefer să nu răspund.

— Asta nu se poate suporta. Domnișoară Bennet, insist să mi se răspundă. Ți-a făcut nepotul meu o cerere în căsătorie?

— Senioria-voastră a recunoscut că acest lucru este imposibil.

— Ar trebui să fie așa, trebuie să fie așa, atât timp cât își păstrează uzul rațiunii. Dar poate și ademenirile dumatile, într-un moment de nebunie, l-au făcut să uite ce datorează lui însuși și întregii sale familii. Poate l-ai atras în asta!

— Dacă am făcut-o, aș fi ultima ființă care să recunoască.

— Domnișoară Bennet, știi cine sunt eu? Nu am fost obișnuită cu un limbaj ca acesta. Sunt cea mai apropiată rudă pe care o are pe lume și sunt îndreptățită să-i știu cele mai intime preocupări.

— Dar nu sunteți îndreptățită să le știți pe ale *mele* și nici o purtare precum aceasta nu mă va face să fiu mai explicită.

— Lasă-mă să mă fac bine înțeleasă. Această căsătorie, pe care ai cutezanța de a o spera, nu poate nicicând să aibă loc. Nu, niciodată. Domnul Darcy este logodit cu *fiica mea*. Acum ce ai de spus?

— Doar atât: dacă este așa, nu aveți nici un motiv să presupuneți că el îmi va face mie o cerere în căsătorie.

Lady Catherine ezită pentru un moment, apoi spuse:

— Căsătoria dintre ei e de natură pecuniară. Din copilărie au fost juruiți unul altuia. A fost dorința specială a mamei lui. De când erau încă în leagăn, am făcut planuri pentru căsătoria lor și acum, când dorințele ambelor surori ar putea să se îndeplinească prin căsătoria lor, să se împiedice totul de o tânără inferioară prin naștere, fără nici un fel de importanță în societate, fără nici o legătură de alianță cu

familia! Nu dai nici un pic de atenție dorinței familiei lui? Pentru tacita logodnă cu domnișoara de Bourgh? Ești lipsită de orice simț al moralei și al decenței? Nu m-ai auzit când am spus că din primele ore ale vieții lui a fost destinat verișoarei sale?

— Ba da, am auzit și mai devreme. Dar cu ce mă implică pe mine? Dacă nu există nici un alt impediment privind căsătoria mea cu nepotul senioriei-voastre, cu siguranță nu mă va opri faptul că mama și mătușa lui au dorit ca el să se însoare cu domnișoara de Bourgh. Amândouă ați făcut cât ați putut în plănuirea acestei căsătorii. Îndeplinirea ei depinde de alții. Dacă domnul Darcy nu este legat de verișoara sa nici printr-o promisiune de onoare, nici printr-o apropiere, de ce nu poate face o altă alegere? Și, dacă eu sunt aceea alegere, de ce să nu pot să accept?

— Pentru că onoarea, eticheta, prudența, ba chiar interesul îți interzic. Da, domnișoară Bennet, interesul, căci nu te aștepta să fii băgată în seamă de familia și prietenii săi, dacă voii joci împotriva dorințelor tuturor. Vei fi criticată, desconsiderată și ignorată de toți cei din jurul lui. Căsătoria voastră va fi o rușine, numele dumitale nu va mai fi pronunțat nici măcar o dată de vreunul dintre noi.

— Acestea sunt nenorociri grele, răspunse Elizabeth. Dar soția domnului Darcy trebuie să aibă motive atât de extraordinare de fericire, legate în mod firesc de situația lui, încât ar putea, dincolo de toate, să nu aibă nici un motiv să se plângă.

— Încăpățânată, îndărătnică fată! Mi-e rușine de dumneata! Asta e mulțumirea pentru atențiile mele față de dumneata din primăvara trecută? Nu-mi datorezi nimic pentru asta? Să stăm jos. Trebuie să înțelegi, domnișoară Bennet, că am venit aici cu hotărârea fermă de a-mi îndeplini scopul și nu mă voi lăsa deturnată de la el. Nu am fost obișnuită să mă supun capriciilor nimănui. Nu-mi stă în obișnuință să admit înfrângeri.

— Asta va face ca situația prezentă a senioriei-voastre să fie mai tristă! Dar nu va avea nici un efect asupra *mea*.

— Nu permit să fiu întreruptă. Ascultă-mă în tăcere. Fiica mea și nepotul meu sunt juruiți unul altuia. Sunt descendenți, pe linie maternă, din familii respectabile, onorabile și străvechi, deși fără titluri nobiliare. Averea lor, de ambele părți, e splendidă. Sunt destinați unul celuilalt prin glasul fiecărui membru al caselor respective și ce-i va despărți? Pretențiile de parvenire ale unei tinere care nu e de familie, fără relații sau avere! Poate fi așa ceva de suportat? Dar nu trebuie, nu va fi suportat. Dacă ți-ai ști propriul interes, n-ar trebui să-ți dorești să ieși din sfera în care ai fost crescută.

— Prin căsătoria cu nepotul senioriei-voastre, nu mi s-ar părea că părăsesc această sferă. Este un gentleman. Eu sunt fiica unui gentleman, până aici suntem egali.

— Adevărat, ești fiica unui gentleman. Dar cine a fost mama dumitale? Ce sunt unchiul și mătușa dumitale? Nu-ți imagina că mi-e necunoscută situația lor.

— Oricare ar fi rudele mele, spuse Elizabeth, dacă nepotul senioriei-voastre nu are obiecții la adresa lor, ei nu pot să vă deranjeze pe *senioria-voastră*.

— Spune-mi, odată pentru totdeauna, ești logodită cu el?

Deși Elizabeth nu ar fi răspuns la această întrebare, fie și numai pentru a nu o îndatora pe lady Catherine, nu putu decât să spună, după un moment de reflecție:

— Nu sunt.

Lady Catherine păru mulțumită.

— Și îmi promiți să nu accepți niciodată o astfel de cerere în căsătorie?

— Nu voi face o asemenea promisiune.

— Domnișoară Bennet, sunt șocată și uimită. Mă așteptam să găsesc o tânără mai rezonabilă. Dar nu te amăgi cu gândul că voi da înapoi vreodată. Nu voi pleca până nu-mi vei da asigurarea pe care o cer.

— Iar eu cu siguranță nu vă voi da niciodată o asemenea asigurare. Nu pot fi într-atât de intimidată, încât să fac ceva absolut irațional. Senioria-voastră vrea ca domnul Darcy să se căsătorească cu fiica senioriei-voastre, dar, dacă eu v-aș face promisiunea pe care o doriți, ar fi căsătoria lor mai probabilă? Presupunând că el ține la mine, refuzul meu de a-l accepta l-ar face să-și dorească mai mult s-o ia de soție pe verișoara lui? Dați-mi voie să spun, lady Catherine, că argumentele cu care v-ați susținut această extraordinară cerere au fost tot atât de fragile, pe cât de nesocotită a fost și cererea însăși. Greșiți foarte mult în ceea ce privește firea mea, dacă senioria-voastră credeți că pot fi manevrată cu persuasiuni ca acestea. Cât de mult ar aproba nepotul senioriei-voastre faptul că vă amestecați în treburile *sale*, n-aș putea spune, dar, de bună seamă, nu aveți nici un drept să vă amestecați în ale mele. Trebuie să vă rog, deci, să nu mai fiu inoportună pe acest subiect.

— Nu te grăbi, te rog. Nu am terminat totul. La toate obiecțiile pe care tocmai le-am susținut, mai trebuie să adaug încă una. Nu-mi sunt necunoscute detaliile fugii josnice a celei mai mici surori a dumitale. Știu totul: că acea căsătorie care a avut loc a fost o afacere mușamalizată pe cheltuiala tatălui și a unchiului dumitale. Se poate ca o *astfel* de fată să fie cumnata nepotului meu? Poate fi soțul ei, fiul administratorului răposatului său tată, cumnatul lui? Doamne sfinte! Ce crezi dumneata? S-ar putea ca umbrele de la Pemberley să fie astfel întinate?

— Nu mai puteți avea nimic de spus *acum*, răspunse Elizabeth, scârbită. M-ați insultat în toate modurile posibile. Trebuie să vă cer să

mă întorc în casă.

Spunând aceste cuvinte, se ridică. Lady Catherine o urmă și se întoarseră. Senioria-sa era extrem de furioasă.

— Nu ai nici o prețuire față de onoarea și de reputația nepotului meu! Fată egoistă și fără simțire! Nu iei în calcul faptul că, înrundindu-se cu dumneata, s-ar dezonoara în ochii tuturor?

— Lady Catherine, nu mai am nimic de spus. Îmi cunoașteți sentimentele.

— Așadar, ești hotărâtă să-l ai?

— Nu am spus un asemenea lucru. Sunt hotărâtă doar să procedez în așa fel, încât, după propria mea părere, să-mi ating fericirea, fără legătură cu *senioria-voastră* sau cu orice altă persoană în întregime străină mie.

— Bine. Refuzi, așadar, să mă îndatorezi. Refuzi să te supui cerințelor datoriei, onoarei și recunoștinței. Ești hotărâtă să-l distrugi în ochii tuturor prietenilor săi și să-l faci de rușinea lumii întregi?

— Nici datoria, nici onoarea, nici recunoștința, răspunse Elizabeth, nu au nimic să-mi impună în cazul de față. Nici unul dintre aceste principii nu ar fi încălcat prin căsătoria mea cu domnul Darcy. Cât privește resentimentul familiei sale sau indignarea lumii, dacă familia lui ar fi nemulțumită de căsătoria sa cu mine, asta nu mi-ar da nici un moment de supărare și lumea, în general, va avea prea mult bun-simț pentru a participa la acest dispreț.

— Asta e părerea dumitale! Aceasta e hotărârea dumitale definitivă! Foarte bine! Acum voi ști cum să procedez. Să nu-ți închipui, domnișoară Bennet, că ambiția dumitale va fi vreodată satisfăcută. Am venit să te încerc. Am sperat să te găsesc rezonabilă, dar poți fi sigură că îmi voi îndeplini scopul.

Lady Catherine vorbi în felul acesta până ajunseră la trăsură, când, întorcându-se în grabă, adăugă:

— Nu-mi iau rămas-bun de la dumneata, domnișoară. Nu îi trimit complimente mamei dumitale. Nu meriți asemenea atenție. Sunt nemulțumită, cât se poate de serios.

Elizabeth nu răspunse și, fără a încerca s-o convingă pe senioria-sa să se întoarcă în casă, intră numai ea, liniștită. Pe când urca scările, auzi trăsura îndepărtându-se. Mama sa o întâmpină neliniștită la ușa budoarului, s-o întrebe de ce lady Catherine nu intrase să se odihnească.

— Nu a vrut asta, spuse fiica sa, a vrut să plece.

— E o femeie foarte fină și vizita sa aici a fost un lucru extrem de onorant. Căci a venit doar ca să ne spună că domnul și doamna Collins sunt bine. Merge undeva, probabil, și, trecând prin Meryton, s-a gândit că ar putea să vină să te vadă. Sper că nu a avut să-ți spună ceva în mod special, Lizzy?

Elizabeth fu obligată să apeleze aici la o mică minciună, căci a mărturisi subiectul conversației cu lady Catherine era ceva de domeniul imposibilului.

CAPITOLUL XV

Tulburarea în care această vizită o aruncă pe Elizabeth nu putu fi depășită cu ușurință. Preț de multe ore, se gândi întruna la ce se întâmplase. Înțelese că lady Catherine se obosise, de fapt, călătorind de la Rosings, cu singurul scop de a împiedica presupusa ei căsătorie cu domnul Darcy. Era un plan logic, fără îndoială. Dar de unde pornise, oare, zvonul privind căsătoria lor îi era greu să-și închipuie, până când își aminti că era prietenul intim al lui Bingley, iar faptul că era sora lui Jane părea suficient pentru a susține acest zvon, într-un moment când așteptarea unei nunți îi determina pe toți să fie nerăbdători și pentru o altă. Ea nu omitea că, datorită căsătoriei surorii sale cu Bingley, ei urmau să fie mai des împreună. Și vecinii de la Lucas Lodge, răspândiseră, așadar (căci prin intermediul legăturilor lor cu familia Collins deduse ea că ajunsese zvonul până la lady Catherine), *acest* zvon ca fiind un lucru aproape sigur și apropiat, ceea ce *ea* spera să fie posibil cândva, în viitor.

Revenind la cuvintele lui lady Catherine, nu putea să nu simtă, totuși, o oarecare neliniște privitoare la posibilele consecințe ale persistenței sale în a interveni. Din cele ce îi spusese despre hotărârea sa de a-i împiedica să se căsătorească, Elizabeth înțelese că dumneai intenționa să-i adreseze o cerere nepotului ei și asupra felului cum ar fi primit *el* o asemenea prezentare a neajunsurilor implicate de înrudirea cu ea nu îndrăznea să se pronunțe. Nu știa exact care era gradul afecțiunii față de mătușa lui, sau în ce măsură depindea de decizia ei, dar era firesc să presupună că el arăta o considerație ceva mai mare pentru senioria-sa decât putea avea și era sigur că, în înșiruirea nenorocirilor unei căsătorii cu *ea*, ale cărei rude apropiate erau atât de diferite față de ale sale, mătușa lui l-ar fi atins în punctul cel mai sensibil. Cu propriul simț al demnității, probabil că el va înțelege că argumentele care lui Elizabeth îi păreau slabe și ridicole conțineau mai mult înțeles și o rațiune mai puternică.

Dacă el oscilase în privința a ceea ce ar trebui să facă, lucru foarte posibil înainte, sfatul și rugămintea stăruitoare ale unei rude atât de apropiate ar fi putut rezolva orice îndoială și l-ar fi convins imediat să fie fericit, atât cât onoarea nepătată l-ar fi putut face. În acest caz, el nu s-ar mai întoarce. Lady Catherine ar putea să-l întâlnească în drumul ei către oraș, iar promisiunea față de Bingley de a reveni la Netherfield putea să nu mai fie respectată.

„Dacă, așadar, o scuză pentru că nu-și putuse onora promisiunea va ajunge la prietenul lui în câteva zile — își spuse ea —, voi ști cum s-o interpretez. Voi renunța la orice așteptare atunci, la orice dorință de a-l ști statornic. Dacă se va mulțumi doar să mă regrete, când ar putea

obține afectiunea și mâna mea, voi înceta să-l mai regret eu însămi în vreun fel.”

* * *

Ceilalți membri ai familiei se mirară tare mult, auzind cine fuseseră vizitatorii lor, dar se mulțumiră cu aceleași presupuneri care îi astâmpăraseră curiozitatea doamnei Bennet, iar Elizabeth fu absolvită de prea multă bătaie de cap pe această temă.

În dimineața următoare, în timp ce cobora scările, Elizabeth fu întâmpinată de tatăl său, care ieșea din bibliotecă având o scrisoare în mână.

— Lizzy, spuse el, te căutam. Vino în camera mea.

Ea îl urmă într-acolo și curiozitatea ei de a ști ce avea să-i spună fu sporită de presupunerea unei legături cu scrisoarea pe care el o ținea în mână. Într-adevăr, o fulgeră ideea că ar putea fi de la lady Catherine și prevedea cu spaimă toate explicațiile pe care, în consecință, avea să le dea.

Își urmă tatăl până în dreptul căminului, unde se așezară amândoi. Atunci, el îi spuse:

— Am primit în această dimineață o scrisoare care m-a uimit extrem de mult. Întrucât are legătură mai ales cu tine, trebuie să știi ce conține. Nu am știut că am două fete pe punctul de a se căsători. Dă-mi voie să te felicit, pentru o cucerire foarte importantă.

Lui Elizabeth îi năvăli sângele în obraji, convinsă fiind pe dată că era o scrisoare de la nepot, și nu de la mătușă, deși nu știa dacă trebuia să fie mulțumită că, în cele din urmă, el se pronunțase, sau jignită că scrisoarea lui nu îi era adresată direct; dar tatăl ei continuă:

— Pari să știi despre asta. Tinerele sunt foarte abile în probleme de acest gen. Cred că îți pot provoca perspicacitatea în descoperirea numelui admiratorului tău. Această scrisoare e din partea domnului Collins.

— De la domnul Collins! Și ce poate avea el de spus?

— Ceva foarte potrivit scopului, desigur. Începe cu felicitări referitoare la cununia apropiată a fiicei mele celei mai mari, despre care se pare că a fost informat de unul dintre bunii și bârfitorii membri ai familiei Lucas. N-am să mă distrez pe seama nerăbdării tale, citindu-ți ce-mi spune despre asta. Ceea ce are legătură cu tine, după cum urmează: „Astfel, prezentându-vă felicitările sincere ale doamnei Collins și ale mele privind acest eveniment fericit, dați-mi voie să ating puțin un alt eveniment, despre care am fost informați pe aceeași cale. Fiica dumneavoastră Elizabeth, se presupune, nu va mai purta pentru mult timp numele de Bennet, după ce și sora ei mai mare va renunța la el, iar cel ales de soartă poate fi, de bună seamă, privit drept una dintre cele mai ilustre persoane din această regiune.” Ai

putea să ghicești, Lizzy, la cine se referă? „Acest tânăr domn e binecuvântat în mod special cu toate acele lucruri pe care o inimă de muritor ar putea să și le dorească mai mult — o avere splendidă, rude nobile și sprijin considerabil. Totuși, în ciuda tuturor acestor lucruri tentante, dați-mi voie să vă previn, pe verișoara mea și pe dumneavoastră, asupra greutăților pe care le-ați putea întâmpina printr-o grăbită acceptare a propunerii acestui domn, pe care, desigur, ați fi înclinat s-o considerați de îndată drept foarte avantajoasă.” Ai vreo idee, Lizzy, cine este acest domn? „Motivul meu de a vă preveni este, după cum urmează, faptul că avem temeiul să ne închipuim că mătușa lui, lady Catherine de Bourgh, nu privește această căsătorie cu ochi buni.” Domnul Darcy, vezi, el este domnul! Acum, Lizzy, cred că te-am uimit. Ar putea el sau familia Lucas alege vreun alt bărbat din cercul lor de cunoștințe, al cărui nume să arate mai clar minciuna pe care o transmit? Domnul Darcy, care nu a privit vreodată o femeie decât ca pe o jignire și care probabil nu s-ar uita la *tine* în viața lui! Este admirabil!

Elizabeth încercă să se alăture glumelor tatălui ei, dar nu putu decât să-și forțeze un zâmbet extrem de șovăitor. Niciodată judecata lui, în ceea ce o privea, nu fusese mai puțin plăcută.

— Nu ești amuzată?

— A, ba da! Te rog, citește mai departe.

— „După ce i-am menționat senioriei-sale, seara trecută, despre probabilitatea acestei căsătorii, cu obișnuita ei condescendență mi-a mărturisit ce credea despre asta; atunci a fost vizibil că, având unele obiecții împotriva verișoarei mele, nu-și va da nicicând consimțământul la ceea ce ea numește o căsătorie rușinoasă. Am crezut de datoria mea s-o informez rapid despre asta pe verișoara mea, căci ea și nobilul său admirator trebuie să știe cum stau lucrurile și să nu se grăbească cu o căsătorie care nu a fost încuviințată.” Apoi, domnul Collins mai adaugă: „Mă bucur sincer că povestea tristă a verișoarei Lydia a fost ascunsă și mă îngrijorează numai gândul că au trăit împreună înainte să se căsătorească. Nu trebuie, totuși, să neglijez datoriile ce decurg din profesiunea mea, sau să mă abțin a-mi declara uimirea, auzind că i-ați primit pe cei doi în casa dumneavoastră, îndată ce s-au căsătorit. A fost o încurajare a viciului și, dacă aș fi fost eu vicar la Longbourn, m-aș fi opus cu vehemență la așa ceva. De bună seamă, aveți obligația de a-i ierta în calitate de creștin, dar nu să admiteți să apară vreodată în fața dumneavoastră sau să li se pronunțe numele în fața dumneavoastră.” Asta e teoria lui despre iertarea creștinească! Restul scrisorii e doar despre situația iubitei sale Charlotte și speranțele sale de a obține o tânără ramură de măslin. Dar, Lizzy, arăți de parcă nu te-ai fi amuzat. Nu ai de gând să faci pe domnișoara, sper, și să pretinzi că ești jignită de un zvon

prostesc. Pentru ce trăim, dacă nu pentru a ne amuza de vecini și a râde pe socoteala lor, la rândul nostru?

— Ah! strigă Elizabeth. Sunt extrem de amuzată. Dar este așa ciudat!

— Da, *asta* face să fie amuzant. Dacă s-ar fi oprit asupra oricărui altcuiva, nu ar fi fost nimic, dar perfectă *lui* indiferență și ascuțita *ta* antipatie fac totul să fie încântător de absurd! Oricâtă repulsie am față de scris, nu aş renunța la corespondența cu domnul Collins pentru nimic în lume. Acum, când citesc o scrisoare de-a lui, nu mă pot opri să-l prefer chiar și lui Wickham, cu toată simpatia pe care o am pentru insolența și ipocrizia ginerelui meu. Și te rog, Lizzy, ce a spus lady Catherine despre acest zvon? A venit pentru a refuza să-și dea consimțământul?

La această întrebare, fiica lui răspunse râzând și, întrucât întrebarea fusese pusă fără cea mai mică bănuială, ea nu se întristă când o repetă. Elizabeth nu fusese niciodată mai încurcată în a-și ascunde sentimentele. Trebuia să râdă, când mai degrabă ar fi plâns. Tatăl său o făcuse să sufere prin ceea ce spusese despre indiferența domnului Darcy și ea nu putea face nimic decât să se mire de această lipsă de înțelegere sau să se teamă că, poate, în loc să fi observat dânsul prea puțin, să nu-și fi imaginat ea *prea mult*.

CAPITOLUL XVI

În loc să primească vreo scrisoare de scuze din partea prietenului său, precum se aștepta Elizabeth, domnul Bingley îl aduse pe Darcy cu el la Longbourn, la puține zile după vizita lui lady Catherine. Domnii sosiră devreme și, înainte ca doamna Bennet să aibă timp să-i spună lui Darcy că o întâlniseră pe mătușa lui, lucru care o speria teribil pe fiica sa, Bingley, care dorea să rămână singur cu Jane, le propuse să se plimbe cu toții. Fură de acord. Doamna Bennet nu obișnuia să meargă pe jos, Mary nu-și găsea niciodată timp, dar ceilalți cinci plecară împreună. Bingley și Jane îi lăsară, totuși, pe ceilalți să le-o ia înainte. Rămaseră în urmă, în timp ce Elizabeth, Kitty și Darcy se văzură nevoiți să se amuze unii pe alții. Vorbiră foarte puțin. Lui Kitty îi era prea teamă să discute ceva cu el. Elizabeth luă în secret o hotărâre disperată și poate că și el făcea la fel.

Se îndreptară spre Lucas Lodge, deoarece Kitty era prea dornică s-o viziteze pe Mary și, cum nu credea că era indicat să meargă cu toții, când Kitty îi părăsi, Elizabeth merse în continuare, cu îndrăzneală, numai cu el. Acum era momentul pentru a-și îndeplini hotărârea și, după ce prinse curaj, spuse imediat:

— Domnule Darcy, sunt o ființă foarte egoistă și, de dragul de a aduce liniște propriilor mele sentimente, nu țin cont cât de mult le-aș putea răni pe ale dumneavoastră. Nu mă mai pot stăpâni, apoi, să vă mulțumesc pentru bunătatea fără seamăn față de sărmana mea soră. De îndată ce am aflat, am fost extrem de nerăbdătoare să vă fac cunoscut cât de recunoscătoare mă simt. Dacă ar ști și restul familiei mele, n-aș fi singura care să-mi exprim recunoștința.

— Îmi pare rău, extrem de rău, spuse Darcy, pe un ton mirat și emoționat, că ați fost informată de ceva ce poate, într-o lumină greșită, să vă aducă stânjeneală. Nu mi-am închipuit că în doamna Gardiner se poate avea așa puțină încredere.

— Nu trebuie s-o criticați pe mătușa mea. Lipsa de chibzuință a Lydiei m-a făcut să pricep că sunteți implicat în această situație și, desigur, nu m-am liniștit până nu am aflat amănuntele. Dați-mi voie să vă mulțumesc încă o dată, în numele familiei mele întregi, pentru înțelegerea generoasă care v-a determinat să vă dați atâta osteneală și să suportați atâtea umilințe cu scopul de a-i găsi.

— Dacă vreți să-mi mulțumiți, răspunse el, e mai bine s-o faceți numai în numele dumneavoastră. Că dorința de a vă face fericită s-a adăugat celorlalte motive care m-au călăuzit, nu voi încerca să neg. Dar *familia* dumneavoastră nu-mi datorează nimic. Oricât de mult îi respect, cred că m-am gândit numai la dumneavoastră.

Elizabeth era prea încurcată, pentru a mai spune un cuvânt. După o

scurtă pauză, însoțitorul ei adăugă:

— Sunteți prea generoasă pentru a glumi cu mine. Dacă simțămintele dumneavoastră sunt la fel ca în aprilie trecut, spuneți-mi de îndată. Sentimentele și dorințele mele au rămas neschimbate, dar un singur cuvânt din partea dumneavoastră mă va face să plec pentru totdeauna.

Simțindu-l peste măsură de agitat și de stânjenit, Elizabeth se forță să vorbească și de îndată, deși nu foarte cursiv, îl lăsa să înțeleagă că sentimentele sale suferiseră o schimbare atât de considerabilă față de momentul la care se referea el, încât o făceau să primească cu recunoștință și bucurie reînnoitele sale asigurări. Fericirea pe care i-o dădea acest răspuns era atât de mare, cum nu mai simțise niciodată înainte, și, cu această ocazie, el se exprimă cu emoție și căldură, cum se presupune că ar face orice om foarte îndrăgostit. Dacă Elizabeth ar fi putut să-i întâlnească privirea, ar fi văzut cât de bine îi stătea expresia de sinceră încântare ce se răspândise pe chipul lui, dar, deși nu putu să-l privească, putu să asculte, iar el îi vorbi despre sentimente care, drept dovadă a însemnătății pe care ea o avea pentru el, făcuseră ca dragostea lui să devină mai prețioasă cu fiecare clipă.

Continuară să meargă, fără a ști încotro. Erau prea multe de gândit, de simțit și de spus, pentru a mai da atenție vreunui alt lucru. Ea află curând că înțelegerea lor de acum se datora străduințelor mătusei lui, care *chiar* trecuse pe la el atunci când se afla la Londra și îi relatase despre călătoria sa la Longbourn, motivul acesteia și esența discuției sale cu Elizabeth, insistând cu emfază asupra vorbelor ei care, după părerea senioriei-sale, dovedeau îndeosebi siguranță și îndărătnicie, având speranța că această relatare îl va convinge pe nepotul ei să-i reînnoiască cererea pe care ea o refuzase. Din nefericire pentru senioria-sa, efectul fusese exact cel opus.

— Asta m-a învățat să sper, spuse el, așa cum nu mi-am permis să sper vreodată înainte. Știam destul despre firea dumneavoastră, pentru a fi sigur că, dacă ați fi fost absolut și irevocabil hotărâtă împotriva mea, i-ați fi spus lui lady Catherine, deschis și cu franchețe.

Elizabeth se înroși la față și răsese, răspunzându-i:

— Da, știți destul despre *franchețea* mea, pentru a mă crede capabilă de *asta*. După ce v-am jignit atât de tare, nu puteam avea scrupule în a vă jigni în fața tuturor rudelor dumneavoastră.

— Ce ați spus despre mine și nu am meritat? Căci, deși acuzațiile dumneavoastră au fost greșit fondate, bazate pe premise incorecte, purtarea mea față de dumneavoastră, pe vremea aceea, merita cel mai sever reproș. A fost de neiertat. Nu mă pot gândi la asta fără oroare.

— Nu ne vom certa pentru partea cea mai mare de vină din seara aceea, spuse Elizabeth. Purtarea nici unuia, dacă analizăm strict, nu ar fi ireproșabilă, dar de atunci noi amândoi, sper, am devenit mai

politicoși.

— Nu mă pot împăca atât de ușor cu mine însumi. Amintirea a ceea ce am spus atunci, a purtării mele, a manierelor mele, a cuvintelor mele din toată acea perioadă este acum, deși au trecut multe luni, extrem de dureroasă pentru mine. Dojana dumneavoastră, atât de întemeiată, nu o voi uita niciodată: „Dacă v-ați fi purtat ca un gentleman”. Acestea au fost cuvintele dumneavoastră. Nu știți, abia dacă vă puteți imagina cum m-au chinuit, deși a trecut ceva timp, recunosc, până am fost destul de rezonabil, ca să le recunosc justetea.

— Eram, desigur, foarte departe de a mă aștepta ca vorbele mele să vă facă o impresie atât de puternică. Nu am avut nici cea mai mică idee că vor fi percepute în felul acesta.

— Vă cred cu ușurință. Mă credeți atunci lipsit de orice simțământ normal, sunt convins de asta. N-am să uit niciodată schimbarea chipului dumneavoastră, când mi-ați spus că nu aș fi putut să mă adresez dumneavoastră în vreun mod care să vă facă să mă acceptați.

— Ah, nu repetați ce am spus atunci! Aceste amintiri nu sunt deloc bune. Vă asigur că am fost mult timp profund rușinată pentru asta.

Darcy pomeni de scrisoarea lui.

— V-a făcut ea, spuse el, v-a făcut ea să vă schimbați *îndată* părerea despre mine? Citind-o, ați dat cât-de-cât crezare celor ce cuprindea?

Ea îi explică efectul pe care îl avusese asupra sa și cum, treptat, toate fostele sale prejudecăți fuseseră alungate.

— Știam, spuse el, că ceea ce scrisesem trebuia să vă facă să suferiți, dar era necesar. Sper că ați distrus scrisoarea. Era o parte, în special începutul, pentru care mă îngrozesc că ați avea puterea s-o recitiți. Îmi pot aminti câteva cuvinte care, în mod justificat, v-ar putea face să mă urâți.

— Scrisoarea va fi cu siguranță arsă, dacă vi se pare esențial pentru păstrarea stimei mele, dar, deși amândoi avem motive să credem că părerile mele nu sunt total intolerabile, sper să nu se schimbe atât de ușor pe cât sugerați dumneavoastră.

— Când am scris epistola, spuse Darcy, credeam că sunt perfect detașat și calm, dar de atunci m-am convins că o scrisesem într-o stare de teribilă amărăciune.

— Scrisoarea, probabil, a început pe fondul amărăciunii, dar nu s-a terminat la fel. Încheierea e generozitatea însăși. Dar nu vă mai gândiți la scrisoare. Sentimentele persoanei care a compus-o, ale celei care a primit-o sunt atât de diferite față de cum erau atunci, încât orice lucru neplăcut legat de ea trebuie să fie dat uitării. Trebuie să învățați ceva din filozofia mea. Gândiți-vă la trecut numai în măsura în care asta v-ar aduce bucurie.

— Nu pot să mă încred într-o altă filozofie. Amintirile *dumneavoastră* trebuie să fie atât de fără de reproș, încât mulțumirea

ce se naște din ele nu e filozofie, ci, mai mult, inocență. Dar cu *mine* nu e la fel. Amintirile dureroase mă vor deranja și nu pot, nu trebuie să fie respinse. Am fost egoist toată viața, în practică, deși nu și în principiu. Copil fiind, am fost învățat ce era *corect*, dar nu am fost învățat să-mi corectez firea. Mi-au fost date principii bune, dar am fost lăsat să le aplic cu mândrie și vanitate. Din păcate, ca fiu unic, pentru mulți ani *unicul copil*, am fost răsfățat de părinții mei care, deși buni — tatăl meu, în special, era numai bunăvoință și amabilitate —, m-au încurajat, aproape m-au învățat să fiu egoist și arogant, să nu-mi pese de nimeni din afara cercului propriei familii, să am o părere mizerabilă despre restul lumii, să-mi *doresc* cel puțin să am o părere mizerabilă despre inteligența și valoarea celorlalți, în comparație cu inteligența și valoarea mea. Așa am fost de la opt la douăzeci și opt de ani și așa ar fi trebuit să fiu încă, dacă nu ați fi fost dumneavoastră, scumpă și dragă Elizabeth. Ce nu vă datorez eu dumneavoastră? Mi-ați dat o lecție grea, într-adevăr, la început, dar cât de utilă! Prin dumneavoastră am aflat modestia. Am venit la dumneavoastră fără nici o îndoială că voi fi acceptat. Mi-ați arătat cât de sărace erau toate pretențiile mele de a mulțumi o femeie demnă de a fi mulțumită.

— Erați atunci convins că vă voi accepta?

— Într-adevăr, eram. Ce veți crede despre vanitatea mea? Am crezut că doreați și așteptați omagiile mele.

— Purtarea mea trebuie să fi fost greșită, dar nu în mod intenționat, vă asigur. N-am vrut niciodată să vă decepționez, dar starea mea de spirit mă poate face adesea să greșesc. Cât trebuie să mă fi urât după acea seară!

— Să vă urăsc! Am fost nervos la început, probabil, dar mânia mea a început curând s-o ia într-o altă direcție.

— Aproape că mi-e teamă să vă întreb ce ați crezut despre mine când ne-am întâlnit la Pemberley. Mi-ați dezaprobat venirea?

— Nu, nicidecum. Am fost doar surprins.

— Surprinderea dumneavoastră nu putea fi mai mare decât *a mea*, observând că îmi dădeți atenție. Conștiința îmi spunea că nu meritam o politețe extraordinară și mărturisesc că nu mă așteptam să primesc *mai mult* decât mi se cuvenea.

— Scopul meu *atunci*, răspunse Darcy, a fost să vă arăt, prin orice politețe care îmi stătea în putere, că nu eram atât de josnic, încât să fiu supărat pentru trecut. Și speram să primesc iertarea dumneavoastră, să reduc din reaua impresie pe care v-o lăsasem, dovedindu-vă că reproșurile dumneavoastră avuseseră efect. Cât de curând au apărut și alte dorințe mi-ar fi greu să spun, dar, presupun, cam la jumătate de oră după ce ne-am revăzut.

Îi spuse apoi despre cât de încântată fusese Georgiana, când o cunoscuse, și cât de tare o dezamăgise întreruperea bruscă a relațiilor

lor, ceea ce conduse, firesc, la cauza întreruperii. Elizabeth află că hotărârea lui de a părăsi Derbyshire, în căutarea surorii ei, fusese luată înainte de a pleca de la han, iar gravitatea și îngândurarea lui erau provocate doar de preocupările legate în mod inevitabil de un asemenea scop.

Ea își exprimă din nou recunoștința, dar era un subiect prea dureros pentru amândoi, ca să mai continue.

După ce merseră la întâmplare câteva mile, prea ocupați pentru a-și mai da seama de acest lucru, realizară, în cele din urmă, consultându-și ceasurile, că era timpul să se întoarcă acasă.

„Ce se întâmplă cu domnul Bingley și cu Jane?” se dovedi o întrebare care aduse în discuție situația lor. Darcy era încântat de logodna lor, prietenul lui i-o aduse la cunoștință chiar de la început.

— Trebuie să vă întreb dacă v-a surprins, spuse Elizabeth.

— Deloc. Când am plecat, simțisem că se va întâmpla curând.

— Asta ar însemna că îi dăduserăți acceptul dumneavoastră. Am intuit corect?

Și, cu toate că el a protestat la auzul cuvântului, ea era sigură că așa fusese.

— În ajunul plecării mele la Londra, spuse el, i-am mărturisit un lucru pe care ar fi trebuit să i-l spun cu mult timp în urmă. I-am spus despre toate cele întâmplate, care au făcut ca amestecul meu în treburile lui personale să fie absurd și impertinent. Uimirea lui a fost mare. Nu avusese niciodată nici cea mai mică bănuială. I-am mai spus, în plus, că îmi închipuiam că greșisem, presupunând că sora dumneavoastră era indiferentă față de el și, cum îmi dădusem seama cu ușurință că afecțiunea lui față de ea era neschimbată, nu aveam nici o îndoială privitoare la fericirea lor împreună.

Elizabeth nu-și putu opri un surâs legat de ușurința cu care Darcy își dirija prietenul.

— I-ați vorbit din propria dumneavoastră convingere, întrebă ea, când i-ați spus că sora mea îl iubește, sau doar din lucrurile pe care vi le-am spus eu primăvara trecută?

— Din convingerea mea. Am observat-o îndeaproape, în timpul celor două vizite pe care le-am făcut aici, și m-am convins de afecțiunea ei.

— Și siguranța dumneavoastră, presupun, l-a convins imediat și pe el.

— Da. Bingley este cu adevărat modest. Neîncrederea în sine l-a împiedicat să se bazeze pe propria lui judecată într-un caz atât de serios, iar încrederea în judecata mea a făcut totul mai ușor. Am fost forțat să mărturisesc un lucru care, pentru un timp și nu fără dreptate, l-a liniștit. Nu mi-am permis să-i ascund că sora dumneavoastră fusese în oraș timp de trei luni iarna trecută, că am știut și că i-am ascuns

intenționat. A fost nervos. Dar supărarea lui, sunt convins, n-a durat decât până în clipa în care nu i-a mai rămas nici o îndoială legată de sentimentele surorii dumneavoastră. Acum, m-a iertat din toată inima.

Elizabeth ar fi vrut să observe că domnul Bingley era un prieten încântător, atât de ușor de disciplinat, încât nu avea egal, dar se reținu. Își aminti că el trebuia să învețe să se lase ironizat și era parcă puțin prea devreme pentru a începe. Anticipând bucuria lui Bingley care, de bună seamă, putea fi depășită numai de a sa proprie, Darcy continuă discuția până când ajunseră acasă. În hol, se despărțiră.

CAPITOLUL XVII

— Draga mea Lizzy, pe unde ai putut să te plimbi? — fu întrebarea pe care Elizabeth o primi din partea lui Jane, de îndată ce aceasta intră în cameră, precum și din partea tuturor celorlalți, când se așeză la masă. Ea răspunse doar că amândoi cutreieraseră prin împrejurimi până când ajunseseră într-un loc necunoscut chiar și ei. Se înroși în timp ce vorbea, dar nici asta, nici altceva nu trezi vreo bănuială în privința adevărului.

Seara trecu în liniște, fără a fi marcată de ceva ieșit din comun. Logodnicii declarați vorbeau și râdeau, cei neștiuți tăceau. Darcy nu era genul de om la care fericirea să se reverse în veselie, iar Elizabeth, agitată și confuză, mai degrabă știa că era fericită, decât simțea că era, căci, pe lângă stânjeneala de moment, mai erau și alte greutăți înaintea ei. Întrevedea ce vor simți cei din familie când situația ei va fi cunoscută, era conștientă că nimeni nu-l plăcea pe Darcy, în afară de Jane, și chiar se temea din partea celorlalți de o antipatie pe care toată averea și importanța lui nu puteau s-o îndepărteze.

Noaptea, își deschise inima către Jane. Deși suspiciunea era departe de a face parte dintre obișnuințele domnișoarei Bennet, ea se arată absolut neîncrezătoare de data aceasta.

— Glumești, Lizzy. Nu e cu putință! Logodită cu domnul Darcy! Nu, nu, nu mă vei păcăli! Știu că este imposibil!

— Este, cu adevărat, un început nenorocit! Singura mea nădejde era la tine și sunt sigură că nimeni altcineva nu mă va crede, dacă tu nu mă crezi. Totuși, vorbesc serios. Nu spun decât adevărul. El mă iubește încă și suntem logodiți.

Jane o privi cu îndoială.

— Ah, Lizzy! Nu se poate. Știu cât de mult îți displace ție.

— Nu știi absolut nimic. Acestea toate ar trebui uitate. Poate că nu l-am iubit întotdeauna ca acum. Dar, într-un asemenea caz, o memorie bună e de neiertat. Este pentru ultima oară când îmi amintesc mie însămi.

Domnișoara Bennet încă părea complet uluită. Elizabeth o asigură din nou, și mult mai serios, de adevărul celor spuse.

— Cerule mare! Poate fi așa de-adevăratelea! Totuși, acum trebuie să te cred! strigă Jane. Draga mea, dragă Lizzy, aș vrea... chiar te felicit, dar tu ești sigură? Iartă-mi întrebarea, ești chiar așa de sigură că poți fi fericită cu el?

— Nu încape nici o îndoială. E deja stabilit între noi că vom fi cel mai fericit cuplu din lume. Dar tu ești mulțumită, Jane? Îți va plăcea să ai un astfel de cumnat?

— Foarte, foarte mult. Nimic nu ar putea să ne încânte mai mult, pe

Bingley și pe mine. Dar noi ne-am gândit la asta, am vorbit despre asta ca despre un lucru imposibil. Și tu îl iubești cu adevărat atât de mult? Ah, Lizzy! Fă orice altceva, decât să te căsătorești fără să iubești. Ești chiar atât de sigură că simți ceea ce ar trebui să simți?

— A, da! Vei crede chiar că simt *mai mult* decât ar trebui, când îți voi povesti totul.

— Ce vrei să spui?

— Ei bine, trebuie să mărturisesc că îl iubesc mai mult decât pe Bingley. Mi-e teamă că te vei supăra.

— Prea-scumpa mea soră, acum *fii* serioasă. Vreau să vorbim foarte serios. Spune-mi fără întârziere tot ce trebuie să știu. Îmi vei spune de când îl iubești?

— S-a întâmplat atât de gradat, încât abia dacă știu când a început. Dar cred că atunci când am văzut pentru prima oară frumosul domeniu de la Pemberley.

O nouă rugămintă ca ea să fie serioasă își atinse scopul dorit și, în curând, Elizabeth o mulțumi pe Jane cu asigurările sale solemne legate de afecțiunea ei. Când fu convinsă de acest lucru, domnișoara Bennet nu mai avu nimic a-și dori.

— Acum sunt foarte fericită, spuse ea, căci vei fi la fel de fericită ca și mine. Întotdeauna l-am prețuit. Dacă nu ar fi nimic altceva, în afară de dragostea lui față de tine, și tot ar fi trebuit să-l prețuiesc întotdeauna, dar acum, în calitatea lui de prieten al lui Bingley și de viitor soț al tău, numai Bingley și cu tine îmi puteți fi mai dragi decât el. Dar, Lizzy, ai fost foarte vicleană, foarte tăcută față de mine. Cât de puțin mi-ai spus din tot ce s-a întâmplat la Pemberley și la Lambton! Datorz tot ceea ce știu despre asta altcuiva, și nu ție.

Elizabeth îi spuse motivele discreției sale. Nu dorise să vorbească despre Bingley, iar starea neclară a propriilor ei sentimente o făcuse să evite, în aceeași măsură, numele prietenului său. Dar acum nu mai dorea să-i ascundă partea lui de implicare în căsătoria Lydiei. Totul fu spus și petrecură jumătate din noapte discutând.

* * *

— Doamne sfinte! strigă doamna Bennet, în timp ce stătea lângă o fereastră în dimineața următoare. De n-ar veni nesuferitul acela de Darcy din nou azi, cu dragul nostru Bingley! Oare ce intenționează, de ne tot plictisește mereu, venind aici? Nu am idee, însă ar putea să se ducă la vânătoare sau să facă una sau alta și să nu ne mai deranjeze cu prezența lui. Ce vom face cu el? Lizzy, trebuie să te plimbi din nou cu el, ca să nu mai stea în calea lui Bingley.

Elizabeth se stăpâni cu greu să râdă la auzul unei propuneri atât de convenabile. Se arătă, însă, cu adevărat jignită de faptul că mama ei îi atribuia întotdeauna un asemenea epitet.

De îndată ce intrară, Bingley o privi atât de semnificativ și-i strânse mâna cu atâta căldură, încât nu rămânea nici o îndoială că era bine informat. Curând după aceea, spuse cu voce tare:

— Doamnă Bennet, nu mai aveți și alte alei prin preajmă, pe unde Lizzy să se rătăcească din nou astăzi?

— Îi sfătuiesc pe domnul Darcy, pe Lizzy și pe Kitty, spuse doamna Bennet, să facă o plimbare înspre Oakham Mount, în această dimineață. Este un drum lung și plăcut și domnul Darcy nu a văzut niciodată priveliștea.

— Poate că este foarte potrivit pentru ceilalți, răspunse domnul Bingley, dar sunt convins că ar fi prea mult pentru Kitty. Nu-i așa, Kitty?

Kitty recunoscu că, mai degrabă, ar rămâne acasă. Darcy arăta un mare interes față de priveliștea de pe Mount, iar Elizabeth consimți în tăcere. În timp ce urca pentru a se îmbrăca, doamna Bennet o urmă, spunând:

— Îmi pare foarte rău, Lizzy, că ești nevoită să rămâi singură cu acest om nesuferit. Zău, sper că nu te vei supăra, totul e de dragul lui Jane, știi, și nu-i nevoie să-i vorbești decât din când în când, așa că nu te necăji.

În timpul plimbării, hotărâră să-i ceară consimțământul domnului Bennet în cursul serii. Elizabeth păstră pentru ea sarcina de a-i spune mamei sale. Nu putea preciza cum va lua mama ei lucrurile, uneori se îndoia dacă toată averea și toată grandoarea lui vor fi de ajuns pentru a-i învinge antipatia față de el, dar, chiar dacă s-ar fi împotrivit cu tărie căsătoriei, chiar dacă avea să fie extrem de încântată, era sigur că purtarea ei ar fi fost la fel de nepotrivită, dovedind o lipsă totală de discernământ, și Elizabeth n-ar fi suportat ca domnul Darcy să audă nici cea dintâi explozie a bucuriei, nici pe cea a dezaprobării sale.

Seara, imediat după ce domnul Bennet se retrase în bibliotecă, ea îl văzu pe domnul Darcy ridicându-se și urmându-l, ceea ce o tulbură foarte tare. Nu se temea de împotrivirea tatălui ei, dar el avea să fie nefericit și, ca acest lucru să se întâmple din cauza ei, ca ea, fiica lui preferată, să-l întristeze cu alegerea ei, să-l copleșească cu temeri și regrete prin deciziile ei, era un gând nefericit pentru Elizabeth, care rămase în această stare deplorabilă până când domnul Darcy reapăru. Privindu-l, se simți oarecum liniștită de zâmbetul lui. În câteva minute, el se apropie de masa la care stătea împreună cu Kitty și, pretinzând că-i admiră lucrul, îi spuse în tăcere:

— Du-te la tatăl dumitale, vrea să mergi în bibliotecă.

Elizabeth plecă imediat. Tatăl ei se plimba prin cameră, având o expresie gravă și neliniștită.

— Lizzy, spuse el, ce faci? Nu mai ești în toate mințile să accepți un astfel de om? Nu l-ai urât dintotdeauna?

Cât de mult îşi dorea ea atunci ca părerile ei din trecut să fi fost mai chibzuite, expresiile mai moderate! Ar fi scutit-o de explicații şi declarații care erau atât de dificil de dat, dar acum erau necesare şi ea îl asigură, cu o oarecare stânjenală, de afecțiunea ei pentru domnul Darcy.

— Cu alte cuvinte, ești decisă să-l iei. El e bogat, desigur, şi tu vei putea avea mai multe toalete elegante şi trăsurile frumoase decât Jane. Dar te vor face acestea fericită?

— Mai ai vreo altă obiecție, întrebă Elizabeth, în afară de convingerea că el mi-e indiferent?

— Nici una. Toți îl cunoaştem ca fiind un om mândru, dezagreabil, dar asta nu ar fi nimic, dacă într-adevăr ai ține la el.

— Țin, da, țin la el, replică ea, cu lacrimi în ochi, îl iubesc. Şi, într-adevăr, nu are mândrii nepotrivite. E de o amabilitate perfectă. Tu nu știi cum e cu adevărat, deci, te rog, nu mă mai întrista vorbind despre el în asemenea termeni.

— Lizzy, spuse tatăl ei, i-am dat consimțământul meu. Este genul de om căruia, într-adevăr, nu aş îndrăzni vreodată să-i refuz ceva din ceea ce mi-ar cere. Acum îți dau şi ție consimțământul meu, dacă ești hotărâtă să-l iei. Dar dă-mi voie să te sfătuiesc să te gândești mai bine la asta. Îți cunosc firea, Lizzy. Știu că nu ai putea fi nici fericită, nici demnă, dacă nu ți-ai respecta cu adevărat soțul, dacă nu l-ai privi ca fiindu-ți superior. Agerimea minții tale te-ar pune într-un foarte mare pericol printr-o căsătorie nepotrivită. Cu greu ai putea scăpa de umilire şi suferință. Copila mea, nu mă lăsa să simt mâhnirea de a te vedea că nu-ți poți respecta partenerul de viață. Nu-ți dai seama ce faci.

Elizabeth, şi mai emoționată, se arătă gravă şi sinceră în răspunsul ei şi, în cele din urmă, prin repetate asigurări cum că domnul Darcy era cu adevărat cel ales de ea, explicându-i cum, treptat, ajunsese să-l stimeze, exprimându-și deplina certitudine că afecțiunea lui nu era un lucru de o zi şi enumerându-i cu energie toate calitățile lui, ea reuşi să învingă neîncrederea tatălui ei şi să-l facă să se împace cu gândul acestei căsătorii.

— Ei bine, draga mea, spuse el, când ea încetă să mai vorbească, nu mai am nimic de adăugat. Dacă așa stau lucrurile, atunci te merită. Nu m-aș fi putut despărți de tine, Lizzy a mea, pentru cineva mai puțin valoros.

Pentru a-i completa impresia favorabilă, ea îi spuse atunci ceea ce domnul Darcy făcuse pentru Lydia. Domnul Bennet o ascultă cu uimire.

— Aceasta e seara minunilor, de bună seamă! Deci Darcy a făcut totul: a aranjat căsătoria, a dat banii, i-a plătit individului datoriile şi a obținut numirea pentru el! Cu atât mai bine. Asta mă scutește de

nesfârșite griji și economii. Dacă ar fi fost fapta unchiului tău, mă simțeam dator să-i restitui totul, dar acești tineri îndrăgostiți fac totul după capul lor. Mă voi oferi să plătesc totul mâine, va tuna, va fulgera privind dragostea pentru tine și astfel se va sfârși această problemă.

Apoi își aminti de stânjeneala ei, cu câteva zile în urmă, când îi citise scrisoarea domnului Collins și, după ce râse puțin de ea, o lăsă, în cele din urmă, să plece, spunându-i, în timp ce ieșea din cameră:

— Dacă mai vin niște tineri pentru Mary și Kitty, trimite-i la mine, căci sunt foarte binedispus.

Lui Elizabeth i se luă o piatră de pe inimă și, după un sfert de oră de reflecție tăcută în camera ei, fu în stare să-i întâlnească pe ceilalți, suficient de sigură pe sine. Totul era prea proaspăt ca să fie bucuroasă, dar seara trecu în liniște, nu mai era nimic concret de care să se teamă și alinarea liniștii și a intimității avea să vină cu timpul.

Seara, când mama se retrase în camera ei, Elizabeth o urmă și-i făcu importanta comunicare. Efectul se dovedi de-a dreptul extraordinar, căci, auzind vestea, mai întâi doamna Bennet rămase foarte tăcută și incapabilă să scoată măcar un sunet. Abia după multe, multe minute, ea reuși să priceapă ce auzise, deși, în general, nu întârzia să dea crezare celor ce erau în avantajul familiei sale sau cuiva cu statut de logodnic al vreuneia dintre fiicele sale. Ea începu, în sfârșit, să-și revină, să se agite pe scaun, să se ridice, să se așeze din nou, să se mire și să binecuvânteze:

— Doamne, Dumnezeu! Miluiește-mă, Doamne! Gândiți-vă! Vai de mine! Domnul Darcy! Cine ar fi crezut! Și e chiar adevărat? Ah, preadraga mea Lizzy! Ce bogată și ce importantă vei fi! Ce bani de cheltuit, ce bijuterii, ce trăsături vei avea! Jane nu are nimic în comparație cu toate astea! Chiar nimic! Sunt atât de mulțumită, atât de fericită. Un bărbat atât de încântător! Atât de chipeș! Atât de înalt! Ah, draga mea Lizzy! Te rog să mă ierți că l-am disprețuit atât de mult înainte. Sper că mă va scuza. Dragă, dragă Lizzy! O casă în oraș! Tot ce e mai minunat! Trei fete măritate! Zece mii pe an! Ah, Doamne! Ce va fi cu mine? Am să înnebunesc.

Acestea toate erau suficiente pentru a dovedi că aprobarea ei nu putea fi pusă la îndoială și Elizabeth, bucurându-se că o asemenea efuziune fusese auzită doar de ea, plecă în curând. Dar nu trecuseră nici măcar trei minute de când se afla în camera ei, că veni și mama.

— Draga mea copilă, strigă ea, nu mă mai pot gândi la nimic altceva! Zece mii pe an și, foarte probabil, chiar mai mult! La fel de bine cât pentru un lord! Și o autorizație specială. Trebuie și te vei mărita cu o autorizație specială. Dar, scumpa mea copilă, spune-mi care e mâncarea preferată a domnului Darcy, ca să i-o pot servi mâine!

Acesta era un semn rău legat de cum avea să fie purtarea mamei ei

față de domnul Darcy și Elizabeth înțelese că, deși era sigură de cea mai caldă afecțiune din partea lui și de consimțământul părinților ei, mai rămânea ceva de dorit. Dar ziua următoare trecu mai bine decât se aștepta, căci doamna Bennet avea, din fericire, atâta admirație față de viitorul ginere, încât nu îndrăzni să-i vorbească decât dacă putea să aibă vreo atenție sau să-și arate respectul pentru părerea lui.

Elizabeth avu mulțumirea de a-l vedea pe tatăl ei străduindu-se să se apropie de domnul Darcy și domnul Bennet o asigură în curând că Darcy căpăta din ce în ce mai multă considerație în ochii lui.

— Îmi admir foarte mult toți cei trei gineri, spuse el. Wickham, probabil, e preferatul meu, dar cred că-l voi îndrăgi pe soțul tău la fel de mult cât îl îndrăgesc pe cel al lui Jane.

CAPITOLUL XVIII

Lui Elizabeth îi reveni în curând buna-dispoziție și-i ceru lui Darcy să-i spună care erau motivele pentru care se îndrăgostise de ea.

— Cum ați început? întrebă ea. Pot înțelege că ați putut continua, fermecat fiind după ce fusese făcut începutul, dar ce imbold aveți la început?

— Nu pot preciza ora, locul, sau privirea, sau cuvintele care au pus temelia. E cu prea mult timp în urmă. Eram în mijlocul faptului, înainte de a ști că începusem.

— La început, ați fost potrivnic frumuseții mele, iar în ceea ce privește purtarea mea, purtarea mea față de *dumneavoastră*, a fost întotdeauna cel puțin la marginea impoliteței și nu v-am vorbit niciodată fără să nu-mi fi dorit mai degrabă să vă rănesc. M-ați admirat pentru impertinența mea?

— Pentru agerimea minții *dumneavoastră*.

— Ați putea foarte bine s-o numiți impertinență, mai curând. A fost ceva mai puțin decât atât. Adevărul este că erați plictisit de politețe, deferență, atenție protocolară. Erați dezgustat de femeile care vorbeau, priveau și avansau idei mereu, doar pentru a fi aprobate de *dumneavoastră*. V-am atras și v-am interesat pentru că eram atât de diferită de ele. Dacă nu ați fi fost, într-adevăr, amabil, v-aș fi urât pentru asta, dar, în ciuda strădaniilor ce le făceați pentru a vă ascunde, sentimentele *dumneavoastră* au fost întotdeauna nobile și corecte și, în adâncul inimii, disprețuiați profund persoanele care vă curtau atât de asiduu. Iată! V-am scutit de oboseala de a-mi spune și, cu adevărat, dacă ținem seama de toate, încep să cred că e perfect logic. De bună seamă, nu știți nimic bun despre mine, dar nimeni nu se gândește la *asta* când se îndrăgostește.

— Nu a fost nimic bun în purtarea *dumneavoastră* afectuoasă față de Jane, când era bolnavă la Netherfield?

— Draga de Jane! Cine ar fi putut face mai puțin pentru ea? Dar faceți o virtute din asta, oricum. Bunele mele însușiri se află sub protecția *dumneavoastră* și trebuie să le exagerați cât mai mult posibil și, drept revers, îmi revine mie sarcina să găsesc ocaziile de a vă tachina și a mă certa cu *dumneavoastră* pe cât de des posibil. Voi începe direct prin a vă întreba ce v-a făcut atât de hotărât în ultima vreme în a merge chiar la țintă? Ce v-a făcut atât de timid în fața mea, când ne-ați vizitat prima oară și, apoi, când ați luat masa aici? De ce, mai ales, când ați venit în vizită, ați avut aerul că nu vă pasă de mine?

— Pentru că erați sobră și tăcută și nu m-ați încurajat deloc.

— Dar cam stânjenită.

— Și eu la fel.

— Ați fi putut să-mi vorbiți mai mult când ați venit la masă.
— Un om care ar fi simțit mai puțin ar fi putut.
— Ce ghinion că aveți un răspuns just de dat și că eu trebuie să fiu atât de dreaptă, încât să-l accept. Dar mă întreb cât ar mai fi continuat așa, dacă totul v-ar fi fost lăsat în seamă. Mă întreb când ați fi vorbit, dacă nu v-aș fi întrebat eu! Hotărârea mea de a vă mulțumi pentru bunătatea dumneavoastră față de Lydia a avut, de bună seamă, un mare efect asupra dumneavoastră. *Prea mare*, mă tem, căci ce devine morala, dacă fericirea noastră vine din încălcarea unei promisiuni, nefiindu-mi îngăduit să vorbesc despre acest subiect? Asta nu se face niciodată.

— Nu trebuie să vă necăjiți. Morala va rămâne perfect satisfăcută. Strădaniile nejustificate ale lui lady Catherine de a ne despărți au fost factorii care mi-au alungat toate îndoielile. Nu datorez prezenta mea fericire dorinței dumneavoastră nerăbdătoare de a vă exprima recunoștința. Nu aveam de gând să aștept să faceți dumneavoastră un prim pas. Informațiile primite de la mătușa mea mi-au dat speranță și eram decis să aflu de îndată totul.

— Lady Catherine a fost de un infinit folos, lucru care ar fi trebuit s-o facă fericită, deoarece îi place să fie de folos. Dar, spuneți-mi, de ce ați venit la Netherfield? Doar pentru a călători până la Longbourn și a vă simți stânjenit? Sau aveți și gânduri mai serioase?

— Scopul meu real a fost de a vă vedea și de a-mi da seama, dacă aș fi putut, dacă măcar aș fi putut spera să vă fac să mă iubiți vreodată. Scopul meu mărturisit, sau ceea ce-mi mărturisisem mie, a fost de a vedea dacă sora dumneavoastră mai ține la Bingley și, dacă mai ținea, să-i destăinui și lui, lucru pe care l-am făcut între timp.

— Veți avea vreodată curajul s-o anunțați pe lady Catherine de ceea ce urmează să se întâmple?

— Se pare că îmi lipsește timpul mai mult decât curajul, Elizabeth. Dar lucrul acesta trebuie făcut și, dacă îmi veți da o foaie de hârtie, va fi chiar acum înfăptuit.

— Și, dacă nu aș avea și eu o scrisoare de scris, aș putea sta lângă dumneavoastră pentru a vă admira corectitudinea scrisului, precum o altă tânără a făcut cândva. Dar am și eu o mătușă care nu mai trebuie neglijată.

Datorită greutății de a-i mărturisi mătușii sale cât de mult supraestimase intimitatea dintre ea și domnul Darcy, Elizabeth nu răspunsese încă lungii scrisori a doamnei Gardiner, dar acum, având de comunicat ceva ce știa că va fi extrem de bine primit, ea se simțea aproape rușinată, socotind că unchiul și mătușa sa pierduseră trei zile de fericire, și le scrisese imediat precum urmează:

aei-aș fi mulțumit mai demult, draga mea mătușă, după cum trebuia s-o fi făcut, pentru lungă, amabila și apreciabila descriere în amănunt, dar, ca

să-ți spun adevărul, am fost prea marcată pentru a scrie. Ai presupus mai mult decât era în realitate. Dar acum poți presupune cât dorești, dă-ți frâu liber imaginației, lasă-ți fantezia să zboare cum îi va îngădui această temă și, exceptând faptul de a mă crede deja măritată, nu poți cu prea mult greși. Trebuie să-mi scrii din nou, foarte curând, și laudă-l cu mult mai mult decât ai făcut-o în ultima scrisoare. Îți mulțumesc o dată și încă o dată că nu ne-am dus la Lacuri. Cum de am putut fi atât de naivă, încât să mi-o fi dorit? Ideea dumitale cu poneii este minunată. Vom face înconjurul parcului în fiecare zi. Sunt cea mai fericită ființă din lume. Poate că au mai spus asta și alți oameni înaintea mea, dar nimeni cu atâta dreptate. Sunt chiar mai fericită decât Jane: ea doar zâmbește, eu râd. Domnul Darcy vă trimite toată dragostea din lume care îi mai rămâne disponibilă de la mine. Trebuie să veniți cu toții la Pemberley de Crăciun.

A dumitale etc.

Scrisoarea domnului Darcy către lady Catherine fu redactată într-un stil diferit, dar și mai diferită și decât una, și decât cealaltă fu scrisoarea domnului Bennet trimisă domnului Collins, drept răspuns la cea din urmă, din partea acestuia:

Dragă domnule,

Trebuie să vă deranjez încă o dată pentru felicitări. Elizabeth va fi în curând soția domnului Darcy. Consolați-o pe lady Catherine cum veți putea mai bine. Zău, dacă aș fi în locul dumneavoastră, aș fi de partea nepotului. Are mai mult de oferit.

Al dumneavoastră, cu sinceritate...

Felicitările domnișoarei Bingley pentru fratele ei, pentru apropiata sa căsătorie, fură pline de afectare și nesinceritate. Îi scrise chiar și lui Jane cu această ocazie, pentru a-și exprima încântarea și pentru a reînnoi toate mărturisirile mai vechi de afecțiune. Jane nu se lăsă păcălită, dar fu emoționată și, deși nu avea pic de încredere în ea, nu se putu opri să-i trimită un răspuns mult mai amabil decât știa că merită.

Bucuria pe care domnișoara Darcy o arătă la primirea unei vești similare fu la fel de sinceră ca și cea a fratelui său, când o trimisese. Patru pagini nu-i fură de ajuns pentru a cuprinde întreaga sa încântare și dorința sinceră de a fi iubită de cumnata ei.

Înainte să sosească vreun răspuns de la domnul Collins sau felicitări pentru Elizabeth din partea soției acestuia, familia de la Longbourn auzi că domnul și doamna Collins veniseră la Lucas Lodge. Motivul acestei mutări grabnice deveni clar în curând. Lady Catherine fusese atât de enervată de conținutul scrisorii nepotului, încât Charlotte, sincer bucuroasă pentru această căsătorie, fusese nerăbdătoare să plece până ce va fi trecut furtuna. Într-un astfel de moment, sosirea prietenei sale se dovedi o reală plăcere pentru Elizabeth, deși în cursul întâlnirilor lor, uneori, i se păru scump plătită, văzându-l pe domnul

Darcy expus la toată politețea servilă și de paradă a soțului Charlottei. El o suportă, totuși, cu un calm admirabil. Și îl putu asculta chiar și pe sir William Lucas, când îl complimenta cu privire la faptul că ducea cu sine giuvaerul cel mai strălucitor din regiune și când își exprima speranța că se vor întâlni frecvent la palatul St. James. Dacă ridica din umeri, nu o făcea înainte ca sir William să se fi îndepărtat.

Vulgaritatea doamnei Philips fu o altă încercare, probabil mai mare, pentru răbdarea lui și, deși doamna Philips, ca și sora ei, era prea plină de respect pentru a-i vorbi lui Darcy cu familiaritatea pe care veselia lui Bingley o încuraja, totuși, ori de câte ori *vorbea*, trebuia să fie vulgară. Și dacă, din respect pentru el, era câteodată mai tăcută, nu era cu puțință să devină mai manierată. Elizabeth făcu tot posibilul să-l ferească de frecvențele atenției ale tuturor, fiind mereu dornică să-l păstreze pentru ea și pentru aceia din familia ei cu care ar fi putut sta de vorbă, fără ca ea să se simtă umilită. Deși sentimentele neplăcute care se nășteau din toate aceste lucruri răpiră mult din bucuriile perioadei de logodnă, speranțele de viitor erau mari, iar Elizabeth aștepta cu încântare vremea când aveau să se îndepărteze de societatea atât de puțin agreată de fiecare dintre ei, pentru tot confortul și eleganța cercului lor familial de la Pemberley.

Capitolul XIX

Fericită ziua, pentru sentimentele sale materne, când doamna Bennet scăpă de cele două fiice ale sale, cele mai merituoase! Cu ce mândrie plină de încântare o vizita ea apoi pe doamna Bingley și vorbea despre doamna Darcy, nu e un lucru greu de ghicit. Aș dori să pot spune, de dragul familiei sale, că îndeplinirea celei mai arzătoare dorințe, aceea de a-și vedea cele trei fiice aranjate la casele lor, avusese un efect atât de fericit, încât ea devenise o femeie chibzuită, amabilă, bine informată, pentru tot restul vieții ei, deși pentru soțul său, care poate nu ar fi gustat o fericire conjugală de o formă atât de neobișnuită, era un noroc faptul că ea continua să fie ocazional nervoasă și invariabil naivă.

Domnul Bennet resimțea foarte puternic lipsa celei de-a doua fiice. Mai ales dragostea pentru ea, mai des decât orice alt lucru, îl făcea să plece de acasă. Îi plăcea nespus să meargă la Pemberley, mai cu seamă când era cel mai puțin așteptat.

Domnul Bingley și Jane rămaseră la Netherfield numai un an. O vecinătate atât de apropiată cu mama ei și rudele din Meryton nu era de dorit, nici chiar pentru firea lui calmă sau pentru inima ei afectuoasă. Dorința atât de mare a surorilor lui fu astfel împlinită. El cumpără un domeniu într-o regiune din apropiere de Derbyshire, iar Jane și Elizabeth, în completarea tuturor celorlalte motive de fericire, se aflau la numai treizeci de mile una de alta.

Kitty, spre realul ei folos, își petrecea timpul, în cea mai mare parte,

cu cele două surori mai mari. Într-o societate în așa măsură superioară celei pe care ea o cunoscuse, progresele ei fură remarcabile. Nu avea o fire atât de nestăpânită precum Lydia și, îndepărtată de influența exemplului surorii ei, deveni, cu ajutorul atenției și îndrumărilor adecvate, mai puțin nervoasă, mai puțin ignorantă și mai puțin insipidă. Desigur, era ferită cu grijă de compania nepotrivită a Lydiei și, cu toate că era poftită adeseori să vină și să stea cu doamna Wickham, cu promisiunea de a avea baluri și tineri, tatăl ei nu o lăsa niciodată să se ducă.

Mary era singura fată rămasă acasă, fiind împiedicată în a-și urma instruirea mai ales de faptul că doamna Bennet nu era în stare să rămână singură. Mary era obligată să intre mai mult în contact cu lumea, dar putea încă să facă mențiuni de natură morală după fiecare vizită de dimineață și, cum nu se mai simțea umilită de comparațiile între frumusețea surorilor ei și a sa, tatăl ei presupunea că ea se supunea schimbării fără prea multă aversiune.

Cât despre Wickham și Lydia, firile lor nu suferiră modificări semnificative după căsătoria surorilor ei. El suporta filozofic convingerea că Elizabeth trebuia să fi aflat acum tot ceea ce îi fusese necunoscut în legătură cu ingratitudea și falsitatea lui și, în ciuda tuturor lucrurilor, nu rămăsese în întregime fără speranța că Darcy s-ar putea lăsa, totuși, convins să-i asigure o situație. Scrisoarea de felicitare, pe care Elizabeth o primi de la Lydia la căsătoria ei îi arătă, cel puțin, că soția sa, dacă nu el însuși, nutrea o asemenea speranță. Scrisoarea era scrisă cu acest scop:

Draga mea Lizzy,

Îți doresc fericire; dacă îl iubești pe domnul Darcy pe jumătate cât îl iubesc eu pe dragul meu Wickham, trebuie să fii foarte fericită. Este o mare alinare să te știm atât de bogată și, când nu vei avea altceva de făcut, sper că te vei gândi la noi. Sunt sigură că lui Wickham i-ar plăcea foarte mult un post la palat și nu cred că vom avea bani destui pentru a ne descurca fără ceva ajutor. Orice post de trei, patru sute pe an ar fi bun, dar, totuși, nu-i spune domnului Darcy despre asta, dacă nu vrei.

A ta etc.

Cum se întâmplă ca Elizabeth să prefere să nu-i spună, ea se strădui ca, în răspunsul ei, să pună capăt oricăror rugăminți sau așteptări de acest fel. Ajutoare totuși, pe cât îi stătea în putere să-și îngăduie, făcând ceea ce s-ar putea numi economii în cheltuielile ei personale, le trimitea adesea. Fusese întotdeauna evident pentru ea că un venit ca al lor, aflat la dispoziția unor persoane cu dorințe atât de extravagante și fără grijă pentru viitor, trebuia să fie total insuficient pentru a se întreține și, ori de câte ori schimbau garnizoana, fie Jane, fie ea erau sigure că li se va cere să-i ajute cu ceva, ca să-și achite datoriile. Modul lor de viață, chiar și atunci când încheierea păcii îi forță să se

instaleze într-un cămin al lor, era extrem de instabil. Se mutau mereu din loc în loc, în căutarea unei locuințe mai ieftine, cheltuind mereu mai mult decât ar fi trebuit. Dragostea lui Wickham pentru Lydia se diminuează până la indiferență, a ei dură ceva mai mult și, în ciuda tinereții și a deprinderilor, ea păstră toate pretențiile la reputația pe care i-o dăduse căsătoria.

Deși Darcy nu-l putea primi pe Wickham la Pemberley, totuși, de dragul lui Elizabeth, îl ajută în continuare în carieră. Lydia venea ocazional în vizită, atunci când soțul ei era plecat să se distreze la Londra sau la Bath, iar la familia Bingley rămâneau amândoi atât de mult, încât oboseau până și buna-dispoziție a lui Bingley, acesta fiind adesea la un pas de a le spune să plece.

Domnișoara Bingley era profund jignită de căsătoria lui Darcy, dar, cum credea că era înțelept să-și păstreze dreptul de a-i vizita la Pemberley, își depăși orice resentiment. Cu Georgiana era mai afectuoasă ca oricând, iar cu Darcy la fel de atentă ca și până atunci și se achită de toate restanțele de politețe față de Elizabeth.

Pemberley deveni acum casa Georgianeii, iar afecțiunea dintre cumnate era exact ceea ce Darcy sperase să vadă. Ele se atașară una de alta exact așa cum și speraseră. Georgiana avea cea mai bună părere din lume despre Elizabeth, deși la început privea cu o uimire ce se apropia de panică felul ei viu, deschis de a vorbi cu fratele său. El, care îi inspirase întotdeauna un respect ce depășea aproape afecțiunea, era acum în ochii ei un subiect de glumă, pe față. Minte sa aduna cunoștințe pe care nu le mai întâlnise până atunci. Prin sfaturile lui, Elizabeth începu să înțeleagă că o femeie poate să-și ia libertăți față de soțul ei, pe care un frate nu i le va permite întotdeauna unei surori cu zece ani mai mică decât el.

Lady Catherine se arată extrem de indignată de căsătoria nepotului ei și dădu frâu liber francheții înnăscute a firii sale când scrise, într-un limbaj jignitor, în special la adresa lui Elizabeth, răspunsul la scrisoarea ce anunța acest fapt, încât, pentru un timp, orice legătură fu întreruptă între ei. Dar, în cele din urmă, la insistența lui Elizabeth, Darcy se lăsă înduplecat să treacă peste jignirile aduse și să caute să se împace. După încă puțină rezistență din partea mătușii sale, resentimentul ei capitulă fie datorită dragostei ce-o avea pentru el, fie din curiozitatea de a vedea cum se purta soția lui. Așadar, acceptă să-i viziteze la Pemberley, în ciuda întinării suferite de parcul de acolo, nu doar datorită prezenței unei asemenea stăpâne, ci și prin vizitele unchiului și mătușii ei de la oraș. Cu familia Gardiner se păstrară mereu în cei mai buni termeni. Darcy, ca și Elizabeth, îi iubea cu adevărat. Și erau amândoi mereu însuflețiți și de cea mai fierbinte recunoștință față de acele persoane care, aducând-o pe Elizabeth în Derbyshire, fuseseră mijlocul prin care ei își legaseră destinele.